

სანიჰტო დო სოჯასო სამართალი

კრებულში გამოქვეყნებულია ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და სამართლის განვითარებისათვის მნიშვნელოვანი გადამწყვეტილებები. ამ და სხვა საქმეთა მოძებნა შესაძლებელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ვებ-გვერდზე: http://www.supremecourt.ge/default.aspx?sec_id=133&lang=1

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი
სამოქალაქო საქმეებზე
2014, №5

Decisions of the Supreme Court of Georgia
on Civil Cases
(in Georgian)
2014, №5

Entscheidungen des Obersten Gerichts von Georgien
in Zivilsachen
(in der georgischen Sprache)
2014, №5

Решения Верховного Суда Грузии
по гражданским делам
(на грузинском языке)
2014, №5

ტექნიკური რედაქტორი **მარიკა მაღალაშვილი**

რედაქციის მისამართი: 0110, თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების
ქ. №32, ტელ: 298 21 03; www.supremecourt.ge

ჟურნალი გამოდის საქართველოს უზენაესი სასამართლოსა და
საქართველოს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს საერთო
სასამართლოების დეპარტამენტის მხარდაჭერით

პირადი არაქონებრივი უფლებები

განჩინება

№ას-335-319-2013

24 ოქტომბერი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: პ. ქათამაძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
ბ. ალავეცი

დავის საგანი: მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

დედოფლისწყაროს რაიონულ სასამართლოს სარჩელით მიმართა გ. დ-მა მოპასუხე გ. ნ-ის მიმართ და მოითხოვა:

1. მოპასუხისათვის მის სასარგებლოდ მოგების სახით მიღებული 50 ლარის დაკისრება;
2. გ. ნ-ან მორალური ზიანის – 1950 ლარის ანაზღაურება;
3. სასამართლოში გაკეთებული არასწორი და არარეალური ფაქტის მოპასუხის მიერ უარყოფა.

სარჩელის თანახმად:

გ. ნ-მა სასამართლოს წინაშე გ-ის პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების მიზნით. შედეგად, მოსარჩელეს მიადგა მატერიალური და მორალური ზიანი. კერძოდ, 2011 წლის 13 სექტემბერს გ. ნ-მა დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს სხდომაზე განაცხადა, რომ იგი შუამდგომლობდა საქმეზე მონაშეებად დ. ნ-ის, გ. გ-ის და მ. ჩ-ის დაკითხვას. მისი მითითებით, ისინი დაადასტურებდნენ, რომ საცხოვრებელ სახლში, სადაც ისინი ცხოვრობდნენ, დენი იყო და მათ არანაირი პრობლემა არ შექმნიათ, შესაბამისად, გადაბმა გ-ბის მხრიდან არ განხორციელებულა და ეს მანამდე მოხდა, სანამ გ-ი იქ შესახლდებოდა. მოსარჩელის მოსაზრებით, ზემოთ მოყვანილი ინფორმაციის უსწორობას ადასტურებდა დასახელებულ ოქმში ასახული მ. ჩ-ის ჩვენება, რა დროსაც ამ უკანასკნელმა მიუთითა, რომ ხსენებულ სახლში მათი ჩასახლებისას დენი არ ყოფილა. მოპასუხის ამგვარი ქმედებით შეილახა მოსარჩელის ღირსება, პირადი ცხოვრება, რეპუტაცია.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ იგი, როგორც ადვოკატი, ვალდებული იყო დაეცვა თავისი კლიენტის ინტე-

რესები და, შესაბამისად, ასრულებდა კანონიერ მოქმედებებს. დედოფლისწყაროს მაგისტრატი სასამართლოს 2012 წლის 21 დეკემბრის გადაწყვეტილებით გ. დ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლომ დაადგინა, რომ 2011 წლის 4 ოქტომბერს დედოფლისწყაროს რაიონულმა სასამართლომ გ. დ-ის სარჩელით აღძრულ სამოქალაქო საქმეზე მოპასუხე დ. გ-ის მიმართ მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურების შესახებ მიიღო გადაწყვეტილება. აღნიშნულ სამოქალაქო საქმეზე, როგორც მოპასუხის წარმომადგენელი, მონაწილეობდა გ. ნ-ი.

სასამართლომ არ გაიზიარა მოსარჩელის პოზიცია იმასთან დაკავშირებით, რომ მოპასუხემ შელახა მისი ღირსება, პირადი ცხოვრება, რეპუტაცია და მისი ქმედებით განიცადა მატერიალური და მორალური ზიანი, ვინაიდან აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება მოსარჩელეს არ წარუდგენია, რისი ვალდებულებაც მას გააჩნდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე და 103-ე მუხლების თანახმად.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ, რომელმაც მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღება, რომლითაც მოწინააღმდეგე მხარეს მის სასარგებლოდ დაეკისრებოდა მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 2000 ლარის ოდენობით, ამასთან, მასვე დაევალებოდა 2011 წლის 13 სექტემბრის სასამართლო სხდომაზე გაკეთებული არასწორი და ცილისმწამებლური ფაქტის უარყოფა და სასამართლო ხარჯების გადახდა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 18 თებერვლის განჩინებით გ. დ-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა გასაჩივრებული გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ განმარტა შემდეგი:

კერძო პირის ცილისწამებისათვის სამოქალაქოსამართლებრივ პასუხისმგებლობას აწესებს „სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-13 მუხლი, რომლის თანახმად, პირს ეკისრება სამოქალაქო-სამართლებრივი პასუხისმგებლობა კერძო პირის ცილისწამებისათვის, თუ მოსარჩელე სასამართლოში დაამტკიცებს, რომ მოპასუხის განცხადება შეიცავს არსებითად მცდარ ფაქტს უშუალოდ მოსარჩელის შესახებ და ამ განცხადებით მოსარჩელეს ზიანი მიადგა.

მითითებული ნორმა მტკიცების ტვირთს მთლიანად მოსარ-

ჩელეს აკისრებს, რაც იმას ნიშნავს, რომ სასამართლოში სარჩელის წარდგენისას მოსარჩელეა ვალდებული და არა მოპასუხე, ამტკიცოს შემდეგი: ა. მოპასუხემ მის შესახებ გაავრცელა სადავო განცხადება; ბ. სადავო განცხადება არ შეესაბამება სინამდვილეს, ანუ იგი მცდარი ფაქტების შემცველია; გ. სადავო განცხადება ზიანს აყენებს მის პატივს, ღირსებასა და საქმიან რეპუტაციას.

კონკრეტულ შემთვევაში, აპელანტი მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურების შესახებ მოთხოვნას უკავშირებდა მოპასუხის ქმედებას, კერძოდ, მისი მტკიცებით, მოპასუხემ 2011 წლის 13 სექტემბერს დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოში გამართულ სხდომაზე მის მიმართ გაავრცელა ცრუ და ცილისწამებლური ინფორმაცია, როდესაც სასამართლოს განუმარტა, რომ 2007 წლის აგვისტოში, როდესაც სახლის დამქირავებლები გ. დ-ის სახლში ჩასახლდნენ, სახლში იყო დენი, მათ არანაირი პრობლემა არ შექმნიათ და ამდენად, გადაბმაც არ მომხდარა მათ მიერ, რითაც მან განიცადა, როგორც მატერიალური, ასევე მორალური ზიანი.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, მოსარჩელის მიერ დასახელებულ სამოქალაქო საქმეზე, მოპასუხე წარმოადგენდა დ. გ-ის ინტერესებს, იყო მისი საპროცესო წარმომადგენელი. სააპელაციო სასამართლომ შენიშნა, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 93-ე მუხლის მე-2 ნაწილიდან გამომდინარე, ყველა მოქალაქეს გარანტირებული აქვს უფლება რომ საქმე აწარმოოს სასამართლოში წარმომადგენლის მეშვეობით. ის გარემოება, რომ მხარე უფლებამოსილების მინიჭების თაობაზე გამოხატავს ნებას, მიანიშნებდა სწორედ მის მიერ გამოხატული ნების ფარგლებში წარმომადგენლის ვალდებულებაზე, მარწმუნებლის სახელით და მისი ინტერესებისათვის, ეწარმოებინა საქმე სასამართლოში. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ 2011 წლის 13 სექტემბერს დედოფლისწყაროს რაიონულ სასამართლოში გამართულ სხდომაზე, როდესაც მოპასუხის წარმომადგენელმა, მარწმუნებლის სახელით, მარწმუნებლისგან მიღებული ინფორმაცია გააცნო სასამართლოს, იგი მოქმედებდა თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში და იმ შემთხვევაშიც კი, თუ დადასტურდებოდა, რომ მის მიერ სასამართლო სხდომაზე გაყდერებული ინფორმაცია იყო მცდარი და არ შეესაბამებოდა სინამდვილეს, არ შეიძლებოდა განხილულიყო მართლსაწინააღმდეგო ქმედებად. მით უფრო, რომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებები არ ადასტურებდა მოპასუხის მხრიდან ცრუ და ცილისწამებლური ცნობების გავრცელებას,

რაც, მოსარჩელის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენდა. მოსარჩელის მტკიცება შემოიფარგლა სხვა დავაზე მოწმის სახით დაკითხული გ. ჩ-ის ჩვენებაზე მითითებით, რომელიც, როგორც კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტილებით დგინდებოდა, იმ საფუძვლით, რომ არ შეიცავდა საკმარის მონაცემებს სადავო ფაქტობრივი გარემოების (დ. გ-მა განახორციელა მრიცხველის გვერდის ავლით არალეგალური ხაზის შეყვანა გ. დ-ის ბინაში) დადასტურებულად მიჩნევისათვის, არ იქნა გაზიარებული.

სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი სადავო ფაქტობრივი გარემოება იმასთან დაკავშირებით, რომ მოსარჩელემ ვერ წარადგინა მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა მოპასუხის მხრიდან მოსარჩელისათვის პატივისა და ღირსების შელახვის ფაქტობრივ გარემოებას და შესაბამისად მისთვის მორალური ზიანის მიყენების შესახებ გარემოებას. მოსარჩელემ, ასევე, ვერ დაადასტურა მოპასუხის ქმედებით მისთვის მატერიალური ზიანის მიყენების შესახებ ფაქტობრივი გარემოება.

სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლით, 413-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით, მე-18 მუხლით და განმარტა, რომ მორალური ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება კონკრეტულ შემთხვევაში დაკავშირებულია არაქონებრივ უფლებათა დარღვევასთან. არაქონებრივი უფლებები წარმოადგენენ სამოქალაქო სამართლის იმ ობიექტს, რომელსაც გააჩნია მისთვის დამახასიათებელი თავისებურებები. პირადი არაქონებრივი უფლებების ხელყოფით მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძველს წარმოადგენს მორალური ზიანის არსებობა. მორალური ზიანის ქვეშ იგულისხმება სამართლებრივად დაცული იმ არაქონებრივი ინტერესის ხელყოფა, რომელსაც ქონებრივი ეკვივალენტი არ გააჩნია. ამდენად, მორალური ზიანის მოთხოვნის წარმოშობისათვის საკმარისია არსებობდეს არაქონებრივი უფლების ხელყოფის ფაქტი და სხვა მატერიალური გამოხატულება მას არ გააჩნია. აქედან გამომდინარე, პირს პასუხისმგებლობა პატივის, ღირსების, პირადი ცხოვრების საიდუმლოების, პირადი ხელშეუხებლობის ან საქმიანი რეპუტაციის შელახვისათვის შეიძლება დაეკისროს იმ შემთხვევაში, თუ მის მიერ ადგილი აქვს მსგავსი ცნობების შემცველი ინფორმაციის გავრცელებას. განსახილველ შემთხვევაში, რამდენადაც არ დადასტურდა მოპასუხის მხრიდან მართლსაწინააღმდეგო ქმედების და ამ ქმედებით გ. დ-ის ზიანის მიყენების არსებობის შესახებ გარემოებები, სააპელაციო სასამართლოს დასკვნით, პირველი ინსტანციის სასამართლომ

სარჩელი სწორად მიიჩნია დაუსაბუთებლად.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა გ. დ-მა. კასატორი მოითხოვს გასაჩივრებული განჩინების გაუქმებას და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღებას, რომლითაც მოწინააღმდეგე მხარეს მის სასარგებლოდ დაეკისრება მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 2000 ლარის ოდენობით, ამასთან, მასვე დაევალება სასამართლო სხდომაზე გაკეთებული არასწორი ფაქტის უარყოფა და სასამართლო ხარჯების (275 ლარის) გადახდა.

კასატორის მოსაზრებით, მოპასუხემ, თავისი დაცვის ქვეშ მყოფი პირის პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლებისა და პირადი გამორჩენის მიზნით, 2011 წლის 13 სექტემბრის სასამართლო სხდომაზე განზრახ გაავრცელა აშკარად არასწორი ფაქტი. ამ ფაქტის გავრცელებით მოსარჩელეს მიადგა მატერიალური და მორალური ზიანი. დედოფლისწყაროს და თბილისის სააპელაციო სასამართლოებმა საქმე განიხილეს კანონდარღვევებით.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ გ. დ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 13 სექტემბრის სხდომაზე მოპასუხე დ. გ-ის ადვოკატმა გ. ნ-მა იშუამდგომლა რამდენიმე პირის მოწმედ დაკითხვის თაობაზე, რომლებიც, ადვოკატის მოსაზრებით, დაადასტურებდნენ იმ გარემოებას, რომ საცხოვრებელ სახლში, სადაც ისინი ცხოვრობდნენ, ელექტროენერგია იყო და მათ არანაირი პრობლემა არ შექმნიათ, შესაბამისად, ელსადენების გადაბმა მისი დაცვის ქვეშ მყოფ პირს არ განუხორციელებია, ეს მოხდა მანამდე, ვიდრე ეს უკანასკნელი იქ შესახლდებოდა.

მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ ადვოკატის (მოპასუხის) მიერ გავრცელებული ზმოხსენებული ინფორმაცია არ შეესაბამება სინამდვილეს, ე.ი. ცილისწამებაა, რაც ლახავს მის პატივსა და ღირსებას.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ იმ საკითხის გარკვევამდე, წარმოადგენს თუ არა სადავო განცხადება ცილისწამებას, უპირველესად, უნდა შემოწმდეს, ხომ არ არსებობს ცილისწამებისათვის პასუხისმგებლობის გამომრიცხველი რომე-

ლიმე გარემოება. ასეთი გარემოების არსებობის შემთხვევაში, სასამართლო არ არის უფლებამოსილი დააკმაყოფილოს ცილისწამების თაობაზე აღძრული სარჩელი, თუნდაც სადავო განცხადება სინამდვილეს არ შეესაბამებოდეს.

„სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის შეიცავს იმ გარემოებათა ჩამონათვალს, რომლებიც გამორიცხავენ ცილისწამებისათვის პასუხისმგებლობას, კერძოდ, მითითებული მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით ცილისწამებისათვის პასუხისმგებლობას არ იწვევს განცხადება, რომელიც გაკეთებულია: ა) პოლიტიკური დებატების ფარგლებში, აგრეთვე პარლამენტის ან საკრებულოს წევრის მიერ თავისი მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით; ბ) წინასასამართლო ან სასამართლო პროცესზე, სახალხო დამცველის წინაშე, პარლამენტის ან საკრებულოს, აგრეთვე მათი კომიტეტის სხდომაზე, პირის მიერ თავისი უფლებამოსილების განხორციელების ფარგლებში; გ) უფლებამოსილი ორგანოს მოთხოვნით.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ განსახილველი ნორმა ეხება წინასასამართლო ან სასამართლო პროცესზე პირის მიერ გაკეთებულ არა ნებისმიერ განცხადებას, არამედ მხოლოდ ისეთ განცხადებას, რომელიც პირის მიერ გაკეთებულია თავისი უფლებამოსილების განხორციელების ფარგლებში, რაც უშუალოდ უკავშირდება მისი, როგორც პროცესუალური მხარის უფლებამოსილებას. ასეთი განცხადება ცილისწამებისათვის პასუხისმგებლობას არ იწვევს (საკასაციო სასამართლოს ზემოხსენებული მსჯელობა შესაბამისობაშია მსგავსი კატეგორიის დავებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილ პრაქტიკასთან; იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 3 დეკემბრის განჩინება, საქმეზე №ას-268-591-09).

განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ სადავო განცხადება გაკეთებულია სასამართლო პროცესზე ადვოკატის მიერ თავისი უფლებამოსილების განხორციელების ფარგლებში, შესაბამისად, ასეთი განცხადება ვერ გამოიწვევს ცილისწამებისათვის პასუხისმგებლობას. აქედან გამომდინარე, მართებულია სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა იმის შესახებ, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა სადავო განცხადების უარყოფისა და მორალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე უსაფუძვლოა და არ ექვემდებარება დაკმაყოფილებას.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ დაუსაბუთებელია ასევე მოსარჩელის მოთხოვნა მატერიალური ზიანის ანაზღაურების

თაობაზე, ვინაიდან, როგორც მართებულია მიუთითა სააპელაციო სასამართლომ, მოსარჩელემ ვერ შეძლო მისთვის ზიანის მიყენების ფაქტის დადასტურება, რაც მის მოვალეობას წარმოადგენდა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე და 103-ე მუხლების შესაბამისად.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმის, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

განსახილველ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო არ აკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, ვინაიდან სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებულ განჩინებას საფუძვლად არ უდევს კანონის დარღვევა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. გ. დ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 18 თებერვლის განჩინება;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

თანხმობა გარიგებაში ბათილი გარიგება

განჩინება

№ას-76-72-2013

24 ივნისი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ლ. მურუსიძე,
პ. სილაგაძე

დავის საგანი: ხელშეკრულების ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

ა. თ-მა და სს „ტ. ი-მა“ თბილისის საქალაქო სასამართლოში შპს „ს. ტ-სა“ და შპს „მ-ის“ წინააღმდეგ სარჩელი აღძრეს. მო-სარჩელეთა მოთხოვნაა:

1. შპს „ს. ტ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის 2009 წლის 26 მარტს და-დებული ლიცენზიების გადაცემის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა;

2. შპს „ს. ტ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის 2009 წლის 31 მარტს და-დებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა;

მოსარჩელების მითითებით, თბილისის საოლქო სასამარ-თლოს სამოქალაქო და სამენარმეო საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის საოქმო განჩინებით დამტკიცდა მორიგებს სს „ს-ა“ (რომლის უფლებამონაცვლეა „ტ. ი-ი“) და მის მოვალე შპს „ს. ტ-ს“ შორის. მორიგების თანახმად შპს „ს. ტ-მა“ აღიარა სს „ს-ოს“ წინაშე 2 734 649,14 აშშ დოლარის დავალიანება. მო-რიგების მე-11 მუხლის საფუძველზე, მოვალემ იკისრა ვალდე-ბულება, რომ დავალიანების სრულად დაფარვამდე არ განკარ-გავდა თავის უძრავ-მოძრავ ქონებას სს „ს-ოს“ წინასწარი თან-ხმობის გარეშე. გამონაკლისს შეადგენდა სამეურნეო ფუნქცი-ონირებისათვის საჭირო ფულადი თანხების განკარგვა. სს „ს-სა“ და ა. თ-ს შორის 2004 წლის 27 აპრილს გაფორმდა ხელშეკ-რულება, რომლის თანახმადაც სს „ს-ომ“ ა. თ-ს დაუთმო მოთ-ხოვნის უფლება შპს „ს. ტ-ის“ მიმართ, რომელიც გამომდინარე-ობდა თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამე-ნარმეო საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინე-ბით დამტკიცებული მორიგებიდან. მითითებული ხელშეკრულე-

ბის საფუძველზე, 2006 წლის 14 აპრილს თბილისის საქალაქო სასამართლომ ა. თ-ის სასარგებლოდ სააღსრულებო ფურცელი გასცა. სააღსრულებო ფურცელში მითითებულია, რომ დავალიანების სრულ გადახდამდე შპს „ს. ტ-ს“ სს „ს-ოს“ წინასწარი თანხმობის გარეშე ეკრძალებოდა კუთვნილი უძრავ-მოძრავი ქონების განკარგვა. ამ პირობის დარღვევით, შპს „ს. ტ-მა“ შპს „მ-ს“, რომელიც მასთან დაკავშირებული კომპანიაა, გადასცა საკუთარი აქტივები. 2009 წლის 26 და 31 მარტის ხელშეკრულებები მიზნად ისახავდა ა. თ-ის წინაშე არსებული დავალიანების გადახდის თავიდან აცილებას.

მოსარჩელე სს „ტ. ი-ის“ წარმომადგენელმა 2012 წლის 12 მარტს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სასარჩელო მოთხოვნის დაზუსტების მოთხოვნით მიმართა და მოითხოვა მოპასუხეებისათვის სოლიდარულად 1 088 815,9 აშშ დოლარის, ასევე მიუღებელი შემოსავლის გადახდის დაკისრება.

თბილისის საქალაქო სასამართლომ სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 26 აპრილის გადაწყვეტილებით ა. თ-სა და სს „ტ. ი-ის“ სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება მოსარჩელებმა სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 28 ნოემბრის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა.

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები მიიჩნია:

1. თბილისის საოლქო სასამართლომ სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინებით დამტკიცდა მხარეთა შორის მორიგება. მითითებული განჩინებით, მოთხოვნათა ურთიერთგაქვითვის შედეგად შპს „ს. ტ-ის“ დავალიანება სს „ს-ოს“ მიმართ შეადგენს 2 734 649,14 აშშ დოლარს. ამავე განჩინებით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ აღნიშნული დავალიანება დაფარულიყო მომსახურების სახით, რომელსაც შპს „ს. ტ-ი“ მომავალში გაუწევდა სს „ს-ოს“ საერთაშორისო ელექტროკავშირით მომსახურების განვეის გზით. თუ რაიმე მიზეზით სს „ს-სა“ და შპს „ს. ტ-ს“ შორის საერთაშორისო ელექტროკავშირი შეწყდება, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა სს „ს-ო“ უშუალოდ, უსაფუძვლოდ ამბობს უარს შპს „ს. ტ-ან“ თანამშრომლობაზე, მაშინ როცა შპს „ს. ტ-ის“ დავალიანება ჯერ კიდევ არ იქნება სრულად ამონურული, მაშინ შპს „ს. ტ-ი“ კისრულობს უპირობო ვალდებულებას დაუყოვნებლივ გადაუხა-

დოს სს „ს-ოს“ საერთაშორისო ელექტროკავშირით მომსახურების შეწყვეტის მომანტიხათვის დარჩენილი დავალიანება;

2. განჩინების მე-11 პუნქტის შესაბამისად, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ნაკისრი ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის მიზნით და დავალიანების სრულად ამონურგამდე შპს „ს. ტ-ი“ არ განკარგავდა (არ დატვირთავს, არ გაასხვისებს) თავის უძრავ-მოდრავ ქონებას სს „ს-ოს“ წინასწარი თანხმობის გარეშე. გამონაკლისს წარმოადგენდა ფულადი თანხების განკარგვა, რაც აუცილებელია ჩვეულებრივი სამეურნეო ფუნქციონირებისთვის;

3. მორიგების აქტით გათვალისწინებული ზემოაღნიშნული შეზღუდვა სს „ტ. ი-ის“ თანხმობის გარეშე ქონების გასხვისების თაობაზე, რაიმე ფორმით რეგისტრირებული არ ყოფილა;

4. 27.04.2004 წელს სს „ს-ოს“ (მოთხოვნის დამთმობს) და ა. თ-ს (მოთხოვნის მიმღებს) შორის გაფორმდა ხელშეკრულება, რომლითაც სს „ს-ომ“ ა. თ-ს დაუთმო მოთხოვნა, რომელიც გამომდინარეობდა თბილისის საოლქო სასამართლოს 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინებით დამტკიცებული მორიგებიდან;

5. 14.04.2006 წლის თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინებაზე კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ გაიცა სააღსრულებო ფურცელი მოვალე შპს „ს. ტ-ის“ მიმართ;

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 10.07.2008 წლის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, აღიარებული იქნა შპს „ს. ტ-ის“ ფულადი ვალდებულების არარსებობა 1521406,27 აშშ დოლარის ოდენობით თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინების საფუძველზე კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ 2006 წლის 14 აპრილს სააღსრულებო ფურცელში მითითებული 2 734 649, 14 აშშ დოლარის ფულადი ვალდებულებიდან;

7. 15.01.2002 წლის №2/1-191-2001 სააღსრულებო ფურცლის თანახმად, შპს „ს. ტ-ს“ გააჩნია დავალიანება ასევე სს „ს-ოს“ (ამჟამინდელი საფირმო სახელწოდება „ტ. ი-ის“) წინაშე;

8. სააღსრულებო ბიუროს 10.12.201206. განკარგულებით კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ ყადაღა დაედო მოვალე შპს „ს. ტ-ის“ ფულადი ხასიათის მოთხოვნის უფლებას შპს „ა-ის“ მიმართ დარიცხული აღსასრულებელი თანხის ფარგლებში. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 14.01.2011წ. განჩინებით დამტკიცდა სააღსრულებო მორიგება ა. თ-სა და შპს „ა-ს“ შორის, რომლის თანახმადაც ა. თ-ს

გადაეცა შპს „ა-ის“ ქონება და მისი დავალიანება ძირითადი მოვალის შპს „ს. ტ-ის“ მიმართ დარჩენილი აღსასრულებელი მოთხოვნის ნაწილში განისაზღვრა 663 981,08 აშშ დოლარით;

9. ა. თ-ის სასარგებლოდ დაწყებულ სააღსრულებო წარმოების პროცესში ასევე რეალიზებულ იქნა შპს „ს. ტ-ის“ კუთვნილი ავტომანქანები;

10. 31.03.2009 წელს საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ მიიღო გადაწყვეტილებაშპს „ს. ტ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის ნუმერაციის რესურსით სარგებლობის №53 ლიცენზიის სრულად და №21 ლიცენზიის ნაწილობრივ გადაპირების შესახებ;

11. 26.03.2009 წელს შპს „ს. ტ-სა“ (გამყიდველი) და შპს „მ-ს“ (მყიდველი) შორის გაფორმდა ლიცენზიების გადაცემის ხელშეკრულება, რომლითაც შპს „მ-მა“ შეიძინა №53 ლიცენზია (სატელეფონო (სასადგურო) ინდექსით ... სარგებლობის უფლება) სრულად და №21 ლიცენზია ნაწილობრივ, სამინიშნა ნუმერაციის რესურსის 8-10-ის ნაწილში;

12. 4.8. 31.03.2009 წელს შპს „ს. ტ-სა“ (გამყიდველი) და შპს „მ-ს“ (მყიდველი) შორის გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლითაც შპს „მ-მა“ შეიძინა 2 355 606.22 აშშ დოლარის ღირებულების ქონება;

13. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 04.01.2011 წლის განაჩენით დამტკიცდა საქართველოს მთავარი პროკურატურის, ფინანსთა, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროებში გამოძიების საპროცესო ხელმძღვანელობის სამმართველოს უფროს პროკურორს და განსასჯელებს გ. გ-სა და ა. ა-ეს შორის სასჯელზე დადებული საპროცესო შეთანხმება. განაჩენით შპს „ს. ტ-ის“ დამფუძნებლის, „ი. ტ-ის“ წარმომადგენელი გ. გ-ი და შპს „ს. ტ-ის“ დირექტორი ა. ა-ე ცნობილი იქნენ დამნაშავეებად საქართველოს სსკ-ის 180-ე მუხლის II ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, ამავე მუხლის III ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტების საფუძველზე. განაჩენის თანახმად, ბრალდებულებს ბრალი დაედოთ შემდეგ გარემოებებში ჩადენილი დანაშაულისათვის: შპს „ს. ტ-ის“ დირექტორმა ა. ა-ემ და შპს „ს. ტ-ის“ დამფუძნებლის, „ი. ტ-ის“ წარმომადგენელმა გ. გ-მა, წარმოადგენდნენ რა ურთიერთდამოკიდებული პირების ინტერესებს, 28.02.2003წ. მორიგების აქტისა და თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის საოქმო განჩინების მოთხოვნათა სანინააღმდეგოდ, განიზრახეს სს „ტ. ი-ის“ მიკუთვნებული 654730 აშშ დოლარის და ა. თ-ის მიკუთვნებული 1213242,9 აშშ

დოლარის გადახდისაგან თალლითურად თავის არიდება. ანდრია აბაშიძისთვის და გ. გ-ის ცნობილი გახდა რა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 24.11.2008წ. გადაწყვეტილების საფუძველზე 19.03.2009წ. საარსრულებო ფურცლის გაცემის შესახებ, რის შედეგადაც მოხდებოდა შპს „ს. ტ-ის“ ქონებაზე იძულების ღონისძიებების განხორციელება, განიზრახეს შპს „ს. ტ-ის“ კუთვნილი არამატერიალური აქტივების სატელეფონო (სასადგურო) ინდექსი ... და 8-10 ნუმერაციის რესურსით სარგებლობის უფლების, მატერიალურ აქტივებთან ერთად, საზოგადოებასთან ურთიერთდამოკიდებულ შპს „მ-ის“ დაქვემდებარებაში გადატანა და ამით კომპანია სს „ტ. ი-ის“ და ა. თ-ის მიკუთვნებული თანხების გადახდისაგან თავის არიდება;

14. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 04.01.2011წ. განაჩენით დადგენილია სადავო გარიგებების მხოლოდ ერთი მხარის – შპს „ს. ტ-ის“ (გამყიდველის) ხელმძღვანელი პირების მართლსაწინააღმდეგო ქმედება სადავო გარიგებების დადებისას. რაც შეეხება გარიგების მეორე მხარეს – შპს „მ-ს“ (მყიდველს), ზემოაღნიშნული განაჩენით არ დასტურდება ის გარემოება, რომ სადავო გარიგებების დადებისას კომპანიის ხელმძღვანელების ქმედება წარმოადგენდა მართლსაწინააღმდეგო, ბრალეულ ქმედებას და რომ გარიგების დადების მიმართ მისი მიზანი აპელანტებისათვის ზიანის მიყენება იყო;

15. თბილისის სააპელაციო სასამართლოში წარმოდგენილი 01.07.2012წ – 23.08.2012წლის ამონაწერებით შპს „ს. ტ-ის“ ანგარიშიდან დგინდება, რომ აღსრულება მიმდინარეობს კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ 2006 წლის 14 აპრილს გაცემულ №2/ა-44-03 სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე;

სააპელაციო პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნა, რომ სს „ტ. ი-მა“ საქმის წინასწარი სასამართლო განხილვისათვის მომზადების დამთავრების შემდგომ მოპასუხეთა წინასწარი თანხმობის გარეშე შეცვალა სარჩელის საგანი და საფუძველი. სასამართლოს მითითებით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 83-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, მოსარჩელეს უფლება აქვს, საქმის წინასწარი სასამართლო განხილვისათვის მომზადების დამთავრებამდე შეცვალოს სარჩელის საფუძველი ან საგანი, შეავსოს სარჩელში მითითებული გარემოებები და მტკიცებულებები, გაადიდოს ან შეამციროს სასარჩელო მოთხოვნის ოდენობა, რის შესახებაც სასამართლომ უნდა აცნობოს მოპასუხეს. ამავე მუხლის მე-3 და მე-4 ნაწილების თანახმად, საქმის წინასწარი სასამართლო

განხილვისათვის მომზადების შემდეგ სარჩელის საფუძვლის ან საგნის შეცვლა დასაშვებია მხოლოდ მოპასუხის წინასწარი თანხმობით. ასეთი თანხმობის შემთხვევაში მოპასუხეს შეუძლია მოითხოვოს სასამართლო სხდომის გადადება სხვა დროისათვის. სარჩელის შეცვლად არ ჩაითვლება მოსარჩელის მიერ სარჩელში მითითებული გარემოებების დაზუსტება, დაკონკრეტება და დამატება, აგრეთვე სასარჩელო მოთხოვნების ოდენობის შემცირება, ან ერთი ნივთის ნაცვლად მეორე ნივთის მიკუთვნება მისთვის, ანდა ამ ნივთის ღირებულების ანაზღაურება. 01.03.2011 წელს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიას სარჩელით მიმართეს სს „ტ. ი-მა“ და ა. თ-მა მოპასუხეების შპს „ს. ტ-ის“ და შპს „მ-ის“ მიმართ. მოსარჩელები სარჩელით ითხოვდნენ შპს „ს. ტ-ს“ და შპს „მ-ს“ შორის 2009 წლის 26 და 31 მარტს გაფორმებული გარიგებების ბათილად ცნობას. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 18.05.2011 წ. განჩინებით სარჩელი მიღებული იქნა წარმოებაში და დაიწყო საქმის მომზადება სასამართლოს მთავარ სხდომაზე განსახილველად. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 19.08.2011 წლის განჩინებით საქმე მიჩნეული იქნა მომზადებულიად და საქმის არსებითად განსახილველად სასამართლოს მთავარი სხდომა დაინიშნა 07.10.2011 წელს. ამავე სასამართლოს 31.10.2011 წლის საოქმო განჩინებით საქმის განხილვა გადაიდო და დადგინდა, რომ საქმის განხილვა სასამართლოს მთავარ სხდომაზე გაგრძელდებოდა 21.11.2011 წელს. ამდენად, დადგენილია, რომ განსახილველი საქმის სასამართლო განხილვისათვის მომზადების ეტაპი დასრულდა ჯერ კიდევ 19.08.2011 წელს და საქმის განსახილველად ჩატარდა კიდევ სასამართლოს მთავარი სხდომა 31.10.2011 წელს. საქმის მასალებით დგინდება, რომ 12.03.2012 წელს. სს „ტ. ი-მა“ მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქოს საქმეთა კოლეგიას სასარჩელო მოთხოვნის დაზუსტების მიზნით და მოითხოვა: 1) შპს „მ-ს“ და შპს „ს. ტ-ს“ სს „ტ. ი-ის“ სასარგებლოდ დაეკისროს 1 088 815,9 აშშ დოლარი. 2) შპს „მ-ს“ და შპს „ს. ტ-ს“ სს „ტ. ი-ის“ სასარგებლოდ დაეკისროს 1 088 815,9 აშშ დოლარის წლიური 10% 2009 წლის 26 მარტიდან გადაწყვეტილების აღსრულებამდე.

სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ 12.03.2012 წელს წარდგენილი განცხადება სასარჩელო მოთხოვნის დაზუსტების შესახებ, ფაქტობრივად, წარმოადგენდა სს „ტ. ი-ის“ ახალ სარჩელს, რომლითაც მოსარჩელემ შეცვალა სარჩელის საგანი, სარჩელის საფუძველი და აღნიშნული ვერ გაიხილება მოსარჩელის

მიერ სარჩელში მითითებული გარემოებების დაზუსტებად, და-კონკრეტებად ან სასარჩელო მოთხოვნების ოდენობის შემცირებად.

სააპელაციო სასამართლოს განმარტებით, ზოგჯერ გარიგების მონაწილეთა ნების გამოვლენა ნამდვილად რომ ჩაითვალოს, იმავდროულად საჭიროა მესამე პირთა ნების გამოვლენაც, ე. ი. თანხმობა. ამ თანხმობის მიზანი შეიძლება იყოს როგორც გარიგების მონაწილეთა, ისე მესამე პირთა ინტერესების დაცვა. მესამე პირის თანხმობა საჭიროა ყველგან, სადაც ამას მოითხოვს კანონი. ერთ შემთხვევაში კანონის ნორმა იმპერატიულ ფორმაში მოითხოვს მესამე პირის თანხმობას, მაგალითად როგორცაა წარმომადგენლის თანხმობა შეზღუდული ქმედუნარიანობისას (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 15-ე მუხლი), მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოს თანხმობა საწარმოს გაძღოლის ნებართვაზე (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 65-ე მუხლის მე-3 ნაწილი), წარმოდგენილი პირის თანხმობა წარმომადგენლის მიერ დადებულ გარიგებაზე (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 103-ე მუხლი), უფლებამოსილი პირის თანხმობა არაუფლებამოსილის მიერ განხორცილებული განკარგვის მიმართ (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 102-ე მუხლი). სხვა დროს კი, კანონის ნორმა დისპოზიციურია და გარიგების მონაწილეთა ნებით წყდება მესამე პირის თანხმობის საჭიროება. მაგალითად, „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 52-ე მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, რომელიმე კლასის აქციის (გარდა „ფასიანი ქალაქების ბაზრის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული საჯარო ფასიანი ქალაქისა) გადაცემა შეიძლება დამოკიდებული იყოს საზოგადოების თანხმობაზე. აქციათა გადაცემაზე საზოგადოების თანხმობის გაცემის წესი განისაზღვრება საზოგადოების წესდებით, აქციების განთავსებამდე. ამრიგად, გარიგების ბათილად ცნობას ინვესტის ისეთი თანხმობის არარსებობა, რომლის აუცილებლობა გათვალისწინებულია კანონის იმპერატიული ან დისპოზიციური დანაწესით. მოცემულ შემთხვევაში, სს „ს-სა“ (უფლების მიმღებ ა. თ-სა) და შპს „ს. ტ-ს“ შორის მორიგების აქტით გათვალისწინებული „თანხმობა“ არ გამომდინარეობს კანონის დანაწესიდან, არამედ იგი მხარეებმა გაითვალისწინეს მორიგების აქტით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების უზრუნველსაყოფად.

სააპელაციო პალატა განმარტავს, რომ ყოველგვარი თანხმობა არ შეიძლება ჩაითვალოს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 99-102-ე მუხლების მოწესრიგების საგნად. იმ შემთხვევაში, თუ ხელშეკრულების ერთმა მხარემ მესამე პირთან დადებული

გარიგების პირობად დათქვა, რომ მისი თანხმობის გარეშე არ დადებს ხელშეკრულებას, თუმცა გარიგება მესამე პირის თანხმობის გარეშეც ნამდვილია, ასეთ შემთხვევაში არ გამოიყენება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 99-ე მუხლის წესები. ხელშეკრულების დარღვევა მხოლოდ ზიანის ანაზღაურების ვალდებულებას გამოიწვევს და საფუძვლად ვერ დაედება თანხმობის გარეშე დადებული გარიგების ბათილად ცნობას. ის გარემოება, რომ თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამენარმეო საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინებით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ნაკისრი ვალდებულების შესრულების უზრუნველყოფის მიზნით და დავალიანების სრულად ამონურვამდე შპს „ს. ტ-ი“ არ განკარგავდა (არ დატვირთავს, არ გაასხვისებს) თავის უძრავ-მოძრავ ქონებას სს „ს-ოს“ (უფლებამონაცვლე ა. თ-ი) წინასწარი თანხმობის გარეშე, შპს „ს. ტ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის გაფორმებულ 26.03.2009წ. და 31.03.2009წ. ხელშეკრულებებს ვერ აქცევს თანხმობის გარეშე დადებულ გარიგებებად და სადავო გარიგებები ნამდვილია ა. თ-ის წინასწარი თანხმობის გარეშეც. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ როგორც დადგენილი იქნა, მორიგების პირობით გათვალისწინებული შეზღუდვა რაიმე ფორმით რეგისტრირებული არ ყოფილა და არც თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 04.01.2011წ. განაჩენით არ დგინდება ის გარემოება, რომ მყიდველისათვის შპს „მისათვის“ ცნობილი იყო ასეთი შეზღუდვის თაობაზე.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება ა. თ-მა საკასაციო წესით გაასაჩივრა მისი გაუქმებისა და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღების მოთხოვნით შემდეგი საფუძვლებით:

1. დაუსაბუთებელია სასამართლოს მსჯელობა მასზედ, რომ შპს „ს. ტ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის 2009 წლის 26 მარტს დადებული ლიცენზიების გადაცემის ხელშეკრულება და 2009 წლის 31 მარტს დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულება ნამდვილია და მისი დადება არ ყოფილა დამოკიდებული მესამე პირის თანხმობაზე.

2. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 59-ე და 99-ე მუხლები. თანხმობის გარეშე დადებული გარიგების ბათილობა და ხელშეკრულების დარღვევით გამოწვეული სამართლებრივი შედეგები განსხვავებული იურიდიული კატეგორიაა;

3. სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის მიხედვით, ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონის მოთხოვნებს, 99-ე მუხლით მიხედვით კი, თუ გარიგების ნამდვილობა დამოკიდებუ-

ლია მესამე პირის თანხმობაზე, მაშინ როგორც თანხმობა, ისე მასზე უარი შეიძლება გამოიხატოს როგორც ერთი, ისე მეორე მხარის წინაშე. ამ გარემოებების გათვალისწინებით, სარჩელი საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ განიხილა საკასაციო საჩივარი, შესწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთებულობა და მიიჩნია, რომ ა. თ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ განსახილველ საქმეზე სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 99-ე მუხლი.

საკასაციო სასამართლო, პირველ რიგში, ყურადღებას ამახვილებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებზე:

1. თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინებით დამტკიცდა მხარეთა შორის მორიგება. მითითებული განჩინებით, მოთხოვნათა ურთიერთგაქვითვის შედეგად შპს „ს. ტ-ის“ დავალიანება სს „ს-ოს“ მიმართ შეადგენს 2 734 649,14 აშშ დოლარს. ამავე განჩინებით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ აღნიშნული დავალიანება დაფარულიყო მომსახურების სახით, რომელსაც შპს „ს. ტ-ი“ მომავალში გაუწევდა სს „ს-ოს“ საერთაშორისო ელექტროკავშირით მომსახურების განვების გზით. თუ რაიმე მიზეზით სს „ს-სა“ და შპს „ს. ტ-ს“ შორის საერთაშორისო ელექტროკავშირი შეწყდება, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა სს „ს-ო“ უშუალოდ, უსაფუძვლოდ ამბობს უარს შპს „ს. ტ-ან“ თანამშრომლობაზე, მაშინ როცა შპს „ს. ტ-ის“ დავალიანება ჯერ კიდევ არ იქნება სრულად ამონჭრული, მაშინ შპს „ს. ტ-ი“ კისრულობს უპირობო ვალდებულებას დაუყოვნებლივ გადაუხადოს სს „ს-ოს“ საერთაშორისო ელექტროკავშირით მომსახურების შეწყვეტის მომანტისათვის დარჩენილი დავალიანება;

2. განჩინების მე-11 პუნქტის შესაბამისად, მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ნაკისრი ვალდებულების შესრულების უზრუნველ-

ყოფის მიზნით და დავალიანების სრულად ამონურვამდე შპს „ს. ტ-ი“ არ განკარგავდა (არ დატვირთავს, არ გაასხვისებს) თავის უძრავ-მოძრავ ქონებას სს „ს-ოს“ წინასწარი თანხმობის გარეშე. გამონაკლისს წარმოადგენდა ფულადი თანხების განკარგვა, რაც აუცილებელია ჩვეულებრივი სამეურნეო ფუნქციონირებისთვის;

3. მორიგების აქტით გათვალისწინებული ზემოაღნიშნული შეზღუდვა სს „ტ. ი-ის“ თანხმობის გარეშე ქონების გასხვისების თაობაზე, რაიმე ფორმით რეგისტრირებული არ ყოფილა;

4. 27.04.2004 წელს სს „ს-ოს“ (მოთხოვნის დამთმობს) და ა. თ-ს (მოთხოვნის მიმღებს) შორის გაფორმდა ხელშეკრულება, რომლითაც სს „ს-ომ“ ა. თ-ს დაუთმო მოთხოვნა, რომელიც გამომდინარეობდა თბილისის საოლქო სასამართლოს 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინებით დამტკიცებული მორიგებიდან;

5. 14.04.2006 წლის თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამენარმეო საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინებაზე კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ გაცვა სააღსრულებო ფურცელი მოვალე შპს „ს. ტ-ის“ მიმართ;

6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 10.07.2008 წლის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით, აღიარებული იქნა შპს „ს. ტ-ის“ ფულადი ვალდებულების არარსებობა 1521406,27 აშშ დოლარის ოდენობით თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო, სამენარმეო და გაკოტრების საქმეთა კოლეგიის 2003 წლის 28 თებერვლის განჩინების საფუძველზე კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ 2006 წლის 14 აპრილს სააღსრულებო ფურცელში მითითებული 2 734 649, 14 აშშ დოლარის ფულადი ვალდებულებიდან;

7. 15.01.2002 წლის №2/1-191-2001 სააღსრულებო ფურცლის თანახმად, შპს „ს. ტ-ს“ გააჩნია დავალიანება ასევე სს „ს-ოს“ (ამჟამინდელი საფირმო სახელწოდება „ტ. ი-ის“) წინაშე;

8. სააღსრულებო ბიუროს 10.12.20120წ. განკარგულებით კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ ყადაღა დაედო მოვალე შპს „ს. ტ-ის“ ფულადი ხასიათის მოთხოვნის უფლებას შპს „ა-ის“ მიმართ დარიცხული აღსასრულებელი თანხის ფარგლებში. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 14.01.2011წ. განჩინებით დამტკიცდა სააღსრულებო მორიგება ა. თ-სა და შპს „ა-ს“ შორის, რომლის თანახმადაც ა. თ-ს გადაეცა შპს „ა-ის“ ქონება და მისი დავალიანება ძირითადი მოვალის შპს „ს. ტ-ის“ მიმართ დარჩენილი აღსასრულებელი მოთხოვნის ნაწილში განისაზღვრა 663 981,08 აშშ დოლარით;

9. ა. თ-ის სასარგებლოდ დაწყებულ სააღსრულებო წარმოე-

ბის პროცესში ასევე რეალიზებულ იქნა შპს „ს. ტ-ის“ კუთვნილი ავტომატნიკები;

10. 31.03.2009 წელს საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნულმა კომისიამ მიიღო გადაწყვეტილებაშპს „ს. ტ-სა“ და შპს „მ-ს“ შორის ნუმერაციის რესურსით სარგებლობის №53 ლიცენზიის სრულად და №21 ლიცენზიის ნაწილობრივ გადაპირების შესახებ;

11. 26.03.2009 წელს შპს „ს. ტ-სა“ (გამყიდველი) და შპს „მ-ს“ (მყიდველი) შორის გაფორმდა ლიცენზიების გადაცემის ხელშეკრულება, რომლითაც შპს „მ-მა“ შეიძინა №53 ლიცენზია (სატელეფონო (სასადგურო) ინდექსით ... სარგებლობის უფლება) სრულად და №21 ლიცენზია ნაწილობრივ, სამნიშნა ნუმერაციის რესურსის 8-10-ის ნაწილში;

12. 4.8. 31.03.2009 წელს. შპს „ს. ტ-სა“ (გამყიდველი) და შპს „მ-ს“ (მყიდველი) შორის გაფორმდა ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლითაც შპს „მ-მა“ შეიძინა 2 355 606.22 აშშ დოლარის ღირებულების ქონება;

13. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 04.01.2011წლის განაჩენით დამტკიცდა საქართველოს მთავარი პროკურატურის, ფინანსთა, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროებში გამოძიების საპროცესო ხელმძღვანელობის სამმართველოს უფროს პროკურორს და განსასჯელებს გ. გ-სა და ა. ა-ეს შორის სასჯელზე დადებული საპროცესო შეთანხმება. განაჩენით შპს „ს. ტ-ის“ დამფუძნებლის, „ი. ტ-ის“ წარმომადგენელი გ. გ-ი და შპს „ს. ტ-ის“ დირექტორი ა. ა-ე ცნობილი იქნენ დამნაშავეებად საქართველოს სსკ-ის 180-ე მუხლის II ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით, ამავე მუხლის III ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტების საფუძველზე. განაჩენის თანახმად, ბრალდებულებს ბრალი დაედოთ შემდეგ გარემოებებში ჩადენილი დანაშაულისათვის: შპს „ს. ტ-ის“ დირექტორმა ა. ა-ემ და შპს „ს. ტ-ის“ დამფუძნებლის, „ი. ტ-ის“ წარმომადგენელმა გ. გ-მა, წარმოადგენდნენ რა ურთიერთდამოკიდებული პირების ინტერესებს, 28.02.2003წ. მორიგების აქტისა და თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო და სამეწარმეო საქმეთა კოლეგიის საოქმო განჩინების მოთხოვნათა სანინააღმდეგოდ, განიზრახეს სს „ტ. ი-ის“ მიკუთვნებული 654730 აშშ დოლარის და ა. თ-ის მიკუთვნებული 1213242,9 აშშ დოლარის გადახდისაგან თალთითურად თავის არიდება. ა. ა-ის და გ. გ-ის ცნობილი გახდა რა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 24.11.2008წ. გადაწყვეტილების საფუძველზე 19.03.2009წ. სააღსრულებო ფურცლის გაცემის შესახებ, რის შედეგადაც მოხ-

დებოდა შპს „ს. ტ-ის“ ქონებაზე იძულების ღონისძიებების განხორციელება, განიზრახეს შპს „ს. ტ-ის“ კუთვნილი არამატერიალური აქტივების სატელეფონო (სასადგურო) ინდექსი ... და 8-10 ნუმერაციის რესურსით სარგებლობის უფლების, მატერიალურ აქტივებთან ერთად, საზოგადოებასთან ურთიერთდამოკიდებულ შპს „მ-ის“ დაქვემდებარებაში გადატანა და ამით კომპანია სს „ტ. ი-ის“ და ა. თ-ის მიკუთვნებული თანხების გადახდისაგან თავის არიდება;

14. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 04.01.2011წ. განაჩენით დადგენილია სადავო გარიგებების მხოლოდ ერთი მხარის – შპს „ს. ტ-ის“ (გამყიდველის) ხელმძღვანელი პირების მართლსაწინააღმდეგო ქმედება სადავო გარიგებების დადებისას. რაც შეეხება გარიგების მეორე მხარეს – შპს „მ-ს“ (მყიდველს), ზემოაღნიშნული განაჩენით არ დასტურდება ის გარემოება, რომ სადავო გარიგებების დადებისას კომპანიის ხელმძღვანელების ქმედება წარმოადგენდა მართლსაწინააღმდეგო, ბრალულ ქმედებას და რომ გარიგების დადების მიმართ მისი მიზანი აპელანტებისათვის ზიანის მიყენება იყო;

15. თბილისის სააპელაციო სასამართლოში წარმოდგენილი 01.07.2012წ – 23.08.2012წლის ამონაწერებით შპს „ს. ტ-ის“ ანგარიშიდან დგინდება, რომ აღსრულება მიმდინარეობს კრედიტორ ა. თ-ის სასარგებლოდ 2006 წლის 14 აპრილს გაცემულ №2/ა-44-03 სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე;

საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მტკიცებას, რომ გარიგების ბათილობას მხოლოდ კანონით გათვალისწინებული მესამე პირის თანხმობის არარსებობა იწვევს.

სამოქალაქო კოდექსის 99-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად თუ გარიგების ნამდვილობა დამოკიდებულია მესამე პირის თანხმობაზე, მაშინ როგორც თანხმობა, ასევე მასზე უარი შეიძლება გამოითქვას როგორც ერთი, ისე მეორე მხარის წინაშე.

იმავე კოდექსის 59-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით კი, ბათილია კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული აუცილებელი ფორმის დაუცველად დადებული გარიგება, ასევე ნებართვის გარეშე დადებული გარიგება, თუ ამ გარიგებისთვის საჭიროა ნებართვა.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მითითებული ნორმა შეეხება როგორც კანონით დადგენილ, ისე მხარეთა მიერ შეთანხმების საფუძველზე დაწესებულ სავალდებულო თანხმობას. განსხვავება მხოლოდ ისაა, რომ კანონით დადგენილი

სავალდებულო თანხმობის (ნებართვის) არ არსებობისას გარიგების ნამდვილობა კონტრაქტის მოქმედებაზე დამოკიდებული არაა და იგი ცალსახად ბათილია, ხოლო თუ მესამე პირის თანხმობა ხელშეკრულების ან სხვა ვალდებულებით სამართლებრივი ინსტრუმენტის მეშვეობითაა გათვალისწინებული, ამგვარი თანხმობის გარეშე დადებული გარიგების ნამდვილობა კონტრაქტის კეთილსინდისიერებაზეა დამოკიდებული, ანუ იმ გარემოებაზე, იცოდა თუ არა მან გარიგების დადებისას მისი ხელშემკვრელი მხარის უფლებამოსილების შეზღუდვის თაობაზე. იურიდიული პირის შემთხვევაში, ამგვარი შეზღუდვა რეგისტრირებული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესით, ან მესამე პირმა, რომლის თანხმობის გარეშეც დაიდო გარიგება, უნდა დაამტკიცოს, რომ ხელშემკვრელი მხარეები არაკეთილსინდისიერად მოქმედებდნენ და თანხმობის აუცილებლობის თაობაზე მათთვის ცნობილი იყო. განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ამ ნორმის სწორად განმარტება სამენარმეო სუბიექტებთან მიმართებით იძენს, ვინაიდან, კონკრეტულ საზოგადოებას თავისი წესდებით შეუძლია დაანესოს საერთო კრების ან სამეთვალყურეო საბჭოს ან ყველა პარტნიორის თანხმობის აუცილებლობა ისეთ საკითხებზეც, რომლებზეც კანონით ასეთი თანხმობა საჭირო არ არის. სააპელაციო სასამართლოს ლოგიკით, ამგვარი შეზღუდვის დანესება შედეგს ვერც ერთ შემთხვევაში გამოიღებს. საკასაციო სასამართლო კი მიუთითებს, რომ მესამე პრებისათვის ამგვარ შეზღუდვას ძალა აქვს, თუ იგი სამენარმეო რეესტრშია რეგისტრირებული.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ, მოცემულ შემთხვევაში, მორიგების აქტით გათვალისწინებული შეზღუდვა სს „ტ. ი-ის“ თანხმობის გარეშე ქონების გასხვისების დაუშვებლობის თაობაზე, რაიმე ფორმით რეგისტრირებული არ ყოფილა. ა. თ-ი კი, სათანადო მტკიცებულებებით ვერ ადასტურებს შპს „მ-ის“ მოქმედების არაკეთილსინდისიერებას. კასატორი მიუთითებს მხოლოდ 04.01.2011 წლის განაჩენზე (იხ. პუნქტი 13) და ამტკიცებს, რომ შპს „ს. ტ-ი“ და შპს „მ-ი“ ერთმანეთთან დაკავშირებული იურიდიული პირები არიან, ამდენად, მოპასუხისათვის შეზღუდვის თაობაზე ცნობილი იყო. ამ ნაწილში საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს დასკვნას, რომ ზემოაღნიშნული განაჩენით დადგენილია ხელშეკრულების მხოლოდ ერთი მხარის – შპს „ს. ტ-ის“ (გამყიდველის) ხელმძღვანელი პირების მართლსაწინააღმდეგო ქმედება სადავო გარიგებების დადებისას. რაც შეეხება შპს „მ-ს“ (მყიდველს), ზემოაღნიშნული განაჩენით არ დასტურდება ის გარემოება, რომ

სადავო გარიგებების დადებისას კომპანიის ხელმძღვანელები არაკეთილსინდისიერად მოქმედებდნენ და გარიგების დადების მიზანი მოსარჩევეებისათვის ზიანის მიყენება იყო. სხვა მტკიცებულება, რომელიც შპს „მ-ის“ არაკეთილსინდისიერებას დაადასტურებდა, საქმეში წარმოდგენილ არ არის. საკასაციო სასამართლო ასევე ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მითითებას, რომ ა. თ-ს მოცემულ შემთხვევაში, შპს „ს. ტ-ის“ მიმართ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება გააჩნია, რაც მას არ მოუთხოვია.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სადავო გარიგებების ბათილად ცნობის საფუძველი არ არსებობს, ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს განჩინება არსებითად სწორია, ნაწილობრივ მცდარი სამართლებრივი დასაბუთების მიუხედავად, შესაბამისად, ა. თ-ის საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილების სამართლებრივი საფუძველი არ არსებობს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 410-ე, მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ა. თ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
 2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 28 ნოემბრის განჩინება;
- საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნის
ხანდაზმულობის ვადა**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო**

№ას-495-471-2013

25 მარტი, 2014 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა**
**შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავეიძე,
თ. თოდრია**

დავის საგანი: მიღება-ჩაბარების აქტების ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

რეგისტრირებულმა კოოპერატივმა „ქ. ქ-მა“ სარჩელი აღძრა სასამართლოში კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ ყოფილი დირექტორის - ა. პ-ის, შპს „ა-ას“ მენაბრეების: ნ. გ-ის, ზ. ნ-ის, ნ. ბ-ის, ნ. მ-ის (შ. ხ-ის უფლებამონაცვლე), ა. პ-სა და ო. ლ-ის მიმართ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა. პ-სა და კოოპერატივ „ქ-ის“ უფლებამონაცვლე შპს „ა-ას“ მენაბრეთა რწმუნებულ ნ. გ-ეს შორის გაფორმებული 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტების ბათილად ცნობისა და დავალიანების ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვის მოთხოვნით.

რეგისტრირებულ კოოპერატივ „ქ. ქ-სა“ და ნ. გ-ეს შორის გაფორმებული ზემოაღნიშნული მიღება-ჩაბარების აქტების ბათილად ცნობის მოთხოვნით, ასევე, მიმართეს სასამართლოს დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის მქონე მესამე პირებმა: სსიპ „შემოსავლების სამსახურმა“ (თელავის საგადასახადო ინსპექციის უფლებამონაცვლე) და ლ. ა-მა (იგივე ლ. გ-ა).

მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს და მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვეს.

დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 30 დეკემბრის გადაწყვეტილებით მოსარჩელე კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, ბათილად იქნა ცნობილი 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის ქონების მიღება-ჩაბარების აქტები, რომლითაც კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორმა ა. პ-მა კორპორაცია „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს გადასცა კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ ბალანსზე რიცხული ქონება, კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ უარი ეთქვა კორპორაცია „ქ-სა“ და კოოპერა-

ტივ „ქ. ქ-ს“ შორის არსებულ ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვაზე უსაფუძვლოების გამო, დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნის მქონე მესამე პირების: შემოსავლების სამსახურისა და ლ. ა-ის სარჩელები დაკმაყოფილდა, ბათილად იქნა ცნობილი 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის ქონების მიღება-ჩაბარების აქტები, რომლითაც კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორმა ა. პ-მა კორპორაცია „ქ-ის“ მეანაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს გადასცა კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ ბალანსზე რიცხული ქონება.

რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს ნ. ბ-ემ და ა. პ-ემ (იხ. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2012 წლის 1 ივნისისა და საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 23 ივლისის განჩინებები).

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 19 მარტის განჩინებით ნ. ბ-სა და ა. პ-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 30 დეკემბრის გადაწყვეტილება შემდეგი დასაბუთებით:

სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ 1997 წლის 30 ოქტომბრის საქართველოს უზენაესი საარბიტრაჟო სასამართლოს გადაწყვეტილებით დედოფლისწყაროს რაიონის კომერციულ სასოფლო-სამეურნეო სანარმო „ქ. ქ-ს“ შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება „ა-ას“ (კორპორაცია „ქ-ის“ სამართალმემკვიდრე) სასარგებლოდ დაეკისრა ძირითადი დავალიანება 74 879 ლარი. 1999 წლის 30 აპრილს კორპორაცია ქ-ის სამართალმემკვიდრე შპს „ა-ას“ მეანაბრეთა რწმუნებულ ნ. გ-ის სასარგებლოდ დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს მიერ საქართველოს უზენაესი საარბიტრაჟო სასამართლოს 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილებისა და დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს 1999 წლის 16 აპრილის განჩინების საფუძველზე ამოინერა სააღსრულებო ფურცელი, რომლითაც „ქ. ქ-ის“ დაკისრებული თანხა – 74 879 ლარი განისაზღვრა მყარი ვალუტით გადახდევინების პერიოდში არსებული კურსით – 57 687,98 აშშ დოლარით. დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს 1999 წლის 7 ოქტომბრის განჩინებით განიმარტა, რომ 1999 წლის 30 აპრილის სააღსრულებო ფურცელი ამოინერა 12 მეანაბრის: მ. ჯ-ის, გ. ჩ-ის, ე. ბ-ის, რ. ბ-ის, რ. ჩ-ის, ნ. გ-ის, კ. ლ-ის, ზ. ლ-ის, მ. ბ-ის, მ. ს-ის, გ. ა-სა და ა. ა-ის ერთობლივი განცხადების საფუძველზე. საქმეში წარმოდგენილი იყო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა. პ-სა და კორპორაცია „ქ-ის“ მეანაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს შორის გაფორმებული, 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული მიღება-ჩაბარების აქტების

იდენტური შინაარსის რამდენიმე ეგზემპლარი, მათ შორის იმ-გვარი ვარიანტები, რომლებზეც მხარეთა ხელმოწერები დამონ-მებულია ნოტარიუსის მიერ. 1999 წლის 12 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტით კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორმა ა. პ-მა „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს საარბიტრაჟო სა-სამართლოს 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილებისა და დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს 1999 წლის 16 აპრი-ლის განჩინების საფუძველზე გაცემული სააღსრულებო ფურ-ცლის, ასევე 1999 წლის 7 ოქტომბრის განჩინების თანახმად, გადასცა კოოპერატივის ბალანსზე რიცხული 135 ჰა ფართობი ვენახი. მიღება-ჩაბარების აქტს კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექ-ტორი ა. პ-ი და კორპორაცია „ქ-ის“ შპს „ა-ას“ მენაბრეთა ჯგუ-ფის რწმუნებული ნ. გ-ე ხელს აწერს 1999 წლის 14 ოქტომბრის თარიღით. აღნიშნულ აქტზე 2001 წლის 25 აპრილის თარიღით დასმულია ნოტარიუსის შტამპი, სადაც მითითებულია, რომ ხელ-მოწერები ნამდვილია და შესრულებულია ნოტარიუსის თანდას-წრებით.

1999 წლის 12 ოქტომბრის ქონების გადაცემის მიღება-ჩაბა-რების აქტით სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დი-რექტორმა ა. პ-მა კორპორაცია „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს საარბიტრაჟო სასამართლოს 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილებისა და დედოფლისწყაროს რაიო-ნის სასამართლოს 1999 წლის 16 აპრილის განჩინების საფუძ-ველზე გაცემული სააღსრულებო ფურცლის, ასევე 1999 წლის 7 ოქტომბრის განჩინების თანახმად, გადასცა კოოპერატივის ბა-ლანსზე რიცხული შემდეგი ქონება: 1. კომპლექსი საძროხეები; 2. შიდა მონყობილობა; 3. სამშობიარო შენობა; 4. კორმის ცეხი; 5. მაცივარი ოთახი; 6. საცხოვრებელი სახლი; 7. სან.გამტარი; 8. კაჩეგარია; 9. ხელოვნური დათესვის ოთახი; 10. სასენაჟე ტრან-შეები; 11. ელ.მოტორის შენობა; 12. ბინების ფურნე; 13. წყლის გაყვანილობა; 14. სასენაჟე; 15. სასენაჟე; 16. სასენაჟე; 17. წყლის ნავი.

მიღება-ჩაბარების აქტს კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორი ა. პ-ი და კორპორაცია „ქ-ის“ შპს „ა-ას“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებული ნ. გ-ე ხელს აწერს 1999 წლის 14 ოქტომბრის თა-რიღით. აღნიშნულ აქტზე 2001 წლის 25 აპრილის თარიღით დას-მულია ნოტარიუსის შტამპი, სადაც მითითებულია, რომ ხელ-მოწერები ნამდვილია და შესრულებულია ნოტარიუსის თანდას-წრებით.

1999 წლის 12 ოქტომბრის ქონების გადაცემის მიღება-ჩაბა-რების აქტით სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დი-

რექტორმა ა. პ-მა კორპორაცია „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს საარბიტრაჟო სასამართლოს 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილების, დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს 1999 წლის 16 აპრილის განჩინების საფუძველზე გაცემული სააღსრულებო ფურცლისა და 1999 წლის 7 ოქტომბრის განჩინების თანახმად, გადასცა კოოპერატივის ბალანსზე რიცხული შემდეგი ქონება: 1. ვენახი ალაზანზე - 135 ჰა; 2. აგურის ქარხანა: ა) აგურის ქარხნის საცხოვრებელი სახლი; ბ) აგურის ქარხნის საცხოვრებელი სახლი; გ) აგურის ქარხნის საცხოვრებელი სახლი; დ) ქურა აგურის ქარხნის; ე) საშრობი ფარდული; ვ) თიხის ამრევი მოწყ. დაზგა; ზ.) რეზერვუარები 25 და 12 ტ; თ) საშრობი ფარდული.; 3. ავტომანქანა კმზ; 4. ავტომანქანა კმზ; 5. ავტომანქანა კმზ; 6. ავტომანქანა კმზ; 7. ტრაქტორი ტ-76; 8. ტრაქტორი მტზ-80; 9. ტრაქტორი მტზ-80; 10. კომბაინი ნივა; 11. კომბაინი „ნივა“; 12. კომბაინი „ნივა“; 13. საწყობი; 14. მეღორეობის ფერმა; 15. საცხოვრებელი სახლი; 15. მეღორეობის ფერმა, საცხოვრებელი სახლი; 16. მეღორეობის ფერმა, საცხოვრებელი სახლი; 17. ტრაქტორი ტ-25; 18. ტრაქტორი ტ-25; 19. ტრაქტორი ტ-25; 20. ტრაქტორი ტ-25; 21. მზესუმზირის სათესი; 22. კულტივატორი; 23. ხორბლის სათესი; 24. ტრაქტორი მტზ-80; 25. სათესი; 26. ტრაქტორი ტ-54; 27. ნისქვილთან მდებარე საწყობი; 28. საწყობის შენობის ნარჩენი; 29. აფთიაქი; 30. ტრაქტორი მტზ-80; 31. ტრაქტორი მტზ-80; 32. ტრაქტორი მტზ-80; 33. ტრაქტორი დტ-70; 34. ტრაქტორი დტ-75; 35. ტრაქტორი იუმზ-80; 36. ხორბლის სათესი; 37. ტრაქტორი მტზ. 80; 38. ლაფეტი ორლერძიანი; 39. მზესუმზირის სათესი; 40. სამჭედლო სადურგლო; 41. ტრაქტორი მტზ-80; 42. გუთანი; 43. ავტომანქანა გაზ. 53; 44. ავტომანქანა ზილ. 130; 45. ავტომანქანა ზილ. 130; 46. ავტომანქანა ზილ. 130; 47. ავტობუსი; 48. სათესი; 49. მეცხოველეობის კომპლექსი იზოლატორი.

აღნიშნულ აქტზე 2001 წლის 25 აპრილის თარიღით დასმულია ნოტარიუსის შტამპი, სადაც მითითებულია, რომ ხელმოწერები ნამდვილია და შესრულებულია ნოტარიუსის თანდასწრებით.

პალატამ მიუთითა პირველი ინსტანციის სასამართლოში აპელაციების წარმომადგენლის ახსნა-განმარტებაზე, სადაც ნ. გ-ე უთითებდა, რომ სადავო, 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული მიღება-ჩაბარების აქტები მხარეთა შორის გაფორმდა რამდენიმეჯერ, თუმცა, საბოლოო შინაარსზე მხარეები შეჯერდნენ მაშინ, როდესაც მხარეთა ხელმოწერები დაამოწმა ნო-

ტარიუსმა, ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით კი, პალატამ მიიჩნია, რომ სადავო 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული მიღება-ჩაბარების აქტების საბოლოო ვარიანტები მხარეთა შორის დაიდო ნოტარიუსის მიერ ხელმოწერების დადასტურების დღეს – 2001 წლის 25 აპრილს.

1999 წლის 7 ოქტომბრის დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს გადაწყვეტილებით დაკმაყოფილდა დედოფლისწყაროს რაიონის საგადასახადო ინსპექციის სასარჩელო მოთხოვნა და კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაეკისრა 287 850 ლარის გადახდა. დავალიანების დაფარვის მიზნით, 2000 წლის 19 მაისს დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს აღმასრულებელმა ზ.ბ-მა დააყადაღა კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ ქონება.

თბილისის მთაწმინდის რაიონის სასამართლოს 1995 წლის 15 დეკემბრის გადაწყვეტილებით საფინანსო-სატრასტო კომპანია „ქ-ს“ ლ. გ-ას (ლ. ა-ი) სასარგებლოდ დაეკისრა 2 332 000 რუსული რუბლისა და 6 999 აშშ დოლარის გადახდა. გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით გაიცა სააღსრულებო ფურცელი. დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 1999 წლის 10 სექტემბრის განჩინებით დამტკიცდა მხარეებს: ლ. ა-სა და დედოფლისწყაროს რაიონის კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ შორის დადებული მორიგების ხელწერილი სხვადასხვა დასახელების უძრავ-მოდრავი ქონების (ღირებულებით 16050 ლარი) გადაცემის შესახებ, კერძოდ, ლ. ა-ს გადაეცა შემდეგი ქონება: 1. მეძროხეობის კომპლექსში მდებარე ერთი ფერმა; 2. სახბორე; 3. ავტომანქანა ვაზ.66; 4. ხორბლის სათესი; 5. აგურის ქარხანა; 6. ავტობუსი კავზი; ტრაქტორი ტ. 25; 7. მტზ. 80 და მისი მისაბმელი; 8. რძის მიმღები მაცივარი.

გაზიარებულ იქნა აპელანტების მოსაზრება, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული სადავო მიღება-ჩაბარების აქტები წარმოადგენდა არა აღსრულების პროცესში დადებულ მორიგებას, არამედ სააღსრულებო წარმოებათა მიღმა დადებულ გარიგებებს.

სააპელაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 428-ე მუხლით და ჩათვალა, რომ კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ კორპორაცია „ქ-ის“ მენაბრეთა სასარგებლოდ დაკისრებული ჰქონდა თანხის გადახდა, რის სანაცვლოდაც კოოპერატივის დირექტორმა ნებაყოფლობით განახორციელა სხვა შესრულების გადაცემა კრედიტორისთვის.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა რეგისტრირებული კოოპერატივი „ქ. ქ-ის“ ნესდების 6.20 პუნქტზე, რომლის თანახ-

მაც, გამგეობას კოოპერატივის წევრთა შემადგენლობიდან ფარული კენჭისყრით ხმის უმრავლესობით ირჩევა რწმუნებულთა წარმომადგენელთა კრება 7 წევრის შემადგენლობით 4 წლის ვადით. წესდების 6.24 პუნქტის მიხედვით კი, გამგეობა სხდომაზე გადაწყვეტილებებს იღებდა ხმის უმრავლესობით. სასამართლომ ასევე იხელმძღვანელა „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 66-ე მუხლის 1-ლი პუნქტით, რომელიც ადგენდა, რომ კოოპერატივის გამგეობა შედგებოდა არანაკლებ ორი დირექტორისაგან (გამგეობის წევრები), სასამართლომ მიუთითა იმ გარემოებაზეც, რომ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „ქ. ქ-ს“ საერთო კრების 1997 წლის 5 მარტის №2 ოქმის ამონაწერის თანახმად, კოოპერატივის საერთო კრებამ ნება დართო, კოოპერატივის გამგეობას თავისი შეხედულებისამებრ გაეყიდა კოოპერატივის ქონება.

სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 50-ე, 54-ე მუხლებით და აღნიშნა, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული სადავო მიღება-ჩაბარების აქტები კოოპერატივის სახელით დადებული იყო კოოპერატივის დირექტორის მიერ ერთპიროვნულად. საქმეში წარმოდგენილი არ ყოფილა კოოპერატივის გამგეობის გადაწყვეტილება, სადავო მიღება-ჩაბარების აქტებში მითითებული ქონების განკარგვასთან დაკავშირებით, შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ სადავო გარიგებები წარმოდგენდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დადებულ გარიგებებს. ამდენად, 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული მიღება-ჩაბარების აქტების დადებისას ქონების მესაკუთრე კოოპერატივი „ქ. ქ-ს“ მისი კუთვნილი ქონების გასხვისებაზე ნება არ გამოუვლენია, რის გამოც სადავო გარიგებები იყო ბათილი, არღვევდა კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს, ეწინააღმდეგებოდა საჯარო წესრიგს.

პალატამ არ გაიზიარა აპელანტების პოზიცია კოოპერატივი „ქ. ქ-ს“ სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის 1-ლი ნაწილისა და 130-ე მუხლის საფუძველზე და მიუთითა დადგენილ გარემოებაზე, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული სადავო მიღება-ჩაბარების აქტების საბოლოო, შეჯერებული ვარიანტები სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი „ქ. ქ-ს“ დირექტორ ა. პ-სა და კორპორაცია „ქ-ის“ მეანაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს შორის გაფორმდა 2001 წლის 25 აპრილს – იმ დროს, როდესაც მხარეებმა ნოტარიუსის თანდასწრებით ხელი მოაწერეს მიღება-ჩაბარების აქტებს. კოოპერატივი „ქ. ქ-ს“ სარჩე-

ლი სასამართლოში აღძრა 2003 წლის ოქტომბერში, შესაბამისად, მოსარჩელეს სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადები არ დაურღვევია.

ამავე საფუძვლით არ იქნა გაზიარებული აპელანტების მოსაზრება ლ. ა-სა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის სასარჩელო მოთხოვნების ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით. პალატამ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის პირველი ნაწილის, ასევე 102-ე მუხლის 1-ლი და მე-3 ნაწილების თანახმად, განმარტა, რომ იმ ფაქტობრივი გარემოებების მტკიცების ტვირთი, რომ ლ. ა-სა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის სასარჩელო მოთხოვნები ხანდაზმული იყო, ეკისრებოდათ აპელანტებს, რომლებმაც სათანადო მტკიცებულებებზე მითითებით ვერ დაასაბუთეს, თუ როდის გახდა ცნობილი მოწინააღმდეგე მხარეებისთვის მათი უფლებების დარღვევის შესახებ ცნობილი, შესაბამისად, აპელანტებმა ვერ უზრუნველყვეს მათი მტკიცების ტვირთის სათანადოდ რეალიზება. ამასთან, სააპელაციო პალატამ მიუთითა დედოფლისწყაროს საგადასახადო ინსპექციის 2002 წლის 6 დეკემბრის წერილზე, რომლითაც დასტურდებოდა, რომ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ დედოფლისწყაროს საგადასახადო ინსპექციაში ბოლო ბალანსი წარდგენილი ჰქონდა 1997 წლის 1 ივლისის მდგომარეობით და საგადასახადო ინსპექციისთვის ცნობილი არ იყო კოოპერატივის კუთვნილი ქონების ბალანსიდან მოხსნის შესახებ. გარდა ამისა, დადგენილი იყო, რომ 1999 წლის 7 ოქტომბრის დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით, 2000 წლის 19 მაისს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ ყადაღა დაედო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ ქონებას. აღნიშნული ყადაღა არ გაუქმებულა და კვლავ ძალაშია, რაც, სააპელაციო სასამართლოს შეფასებით, გამორიცხავდა ეჭვს, რომ საგადასახადო ინსპექციამ იცოდა, ან შესაძლოა სცოდნოდა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ მიერ ქონების განკარგვის ფაქტი.

დაუსაბუთებლობის გამო არ დაკმაყოფილდა ასევე აპელანტების მოთხოვნა, დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს საოქმო განჩინებების (დამატებითი მტკიცებულებების საქმეზე დართვაზე უარის თქმის შესახებ საოქმო განჩინება; მოწმეთა დაკითხვაზე უარის თქმის შესახებ საოქმო განჩინება; მტკიცებულებათა გამოთხოვაზე უარის თქმის შესახებ საოქმო განჩინება; მოსამართლის აცილებაზე უარის თქმის შესახებ საოქმო განჩინება) გაუქმების თაობაზე, გამომდინარე იქიდან, რომ სააპელაციო საჩივარში მითითებული არ იყო არც ფაქტობრივი

და არც სამართლებრივი საფუძვლები გასაჩივრებული საოქმო განჩინებების უსწორობებთან დაკავშირებით.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება, ასევე საქმეზე მიღებული ყველა შუალედური (საოქმო) განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრეს ნ. ბ-ემ და ა. პ-ემ, მოითხოვეს გასაჩივრებული განჩინებების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელების დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა, ასევე საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯების მოწინააღმდეგე მხარეებისათვის დაკისრება (ასევე იხილეთ საკასაციო სასამართლოს 2013 წლის 17 მაისის განჩინება) შემდეგი საფუძვლებით:

კასატორთა მოსაზრებით, გასაჩივრებული განჩინების გაუქმების და ახალი გადაწყვეტილების გამოტანის საფუძველი კანონის არასწორი განმარტების შედეგად საქმისათვის მნიშვნელოვანი ფაქტობრივი გარემოებების არასრული გამოკვლევა და არასარწმუნოობა, კერძოდ, საქმეში არსებული 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტით დადგენილია, რომ ეს აქტი გაფორმდა ერთ-ერთი სოლიდარული კრედიტორის ნდობით აღჭურვილი პირის – ნ. გ-სა და კოოპერატივ ქ. ქ-ის დირექტორ ა. პ-ს შორის კანონიერ ძალაში შესული დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 1999 წლის 16 აპრილის განჩინების და ამ განჩინების საფუძველზე 1999 წლის 30 აპრილს გამოწერილი სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე, რომელ განჩინებებსაც საფუძველად უდევს 12 კრედიტორისთვის ცალ-ცალკე გამოტანილი სასამართლო გადაწყვეტილებები და სააღსრულებო ფურცლები კოოპერაცია „ქ-სა“ და შპს „ა-ის“ სასარგებლოდ თანხის დაკისრების თაობაზე, ამ უკანასკნელის სასარგებლოდ კი, კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით დაეკისრა თანხის გადახდა, რაზეც 12 კრედიტორი სასამართლომ ცნო უფლებამონაცვლეებად. 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტი კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა.პ-სა და „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს შორის არ გაფორმებულა „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის საფუძველზე, მას შემდეგ რაც აღმასრულებლებმა უკანონოდ გააჭიანურა სააღსრულებო წარმოება და, ფაქტიურად, უარი განაცხადა კანონიერი აღსრულების მოთხოვნაზე, კრედიტორებმა უარი განაცხადეს იძულებით აღსრულებაზე და, სამოქალაქო კოდექსისა და „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე, გააფორმეს მორიგება კოოპერატივ „ქ. ქ-ან“. კოოპერატივი „ქ. ქ-მა“ სასამართლო გადაწყვეტილება ნებაყოფლობით აღასრულა და თანხის სანაცვლოდ კრედიტორებს გა-

დასცა კოოპერატივის ბალანსზე რიცხული ქონების ნაწილი იმ ფასად, რაც დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს მიერ დანიშნული აუდიტის მიერ იყო შეფასებული, ე.ი მხარეთა შორის შედგა გარიგება სასამართლო გადანყვეტილების ნებაყოფლობითი აღსრულების თაობაზე და არა იძულებითი აღსრულების პროცესში მორიგება.

კოოპერატივმა „ქ. ქ-მა“ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტით გადმოცემული ქონება მოხსნა კოოპერატივის ბალანსიდან და აღნიშნულზე 1999 წლის 17 ნოემბერს გაიცა ცნობა, ამასთან, დედოფლისწყაროს რაიონულ სასამართლოში 2002 წლის მაისს, საგადასახადო ინსპექციის მიერ სასამართლოში განმეორებით შეტანილი სარჩელის განხილვისას, რომლითაც საგადასახადო ინსპექცია მოითხოვდა კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ გაკოტრებულად ცნობას, კოოპერატივმა წარადგინა თავის ბალანსზე რიცხული ქონების ნუსხა, სადაც დადასტურებულია, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტით გადაცემული ქონება კოოპერატივის ქონებაში არ არის შეტანილი და ეს ქონება 1999 წლის 17 ნოემბრიდან აღარ წარმოადგენდა მის საკუთრებას.

კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ 1996 წლის 29 ნოემბრის წესდებით დადასტურებულია, რომ კოოპერატივს ჰყავდა ერთი დირექტორი და გამგეობაში შედიოდა ერთი პირი, ანუ კოოპერატივის დირექტორი ა.პ-ი, რომელსაც ერთპიროვნულად ჰქონდა გადანყვეტილებების მიღების უფლება, ამასთან, კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ საერთო კრებამ 1998 წლის 5 მარტს მიიღო გადანყვეტილება და დაავალა კოოპერატივის დირექტორ ა. პ-ს, განეკარგა კოოპერატივის ქონება. წესდების 6.20 მუხლის თანახმად, გამგეობას ამტკიცებს წარმომადგენელთა კრება 7 წევრის შემადგენლობით, კოოპერატივის გამგეობა კი, ამ წესდებით წარმოდგენილია ერთი წევრით, ანუ კოოპერატივის დირექტორით რომელსაც აქვს უფლება, ერთპიროვნულად წარმოადგინოს კოოპერატივი და ეს ასახულია წესდების 6.24 მუხლში. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 66-ე მუხლის თანახმად, კოოპერატივს უნდა ჰყოლოდა 2 დირექტორი და ყოფილ დირექტორს არ ჰქონდა ქონების გაყიდვის უფლება, სასამართლომ არასწორად გამოიყენა კოოპერატივის საერთო კრების 1999 წლის 5 მარტის №2 ოქმი. საყურადღებოა, რომ სააპელაციო პალატამ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ სახელით სს „მ-ან“ დადებული მიღება-ჩაბარების აქტი კანონიერად ცნო, რომელსაც ხელს ერთპიროვნულად აწერს დირექტორი ა.პ-ი. ა.პ-ის მიერ „ქ-ის“ მეანაზრეთა ჯგუფისათვის ქონების გადა-

ცემა კანონიერად ცნო კახეთის სამხარეო პროკურატურამ 2005 წლის 24 თებერვლის დადგენილებაში, როდესაც მიიღო სიახლის სამართლის საქმის შეწყვეტის დადგენილებები, დადგენილებების თანახმად, აღმასრულებელი და ლ. ა-ი უჩიოდნენ კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ მენაბრეთა ჯგუფისათვის ქონების ნატურის გადაცემის გამო. გამოძიებამ დაადგინა, რომ ა.პ-ს უფლება ჰქონდა, ერთპიროვნულად მიეღო გადაწყვეტილება და სასამართლო გადაწყვეტილებით კოოპერატივისათვის დაკისრებული თანხის გადახდის ნაცვლად გადაეცა მენაბრეებისათვის კოოპერატივის ბალანსზე რიცხული ქონება ერთპიროვნულად. 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტით ქონების ნაწილის ვალში გადმოცემა, არა უგვიანეს 2000 წლის 19 მაისისა, ცნობილი იყო საგადასახადო ინსპექციისათვის, რაც დადასტურებულია საგადასახადო ინსპექციის მუშაკის მონაწილეობით ხელმოწერილი ყადაღის აქტით. ამ დროიდან საგადასახადო ინსპექციისთვის ცნობილი იყო ფაქტები და ისიც, რომ ეს ქონება მოხსნილი იყო კოოპერატივის ბალანსიდან, მაგრამ წლების შემდეგ საგადასახადო ინსპექციისა და კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ მოლაპარაკებით, სს „მ-ას“ ინტერესების გათვალისწინებით, ნ. გ-ის მიკუთვნებული ქონება, რაც დედოფლისწყაროს ტექბიუროში რეგისტრირებული სწორედ ამ უკანასკნელის საკუთრებად იყო, კვლავ კოოპერატივის ბალანსზე აღირიცხა ყოველგვარი საფუძვლის გარეშე. სააპელაციო პალატამ არასწორად შეაფასა საქმის მასალები, რასაც ადასტურებს პროკურატურის დადგენილებები და ამ დადგენილებაზე წარდგენილი საჩივრების გამო, თელავის სასამართლოსა და თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის დადგენილებები, რაც სასამართლოს მიერ არ შეფასებულა.

ლ. ა-მა სარჩელი სასამართლოში 2006 წელს შეიტანა, რომლითაც ითხოვა 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტის გაუქმება, ამასთან არ მიუთითებია აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესი. საქმის მასალებით დადგენილია, რომ, სადავო მიღება-ჩაბარების აქტის გამო, მან საჩივრით პროკურატურას 1999 წელსვე მიმართა და გამოძიება წლები მიმდინარეობდა. ლ. ა-ის ამ აქტების არსებობა 12-14 ოქტომბერსვე იყო ცნობილი და ამ აქტებზე შეტანილი სარჩელი სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის საფუძველზე იყო ხანდაზმული. ლ. ა-ს მოთხოვნის უფლება არ ჰქონდა. იგი არასათანადო მოსარჩელეა, გარდა ამისა, სააპელაციო სასამართლოს ამავე საქმეში 2006 წლის 23 მარტს მიღებული აქვს განჩინება ლ. ა-ის კერძო საჩივრის დაუშვებლად ცნობაზე, სადაც აღნიშნულია, რომ კერ-

ძო საჩივრის ავტორს არ აქვს აღძრული მიკუთვნებითი სარჩელი, არ არის დასაბუთებული და მითითებული აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესი, ამის შემდეგ მთავარ სხდომაზე ლ. ა-ი ვერ დააზუსტებდა მოთხოვნას და ვერც შეცვლიდა მოპასუხის თანხმობის გარეშე. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ლ. ა-ს შემოსავლების სამსახურსა და „ქ. ქ-ს“ აქვთ მოთხოვნის უფლება კოოპერატივის მიმართ და 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტების გაუქმებით მათ შეუძლიათ დაიკმაყოფილონ თავიანთი მოთხოვნა, ეს მაშინ, როდესაც არც ერთ მოსარჩელეს აღიარებითი სარჩელის იურიდიულ ინტერესზე არ მიუთითებია, ამასთანავე, დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს მიერ განხილული სარჩელები არ იყო წარმოებაში მისაღები სამოქალაქო საპროცესო კანონის 177-178-ე და 180-ე მუხლების საფუძველზე.

რაიონულმა სასამართლომ არა ერთი მოთხოვნის მიუხედავად, მოპასუხეს არ გადასცა სასამართლო სხდომის ოქმები, რის გამოც მხარეს არ მიეცა შესაძლებლობა, არსებობის შემთხვევაში, დაშვებული შეცდომების გასწორება მოეთხოვა. სააპელაციო პალატის მითითებით კი, ნ. გ-ემ სასამართლო სხდომაზე განმარტა, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტები რამდენჯერმე შედგა და საბოლოოდ იგი შეჯერდა 2001 წელს, როცა ნოტარიუსმა დაამონმა მხარეთა ხელმოწერები, რაც უკანონოა. სააპელაციო სასამართლო ადგენს, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტი 2001 წლის 25 აპრილს, ნოტარიუსთან დამონების დროს, დაზუსტდა, მაშინ, როდესაც 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტების კოოპერატივის არაწევრი და დაინტერესებული პირებისგან სადავოდ გახდომის შემდგომ, „ქ. ქ-ის“ დირექტორმა განმეორებით დაადასტურა გარიგების ნამდვილობა ნოტარიუსთან ამ აქტებზე ხელმოწერით, რისი უფლებაც მას სამოქალაქო კოდექსის 50-61-ე მუხლების საფუძველზე გააჩნდა.

სააპელაციო სასამართლომ არასწორად აღნიშნა, რომ აპელანტებმა ვერ დაასაბუთეს, რომელი მოსარჩელისათვის როდის გახდა ცნობილი 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტის არსებობა, მაშინ, როდესაც სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაში მითითებულია, რომ 1999 წლის 7 ოქტომბრის სასამართლო გადაწყვეტილების საფუძველზე, რომელიც გამოცემულ იქნა საგადასახადო ინსპექციის სასარგებლოდ, აღმასრულებელმა ზ.ბ-მა 2000 წლის 19 მაისს ყადაღა დაადო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ ქონებას და თუ ეს აქტი მოთავსებულია განჩინებაში მითითებულ საქმის ფურცელზე, მაშინ სასამართლო

არასწორ შეფასებას აძლევს მას, რადგან ყადაღის აქტზე ხელს აწერს საგადასახადო ინსპექციის მუშაკი რაც ადასტურებს, რომ მისთვის, არა უგვიანეს 2000 წლის 19 მაისსა, ცნობილი გახდა 1999 წლის 12-14 ოქტომბერს სასამართლო გადაწყვეტილების საფუძველზე კრედიტორებისათვის ქონების გადაცემის თაობაზე. 1999 წელს საგადასახადო ინსპექციამ მიმართა პროკურატურას კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორსა და კასატორებს ამ გარიგებისთვის, რაც ასახულია პროკურატურისა და სასამართლოს დადგენილებებში.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 428-ე მუხლის საფუძველზე კოოპერატივის დირექტორმა სხვა შესრულების გადაცემით ნებაყოფლობით აღასრულა გადაწყვეტილება, რასაც კასატორები ეთანხმებიან, მაგრამ აღნიშნული გარემოება ეწინააღმდეგება სასამართლოს მიერ მითითებულ სხვა გარემოებებს, კერძოდ, რომ კოოპერატივის დირექტორი ა. პ-ი არის არაუფლებამოსილი პირი, კოოპერატივის დირექტორის ერთპიროვნული გადაწყვეტილება სს „მ-ას“ მიმართ სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია უფლებამოსილი პირის მიერ დადებულ გარიგებად და კასატორების მიმართ დირექტორი არაუფლებამოსილ პირად მიიჩნია გარიგების დადებისას. სიღნაღის რაიონულმა სასამართლომ გამოიტანა საოქმო განჩინება, რომლითაც სს „მ-ა“ 135 ჰა ვენახზე ცნობილ იქნა არაუფლებამოსილ პირად, რაც დადასტურებულია ასევე დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 1999 წლის 26 აპრილის გადაწყვეტილებით, აღსანიშნავია ისიც, რომ სააპელაციო პალატამ 2006 წლის 25 სექტემბრის განჩინებით სს „მ-ა“ 135 ჰა ვენახზე ცნო არაუფლებამოსილ პირად, ხოლო მოცემულ დავაში სს „მ-ა“ უფლებამოსილ პირადაა მიჩნეული.

დედოფლისწყაროს რაიონულმა სასამართლომ სულ სხვა გარემოებებზე მითითებით დააკმაყოფილა სასარჩელო მოთხოვნები, სააპელაციო სასამართლომ კი, სხვა გარემოებები მიუთითა სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველად და არ იმსჯელა საქმეში მტკიცებულების სახით დართულ დოკუმენტზე, რაც არასწორია. სააპელაციო პალატას პასუხი არ გაუცია სააპელაციო საჩივარში მითითებულ არგუმენტებზე, რომლებიც შეეხებოდა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების 3.2.1; 3.2.2 და 3.2.3 პუნქტებს. ლ. ა-ი არ ყოფილა კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ კრედიტორი, საპირისპირო ვითარებაშიც კი, უკანონოა იმაზე მითითება, რომ ამ დავის მიმართ ვრცელდებოდა ხანდაზმულობის 10-წლიანი ვადა და მოსარჩელების მოთხოვნა არ არის ხანდაზმული. არასწორია ასევე სასამართლოს მო-

საზრება, რომ კასატორებს ქონება „სააღსრულებო წარმოება-თა შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა დარღვევით გადაეცათ, რადგან მათ აღსრულება არ უწარმოებიათ, არამედ გარიგება გააფორმეს მოვალესთან მას შემდეგ, როცა აღმასრულებელმა უარი უთხრა გადაწყვეტილების აღსრულებაზე. სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არასწორად მიუთითა გადაწყვეტილებაში ფაქტობრივი გარემოებები და არასწორად დააკმაყოფილა სარჩევები, სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა აპელანტების მოსაზრება მხარეთა შორის გარიგების და არა მორიგების გაფორმების თაობაზე, თუმცა სხვა გარემოებებზე მითითებით არასწორად არ დააკმაყოფილა სააპელაციო საჩივარი.

კანონიერ ძალაში შესული დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 28 მარტისა და თბილისის საოლქო სასამართლოს 2002 წლის 4 დეკემბრის გადაწყვეტილებებით კასატორები ცნობილი არიან 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტში მითითებული ქონების მესაკუთრეებად და სასამართლომ, სამოქალაქო კოდექსის 170-172-ე მუხლების საფუძველზე, მიიღო გადაწყვეტილება, უკანონო მფლობელობიდან ქონების გამოთხოვის თაობაზე, ხოლო აღმასრულებელმა გამოსცა განკარგულება 2005 წლის 25 აპრილის და მხარეს გადაეცა 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტში ჩამოთვლილი ქონება საკუთრებაში, ეს დოკუმენტები სასამართლოს არ შეუფასებია, ასევე არ შეფასებულა ის გარემოება, რომ შემოსავლების სამსახურის სასარგებლოდ აღსრულების დაწყების დროისათვის – 1999 წლის დეკემბრისათვის, კრედიტორებს სადავო აქტებით ქონება უკვე გადმოცემული ჰქონდათ და კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ იმ დროს იმდენი ქონება გააჩნდა, რაც სრულად დააკმაყოფილებდა ასევე საგადასახადო ინსპექციის მოთხოვნას. გასაჩივრებულ განჩინებაში არ არის მითითებული, თუ რის საფუძველზე უარყოფს სასამართლო საქმეში არსებულ სისხლის, სამოქალაქო და ადმინისტრაციული სამართლის დავებზე მიღებულ კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებებს, ასევე ის, თუ რა საფუძველთაა უგულვებელყოფილი გამოძიებით დადგენილი გარემოებები.

სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლი, სამოქალაქო კოდექსის 50-ე და 442-ე მუხლების მოთხოვნები. უგულვებელყოფილია „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლის იმპერატიული მოთხოვნა გარიგების ბათილად ცნობის ვადებზე, რომლითაც დადგენილია 2-თვიანი ვადა კრების

ოქმისა და 18-თვიანი ვადა გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნისათვის, უგულვებელყოფილია, ასევე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-10 მუხლით დადგენილი სასამართლო გადაწყვეტილების შესრულების სავალდებულობა, საქართველოს კონსტიტუციისა და ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის დანაწესებით აღიარებული სამართლიანი სასამართლოს უფლება.

სასამართლოს გადაწყვეტილებაში არ არის გამოკვლეული საქმეში წარმოდგენილი აღმასრულებლის განკარგულებები და მიღება-ჩაბარების აქტები, გამოცემული სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული 2002 წლის 28 მაისის, 4 დეკემბრისა და 2003 წლის 15 იანვრის გადაწყვეტილების აღსასრულებლად. უდავო მტკიცებულებად არ არის მიჩნეული ის, რომ საქმეში ჩართულ მესამე პირებს: ს. ი-ეს, თ-სა და სხვებს არ გააჩნიათ სასამართლო გადაწყვეტილება და სააღსრულებო ფურცელი კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ მიმართ თანხის გადახდევინებაზე, არაა გამოკვლეული ის გარემოება, რომ მორიგება არ გაფორმებულა კოოპერატივის დირექტორის მიერ, რაც დადასტურებულია გამომძიებლისა და სასამართლოს დადგენილებებით. უდავო მტკიცებულებებში მითითებული არ არის დედოფლისწყაროს ტექნიურის უფროს გ.ბ-ის ცნობა, კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ 1997 წლის 5 მარტის საერთო კრების №5 ოქმი, რომლითაც უფლება მიეცა კოოპერატივის დირექტორს, განეკარგა კოოპერატივის ქონება კოოპერატივის ვალების გასასტუმრებლად, დედოფლისწყაროს რაიონულ სასამართლოში კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ მიერ 2002 წლის 21 აპრილს წარდგენილი წერილი და ქონების ნუსხა, სადაც აღარ არის შეტანილი ის ქონება, რომელიც 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტით გადაეცა „ქ-ის“ მენაბრეთა 12-კაციან ჯგუფს იმ მოტივით, რომ კოოპერატივმა „ქ. ქ-მა“ აღნიშნული ქონება მოხსნა კოოპერატივის ბალანსიდან. რაიონულ სასამართლოს გადაწყვეტილებაში არ მიუთითებია ის გარემოება, რომ საარბიტრაჟო სასამართლოს 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილების გაუქმებაზე „ქ. ქ-ის“ მიერ შეტანილ საჩივარზე მხარედ ჩაბმული იყო 1999 წლის 16 აპრილის განჩინების საფუძველზე 30 აპრილს გამოწერილი სააღსრულებო ფურცელში კრედიტორად მითითებული კორპორაცია „ქ-ის“ შპს „ა-ას“ მენაბრეთა ჯგუფის წარმომადგენელი ნ.გ-ე და არა ყველა მენაბრე. მოთხოვნის უფლება კოოპერატივის მიმართ წარმოგვევა 12 ფიზიკურ პირს და არა ზოგადად მენაბრეებს, რაც არის ასევე უდავო მტკიცებულება იმის დასადაგენად, რომ მესამე პირად ჩართული ს. ი-ე და სხვები არიან არა-

უფლებამოსილი პირები, ხოლო ლ. ა-ი – არასათანადო მოსარჩე-
ლე.

თბილისის სააპელაციო სასამართლომ 2006 წლის 25 სექტემ-
ბრის განჩინებით დაადგინა, რომ 135 ჰა ვენახის გადარჩენილი
ნაწილი – 75 ჰა ვენახი შეტანილია კოოპერატივ „ვაზის“ სანეს-
დებო კაპიტალში და, რომ სს „მ-ა“, რომელსაც ამ დავაში 135 ჰა
ვენახზე აქვს პრეტენზია, უფლებამოსილი პირი არც ფორმა-
ლურად და არც იურიდიულად არ არის. აღნიშნული უდავოდ
ადასტურებს, რომ სს „მ-ა“ და მისი დირექტორი ვ. კ-ი არაუფ-
ლებამოსილი პირები არიან. საქმეში წარმოდგენილია აღმასრუ-
ლებელ მ. ხ-ის 2005 წლის 25 ივნისის განკარგულებები და სხვა-
დასხვა დროის მიღება-ჩაბარების აქტები, რომლებიც შეეხება
2002 წლის 28 მაისისა და 4 დეკემბრის სასამართლო გადაწყვე-
ტილებების აღსასრულებლად ქონების ნ. გ-ის ჩაბარებას, ასე-
ვე შეეხება სასამართლოს იმ გადაწყვეტილებების აღსრულე-
ბას, რომელთა გამოც გაფორმდა სადავო მიღება-ჩაბარების აქ-
ტები. საქმის მასალებში არ მოიპოვება რაიმე მტკიცებულება,
რომელიც საშუალებს მისცემდა სასამართლოს, მიღება-ჩაბა-
რების აქტები ბათილად მიეჩინა იმ საფუძველით, რომ კოოპერა-
ტივს გააჩნდა მხოლოდ მორიგებისა და არა გარიგების უფლება.

გარდა იმისა, რომ საქმეში წარმოდგენილ სარჩელებში არ იყო
მითითებული მოთხოვნის იურიდიული ინტერესი, კოოპერატივ
„ქ. ქ-ის“ სარჩელს ხელს აწერენ არაუფლებამოსილი დირექტო-
რები. სასამართლოს სასარჩელო განცხადება საერთოდ არ უნ-
და მიეღო წარმოებაში და მასზე წარმოება უნდა შეწყვეტილი-
ყო. ამ კუთხით სასამართლომ არ შეაფასა დედოფლისწყაროს
რაიონული სასამართლოს 2002 წლის 28 მაისის წინასწარი გა-
დაწყვეტილება და საოლქო სასამართლოს 2002 წლის 4 დეკემ-
ბრის გადაწყვეტილება.

კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორებს სარჩელი აღძრული
აქვთ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტის გა-
უქმებაზე ანუ დაახლოებით 112000 ლარის ქონებაზე, თუმცა
მათ არასრულყოფილად აქვთ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი. ამ
შემთხვევაში სასამართლოს, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის
187-ე მუხლის საფუძველზე, წარმოება უნდა შეეწყვიტა.
სარჩელზე თანდართული ე.წ ახსნა-განმარტებები შედგენილია
გაუნათლებელი პირის კარნახით და ამ ახსნა-განმარტებას იუ-
რიდიული ძალა არ აქვს, ხოლო საქმეში არსებული დოკუმენტა-
ციებით დადგენილია, რომ, სამოქალაქო კოდექსის 50-ე და 51-
ე მუხლების საფუძველზე, 1999 წლის 12-14 ოქტომბერს შედგა
მხარეთა ორმხრივი შეთანხმება, რომელიც 2001 წელს სანოტა-

რო წესით დადასტურდა.

აღსანიშნავია, რომ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ კრედიტორი კორპორაცია „ქ-ი“ და მისი მენაბრეთა ჯგუფი 1997 წლის 30 ოქტომბრიდანაა. საგადასახადო ინსპექციის სარჩელის საფუძველზე კოოპერატივი „ქ. ქ-ი“ გაკოტრებულად გამოცხადდა და ჯერ კიდევ გაკოტრების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებამდე სასამართლომ გაყიდა ქონება.

1999 წლის 25 ივნისის №69 წერილით, სააღსრულებლო კანონის 28-ე მუხლის თანახმად, კასატორების სასარგებლოდ კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ 5 დღის ვადაში ნებაყოფლობით დაევალა 57687,98 აშშ დოლარის გადახდა, რაც ვერ შესრულდა. კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორი ა.პ-ი იძულებული იყო, ნატურით გადაეცა ქონება იმ ფასად, რაც სასამართლოს მიერ დანიშნული აუდიტით იყო შეფასებული და ასე აღესრულებინა კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება. კოოპერატივმა „ქ. ქ-მა“ 2000 წლის 14 სექტემბრის №1-ით ოქმი გააუქმა 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტები, აღნიშნული არაერთხელ იქნა წარდგენილი სასამართლოში, მაშინაც კი, როდესაც იხილებოდა სარჩელი უკანონო მფლობელობიდან ქონების გამოთხოვაზე, თუმცა სასამართლოს ეს უკანონო მტკიცებულება არ გაუზიარებია. სიღნაღის რაიონული სასამართლოს 2001 წლის 24 აპრილის საოქმო განჩინებით სს „მ-ას“ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტის ბათილად ცნობასა და შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე ეთქვა უარი, ამ პროცესში, როგორც მხარე, მონაწილეობდა კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორი ა. პ-ი და იგი არ იყო ფიზიკური პირი. ერთსა და იმავე დავაზე, ერთსა და იმავე მხარეებს შორის დავა არ დაიშვება, ეს დავა წარმოებით უნდა შეწყვეტილიყო.

კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორებად ა.ხ-ი და თ.კ-ი არჩეულ იქნენ 2003 წლის 26 სექტემბერს. სარჩელი მათ მიერ ხელმოწერილია 2003 წლის 26 ოქტომბერს, მოსამართლეს სარჩელზე რეზოლუცია დადებულია აქეს 2010 წლის 6 ოქტომბერს, ხოლო რიცხვი გადასწორებულია 2003 წლის 6 ოქტომბრად.

თელავის საგადასახადო ინსპექციამ დედოფლისწყაროს რაიონულ სასამართლოს სარჩელით 2005 წლის 17 მაისს მიმართა მოპასუხეების: კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ ყოფილი დირექტორისა და კორპორაცია „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის წარმომადგენელ ნ. გ-ის მიმართ მიღება-ჩაბარების აქტების ბათილად ცნობის მოთხოვნით, როდის გახდა საგადასახადო ინსპექციისთვის ამ გარემოების არსებობა ცნობილი სარჩელში მითითებული არ არის.

კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა.ხ-ს დაზუსტებული სარჩელი აქვს წარდგენილი სასამართლოში, რომლითაც მოითხოვს კორპორაცია „ქ-ის“ მიმართ არსებული დავალიანების გადაფარვას, სხვა მოთხოვნა დაზუსტებულ სარჩელში, არ არის. რა მოთხოვნაზე იხილება სარჩელი და რას ნიშნავს დავალიანების გადაფარვა, რა იგულისხმება ამაში, სასამართლოს არ დაუდგენია, ისე უთხრა უარი მოსარჩელეს მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე. კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა.ხ-ს 2003 წლის 6 აპრილს მიმართული აქვს განცხადებით სასამართლოსათვის სადაც კვლავ სასარჩელო მოთხოვნას აყალიბებს, თუმცა სასამართლოს არც ამჯერად დაუდგენია მოსარჩელის მოთხოვნა, ისე განიხილა იგი. მხოლოდ 2003 წლის 1 ივნისს, ა. ხ-ის მიერ ხელმოწერილ დაზუსტებულ სარჩელში დაზუსტდა მოთხოვნა, თუმცა სასამართლოს არ გაურკვევია ის გარემოება, რომ მოსარჩელე სადავო მიღება-ჩაბარების აქტის ბათილად ცნობასთან ერთად აქტში მითითებული ქონების უკან დაბრუნებას მოითხოვდა, რაც შემდეგ აღარ უთხოვია და ე.წ ქონების უკან დაბრუნებაზე სასამართლოს საქმე არ განუხილავს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლომ 2006 წლის 23 მარტის განჩინებით ამ საქმეზე კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორები: ხ-ი და კ-ი ცნო არაუფლებამოსილ პირებად იმ საფუძვლით, რომ მათი დირექტორად არჩევა არ იყო სამეწარმეო რეესტრში რეგისტრირებული. აღნიშნულის შემდეგ სარჩელი თავიდან არ შეტანილა და დედოფლისწყაროს რაიონულმა სასამართლომ არაუფლებამოსილი პირების შეტანილი სარჩელი განიხილა, ეს ფაქტი სასამართლოს არ შეუფასებია. ასევე არაა შეფასებული ის გარემოება, რომ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ სარჩელი ხანდაზმულია, როგორც „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული 18-თვიანი ვადის დარღვევის, ისე, სამოქალაქო კოდექსით დადგენილი 3-წლიანი და 6-წლიანი ვადის დარღვევის გამო, რაც შეეხება „საალსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლს, თუ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტი მორიგებად იქნებოდა მიჩნეული, მაშინ მორიგების შედავების ვადა განსაზღვრულია 1 თვით.

შემოსავლების სამსახურის სარჩელის განხილვისას სასამართლოს არ გამოუკვლევია და არ გაუთვალისწინებია გაკოტრების საქმის წარმოების მასალები, არ გაითვალისწინა, რომ იგი სადავო გარიგების მხარეს არ წარმოადგენს და ხანდაზმულობასთან ერთად, არ გააჩნდა მოთხოვნის უფლება, ისევე, როგორც ლ.ა-ს.

კასატორებმა მოითხოვეს საქმეში არსებული ზემოთ მითი-

თებულის მტკიცებულებების გამოკვლევა, ამასთანავე, მიიჩნევენ, რომ სასამართლომ უნდა იმსჯელოს ყველა იმ განჩინების კანონიერებაზე, რომელიც გასაჩივრებული იყო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის საფუძველზე. კასატორთა მოსაზრებით, ალსანიშნავია ისიც, რომ სააპელაციო სასამართლომ განჩინებაში თვითონ მიუთითა, თუ რა იყო მოსარჩელეების აღიარებითი სარჩელი, რითაც არა თუ გადააჭარბა თავის უფლებამოსილებას, გასცდა მოთხოვნის ფარგლებსაც.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2014 წლის 10 თებერვლის განჩინებით ნ. ბ-სა და ა. პ-ის საკასაციო საჩივარი, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის საფუძველზე მიჩნეულ იქნა დასაშვებად და საქმის განხილვა დაინიშნა მხარეთა დასწრების გარეშე, თანახმად ამავე კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილისა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება, მხარეთა საკასაციო პრეტენზიები და მიიჩნევს, რომ ნ. ბ-სა და ა. პ-ის საკასაციო საჩივრის საფუძველიანია და ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია დავის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

1997 წლის 30 ოქტომბრის საქართველოს უზენაესი საარბიტრაჟო სასამართლოს გადანყვეტილებით დედოფლისწყაროს რაიონის კომერციულ სასოფლო-სამეურნეო საწარმო „ქ. ქ-ს“ შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება „ა-ას“ (კორპორაცია „ქ-ის“ სამართალმემკვიდრე) სასარგებლოდ დაეკისრა ძირითადი დავალიანება 74 879 ლარი;

1999 წლის 30 აპრილს კორპორაცია „ქ-ის“ სამართალმემკვიდრე შპს „ა-ას“ მეანაზრეთა რწმუნებულ ნ. გ-ის სასარგებლოდ დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლომ საქართველოს უზენაესი საარბიტრაჟო სასამართლოს 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადანყვეტილებისა და დედოფლისწყაროს რაიონის სასამარ-

თლოს 1999 წლის 16 აპრილის განჩინების საფუძველზე ამონერა სააღსრულებო ფურცელი, რომლითაც სს „ქ. ქ-ის“ დაკისრებული თანხა 74 879 ლარი განისაზღვრა მყარი ვალუტით გადახდევის პერიოდში არსებული კურსით 57 687.98 აშშ დოლარით;

დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს 1999 წლის 7 ოქტომბრის განჩინებით განიმარტა, რომ 1999 წლის 30 აპრილის სააღსრულებო ფურცელი ამოინერა 12 მენაბრის: მ. ჯ-ის, გ. ჩ-ის, ე. ბ-ის, რ. ბ-ის, რ. ჩ-ის, ნ. გ-ის, კ. ლ-ის, ზ. ლ-ის, მ. ბ-ის, მ. ს-ის, გ. ა-სა და ა. ა-ის ერთობლივი განცხადების საფუძველზე;

საქმეში წარმოდგენილია კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა. პ-სა და კორპორაცია „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს შორის გაფორმებული, 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული მიღება-ჩაბარების აქტების იდენტური შინაარსის რამდენიმე ეგზემპლარი, მათ შორის იმგვარი ვარიანტები, რომლებზეც მხარეთა ხელმოწერები დამონმებულია ნოტარიუსის მიერ;

1999 წლის 12 ოქტომბრით დათარიღებული მიღება-ჩაბარების აქტებით კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორმა ა. პ-მა „ქ-ის“ მენაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს საარბიტრაჟო სასამართლოს 1997 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილებისა და დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს 1999 წლის 16 აპრილის განჩინების საფუძველზე გაცემული სააღსრულებო ფურცლის, ასევე, 1999 წლის 7 ოქტომბრის განჩინების თანახმად, გადასცა კოოპერატივის ბალანსზე რიცხული როგორც უძრავი, ისე მოძრავი ქონება;

აღნიშნულ აქტზე 2001 წლის 25 აპრილის თარიღით დასმულია ნოტარიუსის შტამი, სადაც მითითებულია, რომ ხელმოწერები ნამდვილია და შესრულებულია ნოტარიუსის თანდასწრებით;

სანოტარო დადასტურებისა და პირველი ინსტანციის სასამართლო სხდომაზე მოპასუხეთა წარმომადგენელ ნ.გ-ის მიერ მიცემული განმარტების გათვალისწინებით სააპელაციო პალატამ დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული მიღება-ჩაბარების აქტების საბოლოო ვარიანტები მხარეთა შორის დაიდო ნოტარიუსის მიერ ხელმოწერების დადასტურების დღეს – 2001 წლის 25 აპრილს;

1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტებად ნოდებული აქტები არა აღსრულების პროცესში დადებული მორიგება, არამედ სააღსრულებო წარმოებათა მიღმა დადებულ გარიგებებია, რომელთა დადებაც განაპირობა კოოპერატივ „ქ. ქ-

ის“ კორპორაცია „ქ-ის“ მეანაბრეთა სასარგებლოდ დაკისრებულია დავალიანებამ. თანხის გადახდის სანაცვლოდაც კოოპერატივის დირექტორმა განახორციელა სხვა შესრულების გადაცემა კრედიტორისთვის;

სადავო მიღება-ჩაბარების აქტები კოოპერატივის სახელით დადებულია კოოპერატივის დირექტორის მიერ, ერთპიროვნულად. საქმეში წარმოდგენილი არ არის კოოპერატივის გამგეობის გადაწყვეტილება სადავო მიღება-ჩაბარების აქტებში მითითებული ქონების განკარგვასთან დაკავშირებით.

გასაჩივრებული განჩინებით სააპელაციო სასამართლომ ასევე დაადგინა, რომ კოოპერატივის დირექტორი არ იყო უფლებამოსილი, ერთპიროვნულად დაედო სადავო გარიგებები, სწორედ ამ ფაქტობრივ საფუძველს ემყარება საქმეში წარმოდგენილი, როგორც კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“, ისე, დამოუკიდებელი მოთხოვნის უფლების მქონე მესამე პირების: სსიპ „შემოსავლების სამსახურისა“ და ლ. ა-ის (ლ. გ.ას) სარჩელები.

კასატორები არ ეთანხმებიან სააპელაციო სასამართლოს ამ დასკვნას იმ საფუძველით, რომ, საქმეში წარმოდგენილი წესდების თანახმად, კოოპერატივის გამგეობა შედგებოდა ერთი დირექტორისაგან და ის უფლებამოსილი იყო, ერთპიროვნულად დაედო გარიგება ქონების განკარგვაზე.

საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორების ამ მოსაზრებას და ყურადღებას გაამახვილებს შემდეგზე:

„მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 66-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, კოოპერატივის გამგეობა შედგება არანაკლებ ორი დირექტორისაგან (გამგეობის წევრები). საქმეში წარმოდგენილი კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ წესდების 6.20 პუნქტის თანახმად, გამგეობას კოოპერატივის წევრთა შემადგენლობიდან ფარული კენჭისყრით ხმის უმრავლესობით ირჩევს რწმუნებულთა წარმომადგენელთა კრება 7 წევრის შემადგენლობით 4 წლის ვადით. წესდების 6.24 პუნქტის მიხედვით კი, გამგეობა სხდომაზე გადაწყვეტილებებს იღებს ხმის უმრავლესობით.

საქმეში წარმოდგენილია და თავად კასატორები მიუთითებენ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ საერთო კრების 1997 წლის 5 მარტის №2 ოქმის ამონაწერზე, რომლითაც განისაზღვრა შემდეგი: საზოგადოების დაგროვებული დავალიანების გასტუმრების მიზნით, კოოპერატივის საერთო კრებამ ნება დართო კოოპერატივის გამგეობას თავისი შეხედულებისამებრ განეხორციელებინა კოოპერატივის ქონების ნაწილის გაყიდვა.

საკასაციო პალატა შენიშნავს, რომ საქმეში არ მოიპოვება რაიმე მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა რომ სადავო გარიგებების დადების დროისათვის კოოპერატივი „ქ. ქ-ის“ გამგეობა შედგებოდა მხოლოდ ერთი დირექტორის – ა. პ-ან, რომელიც უფლებამოსილი იყო, განეკარგა საზოგადოების ქონება, ამდენად, კასატორთა არგუმენტი სააპელაციო პალატის მიერ ზემოაღნიშნული მტკიცებულებების არასწორი შეფასების თაობაზე უსაფუძვლოა.

გარდა აღნიშნულისა, პალატა მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ კასატორებს დასაბუთებული პრეტენზია არ წარმოუდგენიათ იმ კუთხით, რომ გარიგების დადების დროისათვის კოოპერატივის წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების შეზღუდვის თაობაზე მათთვის უცნობი იყო.

დასაბუთებულ შედავებად ვერ იქნება მიჩნეული და გაზიარებული საკასაციო სასამართლოს მიერ ნ. ბ-სა და ა. პ-ის მოსაზრება სარჩელების წარმოებაში არასწორად მიღების თაობაზე იმ საფუძველით, რომ „ქ. ქ-ის“ სახელით სარჩელი არაუფლებამოსილი დირექტორების მიერაა აღძრული, მათ სახელმწიფო ბაჟი არ გადაუხდიათ სრულყოფილად, როგორც ძირითად, ისე მესამე პირების სარჩელში არ არის დადასტურებული იურიდიული ინტერესი, რაც აღიარებითი სარჩელის გადანყვეტისათვის უმნიშვნელოვანესი გარემოებაა, ასევე იმ გარემოებას, რომ საქმეში წარმოდგენილი კანონიერ ძალაში შესული გადანყვეტილებები ამავე მხარეებს შორისაა გამოტანილი და არსებობს საქმის წარმოების შეწყვეტის საფუძველი.

საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ მოცემული საქმის არსებითად განხილვამდე პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის მომზადების ეტაპი საკმაოდ ხანგრძლივი იყო, რა დროსაც როგორც პირველი, ისე ზემდგომი – თბილისის საოლქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა სააპელაციო პალატის მიერ საქმის განხილვის შედეგად დაზუსტდა ზემოაღნიშნული გარემოებები, მათ შორის მხარეთა უფლებამოსილება თუ მოთხოვნის (სარჩელების) იურიდიული ინტერესი, ხოლო ის გარემოება, რომ, სარჩელის გამო, სახელმწიფო ბაჟი, შესაძლოა, არ იყოს სრულყოფილად გადახდილი, არ წარმოადგენს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებულ საპროცესო ნორმის იმგვარ დარღვევას, რასაც არასწორი გადანყვეტილების მიღება მოჰყვება, ამასთანავე ამ გადაცდომის გამოსწორებისათვის, თუ იგი დავის გადანყვეტისათვის არსებითი ხასიათის აღმოჩნდება, არსებობს საპროცესო-სამართლებრივი ბერკეტები (მაგ:

სსსკ 42-ე, ასევე 55-ე მუხლი).

რაც შეეხება კასატორთა მითითებას საქმეში წარმოდგენილი სისხლის სამართლისა თუ სამოქალაქო სამართლის საქმეზე ამავე მხარეებს შორის მიღებული იმ გადაწყვეტილებების სააპელაციო სასამართლოს მიერ არასრულყოფილად გამოკვლევას, რომელთაც წინამდებარე დავის მიმართ პრეიუდიციული მნიშვნელობა გააჩნია, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საქმის მასალებით მსგავსი გარემოებები არ დასტურდება, კერძოდ, სამოქალაქო საქმეზე მიღებული, კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებები გამოტანილია დაზარალებულ მესამე პირებსა და სხვა ფიზიკურ პირებს შორის, მათ სავალდებულო ძალა წინამდებარე საქმეზე არ გააჩნიათ, თავის მხრივ, არ შეიცავენ იმგვარ მითითებას, რაც უტყუარად დაადასტურებდა მიღება-ჩაბარების აქტების ნამდვილობასა და მოპასუხეთა საკუთრებაში ქონების რეალურად გადაცემას, ასევე ტექტიურში მათ სახელზე სადავო ქონების რეგისტრაციის ფაქტს. ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია ასევე საქმეში წარმოდგენილი საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2011 წლის 19 დეკემბრის №ას-1523-1530-2011 განჩინება, რომლითაც დაუშვებლად იქნა მიჩნეული დაზარალებულ მესამე პირთა საკასაციო საჩივარი კოოპერატივ „ქ. ქ-სა“ და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის მიმართ, ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების თაობაზე. ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ არ დასტურდება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე ან 272-ე მუხლების შემადგენლობა, თავის მხრივ, სისხლის სამართლის საქმეზე მიღებულ გადაწყვეტილებებს, საპროცესო კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად, ასევე არ გააჩნიათ პრეიუდიციული მნიშვნელობა სამოქალაქო საქმის მიმართ, უფრო მეტიც, საწინააღმდეგო ვითარების არსებობის შემთხვევაშიც კი, საქმეში წარმოდგენილი სასამართლო განკარგულებებით სადავო ქონება გამოთხოვილია იმ ფიზიკური პირების მფლობელობიდან, რომელიც მოცემულ საქმეში მოსარჩელედ ან მოპასუხედ არ არიან ჩაბმული, ხოლო წინასწარი გამოძიების შეწყვეტისა თუ სხვა დადგენილებების სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის შესაბამისად შესწავლით ირკვევა, რომ ეს მტკიცებულებები არ შეიცავენ ისეთ დადასტურებად ფაქტებს, რაც კასატორთა პოზიციას, მათ საკუთრებად ქონების რეგისტრაციისა თუ სადავო გარიგებების ნამდვილობის თაობაზე, დაადასტურებდა.

გასაჩივრებული განჩინებით სააპელაციო პალატამ დაადგი-

ნა, რომ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“, ასევე ლ. ა-სა და სსიპ „შემოსავლების სამსახურის“ სარჩელები არ იყო ხანდაზმული, სააპელაციო პალატის ეს დასკვნა ემყარება სამოქალაქო კოდექსის 129-ე და 130-ე მუხლებს.

კასატორები არ ეთანხმებიან განჩინების ზემოაღნიშნულ დასკვნას და მიიჩნევენ, რომ სასამართლომ დაარღვია კანონი, კერძოდ, არასწორად არ იხელმძღვანელა „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლით, რომლითაც განსაზღვრული იყო გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნისათვის სპეციალური – 18-თვიანი ხანდაზმულობის ვადა.

საკასაციო სასამართლო კასატორთა ამ პრეტენზიის შემომების შედეგად მიდის დასკვნამდე, რომ შინაარსობრივად ის დასაბუთებული შედეგებია, კერძოდ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, საკასაციო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ გადანყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით კანონმდებელი სამართლის ნორმის დარღვევად განიხილავს შემთხვევას, როდესაც სასამართლომ არ გამოიყენა კანონი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა და/ან გამოიყენა კანონი, რომელიც არ უნდა გამოეყენებინა.

კასატორები სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ერთ-ერთ საფუძვლად მიიჩნევენ იმ გარემოებას, რომ მოსარჩელებმა დაარღვიეს გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სასარჩელო ხანდაზმულობაში იგულისხმება დრო, რომლის განმავლობაშიც პირს, ვისი უფლებებიც დარღვეულია, შეუძლია, მოითხოვოს თავისი უფლების იძულებით განხორციელება ან დაცვა, იგი უფლების განხორციელების ვადაა და იგულისხმება, რომ კანონმდებლის მიერ დადგენილია ზღვრული ვადები, რომლის ფარგლებშიც შესაძლებელია საქმის ფაქტობრივი გარემოებების სრულყოფილი გამოკვლევა და დასაბუთებული გადანყვეტილების მიღება. ამდენად, მოპასუხის შესაგებელი სარჩელის ხანდაზმულობის თაობაზე მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც, ის აბსოლუტურ გავლენას ახდენს მატერიალური უფლების გადანყვეტაზე.

მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ 1999 წლის 12-14 ოქტომბრით დათარიღებული სადავო მიღება-ჩაბარების აქტების საბოლოო, შეჯერებული ვარიანტები სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა. პ-სა და კორპორაცია „ქ-ის“

მეანაბრეთა ჯგუფის რწმუნებულ ნ. გ-ეს შორის გაფორმდა 2001 წლის 25 აპრილს – იმ დროს, როდესაც მხარეებმა ნოტარიუსის თანდასწრებით ხელი მოაწერეს მიღება-ჩაბარების აქტებს.

კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ მიერ სარჩელი სასამართლოში აღძრულია 2003 წლის ოქტომბერში.

დადგენილია, რომ საზოგადოების დირექტორი არ იყო უფლებამოსილი, ერთპიროვნულად გაესხვისებინა ქონება.

მისი უფლებამოსილების ამგვარი შეზღუდვის თაობაზე კონტრაქტის არაინფორმირებულობის ფაქტი სასამართლოს არ დაუდგენია და ამ კუთხით დასაბუთებულ შედავებას საკასაციო საჩივარი არ შეიცავს, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ სარჩელის ხანდაზმულობის საკითხი სპეციალური მოწესრიგების ფარგლებში უნდა იქნას განხილული, რადგანაც, სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, სხვა პირისაგან რაიმე მოქმედების შესრულების ან მოქმედებისაგან თავის შეკავების მოთხოვნის უფლებაზე ვრცელდება ხანდაზმულობა. ამავე კოდექსის 129-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად კი, ცალკეულ შემთხვევებში კანონით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს ხანდაზმულობის სხვა ვადებიც.

„მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის 9.5 მუხლის თანახმად, თუ გარიგების კონტრაქტისათვის ხელშეკრულების დადებისას ცნობილი იყო საზოგადოების ხელმძღვანელობის უფლებამოსილების შეზღუდვის შესახებ, წარმომადგენელ საზოგადოებას შეუძლია ხელშეკრულების დადებიდან თვრამეტი თვის განმავლობაში განაცხადოს გარიგების ბათილობა.

დასახელებული ნორმა გარიგების დამდები საზოგადოებისათვის მის მიერ დადებული გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნის ხანდაზმულობის სპეციალურ ვადას – 18 თვეს ანებს და განსაზღვრავს ამ ვადის დენის დასაწყისს, კერძოდ, საზოგადოებას, რომელმაც დადო ესა თუ ის გარიგება და მოითხოვს მის ბათილობას, მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის ათვლა ნორმით გათვალისწინებული ობიექტური ფაქტორიდან – გარიგების დადებიდან ეწყება.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9.1 მუხლის შესაბამისად საზოგადოებას ხელმძღვანელობს დირექტორი. დირექტორი არის „მენარმეთა შესახებ“ კანონით გათვალისწინებულ საწარმოთა აღმასრულებელი ორგანო, რომელიც ხელმძღვანელობს საწარმოს მიმდინარე საქმიანობას და უფლებამოსილია მესამე პირების წინაშე

მინდობილობის გარეშე წარმოადგინოს საწარმო, ე.ი დადოს საწარმოს სახელით ხელშეკრულება. სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9.4 მუხლის შესაბამისად დირექტორი საზოგადოებას წარმართავს მესამე პირებთან ურთიერთობაში. მისი წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება მესამე პირებთან ურთიერთობაში არ შეიძლება შეიზღუდოს. ეს იმას ნიშნავს, რომ დირექტორებს არ შეიძლება აეკრძალოთ ამა თუ იმ გარემოებათა გამო გარიგებათა დადება, გარდა იმ გარიგებებისა, რომლებზეც თანხმობის გაცემა კანონით სხვა ორგანოთა კომპეტენციას განეკუთვნება.

„მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის (ძველი რედაქციის) 9.5 მუხლის შესაბამისად გათვალისწინებული იყო საზოგადოების დაცვის მექანიზმიც. იმ შემთხვევაში, როცა დირექტორმა დადო ისეთი გარიგება, რომლის დადების უფლებაც მას არ ჰქონდა და ამის შესახებ იცოდა კონტრაჰენტმა, საზოგადოებას შეეძლო, გარიგების დადებიდან 18 თვის განმავლობაში განეცხადებინა გარიგება ბათილობის შესახებ.

სადავო პერიოდში მოქმედი რედაქციის „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9.3 მუხლის მეორე აბზაცის შესაბამისად, საზოგადოების წესდება შეიძლება ითვალისწინებდეს დირექტორის მიერ საზოგადოების ერთპიროვნულად მართვის უფლებამოსილებას, მაგრამ საზოგადოების ხელმძღვანელობის უფლებამოსილება შესაძლოა, შეიზღუდოს სამეთვალყურეო ორგანოს აუცილებელი თანხმობის დანესებით. ხელმძღვანელობის ეს წესი შეიძლება განისაზღვროს აგრეთვე საზოგადოების შინაგანაწესით. ასეთ შემთხვევაში კონტრაჰენტი ხელშეკრულების დადებისას უნდა დაინტერესდეს, დირექტორს აქვს თუ არა ამ ხელშეკრულების დადების უფლება და თუ დარწმუნდება, რომ ასეთი ხელშეკრულების დადების უფლება არა აქვს, მოსთხოვოს შესაბამისი თანხმობა. ეს საკითხი ხელშეკრულების სანოტარო წესით დამოწმების დროს უნდა გაითვალისწინოს ნოტარიუსმაც ნორმის ამგვარი განმარტება დამკვიდრებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ერთგვაროვანი პრაქტიკით (იხ. სუსგ №3კ-1492-02, 19 მარტი, 2003 წელი).

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ წინამდებარე დავის სპეციალური ხანდაზმულობის ვადის ფარგლებში მოწესრიგებისათვის დამაბრკოლებელი ვერ გახდება საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 29 იანვრის №1/1/543 გადაწყვეტილება, რომლითაც შპს „მ-ის“ №543 კონსტიტუციური სარჩელი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ დაკმაყოფილდა და არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი „მენარმეთა შესა-

ხებ“ საქართველოს კანონის მე-9 მუხლის მე-4 პუნქტის სიტყვები – „ასეთი ხელშეკრულების დადებიდან 18 თვის განმავლობაში“ საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლის პირველ პუნქტთან მიმართებით, ვინაიდან სადავო ურთიერთობა წარმოიშვა საკონსტიტუციო სასამართლოს მიერ ნორმის კონსტიტუციურობის საკითხის შემონმებამდე, ამასთანავე, თავად საკონსტიტუციო სასამართლოს გადანყვეტილების მე-2 პუნქტით არაკონსტიტუციური ნორმა ძალადაკარგულად იქნა ცნობილი ამ გადანყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან. გარდა აღნიშნულისა, პალატა მოიხმობს „საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს შესახებ“ ორგანული კანონის 23-ე მუხლის 1-ლ პუნქტსა და 25 მუხლის მე-2 პუნქტს, რომლებითაც დადგენილია არაკონსტიტუციურად ცნობილი სამართლებრივი აქტის ან მისი ნაწილის ძალადაკარგულად ცნობა საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი გადანყვეტილების გამოქვეყნების მომენტიდან. ამდენად, წინამდებარე გადანყვეტილებაში კანონის ზემოაღნიშნული ნორმის გამოყენება დასაშვებია.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადანყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადანყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები.

იმ გარემოების მხედველობაში მიღებით, რომ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ მოთხოვნის ნაწილში არ არსებობს საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველი, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ უფლებამოსილია ამ ნაწილში თავად მიიღოს გადანყვეტილება დავაზე და, ხანდაზმულობის გამო, უარი უთხრას კოოპერატივს სარჩელის დაკმაყოფილებაზე, კერძოდ, მოცემულ შემთხვევაში, დასტურდება სპეციალური კანონით გათვალისწინებული შემადგენლობის არსებობა („მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 9.5 მუხლი), რაც კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნის უფლებას 2001 წლის 25 აპრილს, მიღება-ჩაბარების აქტებზე მხარეთა მიერ ნოტარიუსის თანდასწრებით ხელმოწერის მომენტიდან წარმოუშობს და ეს ვადა ამოიწურა 2002 წლის 25 ოქტომბერს, საქმის მასალებით კი დადგენილია, რომ კოოპერატივ „ქ. ქ-მა“ სარჩელი სასამართლოში 2003 წლის ოქტომბერში აღძრა. აღნიშნული გარემოება, სამოქალაქო კოდექსის 144-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

რაც შეეხება დამოუკიდებელი მოთხოვნის უფლების მქონე მესამე პირების: ლ. ა-სა და სსიპ „შემოსავლების სამსახურის“ სარჩელების ხანდაზმულობის საკითხს, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული განჩინებით სააპელაციო სასამართლომ სწორად გამოიყენა კანონი, კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსის 129-ე და 130-ე მუხლები. საკასაციო პალატა იზიარებს გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივ დასაბუთებას, რომ ლ. ა-სა და სსიპ „შემოსავლების სამსახურის“ მოთხოვნების მიმართ ვრცელდება 3-წლიანი და 6-წლიანი ხანდაზმულობის ვადები, თუმცა ამ შემთხვევაში სასამართლომ არასწორად გაანალიზა ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყების მტკიცების ტვირთი.

დამკვიდრებული პრაქტიკის თანახმად, სასარჩელო ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყება დაკავშირებულია სუბიექტურ ფაქტორთან, ანუ იმ მომენტთან, როცა დაზარალებულმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო თავისი უფლების დარღვევის შესახებ, ამასთან, ივარაუდება, რომ მან დარღვევის განხორციელებისთანავე შეიტყო აღნიშნულის შესახებ. საწინააღმდეგოს მტკიცების ტვირთი მოსარჩელეს აწევს.

მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ სადავო გარიგებები (მიღება-ჩაბარების აქტები) მხარეთა შორის გაფორმდა 2001 წლის 25 აპრილს, დადგენილია ის გარემოებაც, რომ თელავის საგადასახადო ინსპექციამ (უფლებამონაცვლე სსიპ „შემოსავლების სამსახური“) სასამართლოს სარჩელით 2005 წლის 17 ივნისს მიმართა, ხოლო ლ. ა-მა (ლ. გ.ამ) – 2005 წლის 3 ივნისს, ამდენად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ამ კუთხით გასაჩივრებული განჩინება არ შეიცავს საკმარის დასაბუთებას და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევა, ამასთანავე, საყურადღებოა ის ფაქტიც, რომ ლ. ა-სა და სსიპ „შემოსავლების სამსახურის“ სარჩელები აღიარებითი სარჩელებია, რომლებიც მიმართულია მოსარჩელეთა მიმართ არსებული დავალიანების რეალურად აღსრულებისაკენ.

დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზიის არარსებობის გამო წინამდებარე გადაწყვეტილებისათვის სავალდებულო ძალის მატარებელია გასაჩივრებული განჩინებით დადგენილი ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ დედოფლისწყაროს რაიონის სასამართლოს 1999 წლის 7 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით დედოფლისწყაროს რაიონის საგადასახადო ინსპექციის სარჩელის გამო „ქ. ქ-ს“ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაეკისრა 287 850 ლარის გადახდა;

თბილისის მთაწმინდის რაიონის სასამართლოს 1995 წლის

15 დეკემბრის გადაწყვეტილებით საფინანსო-სატრასტო კომპანია „ქ-ს“ ლ. გ.ას (ლ. ა-ი) სასარგებლოდ დაეკისრა 2 332 000 რუსული რუბლისა და 6 999 აშშ დოლარის გადახდა. გადაწყვეტილების აღსრულების მიზნით გაიცა სააღსრულებო ფურცელი;

დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 1999 წლის 10 სექტემბრის განჩინებით დამტკიცდა მხარეებს: ლ. ა-სა და დედოფლისწყაროს რაიონის კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ შორის დადებული მორიგების ხელნერილი სხვადასხვა დასახელების უძრავ-მოდრავი ქონების (ღირებულებით 16050 ლარი) გადაცემის შესახებ, კერძოდ ლ.ა-ს გადაეცა შემდეგი ქონება: 1. მეძროხეობის კომპლექსში მდებარე ერთი ფერმა; 2. სახბორე; 3. ავტომანქანა გაზ.66; 4. ხორბლის სათესი; 5. აგურის ქარხანა; 6. ავტობუსი კავზი; ტრაქტორი ტ. 25; 7. მტზ. 80 და მისი მისაბმელი; 8. რძის მიმღები მაცივარი.

ამ გარემოებათა გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიუთითებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 180-ე მუხლზე და განმარტავს, რომ გასაჩივრებული განჩინება არ შეიცავს მსჯელობას მესამე პირების სარჩელის იურიდიული ინტერესის ფარგლების თაობაზე, რამდენადაც მესამე პირებს სადავო გარიგებების ბათილად ცნობის იურიდიული ინტერესი მხოლოდ მათი მოთხოვნის ოდენობით შეიძლება გააჩნდეთ, ამ კუთხით კი საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევა.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მესამე პირების მოთხოვნის ნაწილში სააპელაციო სასამართლომ უნდა დაადგინოს ფაქტობრივი გარემოება სასარჩელო მოთხოვნათა (სადავო გარიგებებით მოძრავი ნივთების გადაცემის ნაწილში 3-წლიანი, ხოლო უძრავი ნივთების გადაცემის ნაწილში 6-წლიანი) ვადის დენის დასაწყისი; ამ გარემოების დადგენის შემდეგ სასამართლომ შეფასება უნდა მისცეს მოსარჩელეთა იურიდიული ინტერესის ფარგლებს და ამ გზით გადაწყვიტოს დავა (სსსკ 412.2 მუხ).

რაც შეეხება კასატორთა მოთხოვნას, საქმეზე მიღებული

ყველა შუალედური (საოქმო) განჩინებების გაუქმების თაობაზე, საკასაციო პალატა დაუსაბუთებლობის გამო ვერ გაიზიარებს მას და აღნიშნავს, რომ საოქმო განჩინებების გაუქმების მოთხოვნა იმგვარად, რომ მხარე არ მიუთითებს არც კონკრეტულ განჩინებაზე და არც მისი გაუქმების ფაქტობრივ საფუძვლებზე, სასამართლოს არ აძლევს უფლებას, საკუთარი შეხედულებით გადაწყვიტოს მათი უსწორობის საკითხი, ამგვარი მიდგომა არ გამომდინარეობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიზნებიდან, რაც ამ მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძველია.

სასამართლო ხარჯებთან დაკავშირებით კი, საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს შემდეგზე:

მოცემულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ კოოპერატივმა „ქ. ქ-მა“ საქმის პირველი ინსტანციის წესით განხილვისას სახელმწიფო ბაჟის სახით გადაიხადა 30 ლარი, სააპელაციო და საკასაციო საჩივრების გამო, სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ კასატორები (აპელანტები) სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებული არიან.

საკასაციო პალატის წინამდებარე გადაწყვეტილებით კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ უარი ეთქვა მიღება-ჩაბარების აქტების ბათილად ცნობის შესახებ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე.

საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ საქმეში არ არის სადავო მიღება-ჩაბარების აქტების საბაზრო ღირებულების განმსაზღვრელი უტყუარი მტკიცებულება, თუმცა ვალდებულება, რომლის გამოც გაფორმდა ზემოაღნიშნული აქტები, განსაზღვრულია 74879 ლარით (უზენაესი საარბიტრაჟო სასამართლოს გადაწყვეტილება), ამდენად დავის საგნის ღირებულება სწორედ ამ თანხით უნდა იყოს გამოთვლილი.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სარჩელზე უარის თქმისას სასამართლოს მიერ განეული ხარჯები გადახდება მოსარჩელეს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, ხოლო მოპასუხე გათავისუფლებულია სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით განეული ხარჯები სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადახდება მოსარჩელეს, რომელიც არ არის გათავისუფლებული სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, სასარჩელო მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომლის დაკმაყოფილებაზედაც მას უარი ეთქვა.

ზემოაღნიშნული ნორმის დისპოზიციის, დავის საგნის ღი-

რეზულტებისა და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 39-ე მუხლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით (მათ შორის სარჩელის აღძვრის დროს მოქმედი რედაქციის), პალატა მიიჩნევს, რომ პირველი ინსტანციის წესით საქმის განხილვისას გადასახდელი სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა 1871,975 ლარია (2,5%), სააპელაციო წესით განხილვისათვის – 2995,16 ლარი (4%), ხოლო საკასაციო წესით განხილვისათვის – 3743,95 ლარი (5%). ამდენად, კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოს უნდა დაეკისროს ამ თანხების ჯამი, მის მიერ სარჩელზე გადახდილი 30 ლარის გათვალისწინებით, სულ 8581,085 ლარი.

რაც შეეხება მხარეთა შორის სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხს, პალატა ყურადღებას მიაქცევს იმას, რომ კასატორები სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებული არიან, შესაბამისად, არ არსებობს მხარეთა შორის სასამართლო ხარჯების განაწილების წინაპირობა, სასამართლოს გარეშე ხარჯების დაკისრების მოთხოვნის გამო კი, კასატორებს არ წარმოუდგენიათ რაიმე მტკიცებულება, რაც დაადასტურებდა მათ მიერ განეული ხარჯების ოდენობას, შესაბამისად, არ არსებობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის შემადგენლობა.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ნ. ბ-სა და ა. პ-ეს უნდა დაუბრუნდეთ მათ მიერ, ასევე სხვა განმცხადებელთა მიერ 2013 წლის 29 ივლისის №ა-2526-13, 2013 წლის 30 დეკემბრის №ა-4014-13 და 2014 წლის 22 იანვრის №ა-205-14, 2014 წლის 6 მარტის №ა-756-14, 2014 წლის 10 მარტის №ა-797-14 განცხადებებზე დართული მტკიცებულებები, ხოლო ლ. ა-ს – 2014 წლის 21 მარტის №ა-985-14 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები რადგანაც, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. აღნიშნული ნორმა ადგენს საკასაციო სასამართლოს მიერ ფაქტობრივი გარემოებების შეფასების პროცესუალურ ფარგლებს და მისი შინაარსიდან გამომდინარეობს, რომ საკასაციო სასამართლოში ახალ ფაქტებზე მითითება და ახალი მტკიცებულებების წარმოდგენა არ დაიშვება, შესაბამისად, ახალი მტკიცებულება ვერც სასამართლოს მიერ იქნება გაზიარებული მიუხედავად იმისა, მხარეს ობიექტურად ჰქონდა თუ არა შესაძლებლობა სასამართლოსათვის მანამდე წარმოედგინა ისინი. აღნიშნული გარემოება საკასაციო პალატის მიერ მტკიცებულების საქმისათვის დართვაზე უარის თქმის საფუძველია.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 104-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, სასამართლო არ მიიღებს, არ გამოითხოვს ან საქმიდან ამოიღებს მტკიცებულებებს, რომლებსაც საქმისათვის მნიშვნელობა არ აქვთ. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ კასატორებს უნდა დაუბრუნდეთ მათ (ასევე სხვა განმცხადებლების მიერ ერთობლივად წარმოდგენილი) 2013 წლის 29 ივლისის №ა-2526-13 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 28 ფურცლად, 2013 წლის 30 დეკემბრის №ა-4014-13 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 119 ფურცლად, 2014 წლის 22 იანვრის №ა-205-14 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 8 ფურცლად, 2014 წლის 6 მარტის №ა-756-14 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 27 ფურცლად, 2014 წლის 10 მარტის №ა-797-14 განცხადებებზე დართული მტკიცებულებები 6 ფურცლად, ხოლო ლ. ა-ს – 2014 წლის 21 მარტის №ა-985-14 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 118 ფურცლად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე, 412-ე მუხლებით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ნ. ბ-სა და ა. პ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.

2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 19 მარტის განჩინება და მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება.

2.1 რეგისტრირებულ კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ სარჩელი კოოპერატივ „ქ. ქ-ის“ დირექტორ ა.პ-სა და კოოპერატივ „ქ-ის“ უფლებამონაცვლე შპს „ა-ას“ მენაბრეთა რწმუნებულ ნ. გ-ეს შორის გაფორმებული 1999 წლის 12-14 ოქტომბრის მიღება-ჩაბარების აქტების ბათილად ცნობისა და დავალიანების ურთიერთმოთხოვნათა გაქვითვის შესახებ არ დაკმაყოფილდეს.

2.2 სსიპ „შემოსავლების სამსახურისა“ და ლ. ა-ის მოთხოვნის ნაწილში საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.

3. ნ. ბ-სა და ა. პ-ეს უარი ეთქვათ საოქმო განჩინებების გაუქმების მოთხოვნაზე.

4. კასატორები სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებული არიან.

5. რეგისტრირებულ კოოპერატივ „ქ. ქ-ს“ სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ (ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №200122900, სახაზინო კოდი 300773150) დაეკისროს სახელმწიფო ბაჟის 8581,085 ლარის გადახდა.

6. ნ. ბ-სა და ა. პ-ის მოთხოვნა სასამართლოს გარეშე ხარჯების დაკისრების თაობაზე არ დაკმაყოფილდეს დაუსაბუთებლობის გამო.

7. კასატორებს დაუბრუნდეთ 2013 წლის 29 ივლისის №ა-2526-13 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 28 ფურცლად, 2013 წლის 30 დეკემბრის №ა-4014-13 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 119 ფურცლად, 2014 წლის 22 იანვრის №ა-205-14 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 8 ფურცლად, 2014 წლის 6 მარტის №ა-756-14 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 27 ფურცლად, 2014 წლის 10 მარტის №ა-797-14 განცხადებებზე დართული მტკიცებულებები 6 ფურცლად, ხოლო ლ. ა-ს – 2014 წლის 21 მარტის №ა-985-14 განცხადებაზე დართული მტკიცებულებები 118 ფურცლად.

8. საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

სასარჩელო სანდაზმულობის შეწყვეტა

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-1586-1489-2012

22 აპრილი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავეიძე,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: სესხის ძირითადი თანხისა და პირგასამტეხლოს დაკისრება, იპოთეკის საგნის რეალიზაცია

აღწერილობითი ნაწილი:

თ. მ-ემ თბილისის საქალაქო სასამართლოში მ. და დ. ქ-ების წინააღმდეგ სარჩელი აღძრა სესხის ძირითადი თანხის, 17000

აშშ დოლარისა და პირგასამტეხლოს, 58140 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრების, ასევე იპოთეკის საგნის რეალიზაციის მოთხოვნით.

მოსარჩელის განმარტებით, 2006 წლის 20 ნოემბერს მას და მოპასუხე მ. ქ-ეს შორის დაიდო სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც, თ. მ-ემ მსესხებელ მ. ქ-ეს გადასცა 17 000 აშშ დოლარი. აღნიშნული თანხა სამპროცენტუანი ყოველთვიური სარგებლით უნდა დაბრუნებულიყო 2007 წლის 20 თებერვალს. სესხისა და მასზე დარიცხული პროცენტების უზრუნველსაყოფად იპოთეკით დაიტვირთა მსესხებლის კუთვნილი თბილისში, ს-ის შესახვევის №11-ში მდებარე უძრავი ქონება, იპოთეკით ასევე უზრუნველყოფილია შესაძლო ზიანი. ხელშეკრულებით დადგინდა მესაკუთრის მიერ იპოთეკის საგნის განკარგვის შესაძლებლობა, მესაკუთრის შეცვლის შემთხვევაში კი, გარიგებით დადგენილი უფლება-მოვალეობანი იპოთეკის საგნის მიმართ უცვლელი რჩებოდა. ხელშეკრულების შეუსრულებლობის ან არაჯეროვნად შესრულებისათვის ბრალეულ მხარეს უნდა გადაეხადა ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე 0.2% პირგასამტეხლოს სახით. დავის წარმოშობის შემთხვევაში მხარეებს სადავო საკითხები უნდა გადაეწყვიტათ კერძო არბიტრაჟისათვის მიმართვის გზით ან სასამართლოს წესით. მსესხებლის მიერ ვალდებულების დადგენილ ვადაში შეუსრულებლობის გამო თ. მ-ემ 2009 წლის 6 ნოემბერს საარბიტრაჟო პრეტენზიით მიმართა კერძო არბიტრაჟს. არბიტრაჟის კომპეტენცია სადავო გახდა. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2010 წლის 13 ივლისის №2/4662-10 გადაწყვეტილებით კი, უარი ეთქვა არბიტრაჟის დანიშვნაზე. 2010 წლის 18 მარტს მ. ქ-ემ გაასხვისა იპოთეკის საგანი დ. ქ-ის სახელზე, შესაბამისად ხელშეკრულებით გათვალისწინებული უფლება-მოვალეობანი გადავიდა შემძენზე.

დ. ქ-ემ 2012 წლის 10 თებერვალს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში შესაგებელი წარადგინა. შესაგებელში აღნიშნულია, რომ იგი არასათანადო მოპასუხეა, ვინაიდან მასზე არ გადასულა სასესხო ვალდებულებები.

მ. ქ-ემ 2012 წლის 31 მარტს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში შესაგებელი წარადგინა. მოპასუხე მიუთითებს, რომ სასარჩელო მოთხოვნა ხანდაზმულია, ვინაიდან მოსარჩელემ სასამართლოს მიმართა კანონით დადგენილი სამწლიანი ვადის გასვლის შემდეგ. ხელშეკრულების ვადა ამოიწურა 2007 წლის თებერვალში, ხოლო სარჩელი

სასამართლოში აღძრულია 2011 წლის 7 ნოემბერს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილებით თ. მ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მ. ქ-ეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 22 814 აშშ დოლარის გადახდა, დავალიანების დაფარვის მიზნით, სარეალიზაციოდ მიექცა იპოთეკით დატვირთული დ. ქ-ის კუთვნილი ქ. თბილისში, ს-ის შესახვევის №11-ში მდებარე უძრავი ქონება, მ. ქ-ისათვის 52 326 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მ. ქ-ემ. აპელანტის განმარტებით, თ. მ-ის მიერ 2009 წლის 6 ნოემბერს კერძო არბიტრაჟისათვის მიმართვა არ წარმოადგენდა სამოქალაქო კოდექსის 139-ე მუხლით დადგენილი ხანდაზმულობის ვადის შეწყვეტის საფუძველს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 17 ოქტომბრის განჩინებით მ. ქ-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და თბილისის საქალაქო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ თ. მ-ის სასარჩელო მოთხოვნა მოპასუხეების მიმართ არ იყო ხანდაზმული შემდეგ გარემოებათა გამო: ვინაიდან 2006 წლის 20 ნოემბერს სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება დაიდო სამი თვის ვადით, შესაბამისად, მ. ქ-ეს ვალდებულება უნდა შეესრულებინა 2007 წლის 20 თებერვლისთვის. ამდენად, სასამართლოს მითითებით, ამავე თარიღიდან წარმოეშვა მოსარჩელეს სესხის სახით გაცემული თანხის მოთხოვნის უფლება და სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის თანახმად, ხანდაზმულობის ვადის დაწყების მომენტად სწორედ ეს თარიღი უნდა მიჩნეულიყო.

სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 129-ე მუხლის 1-ლ ნაწილზე, რომლის თანახმადაც, სახელშეკრულებო მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს სამ წელს. ამავე კოდექსის 138-ე მუხლით, ხანდაზმულობის ვადის დენა წყდება თუ უფლებამოსილი პირი შეიტანს სარჩელს მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად ან მის დასადგენად, ანდა შეეცდება დაიკმაყოფილოს მოთხოვნა სხვა საშუალებით, როგორცაა სახელმწიფო ორგანოსათვის ან სასამართლოში განცხადებით მიმართვა მოთხოვნის არსებობის შესახებ, ანდა აღმასრულებელი მოქმედების განხორციელება.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ, განსახილველ შემთხვევაში,

მოსარჩელემ ხანდაზმულობის ვადის ფარგლებში, 2009 წლის 6 ნოემბერს მიმართა საარბიტრაჟო სასამართლოს, პრეტენზია მიღებული იყო წარმოებაში, თუმცა საქმის განხილვა შეჩერდა მოსარჩელის მოთხოვნით. საარბიტრაჟო სასამართლოს 2010 წლის 20 სექტემბრის დადგენილებით, თ. მ-ის საარბიტრაჟო პრეტენზიასთან დაკავშირებით საქმის წარმოება შეწყდა. ამავე დროს მოსარჩელეს განემარტა, რომ, საკუთარი მოთხოვნის დაკმაყოფილების მიზნით, უნდა მიემართა თბილისის საქალაქო სასამართლოსთვის.

სასამართლოს შეფასებით, თ. მ-ის მიერ არბიტრაჟისადმი მიმართვამ გამოიწვია სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე მოთხოვნებზე ხანდაზმულობის ვადის დინების შეწყვეტა.

სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 141-ე მუხლზე, რომლის თანახმადაც, თუ შეწყდება ხანდაზმულობის ვადის დენა, მაშინ შეწყვეტამდე განვლილი დრო მხედველობაში არ მიიღება და ვადა დაიწყება თავიდან.

სასამართლოს დასკვნით, ვინაიდან თ. მ-ემ სასარჩელო განცხადებით სასამართლოს მიმართა 2011 წლის 7 დეკემბერს, სამოქალაქო კოდექსის 141-ე მუხლის გათვალისწინებით, სასარჩელო მოთხოვნა არ იყო ხანდაზმული, რადგან სამოქალაქო კოდექსის დასახელებული ნორმის დანაწესით, ხანდაზმულობის ვადის დინება არბიტრაჟის მიერ საქმისწარმოების შეწყვეტის შედეგად დაიწყო თავიდან.

სააპელაციო სასამართლოს აღნიშნული განჩინება მ. ქ-ემ სააკასაციო წესით გაასაჩივრა მისი გაუქმებისა და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღების მოთხოვნით შემდეგი საფუძველებით: სასამართლომ არ გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 140-ე მუხლი, ასევე არასწორად მიიჩნია, რომ თუნდაც არაუფლებამოსილი არბიტრაჟისათვის მიმართვა უთანაბრდება სასამართლოში სარჩელის წარდგენას. სასამართლომ არ გაითვალისწინა ის ფაქტი, რომ არბიტრაჟში საქმე დარჩა განუხილველად და მ-ეს არ წარუდგენია სარჩელი სასამართლოში არბიტრაჟში საქმის დასრულებიდან, 2010 წლის 20 სექტემბრიდან, 6 თვის ვადაში.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ განიხილა მ. ქ-ის სააკასაციო საჩივარი, შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთებულობა და მიიჩნევს, რომ სააკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის 2006 წლის 20 ნოემბერს სამი თვის ვადით დაიდო სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება, შესაბამისად, მ. ქ-ეს ვალდებულება უნდა შეესრულებინა 2007 წლის 20 თებერვლისთვის. ამავე თარიღიდან წარმოეშვა მოსარჩელეს სესხის სახით გაცემული თანხის მოთხოვნის უფლება და, სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის თანახმად, ხანდაზმულობის ვადის დაწყების მომენტად სწორედ ეს თარიღი უნდა მიჩნეულიყო. მოსარჩელემ ხანდაზმულობის ვადის ფარგლებში, 2009 წლის 6 ნოემბერს, მიმართა საარბიტრაჟო სასამართლოს, რომლის 2010 წლის 20 სექტემბრის დადგენილებით, თ. მ-ის საარბიტრაჟო პრეტენზიასთან დაკავშირებით საქმის წარმოება შეწყდა. სასამართლომ გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 141-ე მუხლი და მიიჩნია, რომ საარბიტრაჟო პრეტენზიის განუხილველად დატოვებიდან ხანდაზმულობის ვადის დენა თავიდან დაიწყო.

საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს აღნიშნულ მტკიცებას და მიუთითებს სამოქალაქო კოდექსის 138-ე მუხლზე, რომლის მიხედვითაც, ხანდაზმულობის ვადის დენა წყდება, თუ უფლებამოსილი პირი შეიტანს სარჩელს მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად ან მის დასადგენად, ანდა შეეცდება დაიკმაყოფილოს მოთხოვნა სხვა საშუალებით, როგორცაა სახელმწიფო ორგანოსათვის ან სასამართლოში განცხადებით მიმართვა მოთხოვნის არსებობის შესახებ, ანდა აღმასრულებელი მოქმედების განხორციელება.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ მითითებული მუხლი ადგენს ხანდაზმულობის ვადის შეწყვეტას იმ შემთხვევაში, როდესაც მხარე საკუთარი მოთხოვნის დაცვის ნებას ავლენს და გარკვეულ ღონისძიებებს მიმართავს დარღვეული უფლების აღსადგენად, ამასთან, აღნიშნული ნორმის საფუძველზე ხანდაზმულობის ვადის შეწყვეტისათვის აუცილებელია, რომ მხარის მიერ არჩეული საშუალება ვარგისი იყოს შესაბამისი შედეგის მისაღწევად. ხანდაზმულობის ვადის დენას უფლებამოსილი პირის მხოლოდ ისეთი სარჩელი (განცხადება) წყვეტს, რომელსაც სასამართლო წარმოებაში მიიღებს. სხვა სახელმწიფო ორგანოსათვის მიმართვისას აუცილებელია, რომ აღნიშნული ორგანო კომპეტენტური იყოს, ანუ სადავო სამართლებრივი ურთიერთობის მოწესრიგება ამ ორგანოსადმი მიმართვის გზით უნდა შეიძლებოდეს. თითოეულმა მხარემ თავად უნდა შეარჩიოს საკუთარი მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად სწორი და ეფექტური საშუალება, ამ პირობის დარღვევით გამოწვეული შედეგები კი, თავად მხარის რისკია.

განსახილველ შემთხვევაში, მხარეებს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების მე-13 მუხლი ითვალისწინებდა ზოგად მითითებას, რომ დავა უნდა გადაწყვეტილიყო არბიტრაჟის ან სასამართლოსადმი მიმართვის გზით, ანუ მხარეთა შორის არსებული საარბიტრაჟო შეთანხმება არასრულფასოვანი იყო და იურიდიულ შედეგებს არ წარმოშობდა, ამ გარემოების გათვალისწინებით, როდესაც თ. მ-ემ საკუთარი არჩევანის შესაბამისად მიმართა შპს „ჯ. მ-ის“ მუდმივმოქმედ კერძო არბიტრაჟს, მან სარჩელის განხილვის წესები დაარღვია, არაუფლებამოსილ ორგანოს მიმართა, რაც იმთავითვე გამორიცხავდა მხარის იურიდიული ინტერესის დაცვას და სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობას.

იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ თ. მ-ემ არაუფლებამოსილ საარბიტრაჟო სასამართლოს მიმართა, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ხანდაზმულობის ვადის დენა არ შეწყვეტილა, რაც სააპელაციო სასამართლომ არასწორად შეაფასა.

გარდა ამისა, სააპელაციო სასამართლოს თუნდაც მიეჩნია, რომ არბიტრაჟისადმი მიმართვით ხანდაზმულობის ვადის დენა შეწყდა, საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის მტკიცებას სამოქალაქო კოდექსის 140-ე მუხლის გამოყენების თაობაზე.

აღნიშნული მუხლის მიხედვით, სარჩელის შეტანა ხანდაზმულობის ვადის დენის შეწყვეტას არ გამოიწვევს, თუ მოსარჩელე უარს იტყვის სარჩელზე, ან სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით სარჩელი განუხილველად იქნება დატოვებული. თუ უფლებამოსილი პირი ექვსი თვის ვადაში შეიტანს ახალ სარჩელს, მაშინ ხანდაზმულობის ვადა შეწყვეტილად ითვლება პირველი სარჩელის შეტანის დროიდან.

საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ შპს „ჯ. მ-ის“ მუდმივმოქმედი კერძო არბიტრაჟის 2010 წლის 20 სექტემბრის დადგენილებით თ. მ-ის საარბიტრაჟო პრეტენზიის განხილვა შეწყდა. მხარეს განემარტა, რომ საკუთარი მოთხოვნის დაკმაყოფილებისათვის მას თბილისის საქალაქო სასამართლოსათვის უნდა მიემართა.

მართალია, სამოქალაქო კოდექსის 140-ე მუხლში მითითებულია სარჩელის განუხილველად დატოვების და არა საქმის განხილვის შეწყვეტის თაობაზე, მაგრამ საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ნორმა განმარტებულ უნდა იქნეს მისი დანიშნულების გათვალისწინებით და არა გამოყენებული ტერმინების სიტყვა-სიტყვითი მნიშვნელობიდან გამომდინარე.

საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ საპროცესო კა-

ნონმდებლობის შესაბამისად, პირველი ინსტანციის სასამართლოში სარჩელის რეგისტრაციაზე უარის თქმის ან განუხილველად დატოვების შემთხვევაში, პირს შეუზღუდავად შეუძლია ახალი სარჩელის აღძვრა, თუ აღმოიფხვრება სარჩელის წარმოებაში მიღების დამაბრკოლებელი გარემოებები. სწორედ ასეთი შემთხვევისათვის ადგენს სამოქალაქო კოდექსის 140-ე მუხლი, რომ სარჩელის განუხილველად დატოვების შემთხვევაში, ხანდაზმულობის ვადის დენა არ შეწყდება, მაგრამ, თუ პირი განუხილველად დატოვებიდან 6 თვის განმავლობაში აღძრავს ახალ სარჩელს, რომელსაც სასამართლო წარმოებაში მიიღებს და განიხილავს, ხანდაზმულობის ვადა შეწყვეტილად ითვლება პირველი სარჩელის წარდგენის მომენტიდან. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 186-ე მუხლის მიხედვით, სასამართლო სარჩელს არ მიიღებს წარმოებაში, თუ ეს საქმე ამ სასამართლოს განსჯადი არ არის. სარჩელის განუხილველად დატოვებიდან 6 თვის ვადაში განსჯადი სასამართლოსადმი მიმართვის შემთხვევაში, ხანდაზმულობის ვადა შეწყვეტილად პირველი სარჩელის წარდგენიდან ითვლება. იმავე კოდექსის 187-ე მუხლის მიხედვით კი, სარჩელის განუხილველად დატოვება წარმოებაში მიღების შემდეგადაც დაიშვება, თუ შესაბამისი საფუძველი მოგვიანებით გამოვლინდა.

ამავე პრინციპით, განსახილველ შემთხვევაში, თ. მ-ეს განემარტა, რომ მისი საქმე არბიტრაჟის განსჯადი არ იყო და მას საერთო სასამართლოებისადმი მიმართვის გზით უნდა დაეცვა საკუთარი სადავოდ გამხდარი უფლება, ამდენად, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ არბიტრაჟის დადგენილების მიღებიდან 6 თვის გამავლობაში სარჩელის აღძვრის შემთხვევაში შეიძლება, მიჩნეულიყო, რომ ხანდაზმულობის ვადის დენა საარბიტრაჟო პრეტენზიის წარდგენისას შეწყდა, მოსარჩელეს კი, პირველი ინსტანციის სასამართლოში სარჩელი ამ ვადის დაცვით არ აღუძრავს.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 138-ე მუხლი და არ გამოიყენა 140-ე მუხლი, რაც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „გ“ ქვეპუნქტების თანახმად, გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველია.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის საა-

პელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები.

ვინაიდან მოცემული დავის გადაწყვეტისათვის აუცილებელი ფაქტობრივი გარემოებები სააპელაციო სასამართლომ მართებულად დაადგინა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილების უკანონობა მხოლოდ ფაქტობრივი გარემოებების არასწორი სამართლებრივი შეფასებითაა განპირობებული, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია, თავად მიიღოს საქმეზე გადაწყვეტილება.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ თ. მ-ის სარჩელი ხანდაზმულია და არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. იმავე მუხლის მე-3 ნაწილის მიხედვით კი, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

აღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ თ. მ-ემ მ. ქ-ეს უნდა აუნაზღაუროს სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი – 3410 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე, 53-ე მუხლებით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. მ. ქ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
 2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 17 ოქტომბრის განჩინება და საქმეზე მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
 3. თ. მ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;
 4. თ. მ-ეს მ. ქ-ის სასარგებლოდ დაეკისროს ამ უკანასკნელის მიერ სააპელაციო და საკასაციო სასამართლოში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი – 3410 ლარი;
- საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**არაკეთილსინდისიერი მფლობელის მოვალეობანი
ხანდაზმულობა**

**გადანყვეტილება
საქართველოს სახელით**

№ას-472-448-2013

5 დეკემბერი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: თ. თოდრია (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. ქათამაძე,
ბ. ალავეძე

დავის საგანი: სხვა პირის ქონებაზე განეული ხარჯების
ანაზღაურება (ძირითადი სარჩელით), თანხის დაკისრება (შე-
გებებული სარჩელით)

აღწერილობითი ნაწილი:

ი. კ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ნ. ა-ის წინააღმდეგ და მოითხოვა მოპასუხისათვის, მოსარჩელის სასარგებლოდ, 15 059.21 ლარის გადახდის დაკისრება შემდეგი საფუძველებით: სარჩელის თანახმად, ი. კ-ე 1990 წლიდან ოჯახთან ერთად ცხოვრობს ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №26-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლის სარდაფის სართულზე არსებულ ფართში, რომელიც „თბილმეტრომშენის“ ადმინისტრაციამ, მოსარჩელის მეუღლეს, როგორც ორგანიზაციის თანამშრომელს, გამოუყო. მიუხედავად იმისა, რომ ზემოაღნიშნულ ფართს მოსარჩელე ფლობდა უკანასკნელ მომენტამდე და 2006 წლის 29 დეკემბრამდე აღნიშნულ მფლობელობას სადავოდ არავინ ხდიდა, მასზე არ გავრცელდა „საცხოვრებელი სადგომით სარგებლობისას წარმოშობილი ურთიერთობის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი გარანტიები და უძრავი ქონების მესაკუთრის მიერ აღძრული სარჩელის საფუძველზე, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის მიერ 2007 წლის 18 დეკემბერს გამოტანილი გადაწყვეტილებით მას შეუწყდა მფლობელობა ზემოხსენებულ მისამართზე დაკავებულ ფართზე. გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში. ქ. თბილისის გლდანის-ნაძალადევის სამმართველოს პოლიციის შესაბამისი განყოფილების ინსპექტორის მიერ 2011 წლის 1 დეკემბერს გამოცემული წერილობითი გაფრთხილებით დაევალა ზემოხსენებული

ფართის გამოთავისუფლება. იმის გათვალისწინებით, რომ ზემოაღნიშნულ ფართს მოსარჩელე ფლობდა წლების განმავლობაში და აღნიშნულის თაობაზე მას არავინ ედავებოდა, დაკავებულ ფართში მეუღლესთან ერთად განახორციელა მნიშვნელოვანი სარეკონსტრუქციო და სარემონტო სამუშაოები, რამაც არსებითად შეცვალა ფართის, როგორც კონსტრუქცია, ისე ფუნქცია. ამის ერთ-ერთ გამოხატულებას წარმოადგენს ის გარემოება, რომ ხსენებული ფართი თავიდან წარმოადგენდა სარდაფის დანიშნულების მქონე ობიექტს, ხოლო რეკონსტრუქციის შედეგად იქცა საცხოვრებელ ფართად, რამაც არსებითად პოზიტიური გახადა მისი ფუნქციური დანიშნულება და, შესაბამისად, გაიზარდა ქონების საბაზრო ღირებულება. მოსარჩელის მიერ ჩატარებული სარემონტო სამუშაოების ღირებულება შეადგენს 15 059.21 ლარს.

მოპასუხე ნ. ა-ემ სარჩელი არ ცნო იმ მოტივით, რომ მოსარჩელეს ოჯახთან ერთად თვითნებურად ჰქონდა დაკავებული ქ. თბილისში, მ-ის ქ. 2/6-ში მდებარე, კ. ა-ის საკუთრებაში არსებული სახლის სარდაფის სართული. ვინაიდან მოსარჩელები ნეპაყოფლობით არ ტოვებდნენ ბინას, სარჩელის შეტანის გზით დაკმაყოფილდა მისი მოთხოვნა. სახლი დღესაც ისეთივეა, როგორც თავდაპირველად, მასზე რაიმე სახის რეკონსტრუქცია, რაც შიდა ფართის მოცულობას გაზრდიდა არ ჩატარებულა. მოპასუხის განმარტებით, ფართზე რაიმე ისეთი სახის სარემონტო სამუშაო, რაც მისი ღირებულების გაზრდასა და მესაკუთრის უსაფუძვლო გამდიდრებას გამოიწვევდა, არ შესრულებულა. ამასთან, ნ. ა-ემ ი. კ-ის მიმართ აღძრა შეგებებული სარჩელი, რომლითაც მოითხოვა ი. კ-ის, მის სასარგებლოდ, 11 640 ლარისა და 90.88 ლარის გადახდის დაკისრება შემდეგი საფუძვლებით: ი. კ-ეს რამდენიმე წელი თვითნებურად ჰქონდა დაკავებული ნ. ა-ის საკუთრებაში არსებული უძრავი ნივთი, 2006 წლის 1 დეკემბრიდან 2011 წლის 1 დეკემბრამდე მესაკუთრე ვერ სარგებლობდა კუთვნილი უძრავი ქონებით, ამ პერიოდში მისაღები სარგებელია 11 640 ლარი, ამასთან, ი. კ-ემ გადაუხდეელი დატოვა მის მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის საფასური, რომელიც შეადგენს 80.48 ლარს, მიერთების საფასურია 10.4 ლარი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 22 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ი. კ-ის სარჩელი, მოპასუხე ნ. ა-ის მიმართ ქონების გასაუმჯობესებლად გაღებული ხარჯის ანაზღაურების შესახებ, დაკმაყოფილდა, ნ. ა-ეს, ი. კ-ის სასარგებლოდ, დაეკისრა 15 059.21 ლარის

გადახდა. მოპასუხე ნ. ა-ეს მოსარჩელე ი. კ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა 452 ლარის გადახდა სარჩელზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად; მოპასუხე ნ. ა-ეს, მოსარჩელე ი. კ-ის სასარგებლოდ, დაეკისრა 843.30 ლარის გადახდა მოსარჩელის მიერ ექსპერტიზის მომსახურების ხარჯის ასანაზღაურებლად; ნ. ა-ის შეგებებული სარჩელი, მოპასუხე ი. კ-ის მიმართ, თანხის დაკისრების შესახებ დაკმაყოფილდა, მოპასუხე ი. კ-ეს მოსარჩელე ნ. ა-ის სასარგებლოდ დაეკისრა 11 640 ლარისა და 90.88 ლარის გადახდა. მოპასუხე ი. კ-ეს, მოსარჩელე ნ. ა-ის სასარგებლოდ, დაეკისრა 352 ლარის გადახდა სარჩელზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ასანაზღაურებლად. მოპასუხე ი. კ-ეს, მოსარჩელე ნ. ა-ის სასარგებლოდ, დაეკისრა 177 ლარის გადახდა სასამართლოსგარეშე ხარჯის ასანაზღაურებლად.

საქალაქო სასამართლოს გადანყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ორივე მხარემ.

ი. კ-ემ სააპელაციო საჩივრით მოითხოვა გასაჩივრებული გადანყვეტილების გაუქმება შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში და ახალი გადანყვეტილების მიღებით შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

ნ. ა-ემ სააპელაციო საჩივრით მოითხოვა გასაჩივრებული გადანყვეტილების გაუქმება სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში და ახალი გადანყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 13 მარტის გადანყვეტილებით ნ. ა-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ი. კ-ის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 22.10.2012 წლის გადანყვეტილება ი. კ-ის, ნ. ა-ის სასარგებლოდ, 11 640 ლარის დაკისრების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნა ახალი გადანყვეტილება, შეგებებულ სარჩელში მოპასუხე ი. კ-ეს, ნ. ა-ის სასარგებლოდ, დაეკისრა 6 984 ლარის ანაზღაურება, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 22 ოქტომბრის გადანყვეტილება დანარჩენ ნაწილში დარჩა უცვლელი; ნ. ა-ეს ი. კ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის ნაწილის – 186.24 ლარის ანაზღაურება.

პალატამ საქმეზე დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში მდებარე №2 შენობიდან სარ-

დაფის სართულს 1990 წლიდან 2011 წლის დეკემბრამდე ფლობდა მოსარჩელე ი. კ-ე, რაც მხარეთა შორის სადავო არ გამხდარა და საქმის მასალებითაც დადასტურდა;

2011 წლის დეკემბერშივე ი. კ-ემ მიმართა თბილისის საქალაქო სასამართლოს;

ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში მდებარე №2 შენობიდან სარდაფის სართული საჯარო რეესტრში საკუთრების უფლებით ირიცხება ნ. ა-ის სახელზე;

ი. კ-ის მიერ ნ. ა-ის კუთვნილი სარდაფის სართულზე ჩატარებული სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოების შედეგად გაიზარდა ქონების ღირებულება;

ი. კ-ე სარჩელით ითხოვს ნ. ა-ის იმ თანხის დაკისრებას, რითიც გაიზარდა მოპასუხის სახელზე რიცხული ქონების ღირებულება მოსარჩელის მიერ ამ ქონების გასაუმჯობესებლად შესრულებული სამუშაოების ჩატარების შედეგად, შესაბამისად, პალატის აზრით, სარჩელი კონდიქციური ხასიათისაა. ი. კ-ე კონდიქციური მოთხოვნის ოდენობას განსაზღვრავს სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 23.12.2011 წლის დასკვნის საფუძველზე 15059.21 ლარით, ნ. ა-ე კი, ეყრდნობა თავად მის მიერვე წარმოდგენილ შპს „კ-ის“ 02.05.2012 წლის დასკვნას, რომლითაც შესრულებული სამუშაოების საორიენტაციო სახარჯთაღრიცხვო ღირებულება განსაზღვრულია 10 420.24 ლარით.

სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ კონდიქციური ვალდებულების ოდენობის განსაზღვრისას თბილისის საქალაქო სასამართლო მართებულად დაეყრდნო ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 23.12.2011 წლის დასკვნას, რომელიც ზუსტად, სრულყოფილად და დასაბუთებულად პასუხობდა ექსპერტის წინაშე დასმულ შეკითხვას საქმის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ფაქტთან დაკავშირებით და ამასთან, აღნიშნული დასკვნისა და მოწმეთა ჩვენებების საფუძველზე, მართებულად მიიჩნია დადგენილად, რომ ი. კ-ის მიერ ფართში განხორციელებული სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოების შედეგად შეიცვალა ფართის კონსტრუქცია, მისი ფუნქცია და, შესაბამისად, გაიზარდა ქონების ღირებულება. ამდენად, პალატის მოსაზრებით, გასაჩივრებული გადანყვეტილებით მართებულად დაკმაყოფილდა ი. კ-ის სარჩელი ნ. ა-ის მიმართ კონდიქციური ვალდებულების (უსაფუძვლო გამდიდრებიდან წარმოშობილი ვალდებულების) – 15059.21 ლარის დაკისრების თაობაზე.

პალატამ მიიჩნია, რომ უსაფუძვლო იყო ნ. ა-ის მითითება ი.

კ-ის მოთხოვნის ხანდაზმულობაზე. აღნიშნულთან მიმართებით პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 979-ე, 128-ე მუხლის მე-3 ნაწილით და აღნიშნა, რომ გადანყვეტილება, რომლითაც დადგინდა, რომ ი. კ-ეს არ ჰქონდა ფართის ფლობის უფლება და დაკმაყოფილდა მოთხოვნა მის გამოსახლებასთან დაკავშირებით, კანონიერ ძალაში შევიდა 25.07.2011 წელს, ხოლო გამოასახლეს მხოლოდ 2011 წლის დეკემბერში და დეკემბერშივე აღიძრა სარჩელი კონდიქციური მოთხოვნით, რაც ცხადყოფდა, რომ მისი სარჩელი ხანდაზმული არ იყო.

პალატის მითითებით, ნ. ა-ე შეგებებული სარჩელით ითხოვს ი. კ-ის 2006 წლის 1 დეკემბრიდან სადავო უძრავი ნივთის მფლობელობის შეწყვეტამდე პერიოდში მისი კუთვნილი უძრავი ქონებით სარგებლობის შეუძლებლობით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას. ი. კ-ე გამოასახლეს და მან სარჩელი სასამართლოში წარადგინა 2011 წლის დეკემბერში. შეგებებული სარჩელის მოსარჩელის განმარტებით, ი. კ-ე უკანონოდ ფლობდა მის საკუთრებას, რითიც მას მოესპო ქონებით შემოსავლის მიღების – გაქირავების, შესაძლებლობა. იმ ფაქტს, რომ ი. კ-ე სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე (ანუ მართლსაწინააღმდეგოდ) და ბრალეულად ფლობდა სადავო უძრავ ქონებას, ადასტურებს თბილისის საქალაქო სასამართლოს 18.12.2007წ. გადანყვეტილება. იკვეთება მიზეზობრივი კავშირი (ფართის გაუქირავებლობით შემოსავლის მიუღებლობა) და ზიანი. ასანაზღაურებელი ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას მოსარჩელე ეყრდნობა შპს „კ-ის“ 02.05.2012წ. აუდიტორული დასკვნას, რომლითაც 2006 წლის 1 დეკემბრიდან 2011 წლის 1 დეკემბრამდე პერიოდში ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში მდებარე სადავო უძრავი ქონების გაქირავების შემთხვევაში სავარაუდო შემოსავალი განსაზღვრულია 11 640 ლარით, შესაბამისად, ერთი თვის საიჯარო ქირად მითითებულია 194 ლარი. რაიმე სხვა მტკიცებულება, რაც სადავო უძრავი ქონების ერთი თვის საიჯარო ქირის ოდენობას განსაზღვრავდა, საქმეში წარმოდგენილი არ არის. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ ზიანის ოდენობა უნდა განსაზღვრულიყო შპს „კ-ის“ დასკვნისა და უძრავი ქონების საიჯარო ქირის განსაზღვრის ანგარიშის მიხედვით.

პალატამ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე და აღნიშნა, რომ ქვინაიდან თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2007 წლის 18 დეკემბრის გადანყვეტილებით დასტურდებოდა, რომ სადავო უძრავი ქონების მესაკუთრე კ. ა-ე (სწორედ მისი უფლებამონაცვლეა ამჟამინდელი მესაკუთრე ნ. ა-ე, რომელიც იმა-

ვე საქმეში იყო ჩაბმული უფლებამონაცვლედ) ვერ სარგებლობდა კუთვნილი ფართით წლების მანძილზე, რადგან ი. კ-ე შეჭრილი იყო ფართში სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე. შესაბამისად, მან იცოდა როგორც ზიანის, ისე, ზიანის ანაზღაურებაზე ვალდებული პირის შესახებ.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 144-ე მუხლზე მითითებით, პალატამ აღნიშნა, რომ მხარეთა შორის სადავო არ იყო და საქმის მასალებითაც დგინდებოდა, რომ ი. კ-ემ გადაუხდელი დატოვა მის მიერ მოხმარებული ბუნებრივი აირის საფასური, რამაც შეადგინა 80.48 ლარი. დავალიანების გამო ბუნებრივი აირის მიწოდება შეწყდა და მიერთების საფასურმა შეადგინა 10.4 ლარი. შესაბამისად, პალატის მოსაზრებით, არსებობდა მისი მხრიდან ნ. ა-ის სასარგებლოდ 90.88 ლარის გადახდის საფუძველი და ამ ნაწილში გასაჩივრებული გადანყვეტილება უცვლელად დატოვებას ექვემდებარებოდა.

სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 316-ე, 317-ე, 987-ე, 991-ე, 979-ე მუხლებით და იმ დადგენილი გარემოების გათვალისწინებით, რომ ი. კ-ის მიერ ნ. ა-ის კუთვნილი სარდაფის სართულზე ჩატარებული, 15 059.21 ლარად ღირებული სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოების შედეგად, გაიზარდა ქონების ფასი, პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ მართებულად დააკმაყოფილა ი. კ-ის სარჩელი სადავო უძრავი ნივთის მესაკუთრისთვის 15 059.21 ლარის დაკისრების თაობაზე და არ არსებობდა ნ. ა-ის სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილების საფუძველი.

სააპელაციო პალატამ სამოქალაქო კოდექსის 992-ე, 408.1-ე, 411-ე, 412-ე მუხლებზე მითითებით, მიაჩნია, რომ, ვინაიდან მოპასუხეს 1990 წლიდან 2011 წლის დეკემბრამდე საფუძვლის გარეშე, მოსარჩელის ნების საწინააღმდეგოდ ეკავა ნ. ა-ის საკუთრება, აღნიშნულით მოსარჩელეს მიადგა ზიანი, რაც გამოიხატება, მისი საკუთრების გამოყენების ხელშეშლის გამო, მიუღებელ შემოსავალში. ამასთან, მოპასუხეს, რომელიც მესაკუთრის ნებართვის გარეშე აგრძელებდა ნივთით სარგებლობას, უნდა გაეთვალისწინებინა, რომ მოსარჩელე ვერ ისარგებლებდა მის საკუთრებაში არსებული ფართით და მისი გაქირავებით (იჯარით გაცემით) შემოსავალს ვერ მიიღებდა. ზიანი, რაც გამოიხატება, ქონების გამოუყენებლობის გამო, მიუღებელ შემოსავალში, ზიანის მიმყენებლისათვის წინასწარ სავარაუდო იყო. მოსარჩელისთვის ზიანის მიყენება გამონგვეულია მოპასუხის მართლსაწინააღმდეგო ბრალეული ქმედებით.

ვინაიდან დადგენილი იყო, რომ ნ. ა-ის შეგვებულ სარჩელ-

ზე უნდა გავრცელებულიყო ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა და შეგებებული სარჩელი უნდა დაკმაყოფილებულიყო მხოლოდ სამი წლის მიუღებელი შემოსავლის ნაწილში, პალატამ მიიჩნია, რომ ი. კ-ის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილებას ექვემდებარებოდა, კერძოდ, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 19.11.2012 წლის გადაწყვეტილება უნდა გაუქმებულიყო ი. კ-ის ნ. ა-ის სასარგებლოდ 11 640 ლარის დაკისრების ნაწილში და ი. კ-ეს ნ. ა-ის სასარგებლოდ უნდა დაეკისრებოდა 6 984 ლარის ანაზღაურება.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 13 მარტის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ორივე მხარემ.

ი. კ-ემ საკასაციო საჩივრით მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით ნ. ა-ის შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლებით:

კასატორის აზრით, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი უსწორობა განსაკუთრებით იკვეთება იმ ნაწილში, რომლითაც, მართალია, ნ. ა-ის შეგებებული სარჩელი ნაწილობრივ უარყოფილ იქნა და მოთხოვნა მხოლოდ ი. კ-ის გამოსახლებაზე განვილი საში წლის ფარგლებში დაკმაყოფილდა, მაგრამ, სააპელაციო სასამართლომ ეს სამწლიანი პერიოდიც არასწორად გამოთვალა, კერძოდ, სასამართლომ დადგინილად მიიჩნია, რომ ი. კ-ე გამოსახლდა 2011 წლის დეკემბერში და ნ. ა-ის მოთხოვნაც სწორედ 2011 წლის 1 დეკემბრამდე პერიოდს მოიცავდა, თუმცა მან შეგებებული სარჩელი 2012 წლის ივნისში აღძრა, ანუ გამოსახლებიდან 6 თვის შემდეგ, მაშინ, როდესაც შეგებებული სარჩელის შინაარსიდან გამომდინარე, ნ. ა-ე მიყენებული ზიანის გამომწვევ ერთადერთ მიზეზად სადავო ბინაში ი. კ-ის უკანონოდ ცხოვრების ფაქტს მიიჩნევდა. ამდენად, იმ პირობებში, როდესაც ზიანის ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება 2011 წლის დეკემბერში უკვე აღარ არსებობდა და, შესაბამისად, ნ. ა-ის მოთხოვნაც 2011 წლის 1 დეკემბრამდე განვილი დროს მოიცავდა, ხოლო შეგებებული სარჩელი 2012 წლის ივნისში აღძრა, სააპელაციო სასამართლოს ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა სწორედ სარჩელის აღძვრის მომენტამდე განვილი პერიოდის ფარგლებში უნდა გამოეთვალა, ანუ ხანდაზმულობის ვადის ათვლის მომენტი 2009 წლის ივნისიდან უნდა განსაზღვრულიყო.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად დაადგინა შეგებებული სარჩელის აღძვრის მომენტი, რა-

მაც ხანდაზმულობის ვადის ათვლის საწყისი არამართებულად განსაზღვრა, კერძოდ, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩელი აღიძრა 2011 წლის დეკემბერში, თუმცა აღნიშნულ ეტაპზე ი. კ-ემ აღძრა სარჩელი და არა ნ. ა-ემ, რომელმაც შეგებებული სარჩელი 2012 წლის ივნისში წარადგინა, სასამართლომ კი, ნ. ა-ის მოთხოვნის შეფასებისას შეცდომით ი. კ-ის სარჩელის აღძვრის მომენტი გამოიყენა.

ნ. ა-ემ საკასაციო საჩივრით მოითხოვა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლებით:

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ გამოიყენა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე და 172-ე მუხლები, მაგრამ არასწორად განმარტა ისინი. სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიანიჭა უპირატესობა სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 23.12.2011 წლის დასკვნას და არ გაიზიარა შპს „კ-ის“ 02.05.2012 წლის დასკვნა. სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ დასკვნა არ ადასტურებს ქონების ღირებულების გაზრდის ფაქტს. დასკვნის მიხედვით, შეფასებულია ობიექტში არსებული სარემონტო სამუშაოების ღირებულება 2011 წლის IV კვარტლის ფასებით. დადგენილია, რომ ამ პერიოდში რაიმე რემონტი არ ჩატარებულა (მონინა აღმდეგე მხარის მოწმეებმა დაადასტურეს, რომ რემონტი 10 წლის წინ ჩატარდა). ამის გამო სასამართლოს არ უნდა გაეზიარებინა ექსპერტიზის დასკვნა. არსებითად სხვა საკითხია უსაფუძვლო გამდიდრება და ასეთ შემთხვევაში სხვა სახის ექსპერტიზა უნდა ჩატარებულიყო, კერძოდ, ექსპერტისთვის უნდა დასმულიყო კითხვა, 10 წლის წინ ჩატარებული რემონტის გამო, უძრავი ნივთის გადაცემის მომენტში რამდენად გაიზარდა ნივთის ღირებულება, რაც არ განხორციელებულა. შპს „კ-ის“ დასკვნა ზუსტად ასახავდა რემონტის ღირებულებას ჩატარების დროის მითითებით.

კასატორის აზრით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 987-ე და 991-ე მუხლები. სასამართლომ ი. კ-ეს მიაკუთვნა იმაზე მეტი, ვიდრე მან ქონებაზე განია. ამდენად, არსებობს ნ. ა-ის გამდიდრების ფაქტი, რაც 15 059.21 ლარით განისაზღვრა. ამდენი ეღირებოდა ახალი რემონტი 2011 წელს, მაგრამ ი. კ-ემ გამოსახლების მერე შელახული რემონტი დატოვა, რომელიც მან 10 წლის წინ ჩატარა.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლო არას-

წორად იყენებს სამოქალაქო კოდექსის 979-ე მუხლს. მოცემული საქმე არ არის უსაფუძვლო გამდიდრების შემთხვევა, რადგან არ იკვეთება სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლით განსაზღვრული სათანადო წინაპირობები. მხარის მოთხოვნა პირველი ინსტანციის სასამართლოზე ფორმულირებული იყო, როგორც განუთქმობი სარემონტო ხარჯების ანაზღაურება. სწორედ ამის გამო მიეთითა შესაგებელში და შემდგომ სააპელაციო საჩივარში, რომ, რემონტის შესრულებიდან გამომდინარე, მოთხოვნა იყო ხანდაზმული.

სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლი, რომელიც უნდა გამოეყენებინა. დადგენილია, რომ ი. კ-ე ოჯახთან ერთად 1990 წლიდან ცხოვრობდა კ. ა-ის სახლში, თბილისში, მ-ის ქ. №26-ში მას შემდეგ, რაც იგი ნებაყოფლობით არ ტოვებდა სახლს, 2006 წელს დაიწყო სასამართლო პროცესი უძრავი ნივთზე საკუთრების ხელყოფისა და სარგებლობის ხელშეშლის აღკვეთის მოთხოვნით. ნივთის დაბრუნება 2011 წლის დეკემბერში მოხერხდა. მონმეების მითითებით, მან რემონტი 10 წლის წინ ჩაატარა. რემონტი მიზნად ისახავდა მისი საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესებას და არა ვინმესათვის სარგებლის მოტანას. აქედან გამომდინარე, მისი შესრულება ზნეობრივ ნორმებს შეესაბამება და დანახარჯების მოთხოვნა დაუშვებელია, ასევე, გასულია ყოველგვარი ხანდაზმულობის ვადა რემონტის შესრულებიდან – 10 წელი.

კასატორის აზრით, სააპელაციო სასამართლო არასწორად იყენებს სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე და 144-ე მუხლებს და ნ. ა-ის სარჩელს ზიანის ანაზღაურების ნაწილში აკმაყოფილებს მხოლოდ 3 წელზე, ხოლო დანარჩენ პერიოდზე აუქმებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებას. უნდა აღინიშნოს, რომ ხანდაზმულობა არის ფაქტობრივი გარემოება და ამის შესახებ შეგებულ სარჩელზე წარმოდგენილი შესაგებლით მოპასუხეს (ი. კ-ეს) არ მიუთითებია. გარდა ამისა, ზიანი მოთხოვნილ იქნა სწორედ 2006 წლიდან, როდესაც დაიწყო სასამართლო დავა გამოსახლებაზე და არა 1990 წლიდან, რა პერიოდიდანაც უნებართვოდ ცხოვრობდა მონინალმდეგე მხარე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ნ. ა-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო ი. კ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს და

გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 13 მარტის გადაწყვეტილება ი. კ-ის, ნ. ა-ის სასარგებლოდ 6984 ლარის დაკისრების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

ისმის კითხვები: შეუძლია თუ არა მოითხოვოს მესაკუთრემ (ნ. ა-ემ) ი. კ-ან ზიანის ანაზღაურება? შეუძლია თუ არა ი. კ-ემ ნ. ა-ან მოითხოვოს ამ უკანასკნელის საკუთრებაზე განული სა-რემონტო ხარჯის ანაზღაურება?

პირველ კითხვას უნდა გავცეთ დადებითი პასუხი.

ი. კ-ის საკასაციო საჩივარი ეხება მხოლოდ სამი წლის ფარ-გლებში ნ. ა-ის მოთხოვნის დაკმაყოფილების მართებულობას, კერძოდ, საკასაციო საჩივარში აღნიშნულია, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გამოიანგარიშა ეს სამი წელი, მაგ-რამ კასაცია არ შეიცავს ნ. ა-ის მოთხოვნის დაკმაყოფილების გამომრიცხავ პრეტენზიას. საპირისპიროდ ამისა, ნ. ა-ის საკა-საციო პრეტენზიაში აღნიშნულია, რომ სააპელაციო სასამარ-თლომ არასწორად მიიჩნია, რომ მისი მოთხოვნა უნდა დაკმა-ყოფილდეს მხოლოდ სამი წლის განმავლობაში.

საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს ნ. ა-ის მოთ-ხოვნაზე, კერძოდ, ნ. ა-ემ მოითხოვა ი. კ-ის 2006 წლის 1 დეკემ-ბრიდან სადავო უძრავი ნივთის მფლობელობის შეწყვეტამდე პერიოდში მისი კუთვნილი უძრავი ქონებით სარგებლობის შე-უძლებლობით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება. მოთხოვნის საფუძვლად მითითებულია ის გარემოება, რომ ი. კ-ე უკანო-ნოდ ფლობდა მის საკუთრებას, რითიც მას მოესპო ქონებით შემოსავლის მიღება-გაქირავების შესაძლებლობა. ფაქტობრი-ვად ნ. ა-ე ი. კ-ან ითხოვს ზიანის ანაზღაურებას ამ უკანასკნე-ლის ამ ფართში ცხოვრების გამო. მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით არ შეიძლება გაზიარებულ იქ-ნეს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ ნ. ა-ის შეგებებული სარჩელის მოთხოვნა დელიქტური ხასია-თისაა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის მი-ხედვით. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ განსახილველ შემ-თხვევაზე არ ვრცელდება დელიქტური ვალდებულებების ინ-სტიტუტი, რადგან ი. კ-ის მიერ უკანონო მფლობელობის პერი-ოდში ბინის გამოყენებას ნ. ა-ის (მესაკუთრეს) ფაქტობრივი ქო-ნებრივი დანაკლისის სახით რაიმე ზიანი არ მიუყენებია. ამ შემ-თხვევაში მნიშვნელობა ენიჭება იმას, რომ უკანონო მფლობე-ლობით ამ უკანასკნელის ქონება არ შემცირებულა, რასაც გუ-ლისხმობს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლი,

კერძოდ, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია, აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი, შესაბამისად, ი. კ-ის სადავო ბინაში სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე ცხოვრებით ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისი მესაკუთრეს არ მიუღია.

ზემომოთხილებული ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, იმის გამო, რომ ნ. ა-ის მოთხოვნა უკავშირდება ი. კ-ის მიერ სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე მფლობელობას, სადავო შემთხვევაზე უნდა გავავრცელოთ ხელყოფის კონდიქციის სპეციალური წესი, რომელიც მოცემულია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 982-ე მუხლით, კერძოდ, განსახილველი მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, პირი, რომელიც ხელყოფს მეორე პირის სამართლებრივ სიკეთეს მისი თანხმობის გარეშე განკარგვის, დახარჯვის, სარგებლობის, შეერთების, შერევის, გადამუშავების ან სხვა საშუალებით, მოვალეა აუნაზღაუროს უფლებამოსილ პირს ამით მიყენებული ზიანი.

განსახილველი ნორმით გათვალისწინებული „ზიანი“ წარმოადგენს არა ზიანის ანაზღაურების შემთხვევას, არამედ, საქმე გვაქვს გამდიდრების გათანაბრებასთან. ამ შემთხვევაში ყურადსაღებია, რომ განსახილველი ნორმა მოცემულია უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტით, რაც მიგვითითებს ამ ნორმით გათვალისწინებული ზიანის გათანაბრებაზე უსაფუძვლო გამდიდრებასთან, ანუ როგორც ხელყოფის კონდიქციისათვის არის დამახასიათებელი, ამ ნორმით გათვალისწინებული იურიდიული შედეგი არის ის, რომ ხელმყოფმა უნდა გაუთანაბროს უფლების მქონე პირს მის უფლებაში ჩარევა.

აქედან გამომდინარე, ამ ნორმაში მითითებულ ზიანში იგულისხმება მიღებულის დაბრუნების შეუძლებლობის შემთხვევაში მისი ღირებულების ანაზღაურება, ანუ საქმე გვაქვს არა ზიანის ანაზღაურებასთან, არამედ გამდიდრების გათანაბრების შემთხვევასთან. ამდენად, სადავო ფაქტობრივი სიტუაცია არ ითვალისწინებს ზიანის ინსტიტუტს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის მიხედვით.

იმის გათვალისწინებით, რომ ი. კ-ის მიერ ნ. ა-ის საკუთრებაში არსებული ბინის უკანონო მფლობელობის გამო, ამ უკანასკნელმა დაკარგა გარკვეული სიკეთის მიღების შესაძლებლობა, მას უფლებას აძლევს, ამოიღოს ეს ქონება ხელმყოფისაგან. აღნიშნული ქონებრივი ნონასწორობის აღდგენას ემსახურება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 982-ე მუხლი, რომლის თანახმად, ხელმყოფმა უნდა გაუთანაბროს უფლების მქონე

პირს მის უფლებაში ჩარევა.

ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია გათანაბრების ოდენობის განსაზღვრის საკითხი. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ამ მხრივ საყურადღებოა შესრულების კონდიქციის რეგულირების მექანიზმი, კერძოდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 979-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, უკან დაბრუნების მოთხოვნა ვრცელდება შეძენილზე, მიღებულ სარგებელზე, ასევე სხვა ყველაფერზე, რაც მიმღებმა შეიძინა მიღებული საგნის განადგურების, დაზიანების ან ჩამორთმევის სანაცვლო ანაზღაურების სახით. იმის გათვალისწინებით, რომ „შესრულების დაბრუნება“ (ი. კ-ის მიერ უკანონო სარგებლობით მიღებული სიკეთე) შეუძლებელია, ზემომითითებული ნორმის მე-2 ნაწილის თანახმად, უფლების მქონე პირმა (ნ. ა-ემ) შეიძლება, გამოიყენოს ღირებულების ანაზღაურების მოთხოვნა, რაც შეიძლება დადგინდეს მსგავსი ბინის ქირის ოდენობით. კონკრეტულ შემთხვევაში დადგენილია, რომ ასანაზღაურებელი ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას ნ. ა-ე ეყრდნობა შპს „კ-ის“ 02.05.2012წ. აუდიტორულ დასკვნას, რომლითაც 2006 წლის 1 დეკემბრიდან 2011 წლის 1 დეკემბრამდე პერიოდში ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში მდებარე სადავო უძრავი ქონების გაქირავების შემთხვევაში საკარაუდო შემოსავალი განსაზღვრულია 11 640 ლარით, შესაბამისად, ერთი თვის საიჯარო ქირად მითითებულია 194 ლარი.

ზემომითითებული ფაქტობრივი გარემოებების სამართლებრივ შეფასებისას, ინტერესს ინვესტს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 164-ე მუხლი, რომლის თანახმად, არაკეთილსინდისიერმა მფლობელმა უფლებამოსილ პირს უნდა დაუბრუნოს, როგორც ნივთი, ასევე, მიღებული სარგებელი, ნივთის ან უფლების ნაყოფი.

ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ნ. ა-ის მოთხოვნასთან მიმართებით არ იკვეთება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 164-ე მუხლის გამოყენების უპირატესობა, რადგან „მიღებული სარგებლის“ დაბრუნება შეუძლებელია, რადგან ამ შემთხვევაში „მიღებულ სარგებელს“ წარმოადგენს ამ ფართით სარგებლობა, რაც შესაძლებელია გამდიდრების გათანაბრების ოდენობასთან დაკავშირებული სამართლებრივი დანაწესების გამოყენებით, რომლის თაობაზეც ზემოთ უკვე აღინიშნა.

ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა იზიარებს ნ. ა-ის საკასაციო პრეტენზიას იმ ნაწილში, რომლითაც იგი მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ მისი მოთხოვნა არასწორად დააკმაყოფილა მხოლოდ ბოლო სამი წლის პერიოდის ფარგლებში.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ ნ. ა-ის შეგებებულ სარჩელზე უნდა გავრცელდეს ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა და შეგებებული სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს მხოლოდ სამი წლის ნაწილში, რადგან შეგებებული სარჩელის ავტორი ითხოვს ზიანს მიუღებელი შემოსავლის სახით. ამასთან ერთად სააპელაციო სასამართლომ გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე მუხლი.

საკასაციო პალატა არ ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მითითებულ მოსაზრებას.

ზემოთ უკვე აღინიშნა, რომ ამ ურთიერთობაზე ვრცელდება არა დელიქტური ვალდებულებების, არამედ – უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტი. ამდენად, ამ ურთიერთობაზე გამოყენებულ უნდა იქნას ხანდაზმულობის საერთო ვადა – 10 წელი. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, ხანდაზმულობის საერთო ვადა შეადგენს ათ წელს. ეს ვადა დადგენილია ყველა იმ ურთიერთობებისათვის, რომელიც არ ითვალისწინებენ სპეციალურ ვადას, მაგალითად, უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტი. საკასაციო პალატა კიდევ ერთხელ დასძენს, რომ ი. კ-ის მიერ ნ. ა-ის საკუთრებაში არსებულ ბინაში ცხოვრებით ამ უკანასკნელმა არ მიიღო ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისი, ამდენად, ამ ურთიერთობაზე არ გავრცელდება 992-1008-ე მუხლები, შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრების 2006 წლიდან ხანდაზმულობის ვადის ათვლასთან დაკავშირებით, გაზიარების შემთხვევაშიც 10-წლიანი ვადა ჯერ არ არის გასული (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლი).

ამდენად, საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ ნ. ა-ის შეგებებული სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს მხოლოდ სამი წლის მიუღებელი შემოსავლის ნაწილში. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1008-ე და 411-ე მუხლების გამოყენების შემთხვევაშიც ნ. ა-ის მოთხოვნა სრულად უნდა დაკმაყოფილდეს.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებიდან არ ირკვევა შეგებებული სარჩელის მხოლოდ სამი წლის მიუღებელი შემოსავლის ნაწილში დაკმაყოფილების განპირობებული სამართლებრივი საფუძვლები. უნდა ვივარაუდოთ, რომ სააპელაციო სასამართლოს მხედველობაში ჰქონდა პერიოდულად შესასრულებელი ვალდებულების ხანდაზმულობის ინსტიტუტი.

გასათვალისწინებელია, რომ 1990 წლიდან 2011 წლამდე ი.

კ-ე სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე ფლობდა ნ. ა-ის საკუთრებაში არსებულ ფართს. უდავო ფაქტს წარმოადგენს, რომ ნ. ა-ემ ი. კ-ის უკანონო ფლობელობიდან ნივთის გამოთხოვის პროცესი დაიწყო 2006 წელს. ი. კ-ის გამოსახლება განხორციელდა მხოლოდ 2011 წლის დეკემბერში, შესაბამისად, ნ. ა-ის უფლების დარღვევა გრძელდებოდა 2011 წლამდე. ამ შემთხვევაში მნიშვნელობა ენიჭება არა მარტო იმას თუ, როდის შეიტყო ნ. ა-ემ თავისი უფლების დარღვევის თაობაზე, არამედ, ასევე იმას, თუ როდის დასრულდა მისი უფლების დარღვევა, რამაც შემდეგ განაპირობა ამით დაკარგული სარგებლის მოთხოვნის დაყენება.

გასათვალისწინებელია, რომ ნ. ა-ის მოთხოვნა (ი. კ-ის 2006 წლის 1 დეკემბრიდან სადავო უძრავი ნივთის მფლობელობის შეწყვეტამდე პერიოდში მისი კუთვნილი უძრავი ქონებით სარგებლობის შეუძლებლობით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებას) უკავშირდება მის მოთხოვნას ი. კ-ის უკანონო მფლობელობიდან ნივთის გამოთხოვას (კანონიერ ძალაში შესული თბილისის საქალაქო სასამართლოს 18.12.2007 წლის გადაწყვეტილება). შესაბამისად, ნ. ა-ის მიერ თავისი საკუთრების, როგორც აბსოლუტურ უფლების დაცვაზე ხანდაზმულობის ინსტიტუტი არ ვრცელდება. ხოლო მიუღებელი სარგებლის თაობაზე მოთხოვნის წარმოშობა და მოცულობა განპირობებულია საკუთრების უკანონო ხელშეშლის ხანგრძლივობით. ხანდაზმულობა წარმოადგენს ვადას, რომლის განმავლობაში უფლებადარღვეულ პირს ეძლევა შესაძლებლობა მოითხოვოს თავისი უფლების იძულებით განხორციელება ან დაცვა (კონკრეტულ დავაში ხელმყოფისაგან უფლების მქონე პირისათვის მის უფლებაში ჩარევის გათანაბრების მოთხოვნა). შესაბამისად, ი. კ-ეს მიერ 2011 წლამდე სხვისი საკუთრების უკანონო ხელშეშლის ფაქტის გამო წარმოშობილი ვალდებულება არ შეიძლება, შეფასდეს, როგორც პერიოდულ შესასრულებელი ვალდებულება (პერიოდულად შესასრულებელ ვალდებულებას წარმოადგენს ვალდებულება, რომელიც კანონით ან ხელშეკრულებით გარკვეული დროის მონაკვეთში უნდა შესრულდეს განსაზღვრული პერიოდულობით, რა დროსაც თითოეული დარღვევა ცალ-ცალკე წარმოშობს მოთხოვნის უფლებას). განსახილველ სადავო ურთიერთობის გათვალისწინებით საკუთრების უფლების ხელყოფის შედეგად დაკარგულმა სიკეთემ წარმოშო არა პერიოდულად შესასრულებელი, არამედ ერთიანი ვალდებულების შესრულება, ხოლო მიუღებელი ქირა წარმოადგენს მოთხოვნის ოდენობის განსაზღვრის კრიტერიუმს.

აქედან გამომდინარე საკასაციო პალატა არ იზიარებს ი. კ-ის საკასაციო საჩივრის მოტივებს, ხოლო ნ. ა-ის საკასაციო პრეტენზიას ამ ნაწილში იზიარებს და ასკვნის, რომ ნ. ა-ის მოთხოვნა უნდა დაკმაყოფილდეს სრულად.

ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა არ იზიარებს ნ. ა-ის საკასაციო პრეტენზიას ი. კ-ის მოთხოვნის დაკმაყოფილების ნაწილში.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ წინამდებარე გადაწყვეტილებაში დასმული მეორე კითხვასთან დაკავშირებით (შეუძლია თუ არა ი. კ-ემ ნ. ა-ან მოითხოვოს ამ უკანასკნელის საკუთრებაზე განული სარემონტო ხარჯის ანაზღაურება?) უნდა გავცეთ დადებითი პასუხი.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ი. კ-ის მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლებს შემონმშობასთან მიმართებით წარმოიშობა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 987-ე და 164-ე მუხლებს შორის კონკურენცია.

სააპელაციო სასამართლომ გამოიყენა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 987-ე მუხლის 1-ლი ნაწილი, რომლის თანახმად, პირს, რომელმაც შეგნებულად ან შეცდომით ხარჯები გასწია მეორე პირის ქონებაზე, შეუძლია მისგან მოითხოვოს თავისი დანახარჯების ანაზღაურება, თუ მეორე პირი ამით გამდიდრდა.

განსახილველი ნორმა წარმოადგენს ე.წ დანახარჯების კონდიქციას, რომლითაც განისაზღვრება იმ პირის უფლებები ვინც სხვის ქონებაზე გასწია ხარჯები, მაგრამ ამ ნორმის გამოყენებისას მნიშვნელობა ენიჭება განსახილველ ფაქტობრივ სიტუაციას, რომლის თანახმად, არა მარტო ი. კ-ემ შეგნებულად თუ შეცდომით სხვის ქონებაზე განსა ხარჯი, არამედ თავის მხრივ ნივთის უკანონო მფლობელობით სარგებელი მიიღო. ამ ფაქტობრივ სიტუაციაზე საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 987-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის გამოყენებას გამოირიცხავს ამავე კოდექსის 984-ე მუხლის მე-2 ნაწილი, რომლის თანახმად, ხელმყოფი პირის მიერ გამოყენებული სიკეთის მიმართ განეული ხარჯები არ ამცირებს მისი გამდიდრების ოდენობას. ჩარევის კონდიქციის განსახილველი ნორმიდან გამომდინარე, თუ ხელმყოფი პირი გამდიდრდა გამოყენებული სიკეთით, ამ გამდიდრების ოდენობა ვერ შემცირდება მის (ხელმყოფი პირი) მიერ გამოყენებული სიკეთის მიმართ განეული ხარჯებით, ანუ განსახილველი ნორმა ითვალისწინებს არა მარტო იმ შემთხვევას, როდესაც სხვისი სიკეთის მიმართ ხდება ხარჯების განევა, არამედ, ასევე შემთხვევას, როდესაც ამით ხელმყოფი პირი მდიდ-

რდება.

ამდენად, ჩვენ მიერ განსახილველი ურთიერთობის გათვალისწინებით ი. კ-ის მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს არა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 987-ე, არამედ 164-ე მუხლი.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტი სუბსიდიარული ხასიათისაა, რაც მიუთითებს იმაზე, რომ ამ ინსტიტუტის გამოყენება შესაძლებელია იმ შემთხვევაში თუ არ არსებობს ურთიერთობის სპეციალური მომწესრიგებელი ნორმა, როდესაც იკვეთება უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის გამოყენების უპირატესობა.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ი. კ-ის მოთხოვნასთან მიმართებით იკვეთება სანივთო-სამართლებრივი ინსტიტუტის გამოყენება, კერძოდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 164-ე მუხლის თანახმად, არაკეთილსინდისიერმა მფლობელმა უფლებამოსილ პირს უნდა დაუბრუნოს როგორც ნივთი, ასევე მიღებული სარგებელი, ნივთის ან უფლების ნაყოფი. მფლობელი ვალდებულია, აანაზღაუროს ის ნაყოფი, რომელიც მან ბრალეულად არ მიიღო. ნივთზე განეული ხარჯები და გაუმჯობესებანი მას შეუძლია, მხოლოდ მაშინ მოითხოვოს, თუ მათ ნივთის უკან დაბრუნების მომენტისათვის უფლებამოსილი პირის გამდიდრება მოჰყვა შედეგად. სხვა მოთხოვნები არაკეთილსინდისიერი მფლობელის მიმართ უცვლელი რჩება.

განსახილველი ნორმის გამოყენების წინაპირობას წარმოადგენს ის, რომ ნივთის მფლობელი, რომელმაც გასწია ხარჯები და გაუმჯობესებანი, უნდა იყოს არაუფლებამოსილი და არაკეთილსინდისიერი ნივთის მფლობელობის მიმართ (არაუფლებამოსილი, მაგრამ კეთილსინდისიერი მფლობელის მიმართ გამოიყენება 163-ე მუხლი, რაც 164-ე მუხლისაგან განსხვავებულ ნესებს ითვალისწინებს).

საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებაზე, რომლის თანახმად, იმ ფაქტს, რომ ი. კ-ე სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე (ანუ მართლსაწინააღმდეგოდ) და ბრალეულად ფლობდა სადავო უძრავ ქონებას, ადასტურებს თბილისის საქალაქო სასამართლოს 18.12.2007 წლის გადაწყვეტილება. ამ ფაქტის საწინააღმდეგო პრეტენზია ი. კ-ეს არ წარმოუდგენია, საკასაციო საჩივარი მოიცავს მხოლოდ ხანდაზმულობის საკითხის განხილვას, რაც ზემოთ იქნა განხილული. ამდენად, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ეს ფაქტების სავალდებულოა საკასაციო

სასამართლოსათვის.

აღნიშნული ფაქტები მიუთითებენ იმაზე, რომ ი. კ-ე წარმოადგენდა არაკეთილსინდისიერ მფლობელს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 164-ე მუხლის მიხედვით. განსახილველი ნორმის თანახმად უფლებამოსილი პირისაგან ნივთზე განეული ხარჯები და გაუმჯობესებანი არაკეთილსინდისიერმა მფლობელმა შეუძლია მხოლოდ მაშინ მოითხოვოს, თუ მათ ნივთის უკან დაბრუნების მომენტისათვის უფლებამოსილი პირის გადდინება მოჰყვა შედეგად, კერძოდ, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ ი. კ-ე კონდიქციური მოთხოვნის ოდენობას განსაზღვრავს სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 23.12.2011წ. დასკვნის საფუძველზე 15059.21 ლარით, ნ. ა-ე კი ეყრდნობა თავად მის მიერვე წარმოდგენილ შპს „კ-ის“ 02.05.2012 წლის დასკვნას, რომლითაც შესრულებული სამუშაოების საორიენტაციო სახარჯთაღრიცხვო ღირებულება განსაზღვრულია 10 420.24 ლარით.

ამის საწინააღმდეგოდ კასატორი ნ. ა-ე უთითებს იმაზე, რომ სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 23.12.2011 წლის დასკვნით არ დასტურდება ქონების გაზრდის ფაქტი. კასატორი აღნიშნავს, რომ დასკვნიდან არ ირკვევა 10 წლის წინ ჩატარებული რემონტის შემდეგ, უძრავი ქონების გადაცემის მომენტში რამდენად გაიზარდა მისი ღირებულება, რომლის თაობაზე ინფორმაცია აისახა შპს „კ-ის“ 02.05.2012წ. დასკვნაში.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ზემოაღნიშნული პრეტენზია დაუსაბუთებელია.

ზემოაღნიშნული ფაქტებთან მიმართებით, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორის მიერ წარმოდგენილი არ არის დასაბუთებული პრეტენზია. კონკრეტულ შემთხვევაში დასაშვებ და დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს, რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა.

გასათვალისწინებელია სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლის საწინააღმდეგოდ კასატორის მიერ არ არის წარმოდგენილი დასაბუთებული პრეტენზია, კერძოდ, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ ექსპერტიზის წინაშე დასმული კითხვები, ექსპერტიზის დასკვნის კვლევითი ნაწილი და, შესაბამისად, დასკვნა შინაარსობრივად მონმობს, მისი ღირებულების გაზრდას.

ექსპერტის დასკვნის მიხედვით ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში დამკვეთის მიერ მითითებული ფართი არის 55.36 კვ.მ, ნაცვლად წარმოდგენილ საინვენტარიზაციო გეგმაში დაფიქსირებული 40.22 კვ.მ-ისა.

ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში ჩატარებულია სხვადასხვა სახის სამშენებლო-სარემონტო სამუშაოები, ასევე შეყვანილია ცენტრალური საკომუნიკაციო სისტემა.

ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში განმცხადებლის მიერ მითითებული შესრულებული სამუშაოების საორიენტაციო სახარჯთაღრიცხვო ღირებულება სამშენებლო ნორმებისა და წესების გამოყენებით, სამშენებლო რესურსების ფასების 2011 წლის IV კვარტლის მონაცემების მიხედვით და სათანადო ნორმატიული დარიცხვებით შეადგენს 15059.21 ლარს.

აღნიშნული დასკვნა გამომდინარეობდა ექსპერტისათვის დასმულ კითხვებიდან, კერძოდ, რა სახის სარეკონსტრუქციო სამუშაოებია ჩატარებული ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში მდებარე სახლის ნახევარსარდაფის სართულზე არსებულ საცხოვრებელ ფართში, მათ შორის, საკომუნიკაციო ქსელების აღდგენითი სამუშაოები და აღნიშნული სამუშაოების განხორციელების შედეგად შეიცვალა თუ არა არქიტექტურა აღნიშნულ ფართში 1990 წლამდე არსებულ მდგომარეობასთან შედარებით და თუ შეიცვალა რანაირად (შედარებისთვის განცხადებას ერთვის ტექნიკური ინვენტარიზაციის საარქივო დოკუმენტაცია).

ქ. თბილისში, მ-ის ქ. №2/6-ში მდებარე სახლის ნახევარსარდაფის სართულზე არსებულ საცხოვრებელ ფართში რა სახის სარემონტო სამუშაოები შესრულდა.

რას შეადგენს ზემოაღნიშნული სარეკონსტრუქციო და სარემონტო სამუშაოების საბაზრო ღირებულება.

რაც შეეხება შპს „კ-ის“ 02.05.2012 წლის აუდიტორული დასკვნას სააპელაციო სასამართლომ მართებულად დაადგინა, რომ აუდიტორული დასკვნით დგინდება, რომ შეფასების პროცესში შემფასებელს არ ევალუბოდა და არ ჩაუტარებია შესრულებული სამუშაოების ექსპერტიზა და ეყრდნობოდა დამკვეთის მიერ მოწოდებულ ინფორმაციას (დამკვეთის განცხადება ანგა-

რიშს თან ერთვის) ჩატარებული სარემონტო სამუშაოების მოცულობის შესახებ. ამდენად, შპს „კ-ის“ 02.05.2012 წლის აუდიტორული დასკვნა არ აქარწყლებს სსიპ „ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს“ 23.12.2011 წლის დასკვნას.

საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას, რომ ნ. ა-ეს არა აქვს წარმოდგენილი რაიმე მტკიცებულება, რაც უტყუარად დაადასტურებდა ამ სამუშაოების ჩატარებას ი. კ-ის ფართის გადაცემამდე. ამ ფაქტზე არც კასაციაში არ უთითებს.

ამასთან ერთად, მნიშვნელოვანია ის, რომ ნ. ა-ე არ უთითებს ისეთ გარემოებებზე, რომლითაც გამოირიცხებოდა მისი, როგორც მესაკუთრის ინტერესები ამ გაუმჯობესებების მიმართ. არ შეიძლება გაზიარებულ იქნეს ნ. ა-ის მოსაზრება ი. კ-ის მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან დაკავშირებით.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ი. კ-ის მოთხოვნაზეც ვრცელდება ხანდაზმულობის 10-წლიანი ვადა (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 128-ე მუხლის მე-3 ნაწილი). ეს ვადა უნდა აითვალოს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის მიხედვით მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ.

როგორც უკვე აღინიშნა ი. კ-ის მოთხოვნას წარმოადგენს ნ. ა-ის საკუთრებაზე განული სარემონტო ხარჯის ანაზღაურება. სასამართლოს გადაწყვეტილებით ი. კ-ე გამოასახლეს 2011 წლის დეკემბერში. შესაბამისად, გამოთავისუფლებული ფართი მასზე განხორციელებული გაუმჯობესებებით, მითითებულ პერიოდში გადაეცა მესაკუთრეს (ნ. ა-ეს). საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 164-ე მუხლის მიხედვით, არაკეთილსინდისიერ მფლობელს, მის მიერ ნივთზე განეული ხარჯებთან და გაუმჯობესებებთან მოთხოვნის უფლება წარმოეშობა მხოლოდ მაშინ თუ ამ ხარჯებმა და გაუმჯობესებებმა ნივთის უკან დაბრუნების მომენტისათვის უფლებამოსილი პირის გამდიდრება გამოიწვიეს.

ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვანია, რომ ნ. ა-ემ მიიღო გაუმჯობესებული ფართი. საკასაციო პალატა კიდევ ერთხელ დასძენს, რომ ნ. ა-ის საკასაციო საჩივარი არ შეიცავს დასაბუთებულ პრეტენზიას იმის თაობაზე, რომ ეს ხარჯები არ გაღებულა ანდა ის, რომ მესაკუთრის ინტერესებით არ იყო გათვალისწინებული ეს გაუმჯობესებები. შესაბამისად, ამ გაუმჯობესებებით ფართის მიღება მიუთითებს მესაკუთრის გამდიდრება-

ზე. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ი. კ-ის მოთხოვნა წარმოიშვა 2011 წლის დეკემბერში, საიდანაც იწყება ხანდაზმულობის 10-წლიანი ვადა.

არ შეიძლება, ასევე გაზიარებულ იქნეს კასატორ ნ. ა-ის მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ ი. კ-ის მიერ ნივთზე განუხორციელები უმჯობესებანი შეესაბამებოდა ზნეობრივ ნორმებს და ამდენად, მისი უკან დაბრუნება გამორიცხებულია. ამ მოსაზრების დასასაბუთებლად კასატორი უთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტზე.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ განსახილველი სიტუაცია (ი. კ-ის მოთხოვნასთან დაკავშირებით) არ შეიძლება, შეფასდეს, უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტით. როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა უსაფუძვლო გამდიდრების ხელყოფის კონდიქციასა და სანივთოსამართლებრივი ურთიერთობის მომწესრიგებელ ნორმებს შორის კონკურენციისას, საკასაციო პალატამ სადავო ურთიერთობაზე გაავრცელა ეს უკანასკნელი ინსტიტუტი. რაც შეეხება კასატორის მიერ მითითებულ ნორმას, იგი წარმოადგენს შესრულების კონდიქციას, რომელიც მიუთითებს შეგნებულად და მიზანმიმართულად განხორციელებულ მოქმედებას, რაც იწვევს შესრულების მიღების „ვითომ კრედიტორის“ მიერ ქონებრივი შეღავათის მიღებას (გამდიდრებას). იმ შემთხვევაში, თუ ეს მოქმედებები არ არის გააზრებული და მიზანმიმართული (ანუ, როდესაც ეს მოქმედებები შეგნებულად და მიზანმიმართულად არ ხორციელდება „ვითომ კრედიტორის“ მიმართ), მაშინ შესრულების კონდიქცია არ იარსებებს და, ამდენად, არ გამოიყენება მითითებული ნორმა. მოცემულ შემთხვევაში ი. კ-ემ ეს ხარჯი გასწია არა ნ. ა-ის, არამედ სათავისოდ, რაც გამორიცხავს შესრულების კონდიქციის ინსტიტუტს, შესაბამისად, სამოქალაქო კოდექსის 976-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის გამოყენებას. ზუსტად ამიტომ ნორმათა შორის კონკურენცია წარმოიშვა არა შესრულების, არამედ ხელყოფის კონდიქციის (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 987-ე მუხლი) და სანივთოსამართლებრივი (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 164-ე მუხლი) ნორმებს შორის, რაზეც ზემოთ იყო ნამსჯელი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე ი. კ-ის მოთხოვნა სრულად უნდა დაკმაყოფილდეს.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი განწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გა-

თავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 39-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა საკასაციო საჩივრისათვის შეადგენს სადავო საგნის ღირებულების 5%-ს, მაგრამ არანაკლებ 300 ლარისა.

მოცემულ შემთხვევაში, ვინაიდან ნ. ა-ე საკასაციო საჩივრით ასაჩივრებდა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას, როგორც მისთვის, ი. კ-ის სასარგებლოდ დაკისრებულ 15059 ლარის, ისე ი. კ-ის, თავის სასარგებლოდ 4656 ლარის არდაკისრების ნაწილში, შესაბამისად, საკასაციო საჩივრის საგნის ღირებულება შეადგენდა $15059,21 + 4656 = 19715,21$ ლარს, რის გამოც სახელმწიფო ბაჟის ოდენობა განისაზღვრება აღნიშნული თანხის 5%-ით – 985.77 ლარით. ნ. ა-ემ კი, საკასაციო საჩივარზე გადაიხადა მხოლოდ 753 ლარი, შესაბამისად, ვინაიდან ნ. ა-ეს შეგებებულ სარჩელზე სახელმწიფო ბაჟის სახით გადახდილი აქვს 352 ლარი, ხოლო საკასაციო საჩივარზე დაკმაყოფილებულ ნაწილში სახელმწიფო ბაჟი გადახდილი არ არის, შესაბამისად, მონინალმდევე მხარე ი. კ-ეს, ნ. ა-ის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს 352 ლარის გადახდა, ხოლო სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ – $(985.77 - 753 = 232.77)$ ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა :

1. ნ. ა-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. შეიცვალოს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 13 მარტის გადაწყვეტილება ი. კ-ის, ნ. ა-ის სასარგებლოდ 6984 ლარის დაკისრების ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება;
3. ნ. ა-ის შეგებებული სარჩელი დაკმაყოფილდეს;
4. ი. კ-ეს, ნ. ა-ის სასარგებლოდ, დაეკისროს 11 640 ლარისა და 90.88 ლარის გადახდა;
5. ი. კ-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 13 მარტის გადაწყვეტილება დანარჩენ ნაწილში დარჩეს უცვლელად;
7. ი. კ-ეს ნ. ა-ის სასარგებლოდ, დაეკისროს შეგებებულ სარ-

ჩელზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის – 352 ლარის გადახდა;
8. ი. კ-ეს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაეკისროს
232.77 ლარის გადახდა;
9. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და
არ გასაჩივრდება.

შემაქენის ინტერესების დაცვა

კათილსინდისიერი შემაქენი

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელმწიფო

№ას-189-182-2013

16 იანვარი, 2014 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
თ. თოდრია,
პ. ქათამაძე**

დავის საგანი: ხელშეკრულებების ბათილად ცნობა, საკუთ-
რების უფლების აღდგენა

აღწერილობითი ნაწილი:

მ. მ-ამ სარჩელი აღძრა სასამართლოში კ. ბ-სა და ა. ყ-ის მი-
მართ და მოითხოვა ბათილად იქნეს ცნობილი 2008 წლის 17 სექ-
ტემბერსა და 2009 წლის 14 აგვისტოს გაფორმებული ნასყიდო-
ბის ხელშეკრულებები, აღდგეს მ. მ-ას საკუთრების უფლება
ქ.თბილისში, მ-ის II მკ/რ-ის №2 კორპუსში მდებარე №38 ბინა-
ზე შემდეგ გარემოებათა გამო:

ქ.თბილისში, მ-ის II მკ/რ-ის №2 კორპუსში მდებარე №38 ბი-
ნა წარმოადგენდა მ. მ-ას საკუთრებას.

2008 წლის 17 სექტემბერს ა. ყ-მა გაყალბებული ნასყიდო-
ბის ხელშეკრულების საფუძველზე მ. მ-ას კუთვნილი ბინა აღ-
რიცხა თავის სახელზე, ხოლო 2009 წლის 7 აგვისტოს სესხისა
და იპოთეკის ხელშეკრულების საფუძველზე იპოთეკით დატ-
ვირთა იგი.

2009 წლის 14 აგვისტოს ნასყიდობის ხელშეკრულების სა-
ფუძველზე ა. ყ-მა სადავო უძრავი ნივთი მიჰყიდა კ. ბ-ეს. ნივ-

თის განკარგვა განხორციელდა ისე, რომ აღნიშნულის თაობაზე ნივთის მესაკუთრე მ. მ-ას ნება არ გამოუვლენია.

კ. ბ-ე არ შეიძლება მიჩნეულ იქნეს კეთილსინდისიერ შემძენად, ვინაიდან ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებამდე უძრავი ნივთის დამქირავებლის მიერ გაფრთხილებული იყო, რომ ა. ყ-ი ნივთის მესაკუთრეს არ წარმოადგენდა.

მოპასუხე ა.ყ-ს შესაგებელი არ წარუდგენია, ხოლო კ.ბ-ემ სარჩელი არ ცნო იმ მოტივით, რომ სადავო ნივთის კეთილსინდისიერი შემძენია და სარჩელის დაკმაყოფილების წინაპირობები არ არსებობს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 16 დეკემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც მოსარჩელემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 13 დეკემბრის გადაწყვეტილებით მ. მ-ას სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გაუქმდა და მ. მ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდა, ბათილად იქნა ცნობილი მ. მ-სა და ა. ყ-ს შორის 2008 წლის 17 სექტემბერს დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულება ისევე, როგორც ა. ყ-სა და კ. ბ-ეს შორის 2009 წლის 14 აგვისტოს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულება, მ. მ-ას სახელზე საკუთრების უფლებით აღირიცხა ქ.თბილისში, მ-ის II მკ/რ-ის №2 კორპუსში მდებარე 55.00 კვ.მ №38 ბინა შემდეგ გარემოებათა გამო:

2008 წლის 8 სექტემბერს მომზადებული საჯარო რეესტრის ამონაწერის თანახმად, ქ.თბილისში, მ-ის II მკ/რ-ის №2 კორპუსში მდებარე 55.00 კვ.მ №38 ბინაზე რეგისტრირებული იყო მ. მ-ას საკუთრების უფლება.

2008 წლის 17 სექტემბერს შედგენილი უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების მიხედვით, მ. მ-ამ ა. ყ-ს 30 000 ლარად მიჰყიდა ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/რაიონის №2 კორპუსში მდებარე 55.00 კვ.მ №38 ბინა.

2009 წლის 6 აგვისტოს მომზადებული საჯარო რეესტრის ამონაწერის თანახმად, ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/რაიონის №2 კორპუსში მდებარე 55.00 კვ.მ №38 ბინაზე რეგისტრირებული იყო ა. ყ-ის საკუთრების უფლება.

2009 წლის 7 აგვისტოს დადებული იპოთეკის ხელშეკრულების თანახმად, 2009 წლის 7 აგვისტოს კ. ბ-ის მიერ ა. ყ-ის სახელზე გაცემული სესხის – 23 000 აშშ დოლარის უზრუნველყოფის მიზნით, იპოთეკით დაიტვირთა ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/

რაიონის №2 კორპუსში მდებარე 55.00 კვ.მ №38 ბინა.

2009 წლის 14 აგვისტოს შედგენილი უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების მიხედვით, ა. ყ-მა ზემოხსენებული ბინა 30 000 ლარად მიჰყიდა კ. ბ-ეს. 2009 წლის 8 აგვისტოს საჯარო რეესტრის ამონაწერის თანახმად, უძრავ ნივთზე რეგისტრირებულია კ. ბ-ის საკუთრების უფლება.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ 2008 წლის 17 სექტემბერს შედგენილი ხელშეკრულება გაყალბებულია. მითითებული გარემოება დგინდება თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2010 წლის 12 ოქტომბრის განაჩენით, რომლის თანახმადაც ა. ყ-მა განიზრახა მოტყუებით დაუფლებოდა მ. მ-ას კუთვნილ ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/რაიონის №2 კორპუსში მდებარე 55.00 კვ.მ №38 ბინას, რისთვისაც ა. ყ-მა გააყალბა მ. მ-ას კუთვნილი საცხოვრებელი ბინის ნასყიდობის ხელშეკრულება.

სააპელაციო პალატამ საჯარო რეესტრის ამონაწერის საფუძველზე დამატებით დაადგინა, რომ ა. ყ-ის საკუთრების უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის – 2008 წლის 17 სექტემბერს დამონმებული 1/7929 ნასყიდობის ხელშეკრულების პირველადი რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში განხორციელდა 2009 წლის 6 აგვისტოს, ანუ, კ. ბ-ან იპოთეკის ხელშეკრულების დადებაამდე ერთი დღით ადრე.

სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ დავის სწორად გადანაცვებისათვის მნიშვნელოვანია, იურიდიულად შეფასდეს, რამდენად გააჩნდა 2009 წლის 14 აგვისტოს ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების დროს გამყიდველ ა. ყ-ს ბინის გასხვისების უფლება და რა სამართლებრივ შედეგებს წარმოშობს სხვისი საკუთრების უნებართვო განკარგვა. თუკი ა. ყ-ს ბინის განკარგვის უფლება არ გააჩნდა, გასარკვევია, ასეთ შემთხვევაში იცავს თუ არა კეთილსინდისიერი შემძენის ინსტიტუტი მყიდველ მესამე პირს – კ. ბ-ეს.

განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია, რომ ა. ყ-მა მ. მ-ას ბინა შეიძინა გაყალბებული ხელშეკრულების საფუძველზე ისე, რომ მესაკუთრე მ. მ-ას ბინის გასხვისების ნება არ გამოუვლენია. ასეთ შემთხვევაში საჯარო რეესტრში რეგისტრაციით ა. ყ-ს საკუთრების უფლება სადავო ბინაზე არ წარმოშობია, რადგან ამ რეგისტრაციას საფუძვლად არ ედო გარიგება – ნამდვილი ნების საფუძველზე დადებული ხელშეკრულება, რაც აუცილებელი წინაპირობაა უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების წარმოშობისათვის, ხოლო უცილოდ ბათილი გარიგება, სამოქალაქო კოდექსის 61-ე მუხლის თანახმად, სამართლებრივ შედეგებს

არ წარმოშობს. ამდენად, 2008 წლის 17 სექტემბრის ნასყიდობის ხელშეკრულება ბათილია სამოქალაქო კოდექსის 477-ე, 183-ე და 54-ე მუხლების საფუძველზე.

პალატის განმარტებით, ვალდებულებით სამართალში შესაძლებელია, ნივთის გასხვისება მოხდეს არამესაკუთრის მიერ, ძირითადად საუბარია მოძრავ ნივთებზე, მაგრამ განსახილველ შემთხვევაში განხილვის საგანს წარმოადგენს ვალდებულებითი სამართლის ერთ-ერთი გარიგება – ნასყიდობის ხელშეკრულება. სასამართლომ მიიჩნია, რომ, რადგან იგი დადებულია უძრავ ნივთზე, მასზე საკუთრების წარმოშობის პრინციპებს განსაზღვრავს სწორედ სანივთო-სამართლებრივი ნორმები.

სამოქალაქო კოდექსის ფუნდამენტურ ნორმას წარმოადგენს 183-ე მუხლი, რომელიც შეეხება უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების წარმოშობას. ხსენებულ ნორმას ალტერნატივა არ მოეპოვება. უძრავი ნივთის შესაძენად აუცილებელია წერილობითი გარიგება და საკუთრების უფლების რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში. ამავე დროს, ამ ნორმის ლოგიკური და თელოლოგიური (მიზნიდან გამომდინარე) განმარტება უდავოდ გულისხმობს შემძენის მიერ გარიგების წერილობითი ფორმის დადებას მესაკუთრესთან, რომელშიც უდავოდ მოიაზრება ნამდვილი მესაკუთრე, ანუ, საკუთრების ნამდვილი უფლების მქონე პირი. სამოქალაქო კოდექსის 311-ე მუხლის თანახმად კი საჯარო რეესტრში შეიტანება საკუთრება და სხვა სანივთო უფლებები, რომლებიც უკვე არსებობს.

ამავე კოდექსის 312-ე მუხლის შესაბამისად, ნათელია, რომ საჯარო რეესტრს, როგორც უძრავ ნივთებზე უფლებათა მარეგისტრირებელ ორგანოს, გააჩნია სანდოობის მაღალი ხარისხი, რაც გამოიხატება კანონისმიერ პრეზუმფციაში. ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანია განიმარტოს, რას მოიცავს კანონით გათვალისწინებული პრეზუმფცია, იცავს იგი შემძენს საჯარო რეესტრის ჩანაწერის ნებისმიერ უსწორობის შედეგისაგან, თუ ასეთი დაცვა არ ვრცელდება დანაშაულებრივი გზით განხორციელებული არასწორი ჩანაწერის მიმართ, რომელიც შემძენს შესაძლოა, ეჩვენებოდეს კიდეც სწორად.

სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლის ინტერპრეტაცია ხდება სამოქალაქო კოდექსის იმ ნორმებთან ორგანულ კავშირში, რომლებიც მისთვის საფუძველსა და გასაღებს წარმოადგენს, კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსის 183-ე, 312-ე და სხვა მუხლებთან ერთად.

პალატამ მიზანშეწონილად მიიჩნია, სისტემურად განმარტოს 185-ე მუხლით დაცული ინსტიტუტი – შემძენის კეთილ-

სინდისიერება და მისი გავრცელების არეალი. მოცემული ნორმა ითვალისწინებს უძრავი ნივთის შემძენის დაცვის მექანიზმს საჯარო რეესტრის ჩანაწერის არსებობიდან გამომდინარე. ნორმის დაცვითი ფუნქცია გამომდინარეობს სწორედ რეესტრის უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფციიდან. უნდა აღინიშნოს, რომ მოძრავ და უძრავ ნივთებზე კანონმდებელი კეთილსინდისიერი შემძენის დაცვის განსხვავებულ წინაპირობებს ითვალისწინებს. ამავე კოდექსის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, კანონმდებლის ნება მოძრავი ნივთების გასხვისებასთან მიმართებით სრულიად ნათელია, კანონმდებელი არ ანიჭებს ლეგიტიმაციას იმგვარ შენაძენს, თუნდაც იგი კეთილსინდისიერების ფარგლებში იყოს განხორციელებული, როდესაც მესაკუთრეს ნივთი მოჰპარეს, ან მისი ნების საწინააღმდეგოდ გვიდა მისი მფლობელობიდან.

ამდენად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოძრავ ნივთებთან მიმართებით, შემძენის კეთილსინდისიერება ვერ გადაფარავს საჯარო წესრიგით განმტკიცებულ ქვეყის წესებს, რომ ნებისმიერი გასხვისება-განკარგვა უნდა მოხდეს თავისუფალი ნების გამოვლენის საფუძველზე, ხოლო დანაშაულებრივი გზით ნივთის გასვლა მესაკუთრის მფლობელობიდან არ იცავს ნივთის შემძენს სავინდიკაციო სარჩელისა თუ არარა გარიგების შედეგებისაგან. ამდენად, კანონმდებლის ნება ცალსახა და ცხადია – სამოქალაქო ბრუნვა უნდა განხორციელდეს ლეგიტიმურ საფუძველებზე.

პალატამ განმარტა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მსგავსი ფართო რეგულაცია, უძრავი ნივთების გასხვისების შემთხვევაში (სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლი) არ გვაქვს. აღნიშნული განსხვავება განაპირობებულია იმ გარემოებით, რომ კანონმდებელმა უძრავ ნივთებზე უფლებათა სარეგისტრაციო ორგანოდ დაანესა საჯარო რეესტრი იმ მიზნით, რომ ქონებაზე სანივთო უფლებების არსებობა სამართლებრივი ბრუნვის გამჭვირვალობისთვის შესამჩნევი იყოს ამ ბრუნვის მონაწილეთათვის და, რაც მთავარია, საჯარო რეესტრს გააჩნია სამართლებრივი გარანტიის ფუნქცია, კერძოდ, მესაკუთრეს, საჯარო რეესტრში რეგისტრაციით დაცული აქვს თავისი საკუთრება სხვისი ხელყოფისაგან, ხოლო შემძენი, თავის მხრივ, ენდობა საჯარო რეესტრის ჩანაწერს.

ამდენად, კანონმდებელმა უძრავ ნივთებზე საკუთრების წარმოშობისა და უკვე არსებული უფლების დაცვის გარანტიად განსაზღვრა საჯარო რეესტრი, რასაც ადასტურებს კანონმდებლისვე ნება, რომლის შესაბამისადაც რეესტრს გააჩნია მყარი

ნდობა (პრეზუმფცია). ანუ, უძრავ ნივთებზე უფლებათა რეგისტრაციის სავალდებულო პროცედურით კანონმდებელმა შექმნა ამ უფლებათა დაცვის მექანიზმი. სწორედ ამიტომ სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლი დამატებით აღარ მიუთითებს შემძენის კეთილსინდისიერების გამომრიცხავ ისეთ გარემოებებზე, როგორცაა მესაკუთრისათვის ნივთის მოპარვა ან მისი ნების სანინაალმდეგოდ ნივთის მესაკუთრის მფლობელობიდან გასვლა. ნათელია, რომ უძრავი ქონების მოპარვა გამორიცხულია უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების რეგისტრაციის განსაკუთრებული წესის არსებობის გამო, მაგრამ ამავე დროს შესაძლებელია უძრავ ქონებაზე საკუთრების დაკარგვა მესაკუთრის ნების სანინაალმდეგოდ, დანაშაულებრივი გზით, როგორც განსახილველ შემთხვევაშია.

აღნიშნულის გამო, საჯარო რეესტრის, როგორც სამართლებრივი გარანტიის ფუნქცია სასამართლომ განმარტა იმგვარად, რომ მას ეკისრება მოქმედების სპეციალური სამართლებრივი მოვალეობა – დაარეგისტრიროს ნივთსა და არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეზე ნამდვილი, კანონიერ საფუძველზე წარმოშობილი უფლებები და რეესტრის სისწორის კანონისმიერი პრეზუმფცია სწორედ საჯარო რეესტრში დარეგისტრირებული ნამდვილი უფლების ჩანაწერის მიმართ არსებობს. სხვაგვარი განმარტება წარმოშობდა ზოგადსამართლებრივი პრინციპის – თანაბარი მოპყრობის პრინციპის სანინაალმდეგო პოზიციას. „თანაბარი მოპყრობის პრინციპი არის სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი შემადგენელი ნაწილი, რომელიც ნიშნავს არსობრივად ერთნაირის თანაბრად და არსობრივად განსხვავებულის არათანაბრად მოპყრობას“.

სააკველაციო პალატამ მიუთითა აღნიშნულ პრინციპზე და მიიჩნია, რომ კანონმდებლის მიდგომა არსობრივად ერთნაირი შემთხვევისადმი ერთნაირი უნდა იყოს, კერძოდ, სასამართლომ იგულისხმა სამოქალაქო კოდექსის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილი და 185-ე მუხლები. ამ ორივე ნორმაში საუბარია ნივთების გასხვისებაზე (განხვავება მხოლოდ ნივთების კატეგორიაშია – მოძრავია თუ უძრავი), ხოლო სამართლებრივი შედეგი ნივთების მესაკუთრის ნების სანინაალმდეგოდ, მისი ჩარევის გარეშე დაკარგვის შემთხვევაში განსხვავებულია.

პალატამ ზემოთ უკვე განმარტა, რომ 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, კანონმდებელი გამორიცხავს შემძენის კეთილსინდისიერებას ნივთის მესაკუთრის ნების სანინაალმდეგო განკარგვის დროს. ორივე ნორმის შესაბამისად, არსობრი-

ვად ერთი არის ის, რომ ნამდვილი მესაკუთრის გარეშე ხდება ნივთების გასხვისება. ერთ შემთხვევაში, (187.2 მუხლი) ასეთი გასხვისება ვერ იქცევა ლეგიტიმურად შემძენის კეთილსინდისიერების ნორმატიულად არარსებობის გამო, რაც შესაძლებელია მოხდეს უძრავი ნივთის გასხვისების დროს (185-ე მუხლი), რადგან შემძენი შესაძლოა, იყოს კეთილსინდისიერი. სწორედ აქ არის არათანაბარი მოპყრობის პრინციპი არსობრივად ერთი საკითხის მიმართ და რადგან იგი ენიხააღმდეგება სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპს, პალატამ მიიჩნია, რომ უძრავი ნივთის შეძენის დროს, სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლის ფარგლებში უნდა გამოირიცხოს შემძენის კეთილსინდისიერება მესაკუთრის ნების საწინააღმდეგოდ ნივთის გასხვისების შემთხვევაში, როგორც ეს ხდება ამავე კოდექსის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილის დანაწესით.

აღნიშნულ განმარტებათა საფუძველზე სასამართლომ ჩათვალა, რომ კ. ბ-ეს, როგორც შემძენს არ იცავს ის ფაქტი, რომ მან სადავო ბინის შეძენისას არ იცოდა საჯარო რეესტრის ჩანაწერის უზუსტობის შესახებ, რადგან გამსხვისებელ ა.ყ-ის მესაკუთრედ რეგისტრაცია განხორციელდა დანაშაულებრივი გზით, ნამდვილი მესაკუთრის – მ. მ-ას ნების გამოვლენის გარეშე.

პალატამ ასევე ყურადღება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ა. ყ-ის საკუთრების უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის – 2008 წლის 17 სექტემბრის №1/7929 ნასყიდობის ხელშეკრულების პირველადი რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში განხორციელდა 2009 წლის 6 აგვისტოს, კ. ბ-ან იპოთეკის ხელშეკრულების დადებაამდე ერთი დღით ადრე, რაც ნათლად ჩანს საჯარო რეესტრის ამონაწერში.

ამდენად, ა. ყ-მა თავისი საკუთრების წარმომშობი გარიგება საჯარო რეესტრში დაარეგისტრირა ამ გარიგების დადებიდან დაახლოებით 10 თვის შემდეგ. ფაქტია, რომ აღნიშნულ გარემოებაზე შემძენ კ. ბ-ეს ყურადღება არ გაუმახვილებია, თუმცა ა. ყ-ის ბინის მიმყიდველს შეეძლო ამ ხნის განმავლობაში სხვა ხელშეკრულების დადება, ხოლო რეესტრში გარიგების დაურეგისტრირებლობით ა. ყ-ი თავის საკუთრებას საფრთხეში აგდებდა. ამგვარი მოცემულობა გარკვეულ ეჭვებს გამოიწვევდა ნე-ბისმიერი კეთილსინდისიერი და სამართლიანად მოაზროვნე ადამიანში. საკუთრების შეძენის უფლება თავის თავში გულისხმობს გარკვეული წინდახედულობის ზომების გამოყენებას, ხოლო მისი გამოუყენებლობა გამორიცხავს შემძენის ინტერესების დაცვას კეთილსინდისიერებაზე მითითებით.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, რომ ნასყიდობის ხელშეკრუ-

ლების დადება შეუძლია საამისოდ უფლებამოსილ პირს – მესაკუთრეს, ამგვარი ურთიერთობის წარმოშობისათვის აუცილებელია მესაკუთრის ნების გამოვლენა.

განსახილველ შემთხვევაში ა. ყ-ს 2008 წლის 17 სექტემბრის ხელშეკრულებითა და საჯარო რეესტრში რეგისტრაციით საკუთრების უფლება არ წარმოშობია. ნამდვილ მესაკუთრე მ. მ-ას კი, 2009 წლის 14 აგვისტოს ხელშეკრულებაში ბინის გაყიდვის ნება არ გამოუვლენია, ამდენად, ნასყიდობის ხელშეკრულების გაფორმებისას რეალურად მოხდა არანამდვილი მესაკუთრე პირისა და შემძენის ნებათა თანხვედრა, ე.ი. სადავო ბინის გასხვისება მოხდა არამესაკუთრის ნების გამოვლენით, შესაბამისად, საქმე გვაქვს გარიგებასთან, რომელმაც დაარღვია კანონით დადგენილი წესრიგი, კერძოდ, სამოქალაქო კოდექსის 170-ე, 477-ე, 183-ე მუხლების დანაწესი, რის გამოც იგი, როგორც მართლსაწინააღმდეგო გარიგება, ამავე კოდექსის 54-ე მუხლის თანახმად, ბათილად უნდა იქნეს ცნობილი და ქ.თბილისში, მ-ი, II მიკრო/რაიონის №2 კორპუსის №38 ბინაზე მ. მ-ას საკუთრების უფლება უნდა აღდგეს.

საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება კ. ბ-ემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლებით:

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება უკანონოა და უნდა გაუქმდეს.

„საერთო სასამართლოების შესახებ“ ორგანული კანონი და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი არეგულირებს საქართველოს საერთო სასამართლოთა უფლებებსა და კომპეტენციის ფარგლებს. მითითებული კანონების თანახმად, საქართველოში მართლმსაჯულებაზე ზედამხედველობას და სასამართლო პრაქტიკის შემუშავებას ახორციელებს საქართველოს უზენაესი სასამართლო, ხოლო სააპელაციო სასამართლოს სასამართლო პრაქტიკის დადგენის უფლებამოსილება არ გააჩნია, პირიქით, მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები არ უნდა განსხვავდებოდეს მსგავსი კატეგორიის საქმეებზე უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან. აღნიშნულ მოთხოვნას შეიცავს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტი, სადაც საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის ერთ-ერთ პირობად სწორედ სააპელაციო სასამართლოს მიერ ამ მოთხოვნის დარღვევაა მითითებული.

გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით სააპელაციო სასამართლომ შეგნებულად უხეზად დაარღვია კანონი. გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ სააპელაციო პალატი-

სათვის ცნობილია მსგავს საკითხებთან დაკავშირებით სასამართლო პრაქტიკა და სრულად აცნობიერებს სასამართლო პრაქტიკის მნიშვნელობას ქვეყნის სამართლებრივი განვითარების პროცესში, მაგრამ მიაჩნია, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში დავა ამ პრაქტიკის შესაბამისად არ უნდა გადაწყდეს.

სააპელაციო პალატას აღნიშნულის უფლებამოსილება არ გააჩნდა, რადგან იმ შემთხვევაშიც კი, თუ უზენაესი სასამართლოს შეფასებას არ იზიარებს სხვა საკასაციო პალატა, სასამართლო პრაქტიკას ადგენს მხოლოდ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის შესაბამისად.

სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 187-ე მუხლი, რომელიც ადგენს მოძრავი ნივთის შემძენის კეთილსინდისიერებას. აღნიშნული ნორმა სპეციალური ხასიათისაა და მისი გამოყენება უძრავი ნივთის შემძენზე დაუშვებელია, მითუმეტეს, რომ უძრავი ნივთის კეთილსინდისიერ შემძენზეც არსებობს სპეციალური სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლი. მისი გამოყენება მოძრავი ნივთის შემძენთან მიმართებით ასევე დაუშვებელია.

სააპელაციო სასამართლოს უნდა გამოეყენებინა მხოლოდ 185-ე მუხლი უძრავი ნივთის კეთილსინდისიერ შემძენთან დაკავშირებით. მან კი არასწორად განმარტა ეს ნორმა და შეავსო იგი 187-ე მუხლის შინაარსით.

სააპელაციო სასამართლომ არ უარყო ის გარემოება, რომ კ. ბ-ე კეთილსინდისიერი შემძენია, მაგრამ არასწორი ინტერპრეტაცია მისცა სამართლებრივ ნორმებს, მოახდინა 185-ე და 187-ე მუხლების სინთეზური განმარტება და მივიდა დასკვნამდე, რომ კ. ბ-ეს ვერ დაიცავს მისი კეთილსინდისიერი შემძენის სტატუსი, ვინაიდან უძრავი ნივთი მესაკუთრის ნების საწინააღმდეგოდ გავიდა მისი საკუთრებიდან. ამ შემთხვევაში გამოყენებული უნდა იქნეს სამოქალაქო კოდექსის 187-ე მუხლი, უპირატესად უნდა ჩაითვალოს მესაკუთრის და არა კეთილსინდისიერი შემძენის ინტერესები.

სააპელაციო სასამართლოს ამგვარი მსჯელობა ეწინააღმდეგება სამოქალაქო კოდექსის 185-ე და 312-ე მუხლებს, რომელთა მიხედვით პრიორიტეტული სწორედ კეთილსინდისიერი შემძენის ინტერესებია. საყურადღებოა ის გარემოება, რომ ადრე მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 147-ე მუხლი კეთილსინდისიერი შემძენის ინტერესებს ითვალისწინებდა იმის განუსხვავებლად, საკითხი ეხებოდა მოძრავი თუ უძრავი ნივთის შემძენს. ამ ნორმის თანახმად, ამჟამად მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის

187-ე მუხლის მსგავსად კეთილსინდისიერი შემძენისაგან ნივთის გამოთხოვა დაიშვებოდა, თუ ეს ნივთი მესაკუთრემ დაკარგა ან სხვა გზით მისი ნების საწინააღმდეგოდ გავიდა მისი საკუთრებიდან. ამჟამად მოქმედმა სამოქალაქო კოდექსმა უარი თქვა უძრავ ნივთთან მიმართებით კეთილსინდისიერი შემძენის ინტერესების ამგვარ შეზღუდვაზე. სხვადასხვანაირად გაიმიჯნა შემძენის კეთილსინდისიერება უძრავ და მოძრავ ნივთებზე და დაადგინა უძრავი ნივთის კეთილსინდისიერი შემძენის ინტერესების უპირატესობა მაშინაც კი, თუ ნივთი მესაკუთრის ნების საწინააღმდეგოდ გავიდა მისი საკუთრებიდან.

თუ კანონმდებელს სურდა, რომ უპირატესობა მესაკუთრის ინტერესებს მინიჭებოდა, იგი ცალკე არ გამიჯნავდა უძრავი ნივთის კეთილსინდისიერი შემძენის პირობებს და არ დაადგენდა ორ ნორმას ამ საკითხის დასარეგულირებლად. სამოქალაქო კოდექსის 187 მუხლი იქნებოდა არა მოძრავ ნივთთან დაკავშირებით, არამედ ნივთის კატეგორიის მიუხედავად გამოსაყენებელი ზოგადი ნორმა. ამდენად, უძრავი ნივთის შემძენის კეთილსინდისიერებასთან დაკავშირებით გამოიყენება მხოლოდ სამოქალაქო კოდექსის 185-ე და არა 187-ე მუხლი.

ასევე, არასწორია სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ რეესტრის სისწორის კანონისმიერი პრეზუმფცია სწორედ საჯარო რეესტრში დარეგისტრირებული ნამდვილი უფლების ჩანაწერის მიმართ არსებობს.

გაურკვეველია, რას გულისხმობს სააპელაციო სასამართლო ნამდვილი უფლების ჩანაწერის მიმართ სისწორის პრეზუმფციაში, კანონის მიხედვით კი რეესტრის მონაცემთა სისწორის პრეზუმფცია სწორედ იმას გულისხმობს, რომ ჩანაწერი შეიძლება არ იყოს ნამდვილი, მაგრამ არსებობს მისი სისწორის პრეზუმფცია, სანამ საწინააღმდეგო არ დამტკიცდება, ან თუ შემძენმა არ იცოდა, რომ გამსხვისებელი არ იყო მესაკუთრე ან კიდევ, არ იცოდა, რომ ჩანაწერი უზუსტოა.

არასწორია სასამართლოს მსჯელობა იმასთან დაკავშირებით, რომ ვინაიდან ა. ყ-მა თავისი საკუთრების უფლება გარიგების დადებიდან 10 თვის შემდეგ დაარეგისტრირა, კ. ბ-ის ამისათვის ყურადღება უნდა მიექცია და ეჭვი გასჩენოდა, რადგან ა.ყ-ი ამდენი ხნის მანძილზე გარიგების დაურეგისტრირებლობით თავის საკუთრებას საფრთხეში აგდებდა. სასამართლომ ვერ დაასაბუთა, რატომ არის ეს გარემოება საეჭვო.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საკასაციო საჩივრის სა-

ფუძვლები, შეამონმა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იური-
დიული დასაბუთებულობა და მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ კ. ბ-
ის საკასაციო საჩივარი 2009 წლის 14 აგვისტოს ნასყიდობის
ხელშეკრულების ბათილად ცნობის, ასევე მ. მ-ას მესაკუთრედ
აღდგენის მოთხოვნათა ნაწილში უნდა დაკმაყოფილდეს შემ-
დეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნა-
წილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცე-
ბულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა
საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის და-
საშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). მოცემულ
შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია და-
ვის გადაწყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე შემდე-
გი ფაქტობრივი გარემოებები:

2008 წლის 8 სექტემბერს მომზადებული საჯარო რეესტრის
ამონაწერის თანახმად, ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/რაიონი, კორ-
პუსი №2, ბინა №38-ზე რეგისტრირებული იყო მ. მ-ას საკუთრე-
ბის უფლება.

2009 წლის 6 აგვისტოს მომზადებული საჯარო რეესტრის
ამონაწერის თანახმად, სადავო ბინა საჯარო რეესტრში აღი-
რიცხა ა. ყ-ის სახელზე, რომლის საფუძველსაც წარმოადგენდა
მ. მ-სა და ა. ყ-ს შორის 2008 წლის 17 სექტემბერს გაფორმე-
ბული უძრავი ქონების ნასყიდობის გაყალბებული ხელშეკრულე-
ბა.

2009 წლის 7 აგვისტოს დადებული იპოთეკის ხელშეკრულე-
ბის თანახმად, 2009 წლის 7 აგვისტოს კ. ბ-ის მიერ ა. ყ-ზე გაცე-
მული სესხის (23 000 აშშ დოლარი) უზრუნველყოფის მიზნით,
იპოთეკით დაიტვირთა სადავო ბინა.

2009 წლის 14 აგვისტოს შედგენილი უძრავი ქონების ნასყი-
დობის ხელშეკრულების მიხედვით, ა. ყ-მა კ. ბ-ეს 30 000 ლარად
მიჰყიდა სადავო ბინა, რომელიც საკუთრების უფლებით აღი-
რიცხა ამ უკანასკნელის სახელზე.

სააპელაციო სასამართლომ დამატებით ყურადღება გაამახ-
ვილა იმ გარემოებაზე, რომ ა. ყ-მა ნასყიდობის ხელშეკრულე-
ბის პირველადი რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში განახორციე-
ლა კ. ბ-ან იპოთეკის ხელშეკრულების დადებამდე ერთი დღით
ადრე.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ვინაიდან სააპელაციო
სასამართლოს გადაწყვეტილება გაასაჩივრა კ. ბ-ემ, საკასაციო
პალატა არ არის უფლებამოსილი შეამონოს ა. ყ-ან მიმართება-
ში გამოტანილი გადაწყვეტილების კანონიერება, თუმცა, ზო-

გადად მიმოვიხილავთ ბათილი გარიგების სამართლებრივ შედეგებს.

როგორც საკასაციო საჩივრის შინაარსიდან ირკვევა, კასატორი არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს სამართლებრივ შეფასებებს, ამასთან, მიიჩნევს, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებიდან ათი თვის შემდეგ, გარიგების საფუძველზე უფლების რეგისტრაცია, ასევე უფლების რეგისტრაციიდან მეორე დღეს ქონების იპოთეკით დატვირთვა არ წარმოადგენს ისეთ გარემოებას, რომელიც საკმარისია შემძენის არაკეთილსინდისიერად მიჩნევისათვის, ხოლო სხვა მხრივ სააპელაციო სასამართლოს არ დაუდგენია შემძენის არაკეთილსინდისიერება.

საკასაციო პალატის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ სწორად დასვა მოცემული დავის გადაწყვეტისათვის საკვანძო კითხვები, კერძოდ: რამდენად გააჩნდა 2009 წლის 14 აგვისტოს ნასყიდობის ხელშეკრულების დადების დროს გამყიდველ ა. ყ-ს სადავო ბინის გასხვისების უფლება; ასეთი გასხვისების შემთხვევაში, რა სამართლებრივი შედეგები წარმოიშობა; თუკი მივიჩნევთ, რომ ა. ყ-ს არ გააჩნდა ბინის განკარგვის უფლება; იცავს თუ არა კეთილსინდისიერების ინსტიტუტი შემძენს. რაც შეეხება დასმულ კითხვებთან დაკავშირებით სამართლებრივ ანალიზს, უფრო ზუსტად კი პასუხს კითხვაზე, არსებობს თუ არა სარჩელის დაკმაყოფილების სამართლებრივი საფუძველი კ. ბ-ან მიმართებაში, საკასაციო პალატა განმარტავს შემდეგს:

მოსარჩელე მ. მ-ა სარჩელით ითხოვს ა. ყ-ან 2008 წლის 17 სექტემბერს გაფორმებული უძრავი ქონების (მდებარე ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/რაიონი, კორპუსი №2, ბინა №38) ნასყიდობის ხელშეკრულებისა და ა. ყ-სა და კ. ბ-ეს შორის იმავე ბინაზე 2009 წლის 14 აგვისტოს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობას, ასევე საკუთრების უფლების აღდგენას.

პირველ ნასყიდობის ხელშეკრულებასთან დაკავშირებით მოსარჩელის პოზიცია ემყარება იმ გარემოებებს, რომ ა.ყ-მა გააყალბა ნასყიდობის ხელშეკრულება, მ. მ-ას არ გამოუვლენია უძრავი ქონების გასხვისების ნება, რის გამოც ა.ყ-ი უკანონოდ იქნა აღრიცხული სადავო ბინის მესაკუთრედ საჯარო რეესტრში. მეორე ნასყიდობის ხელშეკრულებასთან დაკავშირებით კი მოსარჩელე უთითებს შემძენის არაკეთილსინდისიერებაზე. მოსარჩელის განმარტებით, შემძენს უნდა სცოდნოდა, რომ გამსხვისებელი არ იყო მესაკუთრე, ვინაიდან ა.ყ-მა შემძენი კ. ბ-ე

მოსარჩელის ბინის დამქირავებელთან მიიყვანა იპოთეკარის სტატუსით, რომელსაც მ. ჩ-ამ განუცხადა, რომ ის წარმოადგენდა მ. მ-ას მდგმურს, რომელსაც უხდიდა ყოველთვიურად 400 ლარს ქირის სახით.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმეში არსებული ა.ყ-ის მიმართ გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენის საფუძველზე, სააპელაციო სასამართლომ სწორად დაადგინა, რომ მ. მ-სა და ა. ყ-ს შორის დაიდო უცილოდ ბათილი, არარა გარიგება, ვინაიდან დადასტურდა გარიგების სიყალბე, რაც ნიშნავს იმას, რომ მ. მ-ას 2008 წლის 17 სექტემბერს ხელშეკრულების გაფორმებისას სადავო უძრავი ნივთის გასხვისების ნება არ გამოუფლენია. აქედან გამომდინარე, პასუხი კითხვაზე – ჰქონდა თუ ა. ყ-ს სადავო ბინის გასხვისების უფლება, უარყოფითია, ვინაიდან უცილოდ ბათილი გარიგება არ წარმოშობს რაიმე სამართლებრივ შედეგებს, ხოლო ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებისათვის აუცილებელია, რომ გამყიდველი წარმოადგენდეს ნივთის მესაკუთრეს.

საკასაციო საჩივრის პრეტენზია ძირითად შემძენის კეთილსინდისიერებასთან დაკავშირებული ნორმების, როგორც შემძენის დამცავი ნორმების განმარტებას ეძღვნება, რომელიც სააპელაციო სასამართლომ კონცეპტუალურად განსხვავებულ ჭრილში შემოგვთავაზა. ამიტომ, საკასაციო პალატა მიზანშეწონილად მიიჩნევს შეაფასოს, საკითხის ახლებური გადაწყვეტა რამდენად შეესაბამება ერთის მხრივ საკუთრების კონსტიტუციურ გარანტიას, ხოლო მეორეს მხრივ სამოქალაქო ბრუნვის უსაფრთხოებას და სტაბილურობას.

საკასაციო პალატა სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს იმგვარ მიდგომას, რომლის თანახმადაც, საკუთრების უფლების შინაარსს, რაც ვლინდება მესაკუთრის უფლებაში, განახორციელოს სრული ბატონობა ნივთზე და თავისი შეხედულებისამებრ განკარგოს იგი, არ უნდა შეექმნას საფრთხე. მესაკუთრეს არ უნდა ანუხებდეს მუდმივი შიში იმისა, რომ მისი ამგვარი უფლება შესაძლოა ერთ დღესაც მისი ნებისგან დამოუკიდებლად გაუქმდეს ან საერთოდ გაქრეს. აქედან გამომდინარე, კანონმდებელმა შემოგვთავაზა საკუთრების უფლების იმგვარი მონესრიგება, რომლითაც მეტნაკლებად დაცულია სამოქალაქო ბრუნვის ყველა მონაწილის უფლებები.

ვინაიდან განსახილველი დავა უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების განკარგვას ეხება, მნიშვნელოვანია მოხდეს ნორმათა მართებული გამოყენება-განმარტება. უძრავ ნივთებზე საკუთრების შეძენის წესს სამოქალაქო კოდექსის 183-ე მუხლი

განსაზღვრავს, რომლის თანახმად, უძრავი ნივთის შესაძენად აუცილებელია გარიგების წერილობითი ფორმით დადება და შემდგომში ამ გარიგებით განსაზღვრული საკუთრების უფლების რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში. იმ მოცემულობის გათვალისწინებით, რომ მ. მ-სა და ა. ყ-ს შორის ფაქტიურად არ დადებულა მ. მ-ას საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების გასხვისების ხელშეკრულება, ლოგიკურია, ა.ყ-ს მხოლოდ საჯარო რეესტრში მესაკუთრედ რეგისტრაცია ვერ აქცევდა ნამდვილ მესაკუთრედ.

რადგან საჯარო რეესტრს შეეხებოდა, აქვე უნდა განიმარტოს საჯარო რეესტრის დანიშნულება. საჯარო რეესტრის უმთავრესი დანიშნულებაა სწორად ასახოს რეგისტრაციას დაქვემდებარებული ყოველგვარი უფლება, მათ შორის საკუთრების უფლება და მათი მდგომარეობა. საჯაროობის პრინციპი კი გულისმობს იმას, რომ რეგისტრაციის მომენტიდან იქნეს ამგვარი უფლება იურიდიულ ძალას მესამე პირებისათვის. კანონმდებლობა უშვებს საჯარო რეესტრის სისწორის პრეზუმფციას, რაც ნიშნავს იმას, რომ მესამე პირებისათვის რეესტრის ჩანაწერები ითვლება სწორად, ვიდრე არ დამტკიცდება მათი უზუსტობა. ამდენად საჯარო რეესტრი ერთის მხრივ სამოქალაქო ბრუნვის გარანტიის ფუნქციას ასრულებს, ხოლო მეორეს მხრივ იგი სრულ კონსენსუსშია სამოქალაქო ბრუნვაში დამკვიდრებულ ნდობისა და კეთილსინდისიერების პრინციპთან.

კონფლიქტი წარმოიშობა მაშინ, როდესაც რეესტრში რეგისტრირებული უფლება არ შეესაბამება ამ უფლების ნამდვილ შინაარსს, ხოლო მესამე პირისათვის ეს ფაქტი უცნობია. უფრო მეტად რომ დავკონკრეტდეთ, მოცემულ შემთხვევაში, სახეზე გვაქვს კონფლიქტი ნამდვილ მესაკუთრე მ. მ-სა და მესამე პირს – კ. ბ-ეს შორის. ამდენად, მივადეთ იმ საკითხის გადაწყვეტას, ვის უნდა მიენიჭოს უპირატესობა – მესაკუთრეს თუ შემძენს და რა შემთხვევაში თითოეულს. ანუ იცავს თუ არა მსგავს სიტუაციაში შემძენს რომელიმე ნორმა, რაც დააბრკოლებდა სარჩელის დაკმაყოფილებას. მესამე პირთა დაცვის გარანტიები მოცემულია სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლში, რომლის თანახმადაც, შემძენის ინტერესებიდან გამომდინარე, გამსხვილებელი ითვლება მესაკუთრედ, თუ იგი ასეთად არის რეგისტრირებული საჯარო რეესტრში, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა შემძენმა იცოდა, რომ გამსხვილებელი არ იყო მესაკუთრე. მოცემული ნორმა კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს საჯარო რეესტრის უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფციას, როგორც მესამე პირთა დაცვის საშუალებას, ამასთან, უშვებს საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულ უფლებაში ხარვეზის შესაძლებლობას, თუმ-

ცა, მიუხედავად ამისა, იცავს ისეთ შემძენს, რომელიც ამ ფაქტის მიმართ კეთილსინდისიერია. შემძენის ინტერესების დაცვის გარანტიებს შეიცავს ასევე სამოქალაქო კოდექსის 312-ე მუხლი, რომლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, იმ პირის სასარგებლოდ, რომელიც გარიგების საფუძველზე სხვა პირისაგან იძენს რომელიმე უფლებას და ეს უფლება გამსხვისებლის სახელზე იყო რეესტრში რეგისტრირებული, რეესტრის ჩანაწერი ითვლება სწორად, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ამ ჩანაწერის საწინააღმდეგოდ შეტანილია საჩივარი, ან შემძენმა იცოდა, რომ ჩანაწერი უზუსტოა. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ აღნიშნული კონფლიქტი კანონმდებელმა სამოქალაქო კოდექსის 185-ე და 312-ე მუხლების მიხედვით, შემძენის სასარგებლოდ გადანაცვლიტა, რაც ნიშნავს იმას, რომ მესაკუთრეს აქვს უფლება შესაბამისი საზღაური მოითხოვოს არამართლზომიერი გამსხვისებლის მიმართ, ხოლო კეთილსინდისიერ შემძენს უნარჩუნდება საკუთრების უფლება.

ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ განვითარებულ მოსაზრებას იმასთან დაკავშირებით, რომ საჯარო რეესტრის უტყუარობისა და სისრულის პრეზუმფცია ვერ დაიცავს შემძენს, თუკი საჯარო რეესტრის ჩანაწერს საფუძველად უდევს მართლსაწინააღმდეგო ქმედება, ისე, როგორც ეს კანონმდებელმა მოძრავ ნივთებთან მიმართებაში მოანესრიგა (სამოქალაქო კოდექსის 187-ე მუხლის მე-2 ნაწილი). რა თქმა უნდა საჯარო რეესტრის სამსახურს, როგორც ადმინისტრაციულ ორგანოს ევალება დაარეგისტრიროს ნივთსა და არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეზე ნამდვილი, კანონიერ საფუძველზე წარმოშობილი უფლებები, თუმცა, რეესტრის სამსახურის მიერ განხორციელებული ადმინისტრაციული წარმოება არ გამოორიცხავს შეცდომის დაშვების ალბათობას. შესაბამისად, თუ გავიზიარებდით იმ მსჯელობას, რომლის თანახმადაც, რეესტრის სისწორის პრეზუმფცია არსებობს მხოლოდ საჯარო რეესტრში დარეგისტრირებული ნამდვილი უფლების მიმართ, დიდ საფრთხეს შევუქმნიდით სამოქალაქო ბრუნვის სტაბილურობას, ვინაიდან შემძენს დავაკისრებდით რეესტრის მონაცემების ნამდვილობის შემოწმების ტვირთს, რაც მისთვის შეუძლებელი იქნებოდა.

მართალია, სააპელაციო სასამართლო პრობლემის გადაწყვეტას ასევე სხვა გზით, ზოგადსამართლებრივი პრინციპის – თანაბარი მოპყრობის პრინციპის გამოყენების გზით შეეცადა, თუმცა, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში, არ არსებობს ამ პრინციპის გამოყენების წინაპირობები,

კერძოდ, აღნიშნული პრინციპის გამოყენება მიზანშეწონილია მაშინ, როდესაც სახეზეა საკანონმდებლო ხარვეზი, რაც გამოიხატება იმაში, რომ სამართლის ნორმები არსობრივად ერთნაირ შემთხვევას განსხვავებულად აწესრიგებს და აუცილებელია „თანაბარი მოპყრობის პრინციპის“ გამოყენების გზით ხარვეზის აღმოფხვრა. სააპელაციო პალატამ ასეთ ხარვეზად მიიჩნია კანონმდებლის განსხვავებული მიდგომა მოძრავი და უძრავი ნივთების მიმართ, როდესაც ნივთი მესაკუთრის ნების საწინააღმდეგოდ გასხვისდა. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, უძრავი ნივთის შეძენის დროს, სამოქალაქო კოდექსის 185-ე მუხლის ფარგლებში, უნდა გამოირიცხოს შემძენის კეთილსინდისიერება მესაკუთრის ნების საწინააღმდეგოდ ნივთის გასხვისებისას, როგორც ეს ხდება ამავე კოდექსის 187.2. მუხლის დანაწესით.

საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოცემულ დასკვნას და მიიჩნევს, რომ სასამართლომ არასწორად განიხილა უძრავ და მოძრავ ნივთებზე საკუთრების შეძენა არსობრივად ერთნაირ შემთხვევად. პირველ რიგში უნდა აღინიშნოს, რომ სანივთო სამართალი განსხვავებულად აწესრიგებს მოძრავ და უძრავ ნივთებზე, როგორც საკუთრების ვარაუდს, ასევე საკუთრების გადასვლის წესს. კერძოდ, მოძრავ ნივთებთან დაკავშირებით საკუთრების პრეზუმფცია ვლინდება მფლობელობიდან, ხოლო უძრავ ნივთებთან დაკავშირებით – საჯარო რეესტრიდან. მოძრავ ნივთებზე საკუთრების გადასვლა უფრო გამარტივებულია, იგულისხმება გარიგების ფორმის თავისუფლება და ნივთზე მფლობელობის გადაცემა შემძენისათვის, ხოლო უძრავ ნივთებთან დაკავშირებით საკუთრების გადასვლისათვის აუცილებელია გარიგების წერილობითი ფორმით დადება და შემძენის რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში. მოძრავი ნივთების სამოქალაქო ბრუნვა უფრო გაიოლებულია და დაკავშირებულია მეტ რისკთან, ვიდრე ეს უძრავი ნივთებთან მიმართებაში ხდება. მფლობელობა უფრო ნაკლებად იცავს კეთილსინდისიერ შემძენს, ვიდრე საჯარო რეესტრის რეგისტრაცია.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ კეთილსინდისიერება უკავშირდება სუბიექტურ ფაქტორს და არა ობიექტურს. ამასთან, კეთილსინდისიერება არსებობს უფლების წარმოშობამდე. ამ თვალსაზრისით თუ შევადარებთ სამოქალაქო კოდექსის 185-ე და 187-ე მუხლებს, აშკარად დავინახავთ განსხვავებას. კერძოდ, კოდექსის 187-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, კეთილსინდისიერად არ ჩაითვლება შემძენი, თუ მან იცოდა ან უნდა

სცოდნოდა, რომ გამსხვილებელი არ იყო მესაკუთრე. ხოლო 185-ე მუხლის თანახმად, შემძენის ინტერესებიდან გამომდინარე, გამსხვილებელი ითვლება მესაკუთრედ, თუ იგი ასეთად არის რეგისტრირებული საჯარო რეესტრში, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა შემძენმა იცოდა, რომ გამსხვილებელი არ იყო მესაკუთრე. ამდენად, მოძრავი ნივთების შემთხვევაში, შემძენის კეთილსინდისიერების შემონიშნის არეალი უფრო ფართოა ვიდრე უძრავი ნივთების შემთხვევაში. მოყვანილი მსჯელობიდან შეიძლება დავასკვნათ, რომ საქმე არ გვაქვს კანონის ხარვეზთან, ასევე სახეზე არ არის არსობრივად ერთნაირის მიმართ არათანაბარი მოპყრობა.

რაც შეეხება საჯარო რეესტრის უსწორობის ცოდნას, პალატა განმარტავს, რომ უფლების შემძენს ტვირთად აწევს არა ყოველგვარი უზუსტო მონაცემის ცოდნა, არამედ მხოლოდ ისეთის, რაც ეჭვის ქვეშ აყენებს უფლების შეძენის ნამდვილობას. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ჩანანერის უზუსტობის ცოდნა ნიშნავს იმ გარემოებათა ცოდნას, რის გამოც ჩანანერია უზუსტო. კვლავ რომ დავუბრუნდეთ სასარჩელო მოთხოვნის ფაქტობრივ საფუძვლებს, სადაც მოსარჩელე განმარტავდა, რომ შემძენისათვის მოსარჩელის დამქირავებლის მეშვეობით გახდა ცნობილი სადავო ბინის ნამდვილი მესაკუთრის შესახებ, აღნიშნული ვერ გამოდგება იმ ფაქტის დასადასტურებლად, რომ შემძენმა იცოდა იმ მიზეზთა შესახებ, რომლის გამოც ჩანანერი იყო უზუსტო. საკასაციო პალატა ყურადღებას მიაქცევს სასამართლო სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხული მ. ჩ-ას ჩვენებას, რომელიც არსად, პირდაპირ არ უთითებს ისეთ გარემოებებზე, რომელიც უფლების წარმოშობამდე კ.ბ-ის კეთილსინდისიერებას დააყენებდა ეჭვქვეშ. უფრო მეტიც, მისივე განმარტებიდან იკვეთება ისეთი სურათი, რომ მან კ.ბ-ეს მას შემდეგ აცნობა მ. მ-ას შესახებ, რაც კ.ბ-ემ შეიძინა ქონება და წარუდგინა დამქირავებელს საჯარო რეესტრის ამონაწერი. შესაბამისად, საკასაციო პალატა სრულად იზიარებს კასატორის პრეტენზიას იმასთან დაკავშირებით, რომ შემძენს არ ევალეზოდა იმაზე მეტი წინდახედულობის გამოჩენა, რაც გამოიჩინა. რადგან უდავოა, რომ კ.ბ-ემ არა მხოლოდ საჯარო რეესტრში არსებული მონაცემები შეამოწმა, არამედ იმყოფებოდა კიდევ სადავო ბინაში იპოთეკარის სტატუსით. ამასთან, საქმის მასალებით დადგენილია, რომ ა.ყ-სა და კ.ბ-ეს შორის პირველად დაიდო სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება, ხოლო შემდეგ ნასყიდობის ხელშეკრულება.

საკასაციო პალატის მოსაზრებით, შემძენს არ უნდა მოეთ-

ხოვოს იმაზე მეტის ცოდნა, რაც გონივრულ შესაძლებლობებს სცილდება. აქედან გამომდინარე, იმ ფაქტზე აპელირება, რომ გარიგება საჯარო რეესტრში წარდგენილ იქნა ათი თვის შემდეგ, ხოლო ბინა მეორე დღეს დაიტვირთა იპოთეკით, არ არის ისეთი გარემოებანი, რომელთა არსებობაც შეარყევდა რეესტრის უტყუარობის პრეზუმფციას. ამდენად, საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ამ კუთხით კასატორის პრეტენზია საფუძვლიანია და გაზიარებულ უნდა იქნეს, რის გამოც ა. ყ-სა და კ. ბ-ეს შორის 2009 წლის 14 აგვისტოს დადებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის ნაწილში სარჩელი უსაფუძვლოა შემძენის კეთილსინდისიერების გამო.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები. ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობს საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები, ხოლო საკასაციო საჩივარი გადაწყვეტილების სამართლებრივ დასაბუთებას ეხება, საკასაციო პალატა უფლებამოსილია თვითონ გადაწყვიტოს დავა.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. საკასაციო საჩივარზე დართული სახელმწიფო ბაჟის გადახდის ქვითრიდან დგინდება, რომ კასატორმა საკასაციო საჩივარზე გადაიხადა 1500 ლარი. შესაბამისად, კასატორის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა ამ უკანასკნელის სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს მ. მ-ას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. კ. ბ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო

ლაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 13 დეკემბრის გადაწყვეტილება, რომლითაც ბათილად იქნა ცნობილი ა. ყ-სა და კ. ბ-ეს შორის 2009 წლის 14 აგვისტოს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულება, ასევე ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/რაიონი, №2 კორპუსში, №38 ბინის მესაკუთრედ აღირიცხა მ. მ-ა და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება.

3. მ. მ-ას უარი ეთქვას ა. ყ-სა და კ. ბ-ეს შორის 2009 წლის 14 აგვისტოს გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობასა და ქ.თბილისში, მ-ის II მიკრო/რაიონი, №2 კორპუსში, №38 ბინის მესაკუთრედ აღირიცხვაზე.

4. მ. მ-ას კ. ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისროს 1500 ლარის გადახდა.

5. საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საკუთრების შექმნა უფლებებსა და მოთხოვნაზე

განჩინება

№ას-400-380-2011

11 იანვარი, 2012 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

**შემადგენლობა: ბ. ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
პ. ქათამაძე**

დავის საგანი: უძრავი ქონების საკუთრებაში გადაცემა

აღწერილობითი ნაწილი:

ჯ. ა-მა და ი. ა-მა სარჩელი აღძრეს სასამართლოში ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37^ბ-ის“ მიმართ და მოითხოვეს მოსარჩელე ჯ. ა-ისათვის ქ. თბილისში, ჭ-ის ქ. №37^ბ-ში მდებარე უძრავი ქონებიდან 460.2 კვ.მ ფართის, ასევე 2 ავტოფარეხის, ხოლო ი. ა-ისათვის, ამავე მისამართზე მდებარე 228.8 კვ.მ ფართისა და ავტოფარეხის საკუთრებაში გადაცემა შემდეგ გარემოებათა გამო:

1999 წლის 24 ივლისს, ერთი მხრივ, ჯ. ა-სა და მეორე მხრივ ნ. ო-ესა და გ. ხ-ეს შორის დაიდო ხელშეკრულება, რომლის საგანსაც წარმოადგენდა ჯ. ა-ის კუთვნილი, ქ. თბილისში, ჭ-ის გამზი-

რის №37^ბ-ში მდებარე მიწის ნაკვეთისა და ამ ნაკვეთზე განთავსებული ერთსართულიანი სახლის საკუთრებაში გადაცემა შემდგომში მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლის აშენების მიზნით. ხელშეკრულების ხელმოწერის, ნოტარიულად დამონმების, საცხოვრებელი სახლის პროექტისა და მშენებლობის ნებართვის მიღების შემდგომ „მშენებლებს“ (ნ.ო-ე და გ.ხ-ე) ახალაშენებული ბინის ჩაბარებამდე, უნდა უზრუნველყოთ ჯ.ა-ისა და მისი ოჯახისათვის 150 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ეროვნული ვალუტით ბინის ქირის გადახდა მხარეთა მიერ წინასწარ შეთანხმებულ ბინაში გადასვლისათვის.

მიწის გადაცემის სანაცვლოდ „მშენებლებმა“ იკისრეს ვალდებულება, მშენებლობის დაწყებიდან 18 თვის განმავლობაში „მეპატრონისათვის“ (ჯ.ა-ისათვის) გადაეცათ 530 კვ.მ საერთო ფართის სამი ხუთთახიანი გარემონტებული ბინა: 2 ბინა მდებარე მე-3 სართულზე, ხოლო 1 – მე-5 სართულზე, ასევე სამი ავტოსადგომი. ამავე ხელშეკრულებით განისაზღვრა, რომ „მეპატრონის“ მიერ უსაფუძვლო პრეტენზიებით მშენებლობის შეჩერების შემთხვევაში იგი „მშენებელს“ აუნაზღაურებდა განუვალ ხარჯებს, ხოლო „მშენებლების“ მიერ ნაკისრი ვალდებულების დარღვევის, აგრეთვე ბინების დროულად ჩაუბარებლობის შემთხვევაში, „მშენებლები“ „მეპატრონეს“ დამატებით გადაუხდინენ პირგასამტეხლოს – 250 აშშ დოლარს ყოველთვიურად.

„მშენებლებმა“ შექმნეს ინდივიდუალურ მენაშენეთა მხანაგობა „ჭ-ე 37^ბ“, რომლის თავმჯდომარედაც დაინიშნა ნ.ო-ე.

2000 წლის 14 აგვისტოს ქ.თბილისის მთავარი არქიტექტორის №309 ბრძანებით დამტკიცდა მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლის პროექტი, ხოლო ქ.თბილისის არქიტექტურულ-სამშენებლო კონტროლის ინსპექციის მიერ 2000 წლის 2 ივნისის მშენებლობის დაწყების თაობაზე გაიცა №118 ნებართვა.

2004 წლის 26 ნოემბერს გაფორმდა ურთიერთშეთანხმების ხელშეკრულება იბა „ჭ-ე 37^ბ-ს“ თავმჯდომარე ნ.ო-ეს, ჯ.ა-სა („უფლების დამთმობი“) და ი. ა-ს („უფლების მიმღები“) შორის, რომლის საფუძველზეც უფლების დამთმობმა უფლების მიმღებს გადასცა მოთხოვნის უფლება ქ.თბილისში, ი.ჭ-ის გამზირის №37^ბ-ში ერთ ხუთთახიან ბინასა და ავტოფარეხზე. აღნიშნული ხელშეკრულების გაფორმების შემდგომ კი ჯ.ა-ს დარჩა 354 კვ.მ საერთო ფართის 2 ხუთთახიანი ბინა და 2 ავტოფარეხი, ხოლო ი.ა-ს – 176 კვ.მ ფართის 1-ხუთთახიანი ბინა და ავტოფარეხი. აღნიშნული ხელშეკრულების გაფორმებით ნ.ო-ემ, როგორც „მშენებელმა“, აღიარა ჯ.ა-ისათვის 530 კვ.მ ფართის გადაცემის ვალდებულება, თუმცა მას აღნიშნული არ გა-

ნუხორციელებია, ამასთან, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს თბილისის სარეგისტრაციო სამსახურის მონაცემების თანახმად, იბა „ჭ-ე 37^ბ-ის“ თავმჯდომარემ გაასხვისა მშენებარე ბინის მე-3 და მე-5 სართულზე არსებული ფართები, ასევე ავტოსადგომთა უმრავლესობა და ეს ფართები ყადაღადადებულია, ასევე დატვირთულია იპოთეკით სხვადასხვა კრედიტორების სასარგებლოდ.

მოპასუხემ ი.ა-ის მოთხოვნის ნაწილში სარჩელი არ ცნო, ხოლო ჯ.ა-ის მოთხოვნის ნაწილში ნაწილობრივ დაეთანხმა სასარჩელო მოთხოვნას, კერძოდ, მოპასუხემ აღიარა მისი ვალდებულება ჯ.ა-ისათვის 179 კვ.მ ფართის ბინისა და ერთი ავტოსადგომის გადაცემის თაობაზე შემდეგი დასაბუთებით:

2006 წლის 2 აპრილის ხელშეკრულებით ჯ.ა-მა ლ. ნ-სა და გ. ა-ეს კუთვნილი 530 კვ. მეტრიდან დაუთმო 100 კვ.მ ფართი, ხოლო, 75 კვ.მ ფართის სანაცვლოდ, ნ.ო-ემ ჯ.ა-ს გადასცა 35000 აშშ დოლარი, ამდენად, ჯ.ა-ის კუთვნილი ფართი შემცირდა 355 კვ. მეტრამდე. 2006 წლის 2 აპრილის შეთანხმების საფუძველზე, რომლითაც მან ი.ა-ს დაუთმო 1 ხუთთახიანი ბინა და ავტოფარეხი, ჯ.ა-ის საცხოვრებელი ფართი შემცირდა 175 კვ. მეტრამდე.

2007 წლის 10 იანვრის ვალის აღიარების ხელშეკრულების თანახმად, ნ.ო-ემ აღიარა ი.ა-ის მიმართ 70000 აშშ დოლარის ოდენობით ვალის არსებობა, საიდანაც გასტუმრებული აქვს 52000 აშშ დოლარი, ამდენად, ამ უკანასკნელის მოთხოვნა 228.8 კვ.მ ფართის გადაცემაზე უსაფუძვლოა, ვინაიდან ნ.ო-ემ მოსარჩელეს ფართის სანაცვლოდ გადაუხადა თანხა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 11 მაისის გადაწყვეტილებით ჯ. ა-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა ნაწილობრივ, ჯ. ა-ს სამომავლო საკუთრების უფლებით გადაეცა ქ.თბილისში, ჭ-ის გამზირის №37^ბ-ში მშენებარე მრავალბინიან სახლში 179 კვ.მ ბინა (მშენებარე) და ორი ავტოსადგომი (მშენებარე), ხოლო ი. ა-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს მოსარჩელეებმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 19 მარტის განჩინებით ჯ. ა-ისა და ი. ა-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 11 მაისის გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლო დაეთანხმა გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილ გარემოებას, რომ 1999 წლის 24 ივლისს დაიდო ხელშეკრულება ჯ. ა-ს, ნ. ო-ესა და გ. ხ-ეს შორის. შეთანხმების საგანს წარმოადგენდა ჯ. ა-ის კუთვნილი მიწის ნაკვეთის და ერთსართულიანი სახლის ნ. ო-ისა და გ. ხ-ისათვის საკუთრებაში გადაცემა შემდგომში მრავალსართულიანი სახლის მშენებლობის მიზნით. მიწის ნაკვეთის საკუთრებაში გადაცემის სანაცვლოდ, ნ. ო-ე და გ. ხ-ე კისრულობდნენ ვალდებულებას ჯ. ა-ისათვის აეშენებინათ და გარემონტებული სახით საკუთრებაში გადაეცათ 530 კვ.მ საერთო ფართის სამი ხუთთახიანი ბინა და სამი ავტოსადგომი, ორი ბინა განთავსებული უნდა ყოფილიყო მესამე, ხოლო ერთი ბინა მეხუთე – სართულზე. 2001 წლის 12 ნოემბრის კრების ოქმით 6 ფიზიკური პირის (ნ. ო-ე, ჯ. ა-ი, ი. ამაღლობელი, ე. ა-ი, გ. სიხარულიძე) მიერ დაფუძნდა ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37“^ა. ამხანაგობის თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა ნ. ო-ე. ჯ. ა-ი და ინგა ამაღლობელი განევრიანდნენ ამხანაგობაში და მათ შენატანად ამხანაგობაში განისაზღვრა ქ. თბილისში, ჭ-ის გამზირის №37^ა-ში მდებარე 1086 კვ.მ ფართის მიწის ნაკვეთი. 2004 წლის 26 ნოემბერს დაიდო ურთიერთშეთანხმების ხელშეკრულება ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37“-ს^ა, ჯ. ა-სა და ი. ა-ს შორის. ხელშეკრულების თანახმად, ჯ. ა-ი ამხანაგობაში მისი კუთვნილი წილიდან უთმობდა ი. ა-ს უფლებას, მიეღო ერთი ხუთთახიანი ბინა ფართით 176-კვ.მ და ავტოფარეხი. მე-3 და მე-5 სართულზე მდებარე მშენებარე ბინებზე რეგისტრირებულია სხვა პირთა სამომავლო საკუთრების უფლება, მშენებარე მრავალბინიანი სახლი სარჩელის აღძვრის მომენტისათვის წარმოადგენდა ე.წ. „შავი კარკასის“ ტიპის ნაგებობას. ქ. თბილისში, ჭ-ის გამზირის №37^ა-ში მდებარე მრავალბინიან სახლში მშენებარე ბინებზე რეგისტრირებულია ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა 37^ა-ის საკუთრება.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 930-ე მუხლზე, 932-ე მუხლის მე-3 ნაწილზე და განმარტა, რომ სანივთო უფლების, საკუთრების უფლების ნივთზე ამხანაგობაში შენატანის სახით განხორციელებით ამხანაგობის წევრებს წარმოეშობათ საერთო საკუთრების უფლება. ამასთან, ამხანაგობის წევრებს წარმოეშობათ საერთო საკუთრების უფლება არა მარტო ამ შენატანის მიმართ, არამედ ერთობლივი საქმიანობის შედეგად შექმნილ ან შექმნილ ქონებაზეც.

სასამართლომ ჩათვალა, რომ, კონკრეტულ შემთხვევაში, ამხანაგობაში განევრიანებისა და შენატანის განხორციელებით,

სამოქალაქო კოდექსის 173-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, ჯ.ა-ი გახდა ამხანაგობის წევრთა საერთო საკუთრების მონილე, ხოლო დასახელებულ მინის ნაკვეთზე, რომელიც წარმოადგენს ამხანაგობის წევრთა საერთო საკუთრებას, განხორციელებული მშენებლობის შედეგად აშენებული შენობა ამხანაგობის საერთო საკუთრებაა. ერთობლივი საქმიანობის მონაწილე წევრს აქვს კანონით გარანტირებული უფლება, როგორც საზიარო უფლების მონაწილემ მოითხოვოს საერთო საკუთრებიდან, მისი წილის შესაბამისად ამ შემთხვევაში მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლიდან ბინის გამოყოფა. შესაბამისად, ჯ.ა-ი, ერთობლივი საქმიანობის წევრი და ამხანაგობის საერთო საკუთრებაში არსებული საერთო საკუთრებაში წილის მესაკუთრე, ზოგადად, უფლებამოსილია, მოითხოვოს მისი წილის შესაბამისად უძრავი ნივთის გამოყოფა. კონკრეტულ შემთხვევაში, საქმეში არსებული მასალებით ვინაიდან უდავოდ დადგენილია, რომ ჯ.ა-ისათვის მისი წილის შესაბამისად ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37^ბ-ს“ საკუთრებაში უნდა გადაეცა 530 კვ.მ საერთო ფართის სამი ხუთოთახიანი ბინა და სამი ავტოსადგომი, 2 ბინა განთავსებული უნდა ყოფილიყო მესამე, ხოლო ერთი ბინა – მეხუთე სართულზე.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ ჯ.ა-მა კუთვნილი წილიდან 2004 წლის 26 ნოემბრის ხელშეკრულების საფუძველზე ი. ა-ს დაუთმო 176 კვ.მ ერთი ხუთოთახიანი ბინისა და ავტოფარეხის მიღების უფლება. მხარეთა შორის სადავოა ჯ.ა-ის მიერ დარჩენილი წილიდან – 354 კვ.მ ფართისა და ორი ავტოფარეხის მიღების უფლება, 175 კვ.მ ფართის მიღების უფლების გასხვისების შესახებ ფაქტობრივი გარემოება, ასევე ი.ა-ის მიერ 2004 წლის 26 ნოემბრის ხელშეკრულების საფუძველზე მიღებული წილის – 176 კვ.მ ფართისა და ერთი ავტოფარეხის მიღების უფლება.

სასამართლომ მიუთითა აპელანტების წარმომადგენლის მოსაზრებაზე, რომლის თანახმადაც არ არსებობს არც ჯ. ა-ის და არც ი. ა-ის მიერ კუთვნილი ფართის გასხვისების შესახებ შესაბამისი ხელშეკრულებები, მათ, ერთ შემთხვევაში, ჯ. ა-ს ამ დროისთვისაც გააჩნია 354 კვ.მ ფართისა და ორი ავტოფარეხის მოთხოვნის უფლება, ხოლო, მეორე შემთხვევაში, ი. ა-ს – 176 კვ.მ ფართისა და ერთი ავტოფარეხის მიღების უფლება. ამასთან, აპელანტების წარმომადგენელი თვლის, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არ გამოიყენა რა სამოქალაქო კოდექსის 323-ე მუხლით გათვალისწინებული ნორმა, სასამართლოს მიერ უსაფუძვლოდ იქნა მიჩნეული, ერთ შემთხვევაში, ჯ. ა-ის კუთვნილი წილიდან 175 კვ.მ ფართის გასხვისების, ხოლო, მეორე

რე შემთხვევაში, ი. ა-ის მიერ 176 კვ.მ ფართისა და ავტოფარეხის გასხვისების შესახებ გარემოებები დადგენილ გარემოებებზე და მიჩნეული, ამასთან, პალატამ განმარტა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ დაადგინა ჯ. ა-ის, ასევე ი. ა-ის მიერ კუთვნილ წილთა გასხვისების ფაქტი და არა უძრავი ნივთის ნასყიდობის სამართლებრივი ურთიერთობა. ამდენად, არ არსებობდა 323-ე მუხლით გათვალისწინებულ მაკვალიფიცირებელ გარემოებათა დადგენის საჭიროება და ამ ნორმის გამოყენების საფუძველი, რომლითაც გათვალისწინებულია უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების გადაცემისათვის სავალდებულო ფორმის დაცვის აუცილებლობა.

სააპელაციო სასამართლომ დაუსაბუთებლად ჩათვალა აპელანტის წარმომადგენლის მოსაზრება, რომ ი. ა-ს, ასევე ჯ. ა-ს არ დაუკარგავთ სადავო ფართების მიღების უფლება, რამდენადაც არ არსებობს კანონის (სკ 323-ე მუხ.) მოთხოვნის შესაბამისად გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულებები, ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში საუბარია ი. ა-ის, ასევე ჯ. ა-ის, როგორც ერთობლივი საქმიანობის მონაწილეთა მიერ კუთვნილი წილების გასხვისებაზე.

პალატამ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 198-ე მუხლის 1-ლ ნაწილზე, 199-ე მუხლის მე-2 ნაწილზე, 933-ე მუხლის პირველ ნაწილზე და მიიჩნია, რომ, ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, წილის გადაცემის ნამდვილობისათვის რაიმე სავალდებულო ფორმის დაცვა არ არის გათვალისწინებული, შესაბამისად, ამგვარი გარიგების დადებისათვის საკმარისია ზეპირი სახის ხელშეკრულების გაფორმებაც.

სასამართლო დაეყრდნო მოწმე ვ. ჯ-ის ჩვენებას, ასევე მონინალდეგე მხარის (მოპასუხის) ახსნა-განმარტებას და დადგენილად მიიჩნია, რომ, ერთ შემთხვევაში, ი. ა-სა და ნ. ო-ეს შორის, ხოლო, მეორე შემთხვევაში, ერთი მხრივ, ჯ. ა-სა და, მეორე მხრივ, ლ. ნ-სა და გ. ა-ეს შორის, ასევე ჯ. ა-სა და ნ. ო-ეს შორის ადგილი ჰქონდა წილის გადაცემის სამართლებრივ ურთიერთობას. ამასთან, მოწმე ვ. ჯ-ის ჩვენების გასაბათილებად აპელანტების მიერ მტკიცებულება არ ყოფილა წარმოდგენილი. მოწმე ვ. ჯ-ე ჯ. ა-ისა და ი. ა-ის ნათესავია (დეიდაშვილი) და იგი უშუალო მონაწილე იყო საქმისათვის მნიშვნელოვან საკითხებთან დაკავშირებით მხარეთა შორის განვითარებული მოვლენებისა. აღნიშნული ჩვენება, აპელანტებს სადავოდ არ გაუხდიათ.

პალატა დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიუთითებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის 1-ლ ნაწილზე და ჩათვალა, რომ ი. ა-მა და ჯ. ა-მა ვერ შეძლეს მოპა-

სუხის შესაგებლის გაქარწყლება წილის დათმობასთან დაკავშირებით, შესაბამისად, დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ ი. ა-მა, როგორც ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულებაში მონაწილე პირმა, თავისი წილი, რომელიც იძლეოდა ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხნაგობა 37^ა-ში 176-კვ.მ-ის ერთი ხუთოთახიანი ბინისა და ავტოფარეხის მიღების უფლებას, გაასხვისა 80000 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ ამავე ამხნაგობის წევრ ნ. ო-ეზე, რომელიც იმავდროულად წარმოადგენდა ამხნაგობის თავმჯდომარეს. ასევე დგინდება, რომ ნ. ო-ემ ი. ა-ს გადაუხადა 10000 აშშ დოლარი, ხოლო დარჩენილ 70000 აშშ დოლარზე მოგვიანებით მხარეებს შორის შედგა ვალის არსებობის აღიარების ხელშეკრულება. ჯ. ა-მა ლ. წ-სა და გ. ა-ეს ამხნაგობის თავმჯდომარესთან – ნ. ო-ესთან შეთანხმებით ამხნაგობაში მისი კუთვნილი წილიდან დაუთმო უფლება 100 კვ.მ ფართობის (ერთი ხუთოთახიანი ბინიდან) მიღებაზე, მოსარჩელე ჯ. ა-მა ხუთოთახიანი ბინის ფართობიდან დარჩენილი 75 კვ.მ ფართობზე უფლება ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე დაუთმო ნ. ო-ეს 35000 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ, საიდანაც ნ. ო-ეს გადახდილი აქვს 30000 აშშ დოლარი და დარჩენილია 5000 აშშ დოლარი.

სააპელაციო სასამართლომ, სამოქალაქო კოდექსის 316-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის, 317-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის მე-3 წინადადებისა და დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით ჩათვალა, რომ ჯ. ა-ის ამჟამინდელი წილი ამხნაგობაში განისაზღვრება მხოლოდ 179 კვ.მ ფართის ბინისა და ორი ავტოსადგომის მიღების უფლებით, შესაბამისად, პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად დააკმაყოფილა ჯ. ა-ის მოთხოვნა, ხოლო დანარჩენ ნაწილში (დამატებით 176 კვ.მ ფართის ბინის გადაცემა) არ არსებობს სამართლებრივი საფუძველი მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად, რამდენადაც ჯ. ა-ს სხვა ფართის მიღების მოთხოვნის უფლება არ გააჩნია, ასევე არ არსებობს ი. ა-ის მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძველი, ვინაიდან დადასტურებულია მის მიერ კუთვნილი წილის გასხვისების ფაქტი.

გარემონტებული ბინის სანაცვლოდ დამატებითი ფართის გადაცემის მოთხოვნის ნაწილში ჰალატამ ჩათვალა, რომ აპელანტთა მოსაზრება მოკლებულია სამართლებრივ დასაბუთებას, რასთან დაკავშირებითაც პირველი ინსტანციის სასამართლომ სწორად მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 394-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 ნაწილებით გათვალისწინებულ დანაწესზე.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გა-

ასაჩივრეს აპელანტებმა, მოითხოვეს გასაჩივრებული განჩინების, ასევე სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით მათი სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება შემდეგი დასაბუთებით:

სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებული განჩინებით არ გამოიყენა სადავო ურთიერთობის წარმოშობის დროისათვის მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 323-ე მუხლის დებულება და დადგენილად მიიჩნია მოსარჩელეთა კუთვნილი ფართების მოთხოვნის უფლების ზეპირი გარიგების საფუძველზე გასხვისების ფაქტი, მაშინ, როდესაც იმ დროს მოქმედი კანონი სავალდებულოდ ითვალისწინებდა ამ გარიგების წერილობითი ფორმით დადებასა და მის სანოტარო წესით დამონმებას. სადავო ურთიერთობის წარმოშობის დროს მოქმედი კანონის ზემოაღნიშნული ნორმის დაცვით, სწორედ სანოტარო წესით დადასტურდა იბა „ჭ-ე 37^ბ-ის“ სადამფუძნებლო ხელშეკრულება, რომლითაც იბა „ჭ-ე 37^ა“ იღებდა ვალდებულებას, გადაეცა წილის მფლობელისათვის შესაბამისი საკუთრება ბინის ფართზე. ამ ხელშეკრულების მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად კი, სანესდებო კაპიტალში ამხანაგობის წევრთა წილები შეიძლება შემცირდეს მათი ნაწილის გასხვისებით. ახალი შემძენი ხდება ამხანაგობის წევრი და უფლებას იღებს მიიღოს საკუთრებაში ქონება სანესდებო კაპიტალში მის მიერ დაკავებული წილის პროპორციულად. კასატორთა მოსაზრებით, ამხანაგობის წევრის მიერ წილის გასხვისების თაობაზე ნებისმიერი გარიგება, ხელშეკრულების აღნიშნული დებულებიდან გამომდინარე, მოითხოვს კანონით გათვალისწინებული ფორმის დაცვას.

გასაჩივრებული განჩინებით სასამართლომ ზეპირი განმარტების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია კასატორთა მიერ წილის გასხვისების ფაქტი, ამასთან, არ გაითვალისწინა სადავო ურთიერთობის წარმოშობის დროს მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 321-ე მუხლის მოთხოვნა, რომელიც ამ გარიგების ნამდვილობისათვის სავალდებულოდ მიიჩნევდა მის სანოტარო წესით დადასტურებას. კასატორები ასევე განმარტავენ, რომ მხარეთა კუთვნილი წილები წარმოადგენს არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეს და სამოქალაქო კოდექსის 147-ე და 148-ე მუხლების შესაბამისად, ისინი ქონების ცალკეულ ნაწილებად ვერ იქნება მიჩნეული, ამასთან, პალატამ არ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 328-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით, რომლის თანახმადაც ფორმასავალდებულო გარიგების ძალაში შესვლისათვის საჭიროა კანონით დადგენილი ან მხარეთა მიერ განსაზღვრუ-

ლი ფორმის დაცვა.

სასამართლომ გასაჩივრებული განჩინებით ასევე დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილი, კერძოდ მან მხოლოდ ზეპირი განმარტების საფუძველზე მიიჩნია დადგენილად მოთხოვნის უფლების გასხვისების ფაქტი ზეპირი ხელშეკრულების საფუძველზე, მაშინ, როდესაც სამოქალაქო კოდექსის იმ დროს მოქმედი ნორმები ამ გარიგების ნამდვილობისათვის მოითხოვდა მათი სანოტარო წესით დადასტურებას.

კასატორებმა მიუთითეს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 253-ე მუხლზე და განმარტეს, რომ გადაწყვეტილების აღსრულების დროისათვის შესაძლოა მოპასუხეს სადავო ქონება აღარ აღმოაჩნდეს, შესაბამისად, იშუამდგომლეს კანონის ზემოაღნიშნული დანაწესით ხელმძღვანელობის თაობაზე, ასევე მიუთითეს თითოეული კასატორის მოთხოვნის ოდენობა, კერძოდ, ჯ.ა-ის მიერ მოთხოვნილი ფართის ღირებულება განსაზღვრეს 350000 აშშ დოლარით, ხოლო ი.ა-ისა – 362000 აშშ დოლარით.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2011 წლის 13 ივნისის განჩინებით ჯ. ა-ისა და ი. ა-ის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, ხოლო ამავე კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, საქმის განხილვა დაინიშნა ზეპირი მოსმენის გარეშე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძველების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების კანონიერების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ჯ. ა-ისა და ი. ა-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს, შესაბამისად სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უნდა დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ: ა) კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი; ბ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებას საფუძველად არ უდევს კანონის დარღვევა; გ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციომ სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

ჯ.ა-ისათვის მისი წილის შესაბამისად ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37^ბ-ს“ საკუთრებაში უნდა გადაეცა 530 კვ.მ საერთო ფართის სამი ხუთოთახიანი ბინა და სამი ავტოსადგომი, 2 ბინა განთავსებული უნდა ყოფილიყო მესამე, ხოლო ერთი ბინა – მეხუთე სართულზე.

2004 წლის 26 ნოემბერს დაიდო ურთიერთშეთანხმების ხელშეკრულება ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37^ბ-ს“, ჯ. ა-სა და ი. ა-ს შორის. ხელშეკრულების თანახმად, ჯ.ა-მა კუთვნილი წილიდან ი. ა-ს დაუთმო 176 კვ.მ ერთი ხუთოთახიანი ბინისა და ავტოფარეხის მიღების უფლება.

ჯ. ა-მა მისი კუთვნილი დარჩენილი წილიდან ლ. წ-სა და გ. ა-ეს ამხანაგობის თავმჯდომარესთან შეთანხმებით დაუთმო უფლება 100 კვ.მ ფართობის მიღებაზე, ხოლო 75 კვ.მ ფართობზე უფლება ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე დაუთმო ნ. ო-ეს 35000 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ, საიდანაც ნ. ო-ეს გადახდილი აქვს 30000 აშშ დოლარი და დარჩენილია 5000 აშშ დოლარი.

ი. ა-მა, როგორც ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულებაში მონაწილე პირმა, თავისი წილი, რომელიც იძლეოდა ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა 37^ბ-ში 176-კვ.მ-ის ერთი ხუთოთახიანი ბინისა და ავტოფარეხის მიღების უფლებას, გაასხვისა 80000 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ ამავე ამხანაგობის წევრ ნ. ო-ეზე, რომელიც იმავდროულად წარმოადგენდა ამხანაგობის თავმჯდომარეს. ამასთან, ნ. ო-ემ ი. ა-ს გადაუხადა 10000 აშშ დოლარი, ხოლო დარჩენილ 70000 აშშ დოლარზე მოგვიანებით მხარეებს შორის შედგა ვალის არსებობის აღიარების ხელშეკრულება.

მესამე და მეხუთე სართულებზე მდებარე მშენებარე ბინებზე რეგისტრირებულია სხვა პირთა სამომავლო საკუთრების უფლება, ასევე ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37^ბ“-ის საკუთრების უფლება.

საკასაციო პალატა მხარეთა ყურადღებას მიაქცევს იმ საკითხს, რომ სამოქალაქო სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის პრინციპის საფუძველზე, რაც ამ სახის წარმოების ამოსავალი პრინციპია და დავის გადანყვეტის ბედიც ამ პროცესში მონაწილე მხარეთა პოზიციითაა განსაზღვრული. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 4.1 მუხლის მიხედვით, მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლო-

ბებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სასამართლო დავის გადანყვეტისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ფაქტობრივი გარემოებების დადგენისას ხელმძღვანელობს მხარეთა მიერ წარდგენილი მტკიცებულებებით, რომელთა შეფასების კრიტერიუმები განსაზღვრულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლით. ამასთან, სასამართლო მხედველობაში იღებს მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის ობიექტური და სამართლიანი განაწილების სტანდარტს (სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლი).

კასატორების განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ გასაჩივრებული განჩინებით დაარღვია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილის მოთხოვნები, კერძოდ, მან მხოლოდ ზეპირი განმარტების საფუძველზე მიიჩნია დადგენილად მოთხოვნის უფლების გასხვისების ფაქტი ზეპირი ხელშეკრულების საფუძველზე, მაშინ, როდესაც სამოქალაქო კოდექსის იმ დროს მოქმედი ნორმები ამ გარიგების ნამდვილობისათვის მოითხოვდა მათი სანოტარო წესით დადასტურებას. საკასაციო პალატა კასატორთა აღნიშნულ პოზიციას უსაფუძვლოდ მიიჩნევს შემდეგ გარემოებათა გამო: როგორც საქმის მასალებიდან ირკვევა, მოპასუხე მხარე სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძვლად მიუთითებდა მოსარჩელეთა მხრიდან წილის დათმობის შესახებ გარიგების არსებობაზე. სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე მიცემულ ახსნა-განმარტებაში მოსარჩელე ჯ.ა-ის წარმომადგენელმა დაადასტურა ის ფაქტი, რომ ჯ.ა-მა 100 კვ.მ ფართი დაუთმო ლ. წ-ს, ასევე ი.ა-ის წარმომადგენელმა მოსამართლის შეკითხვაზე, ვალის აღიარება გამომდინარეობდა თუ არა გარკვეული ვალდებულებითი ურთიერთობიდან, უპასუხა: „აღიარება გამომდინარეობს იმ ურთიერთობიდან, რომ ამხანაგობას ბინა უნდა გადაეცა ი. ა-ისთვის და წლების განმავლობაში ვერ შეასრულა ეს ვალდებულება, სწორედ ამას მოჰყვა აღიარება და შედგა 2007 წლის 10 იანვრის ვალის აღიარების ხელშეკრულება“.

საკასაციო პალატა მიუთითებს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 131-ე მუხლის დებულებაზე, რომლის მიხედვითაც, ერთი მხარის მიერ ისეთი გარემოების არსებობის ან არარსებობის დადასტურება (აღიარება), რომელზედაც მეორე მხარე ამყა-

რებს თავის მოთხოვნებსა თუ შესაგებელს, სასამართლომ შეიძლება საკმარის მტკიცებულებად ჩათვალოს და საფუძვლად დაუდოს სასამართლო გადაწყვეტილებას. აღნიშნული ნორმის ანალიზისა და ზემოთ მოყვანილი მოსარჩელეთა ახსნა-განმარტებების გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ი. ა-მა და ჯ. ა-მა არა მხოლოდ ვერ შეძლეს მოპასუხის შესაგებლის გაქარწყლება წილის დათმობასთან დაკავშირებით, არამედ ჯ. ა-მა ნანილობრივ, ხოლო ი. ა-მა სრულად აღიარა მოპასუხის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოება.

რაც შეეხება ჯ. ა-ის მიერ 75 კვ.მ ფართობზე ნ. ო-ის სასარგებლოდ უფლების დათმობის ფაქტს 35000 აშშ დოლარის გადახდის სანაცვლოდ, ამ შემთხვევაშიც, ისევე როგორც ზოგადად კასატორები მიუთითებენ გარიგების სავალდებულო ფორმის დაუცველობაზე. კასატორთა განმარტებით, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი უსწორობა გამოიხატა იმაში, რომ სასამართლომ არ გამოიყენა სადავო ურთიერთობის წარმოშობის დროისათვის მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 321-ე, 323-ე და 328-ე მუხლების მოთხოვნები. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო პალატა სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს დასკვნებს გარიგების ფორმასთან დაკავშირებით და მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლომ სწორად იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 198-ე 199-ე და 933-ე მუხლებით. მხოლოდ ის ფაქტი, რომ ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ჭ-ე 37^ბ“-ის დაფუძნება მოხდა წერილობითი ფორმით დადებული და ნოტარიალურად დამოწმებული მრავალმხრივი ხელშეკრულებით, ავტომატურად არ ნიშნავს, რომ წილის გასხვისებაც ამ ფორმით უნდა მომხდარიყო, ვინაიდან ასეთი დათქმა არ გამომდინარეობს არც კანონიდან და არც მხარეთა შეთანხმებიდან.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორებს დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია არ წარმოუდგენიათ, შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლოს დასკვნები დასაბუთებულია საქმეში წარმოდგენილ მტკიცებულებათა ურთიერთშეჯერებისა და ანალიზის საფუძველზე.

რაც შეეხება კასატორთა აპელირებას სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 253-ე მუხლზე, პალატა განმარტავს შემდეგს: მითითებული მუხლის მიხედვით, ქონების ნატურით მიკუთვნების დროს სასამართლო გადაწყვეტილებაში მიუთითებს ამ ქონების ღირებულებაზე, რომელიც უნდა გადახდეს მოპასუხეს, თუ გადაწყვეტილების აღსრულებისას აღნიშნული ქონება მას არ აღმოაჩნდება. როგორც საკასაციო საჩივარშია აღნიშნული, არსებობს საფრთხე, რომ გადაწყვეტილების აღსრულების დროისათვის მოპასუხეს სადავო ქონება აღარ აღმოაჩნდეს, აქედან გამომდინარე, ჯ.ა-ის მიერ მოთხოვნილი ფართის ღირებულება უნდა განისაზღვროს 350000 აშშ დოლარით, ხოლო ი.ა-ის – 362000 აშშ დოლარით. საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს იმ ფაქტზე, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ჯ.ა-ის სასარგებლოდ მიღებული გადაწყვეტილების ნაწილში აღსრულების უზრუნველყოფის მიზნით, გამოყენებულია სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, კერძოდ, ყადაღა ადევს მოპასუხის საკუთრებაში არსებულ ბინებს 136,5 კვ.მ. და 140 კვ.მ. ფართით. ამდენად იმ პირობებში, როდესაც ჯ.ა-ის სარჩელის დაკმაყოფილებული მოთხოვნის უზრუნველსაყოფად გამოყენებულია სათანადო უზრუნველყოფის ღონისძიება, საკასაციო პალატა ქონების მიკუთვნების ნაცვლად მისი ღირებულების დაკისრების შესახებ მოთხოვნას უსაფუძვლოდ და დაუსაბუთებლად მიიჩნევს.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით სააპელაციო პალატის გასაჩივრებული განჩინება კანონიერია და მისი გაუქმების საფუძველი არ არსებობს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ჯ. ა-ის და ი. ა-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს.
2. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 19 მარტის განჩინება დარჩეს უცვლელად.
3. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საკუთრების უფლება პრივატიზებულ ბინაზე

ბანჩინება

№ას-329-314-2012

19 ივლისი, 2012 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: თ. თოდრია (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
მ. სულხანიშვილი

დავის საგანი: ბინაზე თანამესაკუთრედ ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

ნ. ნ-მ თავისი და თავისი შვილის გ. ი-ის სახელით სარჩელი აღძრა სასამართლოში მოპასუხე კ. ი-ის წინააღმდეგ და მოითხოვა კ. ი-ის საკუთრებაში არსებული, ქ. თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინის 1/4 ნაწილზე მათი საკუთრების უფლების აღიარება შემდეგი საფუძვლებით:

სარჩელის თანახმად, ნ. ნ-ე 1993 წლიდან ფაქტობრივ ქორწინებაში იმყოფებოდა გრ. ი-თან. ერთად ცხოვრების პერიოდში შეეძინათ შვილი – გ. ი-ი. მათი ოჯახი 1993 წლიდან ცხოვრობდა ქ. თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინაში. ნ. ნ-ის მეუღლე მშობლებსა და ძმებთან ერთად რეგისტრირებული იყო ბინის მიწების ორდერში, რომელიც მიიღეს სულადობის გათვალისწინებით. მოსარჩელები პროვატიზების მომენტისათვის რეგისტრირებულები იყვნენ სადავო ბინაში. 2002 წლის 31 დეკემბერს გაიდაიცვალა მოსარჩელის მეუღლე გრ. ი-ი, შემდეგ დედამთილი, მაზლი, ხოლო 2010 წელს – მამამთილი. მეორე მაზლმა კ. ი-მა სადავო ბინის პრივატიზება საკუთარ სახელზე განახორციელა და იგი საკუთრების უფლებით აღრიცხა საჯარო რეესტრში.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო იმ საფუძვლით, რომ მოსარჩელებს არასდროს უცხოვრიათ სადავო ბინაში და პრივატიზაცია განხორციელდა კანონის მოთხოვნათა დაცვით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 12 ივლისის გადაწყვეტილებით ნ. ნ-ისა და გ. ი-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა, ნ. ნ-ე ცნობილი იქნა ქ. თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე

რე №95 ბინის 1/4 ნაწილის მესაკუთრედ. გ. ი-ი ცნობილი იქნა ქ.თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინის 1/4 ნაწილის მესაკუთრედ.

საქალაქო სასამართლოს დასახელებული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა კ. ი-მა, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2011 წლის 20 იანვრის საოქმო განჩინებით გ. ი-ის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის მოთხოვნის ნაწილში, აპელანტის მიერ სააპელაციო საჩივარზე უარის თქმის გამო, შეწყდა საქმის წარმოება და გასაჩივრებული გადაწყვეტილება გ. ი-ის სარჩელის დაკმაყოფილების თაობაზე დარჩა ძალაში.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2012 წლის 20 იანვრის გადაწყვეტილებით კ. ი-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გასაჩივრებულ ნაწილში თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2011 წლის 12 ივლისის გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, ნ. ნ-ის სარჩელი, ქ. თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინის კ ნაწილის მესაკუთრედ ცნობის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დადგენილად ჩათვალა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

1993 წლიდან ნ. ნ-ე არარეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა გრ. ი-თან, რომელთანაც თანაცხოვრების პერიოდში შეეძინა შვილი – 1994 წლის .. თებერვალს დაბადებული გ. ი-ი;

გრ. ი-ი გარდაიცვალა 2002 წლის .. დეკემბერს, მოგვიანებით გარდაიცვალნენ მისი ძმა და მშობლები.

კ. ი-მა ქ.თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინაზე საკუთრების უფლება მოიპოვა 2011 წლის 14 თებერვალს ბინის პრივატიზების გზით.

ნ. ნ-ე სადავო ბინაში რეგისტრირებულია 1999 წლის 12 მაისიდან.

ქ.თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინა საკუთრების უფლებით რეგისტრირებულია კ. ი-ის სახელზე. 1998 წლიდან ნ. ნ-ს სადავო ბინაში არ უცხოვრია.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს პრეზიდენტის 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულებაზე, რომლი-

თაც დამტკიცდა კანონიერი მოსარგებლეებისათვის გადასაცემი არაპრივატიზებული საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული და არაიზოლირებული) ფართობის ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოების მიერ კანონიერი მოსარგებლეებისათვის უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის წესი და ამავე წესის მე-2 მუხლის „ვ“ და „ე“ ქვეპუნქტებზე მითითებით განმარტა, რომ კანონიერი მოსარგებლის სტატუსის დასადგენად საჭიროა არსებობდეს ერთდროულად ორი წინაპირობა: 1) უფლებამოსილი ორგანოს მიერ ფიზიკურ პირზე გაცემული უნდა იყოს დოკუმენტი (ინდივიდუალურ-ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტი, ბინის ორდერი, საბინაო წიგნი და სხვ.), რომელიც ამ პირს ანიჭებს საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული ან არაიზოლირებული) ფართობით სარგებლობის უფლებას და 2) ფიზიკური პირი აღნიშნული დოკუმენტის საფუძველზე ფაქტობრივად უნდა სარგებლობდეს აღნიშნული ფართობით.

სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობდა სადავო საცხოვრებელ ბინაზე ნ. ნ-ის კანონიერ მოსარგებლედ მიჩნევის არც ერთი წინაპირობა.

სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სამართლოს დასკვნა მასზე, რომ 1999 წელს სადავო საცხოვრებელ ბინაში რეგისტრაციით ნ. ნ-მ მოიპოვა აღნიშნული ბინით სარგებლობის უფლება.

სააპელაციო პალატამ „საქართველოს მოქალაქეთა და საქართველოში მცხოვრებ უცხოელთა რეგისტრაციის, პირადობის (ბინადრობის) მოწმობისა და საქართველოს მოქალაქის პასპორტის გაცემის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონზე მითითებით აღნიშნა, რომ საცხოვრებელ ბინაში პირის რეგისტრაცია წარმოადგენს არა საცხოვრებელ ბინაზე რაიმე უფლების მომპოვებელ აქტს, არამედ ამ პირის იდენტიფიცირების საშუალებას. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, პალატამ მიიჩნია, რომ საქართველოს პრეზიდენტის 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულების მიზნებიდან გამომდინარე, საცხოვრებელ ბინაში რეგისტრაცია არ წარმოადგენდა მოსარჩელის საცხოვრებელი ფართის სარგებლობის უფლებით აღმჭურველ აქტს.

ამასთან, პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ იმ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოების გათვალისწინებით, რომ ნ. ნ-ს სადავო ბინაში 1998 წლის შემდეგ არ უცხოვრია, პალატამ მიიჩნია, რომ არ დასტურდებოდა პრივატიზაციის მომენტისათვის ნ. ნ-ის მხრიდან სადავო ბინით სარგებლობის ფაქტი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს სამოქალაქ-

ლაქო კოდექსის 173.1-ე მუხლზე მითითებით, პალატამ მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში არსებობდა სადავო ბინაზე ნ. ნ-ის თანამესაკუთრედ ცნობის არც კანონით გათვალისწინებული და არც გარიგებიდან გამომდინარე რაიმე საფუძვლები, რის გამოც ნ. ნ-ის სარჩელი, უსაფუძვლოების გამო, დაკმაყოფილებას არ ექვემდებარებოდა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 20 იანვრის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ნ. ნ-მ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით: კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა „საქართველოს მოქალაქეთა და საქართველოში მცხოვრებ უცხოელთა რეგისტრაციის, პირადობის (ბინადრობის) მონმობისა და საქართველოს მოქალაქის პასპორტის გაცემის წესის“ შესახებ პრეზიდენტის 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებები. ამასთან, არასწორად დაადგინა ფაქტობრივი გარემოება მასზე, რომ თითქოსდა არ დასტურდებოდა 1998 წლიდან კასატორის სადავო ბინაში ცხოვრების ფაქტი, მაშინ, როდესაც, აღნიშნული 1999 წლის რეგისტრაციის მონმობითა და მონმეთა ჩვენებებით დგინდებოდა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემონმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ნ. ნ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად უნდა დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ იქნა, რომ 1993 წლიდან ნ. ნ-ე არარეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა გრ. ი-თან, რომელთანაც თანაცხოვრების პერიოდში შეეძინა შვილი – 1994 წლის .. თებერვალს დაბადებული გ. ი-ი;

გრ. ი-ი გარდაიცვალა 2002 წლის .. დეკემბერს, მოგვიანებით გარდაიცვალენ მისი ძმა და მშობლები;

კ. ი-მა ქ.თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინაზე საკუთრების უფლება მოიპოვა 2011 წლის 14 თებერვალს ბინის პრივატიზების გზით;

ნ. ნ-ე სადავო ბინაში რეგისტრირებულია 1999 წლის 12 მაისიდან.

ქ.თბილისში, თ-ის მე-.. მ/რ-ის მე-3 კვარტლის 50-ე კორპუსში მდებარე №95 ბინა საკუთრების უფლებით რეგისტრირებუ-

ლია კ. ი-ის სახელზე. 1998 წლიდან ნ. ნ-ს სადავო ბინაში არ უცხოვრია.

სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა საქართველოს პრეზიდენტის 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულებაზე, რომლითაც დამტკიცდა კანონიერი მოსარგებლეებისათვის გადასაცემი არაპრივატიზებული საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული და არაიზოლირებული) ფართობის ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოების მიერ კანონიერი მოსარგებლეებისათვის უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის წესი და მიიჩნია, რომ, ამავე წესის მე-2 მუხლის „ე“ და „ე“ ქვეპუნქტების თანახმად, არ არსებობდა სადავო საცხოვრებელ ბინაზე ნ. ნ-ის კანონიერ მოსარგებლედ მიჩნევის არც ერთი წინაპირობა, კერძოდ, უფლებამოსილი ორგანოს მიერ ფიზიკურ პირზე გაცემული დოკუმენტი (ინდივიდუალურ-ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტი, ბინის ორდერი, საბინაო წიგნი და სხვა), რომელიც ამ პირს ანიჭებს საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული ან არაიზოლირებული) ფართობით სარგებლობის უფლებას და ფიზიკური პირის მიერ აღნიშნული ფართობის სარგებლობის ფაქტი.

აღნიშნულთან დაკავშირებით, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს პრეზიდენტის 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულების „კანონიერი მოსარგებლეებისათვის გადასაცემი არაპრივატიზებული საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული და არაიზოლირებული) ფართობის ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი ორგანოების მიერ კანონიერი მოსარგებლეებისათვის უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის წესის“ 1-ლი მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, ეს დებულება არეგულირებს სახელმწიფო საბინაო ფონდში საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდე და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საცხოვრებელ ფონდში არსებული, მათ შორის ამ დებულების ამოქმედებამდე დროებით გადაცემული, არაპრივატიზებული საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული და არაიზოლირებული) ფართობის კანონიერი მოსარგებლისათვის უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის წესსა და პირობებს, ამ პროცესში წარმოშობილ ურთიერთობებს და განსაზღვრავს დებულებით გათვალისწინებული ურთიერთობის მხარეებსა და მათ უფლებამოსილებებს.

ამდენად, ამ წესის მიზანია არაპრივატიზებული საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული და არაიზოლირებული) ფართობის ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმას-

რულებელი ორგანოების მიერ კანონიერი მოსარგებლეებისათვის უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის პროცესის უზრუნველყოფა. ამ შემთხვევაში ყურადღება უნდა მიექცეოდეს განსახილველი ნორმით მარეგულირებელ ორ ელემენტზე: პირველი, ეს დებულება არეგულირებს სახელმწიფო საბინაო ფონდში და ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საცხოვრებელ ფონდში ამ დებულების ამოქმედებამდე (მათ შორის საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდე) დროებით გადაცემული, არაპრივატიზებული საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული და არაიზოლირებული) ფართობის კანონიერი მოსარგებლისათვის უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის წესსა და პირობებს და ა.შ, მეორე, ეს დებულება არეგულირებს ადგილობრივი თვითმმართველი ერთეულის საცხოვრებელ ფონდში (ანუ ამ დებულების მოქმედების პერიოდში) არსებული ზემომითითებული ფართობის კანონიერი მოსარგებლისათვის უსასყიდლოდ საკუთრებაში გადაცემის წესსა და პირობებს და ა.შ.

კონკრეტულ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ 1998 წლამდე ნ. ნ-ე ცხოვრობდა სადავო ფართში გრ. ი-თან (რომელთანაც იმყოფებოდა არარეგისტრირებულ ქორწინებაში) და მათ შვილთან – 1994 წლის .. თებერვალს დაბადებულ გ. იაშვილთან, ასევე სხვა ოჯახის წევრებთან. აღნიშნული მიუთითებს იმაზე, რომ სადავო ბინა უფლებამოსილ პირებს სარგებლობაში გადაცემული ჰქონდათ ამ წესის (2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულებით დამტკიცებული) ამოქმედებამდე. მოცემულ შემთხვევაში უნდა გაირკვეს, თუ რა უფლება გააჩნია ნ. ნ-ს.

განსახილველი წესის მე-2 მუხლის 1-ლი ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, კანონიერი მოსარგებლეა – ფიზიკური პირი, რომელიც უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული დოკუმენტის (ინდივიდუალურ-ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტი, ბინის ორდერი, საბინაო წიგნი და სხვ.) საფუძველზე კანონიერად სარგებლობს საცხოვრებელი და არასაცხოვრებელი (იზოლირებული ან არაიზოლირებული) ფართობით, ხოლო კანონიერი მოსარგებლის გარდაცვალების შემთხვევაში, მისი მემკვიდრე.

ამდენად, ამ შემთხვევაში იმისათვის, რომ გაცვეთ პასუხი კითხვას, თუ რა უფლება გააჩნია ნ. ნ-ს, უნდა განისაზღვროს ის სამართლებრივი საფუძვლები, რომლებიც მას ანიჭებდნენ სარგებლობის უფლებას 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულებით დამტკიცებული წესის ამოქმედებამდე. გასათვალისწინებელია, რომ განსახილველი წესის მე-2 მუხლის 1-ლი ნაწილის

„ე“ ქვეპუნქტით მოცემული კანონიერი მოსარგებლის დეფინიცია არ ითვალისწინებს ამომწურავ ჩამონათვალს. უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემულ დოკუმენტში იგულისხმება არა მარტო ინდივიდუალურ-ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტი, ბინის ორდერი, საბინაო წიგნი, არამედ, ასევე, სხვა საფუძვლები.

ამდენად, იმ ურთიერთობებისათვის, რომლებიც წარმოიშვა 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულებით დამტკიცებული წესის ამოქმედებამდე, კანონიერ მოსარგებლის მოპოვების საფუძველი (ინდივიდუალურ-ადმინისტრაციული სამართლებრივი აქტი, ბინის ორდერი, საბინაო წიგნი და სხვა) უნდა შემოწმდეს იმ დროს მოქმედი სამართლებრივი აქტების საფუძველზე. მხოლოდ ამის შემდეგ შესაძლებელია 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულებით დამტკიცებული წესის შესაბამისად სადავო ურთიერთობის დარეგულირება.

აღნიშნულთან დაკავშირებით, საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს საქართველოს რესპუბლიკის ბინების პრივატიზაციის (უსასყიდლო გადაცემის) შესახებ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 1 თებერვლის №107-ე დადგენილებაზე და 1983 წლის 4 ივნისის „საქართველოს სსრ საბინაო კოდექსზე“, რომლითაც განისაზღვრებოდა საცხოვრებელი ფართის მოსარგებლის უფლებები, კერძოდ, საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 1 თებერვლის №107-ე დადგენილების პირველი პუნქტის თანახმად, ბინების პრივატიზაცია წარმოადგენს მოქალაქეთათვის სახელმწიფო და საზოგადოებრივ საბინაო ფონდში მათ მიერ დაკავებული საცხოვრებელი სახლის (ბინის) ნებაყოფლობითი შეღავათიანი პირობებით საკუთრებაში უსასყიდლოდ გადაცემას. განსახილველი ნორმის თანახმად, გასათვალისწინებელია, რომ საცხოვრებელი სახლის (ბინის) პრივატიზაციისას თანაბარი უფლებებით სარგებლობენ ის პირები, ვინც წარმოადგენენ ამ საცხოვრებელი სახლის (ბინის) დამქირავებლებს ან მათი ოჯახის წევრებს, ანუ აღნიშნული ნორმატიული აქტი არ აყენებს საცხოვრებელი სახლის (ბინის) არც ერთ დამქირავებელს ან მისი ოჯახის წევრს პრივილეგიურულ მდგომარეობაში.

განსახილველი ნორმატიული აქტის თანახმად, საცხოვრებელი სახლის (ბინის) დამქირავებლები ან მისი ოჯახის წევრები გამოთქვამენ ნებას, თავისი კონსტიტუციური უფლების რეალიზაციის მიზნით, საკუთრებაში მიიღონ საცხოვრებელი სახლი (ბინა), რომელიც მათ გადაცემული ჰქონდათ სარგებლობაში.

აღნიშნული ურთიერთობის სამართლებრივი კვალიფიკაციისათვის, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1507-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, გამოყენებულ უნდა იქნეს 1983წ. 4 ივნისის „საქართველოს სსრ საბინაო კოდექსი“ (ძალადაკარგულია საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1505-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად), რადგან განსახილველი ურთიერთობა წარმოშობილია ამ კოდექსის ამოქმედებამდე, კერძოდ, „საქართველოს სსრ საბინაო კოდექსის“ მე-60 მუხლის 1-ლი აბზაცის თანახმად, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი საბინაო ფონდის სახლებში საცხოვრებელი სადგომის ქირავნობის ხელშეკრულება იდება წერილობით საცხოვრებელი სადგომის ორდერის საფუძველზე გამქირავებელს – საბინაო-საექსპლუატაციო ორგანიზაციისა და დამქირავებელს – მოქალაქეს შორის, რომლის სახელზეც გაცემულია ორდერი. ამავე კოდექსის 62-ე მუხლის 1-ლი აბზაცის 1-ლი წინადადების თანახმად, განსაზღვრულია, ასევე, იმ პირთა უფლება-ვალდებულებები, რომლებიც დამქირავებლის ოჯახის წევრები არიან და მასთან ერთად ცხოვრობენ. მიუხედავად იმისა, რომ მათ არა აქვთ დადებული საცხოვრებელი სადგომის ქირავნობის შესახებ ხელშეკრულება, ისინი სარგებლობენ ყველა უფლებით და ეკისრებათ ყველა მოვალეობა საცხოვრებელი სადგომის ქირავნობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე. ამავე აბზაცის მე-2 წინადადების თანახმად, ოჯახის სრულწლოვან წევრებს დამქირავებელთან ერთად ეკისრებათ სოლიდარული ქონებრივი პასუხისმგებლობა აღნიშნული ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულებებისათვის.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 1 თებერვლის №107-ე დადგენილებით განისაზღვრა უფლება, რომლის რეალიზაციის ფაქტობრივ საფუძველს წარმოადგენს „საქართველოს სსრ საბინაო კოდექსი“, რომლის თანახმად, საცხოვრებელი სადგომით სარგებლობის უფლება ასევე, გააჩნიათ, დანარჩენ ოჯახის წევრებს. ამასთან ერთად, გასათვალისწინებელია, რომ სარგებლობის უფლება, ერთ შემთხვევაში, წარმოიშობა წერილობითი ხელშეკრულების საფუძველზე, ხოლო სხვა შემთხვევაში დამქირავებელთან მცხოვრები ოჯახის წევრობის ინსტიტუტის არსებობის შემთხვევაში და მათ გააჩნიათ ყველა ის უფლება, რომლითაც სარგებლობს დამქირავებელი. ამრიგად, საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992წ. 1 თებერვლის №107-ე დადგენილებით მინიჭებული უფლების რეალიზაცია ვრცელდება დამქირავებელთა ერთად მცხოვრები ყველა ოჯახის წევრზე და, მიუხედავად იმისა, რომ საკუთრების უფლება

მათი თანხმობით შეიძლება აღირიცხოს ერთ-ერთ დამქირავე-ბელზე, საერთო უფლებებთან ერთად მათ ეკისრებათ სარგებლობიდან გამომდინარე მესაკუთრის ყველა ვალდებულება. აღნიშნული დებულება დაცულია, ასევე დადგენილების მე-5 პუნქტის პირველი აბზაცით, რომლის თანახმად, საცხოვრებელი სახლი (ბინა) უსასყიდლოდ გადაეცემათ საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეებს, რომლებიც ამ საცხოვრებელი სახლის (ბინის) დამქირაველები ან დამქირავებლის ოჯახის წევრები არიან.

გასათვალისწინებელია, რომ პრივატიზაციის განხორციელებაზე ყველა ოჯახის წევრის ნების არსებობა გულისხმობს საკუთრების უფლების მოპოვებას ყველა ოჯახის წევრის სასარგებლოდ, მიუხედავად იმისა, რომ საკუთრების უფლება შეიძლება, რეგისტრირებულ იქნეს მხოლოდ ერთ-ერთ დამქირავე-ბელზე. ამ შემთხვევაში არ შეიძლება საკუთრების ინსტიტუტი განმარტოთ მხოლოდ უძრავი ნივთების შეძენის იურიდიული დეფინიციის ფარგლებში. კონკრეტულ შემთხვევაში მას გააჩნია სოციალური დანიშნულება, რაც პოზიტიურ-სამართლებრივი სახით ვლინდება საქართველოს რესპუბლიკის მინისტრთა კაბინეტის 1992 წლის 1 თებერვლის №107-ე დადგენილების პირველ აბზაცში, ანუ საქართველოს მოქალაქეთა ბინის კონსტიტუციური უფლების რეალიზაციის, დაჩქარების, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი საბინაო ფონდის მოქალაქეთათვის საკუთრებაში გადაცემის, საბინაო ფონდის მოვლა-პატრონობისათვის მოქალაქეთა დაინტერესების გაზრდის მიზნის მიღწევაში.

ამრიგად, საცხოვრებელი სახლის უსასყიდლოდ გადაცემის ხელშეკრულებით დანარჩენი ოჯახის წევრებს წარმოეშობათ უფლება საჯარო რეესტრში დაარეგისტრირონ (შესაბამის წილის გათვალისწინებით) საკუთრების უფლება. (აღნიშნული საკითხი ასევე დარეგულირებული იყო იმ დროს მოქმედი საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პლენუმის 1996 წლის 2 აპრილის 1 დადგენილების მე-2 პუნქტით, რომლის თანახმად, საქართველოს მინისტრთა კაბინეტის 1994 წლის 5 აგვისტოს №520 დადგენილებამ გააუქმა ბინების პრივატიზაციისათვის ოჯახის სრულწლოვანი წევრების თანხმობის აუცილებლობა. მიუხედავად ამისა, პრივატიზებულ ბინებზე საკუთრების უფლება აქვს ყველა იმ პირს, რომელსაც საცხოვრებელ ფართობზე უფლება მოპოვებული აქვს ბინის პრივატიზაციის დროისათვის).

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს არა აქვს სრულად დადგენილი საქმისათვის მნიშვნელო-

ვანი ფაქტობრივი გარემოებები. სააპელაციო სასამართლო ადგენს, რომ 1993 წლიდან ნ. ნ-ე არარეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა გრ. ი-თან, ხოლო 1998 წლიდან ნ. ნ-ს სადავო ბინაში არ უცხოვრია. აქვე ადგენს, რომ ნ. ნ-ე სადავო ბინაში რეგისტრირებულია 1999 წლის 12 მაისიდან. რა თქმა უნდა, საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას იმის თაობაზე, რომ, „საქართველოს მოქალაქეთა და საქართველოში მცხოვრებ უცხოელთა რეგისტრაციის, პირადობის (ბინადრობის) მოწმობისა და საქართველოს მოქალაქის პასპორტის გაცემის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, საცხოვრებელ ბინაში პირის რეგისტრაცია წარმოადგენს არა საცხოვრებელ ბინაზე რაიმე უფლების მომპოვებელ აქტს, არამედ ამ პირის იდენტიფიცირების საშუალებას. დამატებით საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ რეგისტრაციის ფაქტით არ დასტურდება მფლობელობის მართლზომიერება. რეგისტრაციის არსებობა არ შეიძლება გახდეს უფლების, მათ შორის, საკუთრების უფლების შეზღუდვის, განკარგვის ან მათი განხორციელების საფუძველი, კერძოდ, „საქართველოს მოქალაქისა და საქართველოში მცხოვრებ უცხოელთა რეგისტრაციისა და პირადობის დადასტურების წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, „რეგისტრაცია ან რეგისტრაციის არქონა არ შეიძლება გახდეს საქართველოს მოქალაქეთა და საქართველოში მცხოვრებ უცხოელთა კონსტიტუციური უფლებებისა და თავისუფლებების შეზღუდვის მათ შორის საკუთრების განკარგვის უფლების საფუძველი ან მათი განხორციელების პირობა, გარდა საარჩევნო კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევებისა“.

მიუხედავად ამისა, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლოს უნდა დაედგინა ფაქტობრივი გარემოებები, რომლითაც 2007 წლის 29 იანვრის №73 ბრძანებულებით დამტკიცებული წესის ამოქმედებამდე არსებული სამართლებრივი აქტების საფუძველზე განისაზღვრებოდა ნ. ნ-ის მიერ საცხოვრებელი ფართით სარგებლობის უფლება.

ამდენად, ზემოაღნიშნული სამართლებრივი საფუძველების გათვალისწინებით სააპელაციო სასამართლომ უნდა დაადგინოს, 1993 წლიდან მუდმივად ცხოვრობდა თუ არა ნ. ნ-ე სადავო ბინაში და, შესაბამისად, წარმოადგენდა თუ არა ძირითად დამკირავებელთან ერთად მცხოვრებ ოჯახის წევრს, ხომ არ ჰქონდა ნ. ნ-ს იმ დროს დაკარგული ამ ფართზე უფლება. მხოლოდ ამ ფაქტების დადგენის შემთხვევაში შესაძლებელია ნ. ნ-ის კანონიერი სარგებლობის უფლების განსაზღვრა 2007 წლის 29 იან-

ვრის №73 ბრძანებულებით დამტკიცებული წესის მე-2 მუხლის 1-ლი ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ნ. ნ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 20 იანვრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდეს იმავე პალატას;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**საკუთვნებელი
მისაკუთრებელ ყოფნის პრეზუმფცია**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელით**

№ას-204-197-2013

1 ივლისი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
თ. თოდრია,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლება

აღწერილობითი ნაწილი:

მ. რ-ემ, გ. გ-ემ და თ. გ-მა სარჩელი აღძრეს სასამართლოში სს „თ. ბ-სა“ და თ. რ-ის მიმართ თბილისის სააღსრულებო ბიუროს აღმასრულებლის მიერ 2012 წლის 20 აპრილის მოძრავი ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტით ქ. თბილისში, კ-ას მე-2 შესახვევის №5-ში აღწერილი და დაყადაღებული მოძრავი ნივ-

თების: 1. „სამსუნგის“ მარკის ტელევიზორის; 2. მუსიკალური ცენტრის; 3. „ეფლის“ მარკის თეთრი ნოუთბუქის; 4. თეთრი ფერის კარმის; 5. 2 სავარძელისა და ტახტის; 6. სავარჯიშო ტრენაჟორის 7; მაგიდის 6 სკამით; 8. „სამსუნგის“ ფირმის პატარა ტელევიზორის; 9. სერვანდის; 10. „დესაუს“; 11. „სამსუნგის“ მარკის შავი ფერის პლაზმური ტელევიზორის; 12. დიდი მაცივრის; 13. სარეცხი მანქანა „ინდეზიტის“ ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნით შემდეგი საფუძვლებით:

2012 წლის 20 აპრილს თბილისის სააღსრულებო ბიურომ დააყადაღა მოსარჩელეთა კუთვნილი მოძრავი ნივთები იმ მოტივით, რომ ისინი ეკუთვნის ამავე მისამართზე მცხოვრებ მოპასუხე თ. რ-ეს. ფაქტობრივად, თ. რ-ე ქ.თბილისში, კ-ას მე-2 შესახვევ ქ. №5-ში არ ცხოვრობს. აღნიშნული ბინა მხოლოდ მოსარჩელეთა სარგებლობაშია.

მოპასუხე სს „თ. ბ-მა“ სარჩელი ნაწილობრივ, „სამსუნგის“ მარკის შავი ფერის პლაზმური ტელევიზორისა და სავარჯიშო ტრენაჟორის ნაწილში ცნო.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 5 ივლისის გადაწყვეტილებით მ. რ-ის, გ. გ-სა და თ. გ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ყადაღისაგან გათავისუფლდა თბილისის სააღსრულებო ბიუროს აღმასრულებლის მიერ 2012 წლის 20 აპრილს მოძრავი ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტით ქ.თბილისში, კ-ას მე-2 შესახვევ №5-ში დაყადაღებული მოძრავი ნივთები: 1. სავარჯიშო ტრენაჟორი; 2. „სამსუნგის“ მარკის შავი ფერის პლაზმური ტელევიზორი და 3. სარეცხი მანქანა „ინდეზიტი“.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში მ. რ-ემ, გ. გ-ემ და თ. გ-მა გაასაჩივრეს სააპელაციო წესით.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 18 დეკემბრის განჩინებით გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად, ხოლო სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მისი განხილვის საგანია მოძრავი ქონების: „სამსუნგის“ ფირმის შავი ფერის პლაზმური ტელევიზორის, იმავე ფირმის პატარა ტელევიზორის, მუსიკალური ცენტრის, თეთრი ფერის ნოუთბუქის, თეთრი ფერის „კარმას“, 2 სავარძელისა და ტახტის, მაგიდის 6 სკამით, სერვანდის, დესაუს და მაცივრის ყადაღისაგან გათავისუფლებაზე უარის თქმის ნაწილში პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების მართლობიერების შემოწმება.

სააპელაციო პალატა სრულად დაეთანხმა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს და სამართლებრივ შეფასებებს.

„საალსრულებო წარმოებათა შესახებ“ კანონის 32-ე მუხლის (მესამე პირის სარჩელი სხვისი ვალების გამო აღწერილი ქონების საკუთრების უფლების შესახებ) თანახმად, მესამე პირის ვალდებულებას წარმოადგენს ამტკიცოს, რომ გააჩნია აღსრულების საგანზე უფლება.

სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე, 105-ე მუხლებით და მიიჩნია, რომ მოცემულ შემთხვევაში სადავო უძრავი ქონების მოსარჩელეთათვის კუთვნილების ფაქტის მტკიცების ტვირთი მოსარჩელე მხარეს ეკისრება, ვინაიდან სარჩელი ქონების ყადაღისაგან გათავისუფლების თაობაზე სწორედ დასახელებულ გარემოებას ეფუძნება.

საქმის მასალებიდან ირკვევა, რომ აპელანტებმა პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვის დროს თავიანთი მტკიცების ტვირთის სათანადოდ რეალიზება ვერ მოახდინეს. მოსარჩელეთა მიერ წარდგენილი მონმის ჩვენებით სადავო ნივთების მოსარჩელეებისათვის კუთვნილების ფაქტი ცალსახად ვერ დადასტურდა. ასევე, საქმის მასალებით არ დასტურდება, რომ აღნიშნული ნივთები შეძენილია მოსარჩელეთა მიერ. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელეთა მოთხოვნა სადავო მოძრავი ნივთების ყადაღისაგან გათავისუფლების თაობაზე უსაფუძვლოა და სარჩელი გასაჩივრებულ ნაწილში მართებულად არ დაკმაყოფილდა.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება მ. რ-ემ, გ. გ-ემ და თ. გ-მა გაასაჩივრეს საკასაციო წესით, მოითხოვეს მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით:

„საალსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 44-ე მუხლი მოძრავი ქონების მოვალისაღმი კუთვნილების ვარაუდს უკავშირებს მხოლოდ ამ მისამართზე მოვალის ფაქტობრივ, რეალურ ცხოვრებას და არა მოვალის რეგისტრირებულ საცხოვრებელს. მოძრავი ნივთების შეძენა, ხშირ შემთხვევაში, წერილობითი ხელშეკრულების საფუძველზე არ ხდება, ხოლო შენაძენის საფასურის ანაზღაურების დამადასტურებელ ქვითარს შეძენი შესაძლოა არც ინახავდეს. ასეთ დროს მოძრავი ნივთის კუთვნილების საკითხის გადაწყვეტა უნდა მოხდეს სამოქალაქო კოდექსის 155-ე, 158-ე, 166-ე და 186-ე მუხლების საფუძველზე.

მოცემულ შემთხვევაში მოპასუხე თ. რ-ე 5 წელია, რაც საც-

ხოვრებლად ქ.თბილისში, ფ-ის ქ. №11-ში გადავიდა, შესაბამისად, ნივთები სწორედ აღნიშნულ მისამართზე მდებარე ბინაში უნდა დაყადაღებულიყო.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 28 თებერვლის განჩინებით გ. გ-ის საკასაციო საჩივარი დარჩა განუხილველად, ხოლო 2013 წლის 26 მარტის განჩინებით მ. რ-სა და თ. გ-ის საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლითა და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მ. რ-სა და თ. გ-ის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 409-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია შეცვალოს სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება მხოლოდ იმ ფარგლებში, რასაც მხარეები მოითხოვენ. ამავე კოდექსის 411-ე მუხლის მიხედვით კი, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები სამართლებრივად არასწორად იქნა შეფასებული სააპელაციო სასამართლოს მიერ, ამასთან, სააპელაციო სასამართლომ მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის განაწილებისას მხედველობაში არ მიიღო როგორც კანონისმიერი, ასევე ფაქტობრივი პრეზუმფციები, რასაც შედეგად არასწორი გადაწყვეტილების მიღება მოჰყვა.

როგორც გასაჩივრებული განჩინების შინაარსიდან ირკვევა, სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:

თბილისის სააღსრულებო ბიუროს აღმასრულებლის მიერ 2012 წლის 20 აპრილს მოძრავი ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტით ქ.თბილისში, კ-ას მე-2 შესახვევი, №5-ში აღწერილ და დაყადაღებულ იქნა მოძრავი ნივთები: ტელევიზორი „სამსუნგი“; მუსიკალური ცენტრი; ნოუთბუქი თეთრი ფერის;

კარმა თეთრი ფერის; სავარძელი და ტახტი; სავარჯიშო ტრენაჟორი; მაგიდა 6 სკამით; სამსუნგის პატარა; სერვანდი; დესაუ; ტელევიზორი „სამსუნგი“; შავი ფერის პლაზმური; მაცივარი დიდი; სარეცხი მანქანა „ინდეზიტი“.

საჯარო რეესტრის ამონაწერის მიხედვით დადგენილია, რომ ქ.თბილისში, კ-ას მე-2 შესახვევი №5 (საკადასტრო კოდი №...) რეგისტრირებულია მ. რ-ის საკუთრებად.

მ. რ-ის მიერ შეძენილია სარეცხი მანქანა „ინდეზიტი“ და სავარჯიშო ტრენაჟორი.

გ. გ-ის მიერ შეძენილია თხევადკრისტალური ტელევიზორი და ტელევიზორის კონსპეცინი.

მ. რ-ე და თ. რ-ე არიან დები, რომლებიც ცხოვრობენ მშობლების დატოვებულ ბინაში, თუმცა, მათ შორის არსებული კონფლიქტური სიტუაციის გამო თ. რ-ე ამჟამად ცხოვრობს სხვასთან.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულიად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით, ქონების დაყადაღების აქტიდან ამორიცხულ იქნა სავარჯიშო ტრენაჟორი, ტელევიზორი „სამსუნგი“ შავი ფერის პლაზმური და სარეცხი მანქანა „ინდეზიტი“. აღნიშნულ ნაწილში პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლოს განხილვის საგანია დაყადაღების აქტით გათვალისწინებული სხვა მოძრავი ნივთების ყადაღისაგან განთავისუფლების კანონიერების საკითხი.

კასატორის განმარტებით, არ არსებობს კანონისმიერი ვარაუდი იმისა, რომ დაყადაღების აქტში მოხვედრილი ნივთები მოვალე თ. რ-ეს ეკუთვნის, ვინაიდან „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 44-ე მუხლი მოძრავი ნივთების კუთვნილების საკითხს პირდაპირ და უშუალოდ აკავშირებს მოვალის ფაქტობრივ და რეალურ საცხოვრებელთან და არა მოვალის რეგისტრაციასთან. ამასთან, კასატორი უთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 158-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით გათვალისწინებულ მოძრავი ნივთის მესაკუთრის პრეზუმფციაზე. კასატორის მითითებული პრეტენზიის დასაბუთებულობის შემომწების მიზნით, საკასაციო სასამართლო ყურადღებას გაამახვილებს შემდეგ საკითხებზე:

განსახილველი დავის საგანია ქონების ყადაღისაგან განთავისუფლება. მოცემული სარჩელის მატერიალურ-სამართლებრივი მოთხოვნის უფლება გამომდინარეობს „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 32-ე მუხლიდან, რომლის პირველი ნაწილის მიხედვით, თუ მესამე პირი ამტკიცებს, რომ მას აღსრულების საგანზე გააჩნია უფლება, მაშინ იმ სასამართლოში, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზე დადგინდა აღსრულება, მესამე პირს შეუძლია აღძრას სარჩელი (სარჩელი ყადაღისაგან ქონების გათავისუფლების შესახებ).

საკასაციო პალატა სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს შეფასებას იმასთან დაკავშირებით, რომ მსგავსი დავების განხილვისას, როგორც საპროცესო-სამართლებრივი, ასევე მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმით განსაზღვრული მტკიცების ტვირთის განაწილების სტანდარტით, მტკიცების ტვირთი მოსარჩელის მხარეზეა. ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია მოსარჩელის პოზიციისა და ამ პოზიციის დასადასტურებლად წარდგენილი მტკიცებულებების სწორად შეფასება.

„სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 44-ე მუხლის 1-ლი პუნქტის თანახმად, ყადაღას ექვემდებარება მოვალის ყველა ნივთი, გარდა ამ კანონის 45-ე მუხლში ჩამოთვლილი ქონებისა (იგულისხმება, რომ ნივთები, რომლებსაც პოულობენ მოვალესთან, მას ეკუთვნის). მოცემული ნორმით კანონმდებელმა შემოგვთავაზა შემდეგი პრეზუმფცია – ნივთები, რომლებსაც მოვალესთან პოულობენ მას ეკუთვნის. შესაბამისად, თუ პრეტენზიის წარმდგენი პირი ვერ შეარყევს ამგვარ კანონისმიერ პრეზუმფციას, იგი წააგებს პროცესს.

როგორც მოსარჩელეთა ახსნა-განმარტებებიდან და სასამართლო გადანყვეტილებიდან ირკვევა, სადავო მოძრავი ნივთები განთავსებულია მ. რ-ის საკუთრებაში არსებულ ბინაში. მოსარჩელები ასევე განმარტავენ, რომ მოვალე თ. რ-ეს არ შეუძენია არანაირი ქონება და არ ცხოვრობს დაყადაღების აქტში მითითებულ მისამართზე, ხოლო სადავო ნივთები შექმნილ იქნა მათ მიერ.

საკასაციო პალატა ყურადღებას მიაქცევს ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოთა დასკვნებს საქმის ფაქტობრივ და სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით და აღნიშნავს, რომ სარჩელი დაკმაყოფილდა მხოლოდ იმ ნივთების ნაწილში, რომლებზედაც მოსარჩელეთა მიერ წარდგენილ იქნა მათი შექმნის დამადასტურებელი წერილობითი მტკიცებულებები. საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლოს მხედველობიდან გამორჩა სამოქალაქო კოდექსის 158-ე მუხლის 1-

ლი ნაწილით გათვალისწინებული პრეზუმფცია – ნივთის მფლობელი არის მისი მესაკუთრე. აღნიშნული მუხლით გათვალისწინებული ვარაუდი (პრეზუმფცია) ასახავს იმ შემთხვევებს, როდესაც ბრუნვის მონაწილეთათვის უცნობია მფლობელობის უკან არსებული უფლება, ხშირ შემთხვევაში უცნობია მფლობელის უფლებები, მაგრამ სამართლებრივი წესრიგი მოითხოვს, დავეყრდნოთ მფლობელის კეთილსინდისიერებას და იგი, საწინააღმდეგოს დამტკიცებამდე, ნივთის მესაკუთრედ მივიჩნიოთ.

სააპელაციო სასამართლოს არ უარუყვია ის ფაქტი, რომ მოსარჩელები ფლობენ სადავო ნივთებს, უფრო მეტიც, დადგენილია, რომ სადავო ნივთები განთავსებულია მოსარჩელე მ. რის საკუთრებაში არსებულ ბინაში. ამდენად, მოსარჩელის სასარგებლოდ არსებული სამართლებრივი პრეზუმფციის პირობებში, რომელიც უნდა გაქარწყლებულიყო მოპასუხე მხარის მიერ, დაუშვებელია კვლავ მოსარჩელეზე დარჩეს მტკიცების ტვირთი, შესაბამისად, საფუძველს მოკლებულია სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა იმასთან დაკავშირებით, რომ მოსარჩელემ ვერ წარადგინა სათანადო მტკიცებულებები, რომლებითაც დადასტურდებოდა სადავო ნივთების შექცევა.

საკასაციო პალატა მიუთითებს სამოქალაქო კოდექსის 151-ე მუხლის 1-ლ ნაწილზე, რომლის თანახმად, საკუთვნივთი არის მოძრავი ნივთი, რომელიც, თუმცა არ არის მთავარი ნივთის შემადგენელი ნაწილი, მაგრამ განკუთვნილია მთავარი ნივთის სამსახურისთვის, დაკავშირებულია მასთან საერთო სამეურნეო დანიშნულებით, რის გამოც იგი სივრცობრივ კავშირშია მთავარ ნივთთან და, დამკვიდრებული შეხედულების მიხედვით, ითვლება საკუთვნივთად. საკუთვნივთის თვისებას შეადგენს ის, რომ იგი მთავარ ნივთთან დაკავშირებულია საერთო სამეურნეო დანიშნულებით, რაც გამოიხატება იმაში, რომ საკუთვნივთი განკუთვნილია მთავარი ნივთის სამსახურისათვის. საკუთვნივთი სივრცობრივად უკავშირდება მთავარ ნივთს, საწინააღმდეგოს დამტკიცებამდე, მთავარი ნივთის მესაკუთრე იმავდროულად საკუთვნივთის მესაკუთრედ მიიჩნევა. საცხოვრებელ ბინაში არსებული ავეჯი განკუთვნილია მისი სამსახურისათვის და დაკავშირებულია მასთან საერთო სამეურნეო დანიშნულებით. საქმის მასალებით დასტურდება და სადავოს არ წარმოადგენს ის გარემოება, რომ საცხოვრებელი ბინა რეგისტრირებულია მ. რის სახელზე, შესაბამისად, ივარაუდება, რომ ამ ბინაში განთავსებული ნივთების მესაკუთრე და კეთილსინდისიერი მფლობელია მ. რ-ე. ამდენად ამ უკანასკნე-

ლის სასარგებლოდ გამოყენებულ უნდა იქნეს სამოქალაქო კოდექსის 151-ე და 158-ე მუხლებით გათვალისწინებული პრეზუმფციები.

კვლავ, რომ დაეუბრუნდეთ მთავარ კითხვას, დასძლია თუ არა მოსარჩელე მხარემ მტკიცების ტვირთი და შეუქმნა თუ არა საფრთხე „საალსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის 44-ე მუხლის 1-ლი პუნქტით დადგენილ სამართლებრივ პრეზუმფციას, დადებითად უნდა იქნეს გადაწყვეტილი. უდავოა, რომ აღმასრულებელმა ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტი შეადგინა მოვალის რეგისტრაციის ადგილის მიხედვით. დაყადაღების აქტიდან არ იკვეთება, რომ სადავო ნივთები იმყოფებოდა მოვალის მფლობელობაში. პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოსარჩელე მ. რ-ე და მოვალე თ. რ-ე არიან დები, რომლებიც ცხოვრობენ მშობლების დატოვებულ ბინაში, ვერ იქნება გამოყენებული მოსარჩელეთა წინააღმდეგ, ვინაიდან სამოქალაქო კოდექსის 151-ე და 158-ე მუხლებით გათვალისწინებული პრეზუმფციები, ასევე ის ფაქტი, რომ მ. რ-ე წარმოადგენს უძრავი ქონების (მთავარი ნივთის) მესაკუთრეს არ შედავებულა მოპასუხე მხარის მიერ, რაც საკმარისია სასარჩელო მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად. ამასთან, საკასაციო სასამართლოს ამგვარი განმარტება სრულად შეესაბამება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დამკვიდრებულ ერთგვაროვან სასამართლო პრაქტიკას (№ას-262-253-2012, 25.06.2012წ.; №ას-1777-1755-2011, 04.06.2012წ.).

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, ამ მუხლში აღნიშნული წესები შეეხება აგრეთვე სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას. ამავე მუხლის მე-3 ნაწილით კი განსაზღვრულია, რომ თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.

საქმის მასალებით დადგენილია, რომ მოსარჩელეთა მიერ სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში გადახდილია, სახელმწიფო ბაჟი 160 ლარის ოდენობით, ხოლო საკასაციო ინსტანცი-

ის სასამართლოში 300 ლარის ოდენობით. ვინაიდან საკასაციო საჩივარი საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს, მიწინააღმდეგე მხარეს მოსარჩელეთა სასარგებლოდ უნდა დაეკისროს შესაბამისი ხარჯების ანაზღაურება.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

ბ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. მ. რ-სა და თ. გ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 18 დეკემბრის განჩინება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება.
3. მ. რ-სა და თ. გ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს სრულად.
4. თბილისის სააღსრულებო ბიუროს აღმასრულებლის მიერ 2012 წლის 20 აპრილის მოძრავი ქონების აღწერისა და დაყადაღების აქტით ქ.თბილისში, კ-ას მე-2 შესახვევი, №5-ში დაყადაღებული მოძრავი ნივთები: „სამსუნჯის“ ფირმის შავი ფერის პლაზმური ტელევიზორი, იმავე ფირმის პატარა ტელევიზორი, მუსიკალური ცენტრი, თეთრი ფერის ნოუთბუქი, თეთრი ფერის „კარმა“, ორი სავარძელი და ტახტი, მაგიდა ექვსი სკამით, „სერვანდი“, „დესაუ“ და მაცივარი გათავისუფლდეს ყადაღისაგან.
5. სს „თ.“ ბ-ს და თ. რ-ეს დაეკისროთ მ. რ-სა და თ. გ-ის სასარგებლოდ 460 ლარის გადახდა.
6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**უძრავი ნივთით სარგებლობაში ხელშეშლის
აღკვეთა**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო**

№ას-439-415-2013

30 ოქტომბერი, 2013 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: თ. თოდრია (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავეიძე,
პ. ქათამაძე**

დავის საგანი: თანასაკუთრებაში არსებული უძრავი ნივთით
სარგებლობაში ხელშეშლის აღკვეთა

აღწერილობითი ნაწილი:

ჯ. გ-ამ სარჩელი აღძრა სასამართლოში მ. მ-ის მიმართ და მოითხოვა თანასაკუთრებაში არსებული უძრავი ნივთით სარგებლობაში ხელშეშლის აღკვეთა შემდეგი დასაბუთებით: ჯ. გ-ამ 2011 წლის აპრილში საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს აღსრულების ეროვნული ბიუროს მიერ გამართულ საჯარო აუქციონზე თბილისში, ვ-ის ქ. 15/10-ში მდებარე უძრავი ქონების ნაწილი შეიძინა. აუქციონის შესახებ განცხადებაში მითითებული იყო, რომ ნასყიდობის საგანი ეზოსაც მოიცავდა. მოპასუხე ჯ. გ-ას არ აძლევს საშუალებას ისარგებლოს სადავო ქონებით. მოპასუხე მ. მ-მა წარმოდგენილი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო შემდეგი დასაბუთებით: უძრავი ქონება ფაქტობრივად გაყოფილია და მოპასუხე ხელს არ უშლის. მოსარჩელეს უძრავი ქონებასთან აქვს დამოუკიდებელი მისასვლელი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 16 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ჯ. გ-ას უარი ეთქვა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე, რომელიც სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ჯ.გ-ამ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 5 მარტის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა. პალატამ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: საჯარო რეესტრიდან ამონაწერით დადასტურებულია, რომ სსიპ აღსრულების ეროვნული ბიუროს 2011 წლის 14 დეკემბრის №11056524-018/003 განკარგულების საფუძველზე ჯ. გ-ა რეგისტრირებულია მისამართზე: ქ. თბილისში, ვ-ის, ი-ის №15/10-ში მდებარე №1 შენობის პირველ სართულზე 88,55 კვ.მ-ისა და

65,09 კვ.მ სარდაფის, სულ საერთო ფართის 153,64 კვ.მ-ის (საკადასტრო კოდი ...) მესაკუთრედ. მ. მ-ი არის იმავე მისამართზე მდებარე 289,69 კვ.მ-ის მესაკუთრე (საკადასტრო კოდი ...). მ. მ-ის საკუთრების უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტია 2010 წლის 13 ოქტომბერს ნოტარიუს ე. მ-ას მიერ დამონმებული სამკვიდრო მონმობა №101034980. აღნიშნული შენობა-ნაგებობები განთავსებულია არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მქონე 456 კვ.მ-ის მიწის ნაკვეთზე. ამონაწერში მიწის ნაკვეთის საკუთრების ტიპად მითითებულია თანასაკუთრება.

მხარეთა შორის სადავო არ არის ის გარემოება, რომ თბილისში, ვ-ის ქ. №15/10-ში (ი-ის ქუჩა) მდებარე 456 კვ.მ. მიწის ნაკვეთზე განლაგებული შენობა-ნაგებობები (საკადასტრო კოდი ...) განაწილებულია მხარეთა შორის და, როგორც მოსარჩელე ჯ. გ-ა, ასევე მოპასუხე მ. მ-ი, სარგებლობენ თავ-თავიანთი ინდივიდუალური საკუთრებით. მხარეთა ახსნა-განმარტვებით დგინდება, რომ თბილისში, ვ-ის ქ. №15/10 (იმ-ის ქუჩა) მისამართზე მდებარე 456 კვ.მ ფართის მქონე მიწის ნაკვეთის (საკადასტრო კოდი ...) განაშენიანებისაგან თავისუფალ ნაწილს (საეზოვე ფართს) ფლობს მხოლოდ მოპასუხე მ. მ-ი. ამასთან, არც ის გარემოებაა სადავო, რომ ჯ. გ-ას საკუთრებად რეგისტრირებული შენობის ნაწილიდან შეუძლებელია ეზოს ფართთან დაკავშირება, არ არსებობს აღნიშნული შენობის ნაწილიდან სადავო ეზოში გასვლის შესაძლებლობა და ის, რაც შესაძლებელია აღქმული იქნას ჯ. გ-ას ბინის დამაკავშირებლად ეზოსთან, არის მხოლოდ ფანჯარა, რომლითაც შესაძლებელია სადავო ეზოში გადახედვა.

სააკვეციო სასამართლომ, მხარეთა ახსნა-განმარტვების, მონმეების: ა. შ-ის, მ. ქ-ის და გ. ი-ის ჩვენებების, 2011 წლის 18 იანვრის სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულების, სსიპ აღსრულების ეროვნული ბიუროს №11056524-016/004 და №11056524-018/003 განკარგულებების, გაზეთ „სიტყვა და საქმიდან“ ამონაწერის ერთობლივად შეფასების შედეგად, იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნას იმასთან დაკავშირებით, რომ მოსარჩელე ჯ. გ-ას მიერ აუქციონზე უძრავი ქონების შეძენის დროისათვის, 30 წელზე მეტი დროის განმავლობაში, მხარეთა თანასაკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე არსებობდა შეთანხმება განაშენიანებისგან თავისუფალ მიწის ნაკვეთის სარგებლობის წესის შესახებ. ამდენად, დადგენილია, რომ 1997 წლამდე (ახალი სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდე) მხარეთა საკუთრებაში არსებული ფართების წინამორბედი მესაკუთრეები შეთანხმდნენ მათ თანასაკუთრებაში არსებული მი-

ნის ნაკვეთის სარგებლობის წესზე და 1997 წლის შემდგომაც სარგებლობდნენ შეთანხმებული წესის დაცვით.

სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მოცემულ საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების მიხედვით, პირველი ინსტანციის სასამართლომ სამართლებრივად სწორად შეაფასა საქმისათვის მნიშვნელოვან საკითხები; სასამართლომ მართებულად შეაფასა მხარეთა შორის არსებული მატერიალურ-სამართლებრივი ურთიერთობიდან გამომდინარე მხარეთა უფლება-მოვალეობები, რის შედეგადაც შესაბამისი გადაწყვეტილება გამოიტანა. სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 93-ე მუხლის თანახმად, მიწა, მისი წიაღი, წყალი და ტყე წარმოადგენდა მხოლოდ სახელმწიფოს საკუთრებას და გაიცემოდა სარგებლობისათვის. ამავე კოდექსის 103-ე მუხლის შესაბამისად, ფიზიკურ პირთა საკუთრება ვრცელდებოდა საცხოვრებელ სახლებზე, ხოლო მიწის ნაკვეთი მათ გადაეცემოდათ სარგებლობაში. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლის თანახმად, ფიზიკურ პირთა კანონიერ სარგებლობაში არსებული მიწის ნაკვეთები, რომლებზეც ინდივიდუალური სახლებია განლაგებული, სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებიდან ითვლება ამ პირთა საკუთრებაში და მათზე ვრცელდება სამოქალაქო კოდექსით უძრავი ნივთებისათვის გათვალისწინებული წესები. აღნიშნული ნორმის შესაბამისად, ფიზიკურ პირებს საკუთრებაში გადაეცათ მათ კანონიერ სარგებლობაში არსებული ის მიწის ნაკვეთები, რომლებზეც მათი საცხოვრებელი სახლები მდებარეობდა. პირთა ერთობლივ კანონიერ სარგებლობაში არსებული საკარმიდამო მიწის ნაკვეთები გამოცხადდა მათ თანასაკუთრებად.

მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ 30 წელზე მეტია, რაც თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის განაშენიანებისგან თავისუფალი ნაწილით (საეზოვე ფართით) სარგებლობდა და სარგებლობს მხოლოდ მოპასუხე მ. მ-ი და მის საკუთრებაში არსებული ქონების წინამორბედი მესაკუთრეები. ზემოაღნიშნულ ნორმათა შესაბამისად, მხარეებს საკუთრების უფლება წარმოეშვათ მიწის ნაკვეთის მხოლოდ იმ ნაწილზე, რომელიც უშუალოდ მათ სარგებლობაში იყო ამ კოდექსის ამოქმედებამდე და არა მათ საერთო საკუთრებაში არსებულ საცხოვრებელ სახლზე მიმაგრებულ მთელ მიწის ნაკვეთზე. ასეთ შემთხვევაში, აღნიშნული მიწა გახდა არა თანასაკუთრების, არამედ ამ პირთა დამოუკიდებელი საკუთრების საგანი. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლო იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნას იმასთან დაკავშირებით, რომ რამდე-

ნადაც ჯ. გ-ა არ არის სადავო ეზოს ფართის მონილე, შესაბამისად, მ. მ-ი საზიარო საგნით სარგებლობაში უკანონოდ ხელს ვერ შეუშლის.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 5 მარტის განჩინება საკასაციო საჩივრით გაასაჩივრა ჯ. გ-ამ და მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება შემდეგი დასაბუთებით: სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლის თანახმად, სასამართლომ მართებულად მიიჩნია, რომ ფიზიკურ პირებს საკუთრებაში გადაეცათ მათ კანონიერ სარგებლობაში არსებული ის მიწის ნაკვეთები, რომლებზეც განლაგებული იყო მათი საცხოვრებელი სახლები. მოცემულ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ 30 წელზე მეტია, რაც თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის განაშენიანებისაგან თავისუფალი ნაწილით სარგებლობდა მონიწილმდევე მხარე და მისი წინამორბედი მესაკუთრეები. აქედან გამომდინარე, პალატამ არასწორად მიიჩნია, რომ საკუთრების უფლება წარმოემვათ მიწის ნაკვეთის მხოლოდ იმ ნაწილზე, რომელიც უშუალოდ მათ სარგებლობაში იყო სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდე და არა მთელ მიწის ნაკვეთზე, რომელიც მიმაგრებულია საერთო საკუთრებაში არსებულ საცხოვრებელ სახლზე. სამოქალაქო კოდექსის 167-ე მუხლის თანახმად, თუ პირი 15 წლის განმავლობაში რეგისტრირებულია საჯარო რეესტრში მესაკუთრედ, იგი მოიპოვებს საკუთრების უფლებას ამ ნივთზე. კონკრეტულ შემთხვევაში, ნ.დ-ი მესაკუთრეს წარმოადგენდა 1991 წლიდან იძულებით აღსრულებამდე.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ჯ. გ-ას საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 5 მარტის გადაწყვეტილება და საქმეზე მიღებულ უნდა იქნეს ახალი გადაწყვეტილება შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილია, რომ 30 წელზე მეტია, რაც თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის განაშენიანებისგან თავისუფალი ნაწილით (საეზოვე ფართით) სარგებლობდა და სარგებლობს მხოლოდ მოპასუხე მ. მ-ი და მის საკუთრებაში არსებული ქონების წინამორბედი მესაკუთრეები.

აქედან გამომდინარე, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლზე მითითებით, სააპელაციო სასამართლომ აღ-

ნიშნა, რომ მხარეებს საკუთრების უფლება წარმოეშვათ მიწის ნაკვეთის მხოლოდ იმ ნაწილზე, რომელიც უშუალოდ მათ სარგებლობაში იყო ამ კოდექსის ამოქმედებამდე და არა – მთელ მიწის ნაკვეთზე, რომელიც მიმაგრებული იყო მათ საერთო საკუთრებაში არსებულ საცხოვრებელ სახლზე. ასეთ შემთხვევაში, აღნიშნული მიწა გახდა არა თანასაკუთრების, არამედ – ამ პირთა დამოუკიდებელი საკუთრების საგანი. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასკვნა იმასთან დაკავშირებით, რომ რამდენადაც ჯ. გ-ა არ არის სადავო ეზოს ფართის მონილე, შესაბამისად, მ. მ-ი საზიარო საგნით სარგებლობაში უკანონოდ ხელს ვერ შეუშლის.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ სამართლებრივად არასწორად შეაფასა ფაქტობრივი გარემოებები.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ზემომითითებული ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, სააპელაციო სასამართლოს გადანყვეტილების დასაბუთება შედგება ორ ნაწილისაგან. პირველი, სააპელაციო სასამართლო უთითებს, რომ 1997 წლამდე (ახალი სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდე) მხარეთა საკუთრებაში არსებული ფართების წინამორბედი მესაკუთრეები შეთანხმდნენ მათ თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის სარგებლობის წესზე და 1997 წლის შემდგომაც სარგებლობდნენ შეთანხმებული წესის დაცვით.

აქედან გამომდინარე, შესაძლებელია დავასკვნათ, რომ სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მეზობლებს შორის არსებობდა შეთანხმება თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის სარგებლობის წესზე.

ამასთან ერთად, სააპელაციო სასამართლო უთითებს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლის საფუძველზე მხარეებს საკუთრების უფლება წარმოეშვათ მიწის ნაკვეთის მხოლოდ იმ ნაწილზე, რომელიც უშუალოდ მათ სარგებლობაში იყო ამ კოდექსის ამოქმედებამდე და არა – მთელ მიწის ნაკვეთზე.

ამ მოსაზრებიდან გამომდინარე, შესაძლებელია დავასკვნათ, რომ სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობის მიხედვით, მხარეები წარმოადგენენ მესაკუთრეებს ფაქტობრივად მათ სარგებლობაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე, რაც განსხვავდება საჯარო რეესტრის ჩანაწერისაგან.

საკასაციო პალატა ყურადღებას ამახვილებს იმ თავისებურებაზე, რომ განსახილველი საქმე ეხება იმ შემთხვევას, როდესაც მეზობლებს შორის არსებობდა შეთანხმება თანასაკუთ-

რებაში არსებული ფართის არა გამიჯვნის (იგულისხმება განაშენიანებისაგან თავისუფალი მიწის ნაკვეთი, რადგან ის მიწის ნაკვეთი, რომელზეც აღმართულია შენობა-ნაგებობა, ვერ იქნება განკარგვის ცალკე ობიექტი), არამედ განაშენიანებისაგან თავისუფალი მთელი მიწის ნაკვეთის დათმობის შესახებ, რითაც ეს საქმე განსხვავდება მსგავსი კატეგორიის საქმეებისაგან.

ამის გათვალისწინებით ისმის შემდეგი კითხვები: შეიძლება თუ არა მხარეები შეთანხმდნენ თანასაკუთრებით სარგებლობის ისეთ წესზე, რომლითაც მესაკუთრეს სამუდამოდ ეზღუდება საკუთრებით სარგებლობა? არსებობდა თუ არა მხარეთა შორის კანონიერი შეთანხმება თანასაკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის საეზოვე ფართის საკუთრებაში გადაცემის თაობაზე? წარმოეშვა თუ არა მ. მ-ს კანონიერი სარგებლობის უფლება ნ. დ-ის (ჯ. გ-ას წინამორბედი თანამესაკუთრე) მიერ დათმობილ თავის წილ მიწის ნაკვეთზე?

ამ კითხვებზე უნდა გავცეთ უარყოფითი პასუხი.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ სააპელაციო სასამართლო მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლის თანახმად, მეზობლები შეთანხმებულები იყვნენ მიწის ნაკვეთის სარგებლობის (გადაცემის) წესზე ჯერ კიდევ 30 წლის წინ, შეფასებულ უნდა იქნეს იმ დროს მოქმედი ნორმატიული აქტების საფუძველზე საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1507-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად.

სააპელაციო სასამართლომ მართებულად მიუთითა 1964 წლის 26 დეკემბრის სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 93-ე მუხლზე, რომლის თანახმად, მიწა, მისი წიაღი, წყალი და ტყე წარმოადგენდა მხოლოდ სახელმწიფოს საკუთრებას და გაიცემოდა სარგებლობისათვის. ამავე კოდექსის 103-ე მუხლის შესაბამისად, ფიზიკურ პირთა საკუთრება ვრცელდებოდა საცხოვრებელ სახლებზე, ხოლო მიწის ნაკვეთი მათ გადაეცემოდათ სარგებლობაში.

ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მიწის ნაკვეთის სარგებლობაში გადაცემის წესს არეგულირებდა იმ დროს მოქმედი მიწის შესახებ კანონმდებლობა, კერძოდ, იმ დროს მოქმედი მიწის შესახებ კანონმდებლობის საფუძველების მე-3 მუხლის თანახმად, მოქალაქეს მიწის ნაკვეთი სარგებლობაში გადაეცემოდა ამ საფუძველებისა და მოკავშირე რესპუბლიკების კანონმდებლობით დადგენილი წესით. ამ საფუძველების მე-20 მუხლის თანახმად მოქალაქეს უფლება ჰქონდა, საცხოვრებელი სახლის მშენებლობისათვის მიეღო მფლობელობა-

ში მიწის ნაკვეთი და ესარგებლა ამ მიწის ნაკვეთით სიცოცხლის ბოლომდე მემკვიდრეობით გადაცემის უფლებით. შენობა-ნაგებობაზე საკუთრების უფლების გადაცემით გადადიოდა, ასევე მიწის ნაკვეთზე მფლობელობის უფლება (საფუძვლების მე-10 მუხლი). ამასთან ერთად, მიწის მფლობელებს ჰქონდათ მათ მფლობელობაში არსებული მიწის ნაკვეთისა ან მისი ნაწილის მხოლოდ დროებით სარგებლობაში გადაცემის უფლება კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებში და წესით (საფუძვლების მე-16 მუხლის მე-7 ქვეპუნქტი), ხოლო ამავე ნორმატიული აქტის 53-ე მუხლი ითვალისწინებდა უკანონო გარიგებების დადებისას პასუხისმგებლობას, რომლის თანახმად ბათილია მიწის ნაკვეთების თაობაზე დადებული ნასყიდობის, გაცვლის, ჩუქების, გირავნობის ხელშეკრულებები. ასევე გასათვალისწინებელია იმ დროს მოქმედი საქართველოს მიწის კოდექსის (1971 წლის 1 ნოემბერი) 151-ე მუხლი, რომლის თანახმად მიწის ნაკვეთების ყიდვა-გაყიდვა, დაგირავება, ანდერძით დატოვება, ჩუქება, იჯარით გაცემა, თვითნებური გაცვლა და სხვა გარიგებანი, რომლებიც აშკარა თუ ფარული ფორმით არღვევს მიწაზე სახელმწიფო საკუთრების უფლებას, ბათილია.

შესაბამისად, იმ დროს მოქმედი მიწის შესახებ კანონმდებლობის თანახმად, მიწის მფლობელს უფლება ჰქონდა, მხოლოდ დროებით სარგებლობაში გადაეცა მიწის ნაკვეთი, ისიც კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებში და წესით, წინააღმდეგ შემთხვევაში, გარიგება იყო ბათილი.

ამასთან ერთად, გასათვალისწინებელია, რომ მოქმედი საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხლის მე-3 ნაწილი კრძალავს თანაზიარი საკუთრების უფლების სარგებლობის ისეთ წესზე შეთანხმებას, რომლითაც გაუქმების მოთხოვნის უფლება გამოირიცხება ან იზღუდება ამ წესების საწინააღმდეგოდ. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, თუ შეთანხმებით გაუქმების მოთხოვნის უფლება გამოირიცხებულია სამუდამოდ ან განსაზღვრული ვადით, მაშინ პატივისადები მიზეზის არსებობისას გაუქმება მაინც შეიძლება იქნეს მოთხოვილი.

ამდენად, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ იმ შემთხვევაშიც, თუ მივიჩნევთ, რომ მეზობლები 30 წლის წინ შეთანხმებულები იყვნენ მიწის ნაკვეთით სარგებლობის წესზე, ზემოაღნიშნული ნორმები ცხადყოფს, რომ იმ დროს არსებული კანონი არ ითვალისწინებდა საცხოვრებელი სახლის მშენებლობისათვის სახელმწიფოსაგან მფლობელობაში გადაცემული მიწის ნაკვეთის მფლობელის მიერ სხვა პირის მფლობელობაში სამუდამოდ გადაცემას. მიწა არაგასხვისებადი იყო, შესაბამისად, ამ

მინის ნაკვეთის გასხვისების ან სხვაგვარი კანონსაწინააღმდეგო გადაცემის ხელშეკრულება იყო ბათილი.

მოქმედ სამართლებრივ სივრცეში წარმოშობილი ურთიერთობების შემთხვევაშიც კანონი ითვალისწინებს პატივისცემის მიზეზის არსებობისას გაუქმებულ იქნეს სამუდამოდ განსაზღვრული თანასაკუთრებაში არსებული ნივთით სარგებლობის შეთანხმება. ამის საწინააღმდეგო შეთანხმება ბათილია.

აქედან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ, ფაქტობრივ გარემოებათა თავისებურების გათვალისწინებით, არასწორად განმარტა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლი.

განსახილველი ნორმის თანახმად ფიზიკურ პირთა კანონიერ სარგებლობაში არსებული მინის ნაკვეთები, რომლებზეც ინდივიდუალური სახლები მდებარეობს, სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებიდან ამ პირთა საკუთრებად მიიჩნევა და მათზე ვრცელდება სამოქალაქო კოდექსით უძრავი ნივთებისათვის გათვალისწინებული წესები. უპირველეს ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ნორმის მიზანია, აღადგინოს სამართლებრივი წესრიგი იმ ურთიერთობებში, რომლებიც წარმოიშვნენ მოქმედი სამოქალაქო კოდექსით გაუქმებული ნორმატიული აქტების საფუძველზე. როგორც ზემოთ აღინიშნა, ამ კოდექსის ამოქმედებამდე მოქმედი სამოქალაქო სამართლის კოდექსისა და მინის შესახებ კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად, სახელმწიფოსაგან მფლობელობაში მიღებული მინის ნაკვეთის მესაკუთრე რჩებოდა სახელმწიფო, ხოლო ამ მინის ნაკვეთზე აღმართული საცხოვრებელი სახლის მესაკუთრეს წარმოადგენდა მოქალაქე. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 150-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, მინის ნაკვეთის არსებით შემადგენელ ნაწილს განეკუთვნება შენობა-ნაგებობანი და ნივთები, რომლებიც მყარადაა დაკავშირებული მიწასთან და არ არის გამიზნული დროებითი სარგებლობისათვის, რაც ხელშეკრულებითაც შეიძლება განისაზღვროს. შესაბამისად, ის მინის ნაკვეთი, რომელზეც აღმართულია შენობა-ნაგებობა, არ შეიძლება იყოს ცალკე უფლების ობიექტი, გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. ამიტომ მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლი უთითებს ფიზიკურ პირთა კანონიერ სარგებლობაში არსებულ მინის ნაკვეთებზე. „კანონიერ სარგებლობაში“, უპირველეს ყოვლისა, იგულისხმება ინდივიდუალური ბინათმშენებლობისათვის კანონით დადგენილი წესით გამოყოფილი მინის ნაკვეთები, შესაბამისად, კანონის საწინააღმდეგოდ (იმ დროს მოქმედი, ზემოთ განხილული) მოპოვებული სარგებლო-

ბა არ წარმოადგენს ამ ნორმით გათვალისწინებული შედეგის წინაპირობას. ამდენად, როგორც უკვე აღინიშნა, იმ დროს მოქმედი მინის შესახებ კანონმდებლობის თანახმად, მინის მფლობელს უფლება ჰქონდა, მხოლოდ დროებით სარგებლობაში გადაეცა მინის ნაკვეთი, წინააღმდეგ შემთხვევაში, გარიგება, რომლითაც ხდებოდა ამ მინის ნაკვეთებზე ნასყიდობის, გაცვლის, ჩუქების, გირავნობის ხელშეკრულებების დადება, ბათილი იყო.

ყურადღება უნდა გავამახვილოთ სააპელაციო სასამართლოს შეფასებებზე, რომლითაც, სასამართლოს მოსაზრებით, ჯ. გ-ას წინამორბედმა სამუდამოდ დათმო სადავო მინის ნაკვეთი, რაც მიგვიტოვებს იმაზე, რომ მ. მ-ი არ იყო განაშენიანებისაგან თავისუფალი (საეზოვე ფართი) მთელი მინის ნაკვეთის კანონიერი მოსარგებლე, და, შესაბამისად, ის ვერ იქნება ცნობილი ამ მინის ნაკვეთის ერთადერთ მესაკუთრედ სამოქალაქო კოდექსის 1513-ე მუხლის მიხედვით. შესაბამისად, მოცემულ შემთხვევაში, ისეთ სარგებლობის წესზე შეთანხმდნენ, რომლითაც განხორციელდა განაშენიანებისაგან თავისუფალი მთელი მინის ნაკვეთის დათმობა. უფლებათა შორის კონფლიქტზე მიგვიტოვებს საჯარო რეესტრის ჩანაწერი, რომლის თანახმად, კასატორი რჩება სადავო მინის ნაკვეთის თანამესაკუთრე, თუმცა სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიხედვით მას ეს უფლება არ გააჩნია.

სააპელაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ამ მინის ნაკვეთით სარგებლობის ამგვარი წესი გრძელდებოდა 1997 წლის შემდეგაც, ანუ მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის პირობებში.

ამ შემთხვევაშიც, როგორც უკვე აღინიშნა მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის 961-ე მუხლი გამორიცხავს ისეთ ურთიერთობას, რომლითაც სარგებლობის წესით ისპობა საკუთრების უფლება. ამ ნორმის ზემოთ მოყვანილ განმარტებასთან ერთად უნდა აღინიშნოს, რომ ამ შემთხვევაში ყურადსაღებია საკუთრების სოციალური ფუნქცია, რომელიც გარკვეულ წილად განსაზღვრავს საკუთრების შინაარსსა და მის სოციალურ ბოჭვას, კერძოდ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 170-ე მუხლის პირველ ნაწილში მითითებულია, რომ „მესაკუთრეს შეუძლია, კანონისმიერი ან სხვაგვარი, კერძოდ, სახელშეკრულებო შებოჭვის ფარგლებში ფლობდეს და სარგებლობდეს ქონებით...“

აღნიშნული დანაწესი ითვალისწინებს საკუთრების კანონისმიერ და სახელშეკრულებო ბოჭვას, მაგრამ მას გააჩნია თავისი ფარგლები, კერძოდ, არ შეიძლება, რომ საკუთრების ბოჭვამ, შეზღუდვამ მოსპოს საკუთრება. საკუთრების სუბსტანცია, რო-

მელშიც იგულისხმება საკუთრების ინსტიტუტით გათვალისწინებული შინაარსის რეალიზაცია, უნდა შენარჩუნდეს, ე.ი კერძო საკუთრების შეზღუდვა არ უნდა ნიშნავდეს საკუთრების უფლების რეალიზაციის მოსპობას. არ შეიძლება, რომ პირს ფორმალურად გააჩნდეს საკუთრების უფლება, ხოლო ფაქტობრივად არა, ანუ ვერ სარგებლობდეს საკუთრების უფლებით. ამ მხრივ ყურადსაღებია ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილება საქმეზე (AFFAIRE SPORRONG ET LIJNNROTH c. SUEDE), რომლის თანახმად, საკუთრების უფლების შეზღუდვებით არ უნდა იქნეს უგულვებელყოფილი საკუთრების უფლების არსი. ამით საკუთრების უფლება ხდება პირობითი და გაუქმებადი. შესაბამისად, ამ საქმეზე ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ დაირღვა ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის დამატებითი ოქმის პირველი მუხლი.

ამდენად, იმ დროს მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად, დაუშვებელი იყო სადავო მიწის ნაკვეთზე საკუთრების გადაცემა ან ერთი ფიზიკური პირის მიერ მეორესათვის სარგებლობის საშუალოდ დათმობა (მიწის შესახებ კანონმდებლობის საფუძვლების მე-16, 53-ე მუხლები). მოქმედი სამოქალაქო კოდექსის თანახმად უძრავ ნივთზე საკუთრების შექმნისათვის აუცილებელია, დაცული იყოს ამავე კოდექსის 183-ე მუხლი, რომელიც მოითხოვს გარიგების წერილობით ფორმით დადებას და შემდგომში ამ გარიგებით განსაზღვრული საკუთრების უფლების რეგისტრაციას საჯარო რეესტრში, ხოლო საკუთრებაში არსებული ნივთის სხვა პირის სარგებლობით სახელშეკრულებო ბოჭვამ არ უნდა მოსპოს საკუთრების უფლება (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 170-ე და 961-ე მუხლები).

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ჯ. გ-ა წარმოადგენს სადავო მიწის ნაკვეთის თანამესაკუთრეს, შესაბამისად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 172-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, მესაკუთრეს შეუძლია, ხელის შემშლელს მოსთხოვოს ხელშეშლის აღკვეთა. კერძოდ, თუ საკუთრების ხელყოფა ან სხვაგვარი ხელშეშლა ხდება ნივთის ამოღების ან მისი ჩამორთმევის გარეშე, მაშინ მესაკუთრეს შეუძლია, ხელის შემშლელს მოსთხოვოს ამ მოქმედების აღკვეთა. თუ ამგვარი ხელშეშლა კვლავ გაგრძელდება, მესაკუთრეს შეუძლია, მოითხოვოს მოქმედების აღკვეთა სასამართლოში სარჩელის შეტანის გზით.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორის პრეტენზია საფუძვლიანია და უნდა

დაკმაყოფილდეს.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. ამ ნორმის თანახმად, იმ ხარჯების გადახდა, რაც მოსარჩელემ შეიტანა სახელმწიფო ბაჟის სახით (აგრეთვე, სხვა ხარჯები), დაეკისრება მოპასუხეს, მოსარჩელის სასარგებლოდ სარჩელის იმ მოთხოვნის პროპორციულად, რომელიც დააკმაყოფილა ან უარი უთხრა გადაწყვეტილებით. ვინაიდან, განსახილველ შემთხვევაში, დაკმაყოფილდა ჯ. გ-ას სარჩელის მოთხოვნა მონინალმდეგე მხარე მ. მ-ს, ჯ. გ-ას სასარგებლოდ, უნდა დაეკისროს კასატორის მიერ პირველ, მეორე და საკასაციო ინსტანციებში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის (120+160+300), სულ 580 ლარის გადახდა.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლებით და

გ ა ღ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. ჯ. გ-ას საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 5 მარტის განჩინება თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 16 ნოემბრის გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების თაობაზე;
3. ჯ. გ-ას სარჩელი დაკმაყოფილდეს;
4. მ. მ-ს აეკრძალოს თბილისში, ვ-ის ქ. №15/10-ში (ი-ის ქუჩა) მდებარე, ჯ. გ-სა და მ. მ-ის თანასაკუთრებაში არსებული 456 კვ.მ მიწის ნაკვეთის (საკადასტრო კოდი ...) საეზოვე ფართით სარგებლობაში ჯ. გ-ის უკანონო ხელშეშლა;
5. მონინალმდეგე მხარე მ. მ-ს, ჯ. გ-ას სასარგებლოდ, დაეკისროს სახელმწიფო ბაჟის – 580 ლარის გადახდა;
6. საკასაციო სასამართლომ გადაწყვეტილება საბოლოო და არ გასაჩივრდება.

ამხანაგობის წევრთა უფლებები ამხანაგობის ქონებაზე

განჩინება

№ას-1098-1029-2012

3 დეკემბერი, 2012 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: უკანონო მფლობელობიდან ნივთის გამოთხოვა

აღწერილობითი ნაწილი:

ბმა „გ.-ის“ თავმჯდომარე მ. დ.-ემ თბილისის საქალაქო სა-
სამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიაში შპს „კ.-ის“ წინა-
აღმდეგ სარჩელი აღძრა და მოითხოვა ამ უკანასკნელის მფლო-
ბელობიდან ქ. თბილისში, ნუცუბიძის მე-4 მიკრორაიონის 26-ე
კორპუსის პირველ სართულზე მდებარე არასაცხოვრებელი
ფართის გამოთხოვა.

მოსარჩელის განმარტებით, ... მე-4 მიკრორაიონის 26-ე კორ-
პუსის პირველ სართულზე მდებარე ფართი და სარდაფი კორ-
პუსის მცხოვრებელთა საერთო საკუთრებაა. აღნიშნულ არა-
საცხოვრებელ ფართს მოპასუხე უკანონოდ ფლობს.

შპს „კ.-მა“ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ სადავო ფარ-
თიდან 42 კვ.მ მისი ინდივიდუალური საკუთრებაა, ხოლო და-
ნარჩენ ფართს 1996 წლიდან ფლობს.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა
კოლეგიის 2011 წლის 7 დეკემბრის გადაწყვეტილებით ბმა „გ.-
ის“ სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება მოსარჩელემ სააპელაციო წე-
სით გაასაჩივრა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმე-
თა პალატის 2012 წლის 26 ივნისის განჩინებით ბმა „გ.-ის“ საა-
პელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა
თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კო-
ლეგიის 2011 წლის 7 დეკემბრის გადაწყვეტილება.

სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დადგენილად მიიჩნია,
რომ ნუცუბიძის მე-4 მიკრორაიონის 26-ე კორპუსის პირველ
სართულზე მდებარე ფართის 42 კვ.მ შპს „კ.-ის“ ინდივიდუალ-

ლური საკუთრებაა. შპს „კ.-ი“ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობა „გ.-ის“ წევრია, რომელიც, მის კუთვნილ 42 კვ.მ-სთან ერთად, 1996 წლიდან ინდივიდუალურად ფლობს სადავო არასაცხოვრებელ ფართს და მის ქვეშ მდებარე სარდაფს, ამასთან, დადგენილია, რომ შპს „კ.-ის“ მფლობელობაში არსებული ფართები საინვენტარიზაციო გეგმაზე მონიშნულია, როგორც ოთახები № 1, 11, 2, 22. მათი საერთო ფართობი, ამავე გეგმის მიხედვით, 87 კვ.მ-ს შეადგენს.

სააპელაციო სასამართლოს განმარტებით, ამხანაგობის წევრის მიერ ამხანაგობის საერთო ქონების თვითნებურად მისაკუთრება დაუშვებელია და საკითხს მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსებზე (სარდაფებზე, სხვენებზე და ა.შ) საკუთრების უფლების დასარეგისტრირებლად წყვეტს ამხანაგობა „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლით განსაზღვრული წესით; ამასთან, ამავე მუხლის მიხედვით, შპს „კ.-ი“ სადავო არასაცხოვრებელ ფართს მართლობიერად ფლობს, რადგანაც, მას, როგორც ამხანაგობის წევრს, ამხანაგობის ფართით სარგებლობის უფლება გააჩნია.

სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნული განჩინება ბმა „გ.-ის“ თავმჯდომარე მ. დ.-ემ საკასაციო წესით გაასაჩივრა მისი გაუქმებისა და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღების მოთხოვნით.

კასატორის მითითებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად იხელმძღვანელა „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ კანონის მე-4 მუხლის 1-ლი პუნქტით და არასწორად მიიჩნია, რომ შპს „კ.-ს“ სადავო ფართის ფლობის უფლება აქვს. მართალია, დასახელებული ნორმა ამხანაგობის წევრს ამგვარ უფლებამოსილებას ანიჭებს, მაგრამ მფლობელობის გადაცემა იმავე მუხლის მე-2 პუნქტით დადგენილი წესით უნდა განხორციელდეს, რაც ამ შემთხვევაში არ შესრულებულა. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ სადავო ფართს, რომელიც მოპასუხის კუთვნილ 42 კვ. მ-საც მოიცავს, აქვს ერთი შესასვლელი. თავად შპს „კ.-ის“ მიერ წარმოდგენილი აზომვითი ნახაზი ადასტურებს, რომ ფართს ორი კარი აქვს. საქმეში წარმოდგენილია შპს „კ.-ის“ განცხადება, რომლითაც ეს უკანასკნელი ამხანაგობისაგან სადავო ფართის მფლობელობის დადასტურებას ითხოვს. აღნიშნული ადასტურებს, რომ შპს „კ.-ი“ სადავო არასაცხოვრებელ ფართს არამართლობიერად ფლობს. სააპელაციო სასამართლომ კი, აღნიშნული მტკიცებულება არ შეაფასა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ განიხილა საკასაციო საჩივარი, შეინახა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთება და მიიჩნევს, რომ ბმა „გ.-ის“ თავმჯდომარე მ. დ.-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დადგენილად მიიჩნია, რომ ნუცუბიძის მე-4 მიკრორაიონის 26-ე კორპუსის პირველ სართულზე მდებარე ფართის 42 კვ.მ შპს „კ.-ის“ ინდივიდუალური საკუთრებაა. შპს „კ.-ი“ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობა „გ.-ის“ წევრია, რომელიც, მის კუთვნილ 42 კვ.მ-სთან ერთად, 1996 წლიდან ინდივიდუალურად ფლობს სადავო არასაცხოვრებელ ფართს და მის ქვეშ მდებარე სარდაფს, ამასთან, დადგენილია, რომ შპს „კ.-ის“ მფლობელობაში არსებული ფართები საინვენტარიზაციო გეგმაზე მონიშნულია, როგორც ოთახები №1, 11, 2, 22. მათი საერთო ფართობი, ამავე გეგმის მიხედვით, 87 კვ.მ-ს შეადგენს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულიად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). „დასაშვები და დასაბუთებული“ პრეტენზია გულისხმობს მხარის მითითებას საპროცესო ნორმების დარღვევაზე, რის შედეგადაც დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელოვანი გარემოებები არასწორად დადგინდა. განსახილველ შემთხვევაში მხარეს ამგვარი პრეტენზია არ წარმოუდგენია.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის მითითებას, რომ არ შეიძლება ამხანაგობის რომელიმე წევრმა მიითვისოს ამხანაგობის კუთვნილი საერთო საკუთრება, ამასთან, განმარტავს, რომ მოცემული დავის გადაწყვეტისათვის არსებითია ამხანაგობის თავმჯდომარისა და კრების უფლებამოსილებათა გამოიჯენა.

საკასაციო სასამართლო ეთანხმება სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას, რომ ამხანაგობის ნებისმიერ წევრს შეუძლია ამხანაგობის საერთო ქონების ფლობა და სარგებლობა, ამასთან, დამატებით აღნიშნავს, რომ ამგვარი მფლობელობა არ უნდა იყოს თვითნებური და ზიანს არ უნდა აყენებდეს ამხანაგობის დანარჩენი წევრების ინტერესებს.

საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის მტკიცებას, რომ სააპელაციო სასამართლოს უნდა გამოეყენებინა „ბინათ-

მესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ კანონის მე-4 მუხლის მე-2 პუნქტი, თუმცა არ იზიარებს აღნიშნული ნორმის მის მიერ შემოთავაზებულ განმარტებას.

„ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ კანონის მე-4 მუხლის 1-ლი პუნქტის მიხედვით, ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა ინდივიდუალური საკუთრების საგანია ცალკეულ პირთა საკუთრებაში არსებული ბინა, აგრეთვე ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრის მფლობელობაში არსებული მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსები (სარდაფები, სხვენები და ა. შ). აღნიშნული ნორმიდან გამომდინარე, მართებულია, სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრება, რომ შესაბამისი პირობების არსებობისას, ამხანაგობის წევრს შეუძლია, ერთპიროვნულად ფლობდეს ამხანაგობის კუთვნილ სამეურნეო სათავსებს. რაც შეეხება კონკრეტულ პირობებს, თუ როგორ ხდება მათი მფლობელობაში გადაცემა, განსაზღვრულია იმავე მუხლის მე-2 პუნქტით.

მითითებული ნორმის თანახმად, ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრები კრებაზე აფიქსირებენ ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა მიერ მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსების (სარდაფების, სხვენების და ა. შ) მფლობელობის ამ კანონის ძალაში შესვლის დროს არსებულ ფაქტობრივ მდგომარეობას და ხმათა 2/3-ით იღებენ გადაწყვეტილებას, რომლის თაობაზედაც დგება შესაბამისი ოქმი, თუ წესდებით არ განისაზღვრება განსხვავებული კვორუმი. მრავალბინიანი სახლის სამეურნეო სათავსებზე (სარდაფებზე, სხვენებზე და ა. შ) საკუთრების უფლების საჯარო რეესტრში დასარეგისტრირებლად ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრმა უნდა წარმოადგინოს ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის წევრთა კრების მიერ შედგენილი ოქმი და ნახაზი, რომლის მეშვეობითაც შესაძლებელია სამეურნეო სათავსის ადგილმდებარეობის დადგენა.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ, მითითებული ნორმიდან გამომდინარე, თუ ამხანაგობის წევრი ამხანაგობის საერთო საკუთრებას „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შესახებ“ კანონის ამოქმედებამდე, ანუ 2007 წლის 1 აგვისტომდე ფლობდა, საჭიროა ამხანაგობის კრების მოწვევა არსებული მდგომარეობის დასაფიქსირებლად. კრება ამგვარ მფლობელობას ან ლეგიტიმურად ცნობს, ან მიიღებს გადაწყვეტილებას ამხანაგობის წევრის მფლობელობიდან ქონების გამოთხოვის შესახებ. მხოლოდ ამგვარი გადაწყვეტილების არსებობის შემთხვევაშია შესაძლებელი ამხანაგობის წევრს სამეურნეო სათავსის მფლობელობა შეუწყდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მის მი-

ერ ფართის ფლობა არამართლზომიერად ვერ ჩაითვლება. სა-
მოქალაქო კოდექსის 172-ე მუხლის საფუძველზე, ვინდიკაცი-
ური სარჩელის დაკმაყოფილების ერთ-ერთი აუცილებელი პი-
რობაა, რომ ნივთის მფლობელს ნივთის ფლობის უფლებამოსი-
ლება არ უნდა გააჩნდეს. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ
მსგავს ვითარებაში, მფლობელობის მართლზომიერების სა-
კითხს ამხანაგობს წევრები წყვეტენ და მხოლოდ შესაბამისი
გადაწყვეტილების მიღების შემდეგ წარმოიშობა ამხანაგობის
წევრის მფლობელობიდან ქონების გამოთხოვის მოთხოვნის
უფლება. ამხანაგობის წევრების მიერ გადაწყვეტილების მიღე-
ბამდე კი, პირი ქონების არამართლზომიერ მფლობელად ვერ
ჩაითვლება.

განსახილველ შემთხვევაში, შპს „კ.-ი“ სადავო ქონებას 1996
წლიდან ფლობს, საქმეში კი, არ არის წარმოდგენილი იმის დამა-
დასტურებელი დოკუმენტი, რომ ბმა „გ.-ის“ წევრებმა კრებაზე
მიიღეს გადაწყვეტილება ამ ფართზე მფლობელობის შეწყვე-
ტის თაობაზე. მხოლოდ ამგვარი გადაწყვეტილების მიღების
შემდეგ გახდებოდა შპს „კ.-ი“ უძრავი ქონების არამართლზო-
მიერი მფლობელი და ვინდიკაციური სარჩელის დაკმაყოფილე-
ბის საფუძველი იარსებებდა. მოცემულ შემთხვევაში კი, საქმე-
ში წარმოდგენილია ბმა „გ.-ის“ წევრების განცხადება, რომლის
მიხედვითაც, შპს „კ.-ის“ მფლობელობიდან ქონების გამოთხო-
ვის თაობაზე კრება არ ჩატარებულა და ამხანაგობის წევრებს
თავმჯდომარისათვის სარჩელის აღძვრის უფლებამოსილება არ
მიუნიჭებიათ. განცხადების თანახმად, ამხანაგობის წევრებს შპს
„კ.-ის“ მიმართ პრეტენზია არ გააჩნიათ. გარდა ამისა, თავად
კასატორი მიუთითებს, რომ საქმეში წარმოდგენილია შპს „კ.-
ის“ განცხადება, რომლითაც ეს უკანასკნელი ამხანაგობისაგან
სადავო ფართის მფლობელობის დადასტურებას ითხოვს. იმის
დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომ ამ საკითხზე კრება
შეიკრიბა და ამხანაგობის წევრებმა შპს „კ.-ის“ მოთხოვნა არ
დააკმაყოფილეს, საქმეში წარმოდგენილი არ არის. ამ გარემოე-
ბის გათვალისწინებით, ამხანაგობის წევრების მიერ გადაწყვე-
ტილების მიღებამდე, შპს „კ.-ი“ სადავო ფართის მართლზომიე-
რი მფლობელია.

საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ, როგორც საქმის
მასალებიდან ირკვევა, სარჩელი ბმა „გ.-ის“ თავმჯდომარეს აქვს
აღძვრილი. ამხანაგობის თავმჯდომარის უფლებამოსილებანი
ამომწურავადაა ჩამოთვლილი „ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგო-
ბის შესახებ“ კანონის 26-ე მუხლში. მართალია, ამხანაგობის
თავმჯდომარე სასამართლოში ამხანაგობის სახელით გამოდის,

მაგრამ, მითითებული მუხლიდან გამომდინარე, იგი არ განკარგავს ამხანაგობის საერთო ქონებას, არ იღებს გადაწყვეტილებას ამხანაგობის კუთვნილი ქონების მფლობელობაში გადაცემის ან გამოთხოვის შესახებ. ამ შემთხვევაში, ამხანაგობის თავმჯდომარე კრების გადაწყვეტილების შესრულებას უზრუნველყოფს და იგი უფლებამოსილია, მსგავსი საკითხების გადასაწყვეტად ამხანაგობის წევრთა კრება მოიწვიოს, მაგრამ არ არის უფლებამოსილი, საკუთარი ინიციატივით სასამართლოში სარჩელი აღძრას. ამხანაგობის თავმჯდომარის მოთხოვნა სამართლებრივ საფუძველს მხოლოდ კრების გადაწყვეტილების არსებობის პირობებში იძენს, განსახილველ შემთხვევაში კი, ამგვარი გადაწყვეტილება საქმეში წარმოდგენილი არ არის. ამ გარემოების გათვალისწინებით, მ. დ.-ის სარჩელი უსაფუძვლოა.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება, სწორედ აღნიშნული სამართლებრივი შეფასების საფუძველზე უნდა მიეღო, ამასთან, სასამართლო ეყრდნობა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტს რომლის თანახმადაც, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას.

საკასაციო სასამართლო ითვალისწინებს იმ გარემოებას, რომ სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ სწორ სამართლებრივ შეფასებას არ ემყარება და მიიჩნევს, რომ ბმა „გ.-ის“ თავმჯდომარე მ. დ.-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 410-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. ბმა „გ.-ის“ თავმჯდომარე მ. დ.-ის საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

2. უცვლელად დარჩეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 26 ივნისის განჩინება;

საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ამხანაგობიდან ნავროთა მიღება-გარიცხვის შესახებ

განჩინება

№ას-743-696-2010

20 იანვარი, 2011 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მ. სულხანიშვილი,
პ. სილაგაძე

დავის საგანი: საერთო კრების ოქმისა და დებულების ბათილად ცნობა

აღწერილობითი ნაწილი:

2004 წლის 19 მაისს ლ. ს-იას, ვ. დ-ძის, ე. ჯ-ძის, ს. თ-ელის, ჯ. ბ-ძის, ი. დ-ძის, კ. შ-ავას, მ. მ-შვილის, ხ. გ-იას, შ. გ-ძის, რ. ხ-იას წარმომადგენელმა ბ. ბ-ულმა ვაკე-საბურთალოს რაიონულ სასამართლოს ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის წინააღმდეგ სარჩელით მიმართა.

მოსარჩევეების განმარტებით, ისინი 1990 წლიდან „ს.-ს“ წევრები არიან. 2003 წლის მაისში აღნიშნულ ამხანაგობას 15461 კვ.მ. მიწის ნაკვეთი დაუმაგრდა. ამ დროისათვის ამხანაგობის წევრების რაოდენობა 54-ს შეადგენდა. 2003 წლის 15 ოქტომბრის №30 ოქმით ამხანაგობის 9-კაციანი საინიციატივო ჯგუფის 4 წევრმა უკანონოდ მიიღო 60 ახალი წევრი, რითაც შემცირდა დანარჩენი წევრების წილობრივი მონაწილეობა, გარდა ამისა, საინიციატივო ჯგუფის 2003 წლის 27 დეკემბრის №21 ოქმით ზემოთდასახელებული 16 წევრი ყოველგვარი გაფრთხილებისა და შეტყობინების გარეშე გაირიცხა ამხანაგობიდან. მოსარჩევეთა მითითებით, სამოქალაქო კოდექსის 930-940 მუხლების თანახმად, საინიციატივო ჯგუფი არ იყო უფლებამოსილი წევრების მიღების ან გარიცხვის საკითხი გადაწყვიტა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე მოსარჩევეებმა მოითხოვეს:

1. „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის კრების 2003 წლის 15 ოქტომბრის №20 ოქმის ახალი წევრების მიღებისა და ამხანაგობის წევრების ხელაღსრული რეგისტრაციის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების ნაწილში ბათილად ცნობა;

2. „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის კრების 2003 წლის 27 დეკემბრის №21 ოქმის წევრების გარიცხვის ნაწილში ბათილად ცნობა.

ვაკე-საბურთალოს რაიონული სასამართლოს 2005 წლის 2 თებერვლის განჩინებით საქმეში მესამე პირებად ჩაებნენ მ. ე-ავი და სხვანი.

2005 წლის 24 თებერვლის დაზუსტებული სარჩელით მოსარჩელეებმა ასევე მოითხოვეს „ს.-ს“ თავმჯდომარის მიერ 2003 წლის 5 მარტს ინდ. მენარმე ვ. ხ-ძესთან გაფორმებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობა.

2006 წლის 1 მარტს მოსარჩელეებმა მოთხოვნა კვლავ დააზუსტეს და ასევე მოითხოვეს „ს.-ს“ საერთო კრების 2004 წლის 22 მარტის №23 ოქმის, აგრეთვე ამხანაგობის დებულების ბათილად ცნობა.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2006 წლის 27 დეკემბრის განჩინებით საქმეში მესამე პირებად ჩაებნენ ლ. ფ-ძე, ჯ. ზ-შვილი და ლ. მ-იანი.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2009 წლის 5 მაისის გადაწყვეტილებით ლ. ს-იას, ვ. დ-ძის, ე. ჯ-ძის, ს. თ-ელის, ჯ. ბ-ძის, ი. დ-ძის, კ. შ-ავას, მ. მ-შვილის, ხ. გ-იას, შ. გ-ძის, რ. ხ-იას სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ბათილად იქნა ცნობილი ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის 2003 წლის 15 ოქტომბრის კრების ოქმი №20 ახალი წევრების მიღების ნაწილში; ბათილად იქნა ცნობილი ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის 2003 წლის 27 დეკემბრის კრების ოქმი №21 ლ. ს-იას, ვ. დ-ძის, ე. ჯ-ძის, ს. თ-ელის, ჯ. ბ-ძის, ი. დ-ძის, კ. შ-ავას, გ. მ-შვილის, ხ. გ-იას, შ. გ-ძის, რ. ხ-იას ამხანაგობის წევრობიდან გარიცხვის ნაწილში. ბათილად იქნა ცნობილი ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის 2004 წლის 22 მარტის კრების ოქმი №23 და ოქმით დამტკიცებული ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ დებულება. მოსარჩელეებს უარი ეთქვათ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე 2003 წლის 5 მარტს ინდ. მენარმე „ვ. ხ-ძეს“ და ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ შორის დადებული ხელშეკრულების ბათილად ცნობის ნაწილში.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს აღნიშნული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით ორივე მხარემ გაასაჩივრა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2009 წლის 18 ნოემბრის განჩინებით საქმეზე თანამოპასუხეებად ჩაებნენ მ. ჭ-ძე და სხვანი.

იმავე სასამართლოს 2010 წლის 7 აპრილის განჩინებით ლ. ს-იას, ვ. დ-ძის, ე. ჯ-ძის, ს. თ-ელის, ჯ. ბ-ძის, ი. დ-ძის, კ. შ-ავას, მ. მ-შვილის, ხ. გ-იას, შ. გ-ძის და რ. ხ-იას სააპელაციო საჩივარი არ

დაკმაყოფილდა; გ. თ-იას, ვ. გ-იას, ჯ. ძ-ძის, გ. გ-შვილის სააპელაციო საჩივარი ასევე არ დაკმაყოფილდა, პირველი ინსტანციის სასამართლოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება უცვლელად დარჩა.

სააპელაციო სასამართლომ საქმეზე დადგენილად მიიჩნია შემდეგი გარემოებები მიიჩნია:

1. საქალაქო საბჭოს აღმასკომის 1982 წლის 5 აგვისტოს №393 გადაწყვეტილებით საქართველოს მხატვართა კავშირთან ჩამოყალიბდა №501 საბინაო სამშენებლო კოოპერატივი, რომელსაც 1987 წლის 1 აგვისტოს №1309 განკარგულებით დაუმაგრდა მიწის ნაკვეთი ... III მ/რ-ში;

2. სახალხო დეპუტატთა საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1989 წლის 18 მაისის №10.27.262 გადაწყვეტლებით ძალადაკარგულად ჩაითვალა საქალაქო საბჭოს აღმასკომის 1982 წლის 5 აგვისტოს №393 და კალინინის რაისაბჭოს აღმასკომის 1986 წლის 21 მაისის №1033 გადაწყვეტილებები საქართველოს სსრ მხატვართა კავშირთან №501 საბინაო-სამშენებლო კოოპერატივის შექმნის შესახებ; 2. საქართველოს სსრ მხატვართა კავშირთან შეიქმნა ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა, რომელსაც დამაგრებული დარჩა საქალაქო საბჭოს აღმასკომის 1987 წლის 31 აგვისტოს განკარგულებით გამოყოფილი მიწის ნაკვეთი – ... ქუჩის ფერდობებზე მესამე მიკრორაიონში საბინაო მეურნეობის სამმართველოს სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს ორჯონიკიძის რაიონის სპეცავტომეურნეობის და ავტოტექმომსახურეობის სადგურის მიერ დაკავებულ ტერიტორიაზე;

3. თ-ისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1989 წლის 16 აგვისტოს 19.26.610 გადაწყვეტილებით საინიციატივო ჯგუფის წევრებს ნება დართეს საბინაო მეურნეობების სამმართველოს სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს საბურთალოს რაიონის სპეცავტომეურნეობის და ავტოტექმომსახურების სადგურის მიერ დაკავებულ ტერიტორიაზე ინდივიდუალური მენაშენეების ამხანაგობის საცხოვრებელი სახლის აშენებაზე; საინიციატივო ჯგუფის წევრების გ. თ-იას, გ. ხ-ავას, გ. გ-ევის, ჯ. ძ-ძის, ბ. ძ-იას, ვ. გ-იას, ი. ფ-შვილის, ე. ფ-იანის და ბ. კ-ავას შემადგენლობით ჩამოყალიბდა ინდივიდუალური მენაშენეების ამხანაგობა და ეწოდა „ს.“; ამხანაგობა „ს.-ს“ გამგეობის თავმჯდომარედ დამტკიცდა გ. თ-ია;

4. თ-ისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1990 წლის 7 თებერვლის

გადაწყვეტილებით ამხანაგობაში განვეერიანდა 16 ფიზიკური პირი (1. გ. თ-ია, 2. ს. რ-შვილი, 3. ქ. კ-ძე, 4. მ. ჭ-ძე, 5. ო. კ-შვილი, 6. კ. შ-ავა, 7. ლ. ს-ია, 8. ბ. კ-ავა, 9. გ. მ-შვილი, 10. ვ. ნ-ია, 11. თ. შ-შვილი, 12. ჯ. ძ-ძე, 13. ე. ფ-იანი, 14. გ. ხ-ავა, 15. ვ. ხ-ია, 16. ვ. მ-შვილი);

5. თ-ისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1990 წლის 21 თებერვლის გადაწყვეტილებით ამხანაგობაში განვეერიანდა 12 ფიზიკური პირი (1. ა. კ-ძე, 2. რ. ხ-ია, 3. ვ. ფ-შვილი, 4. ი. დ-ძე, 5. ი. ფ-ძე, 6. ბ. ძ-ია, 7. ა. ნ-ული, 8. ლ. კ-შვილი, 9. ვ. გ-ია, 10. შ. გ-ძე, 11. ხ. გ-ია, 12. ც. ბ-შვილი);

6. თბილისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1990 წლის 3 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ამხანაგობაში განვეერიანდა 36 ფიზიკური პირი;

7. 2003 წლის 5 მარტს მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ სახელით მის თავმჯდომარეს გ. თ-იას და ინდ. მენარემე „ვ. ხ-ძეს“ შორის გაფორმდა ხელშეკრულება. ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენდა ქ. თ-ისში, ... ქ. №125-ში მრავალსართულიანი შენობის მშენებლობა;

8. ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის (გამგეობის) 2003 წლის 15 ოქტომბრის კრების №20 ოქმის თანახმად, ამხანაგობის წევრებმა გ. თ-იამ, ვ. გ-იამ, ჯ. ძ-ძემ და გ. გ-შვილმა მიიღეს გადაწყვეტილება ამხანაგობის ახალი 60 წევრის მიღების შესახებ;

9. ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის ოთხი წევრის გ. თ-იას, ვ. გ-იას, ჯ. ძ-ძის და გ. გ-შვილის მიერ 2003 წლის 27 დეკემბრის №21 კრებაზე მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ამხანაგობის წევრობიდან ვ. დ-ძის, ლ. ს-იას, ე. ჯ-ძის, თ. ქ-შვილის, ს. თ-ელის, ჯ. ბ-ძის, ი. დ-ძის, კ. შ-ავას, გ. მ-შვილის, ო. კ-შვილის, ხ. გ-იას, მ. გ-იას, შ. გ-ძის, ლ. ხ-ავას, რ. ხ-იას, ვ. ხ-იას გარიცხვის შესახებ. ამხანაგობის წევრების გარიცხვის საფუძვლად მიეთითა ამხანაგობის დებულების მე-20 მუხლი, კერძოდ, ამხანაგობის წევრების გარიცხვის მიზეზი გახდა შესატანის შეტანის ვალდებულების შეუსრულებლობა;

10. ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საერთო კრებაზე 2004 წლის 22 მარტს დამტკიცდა საინიციატივო ჯგუფის მიერ წარმოდგენილი ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ დებულება; ამხანაგობამ მოიწონა ს.-ს თავმჯდომარის გ. თ-იას მიერ განუული შრომა; ამხანაგობის წევრებმა მოი-

წონეს სამშენებლო კომპანიის წარმომადგენლის ვ. ხარშლადის ინფორმაცია, ასაშენებელი სახლის პროექტი და ხელშეკრულებების შინაარსი; დამტკიცდა ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ წევრების სია მშენებელთან გაფორმებული ხელშეკრულებების საფუძველზე; საინიციატივო ჯგუფში მე-5 წევრად არჩეული და შეყვანილ იქნა დ. სამხარაძე; შეიქმნა საკონსულტაციო საბჭო თავმჯდომარისა და 2 წევრისაგან. საკონსულტაციო საბჭოს თავმჯდომარედ არჩეული იქნა ო. ა-ძე და ორი წევრი: ა. ჭ-ია და ი. გ-ია; ამხანაგობა „ს.-ს“ საერთო კრებაზე დამტკიცდა საინიციატივო ჯგუფის მიერ წარმოდგენილი ოქმები №18, №19, №20, №21, №22.

სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობები, თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის 1998 წლის 8 სექტემბრის №582 გადაწყვეტილებით დამტკიცებული დებულების თანახმად, იქმნებოდნენ საცხოვრებელი სახლების მშენებლობის, შემდგომი ექსპლუატაციის მიზნით და ექვემდებარებოდნენ რეგისტრაციას შესაბამისი რაიონის გამგეობაში. სამოქალაქო კოდექსის 1506-ე მუხლით ძალადაკარგულად ჩაითვალა ის ნორმატიული აქტები, რომლებიც განსხვავებულად აწესრიგებდნენ სამოქალაქო კოდექსით მონესრიგებულ ურთიერთობებს. ვინაიდან ამხანაგობათა წევრების ურთიერთობა გრძელდებოდა 1997 წლის 25 ნოემბრის შემდეგაც, გამოყენებული უნდა ყოფილიყო ახალი სამოქალაქო კოდექსი.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე განმარტა, რომ ახალი სამოქალაქო კოდექსის საფუძველზე ყველა საკითხი, რაც დაკავშირებულია საერთო საქმიანობის მიზნის მისაღწევად, მათ შორის ამხანაგობის წევრის ამხანაგობიდან გარიცხვისა და ამხანაგობაში წევრად მიღების საკითხები, წყდება ამხანაგობის საერთო კრებაზე. სასამართლომ არ გაიზიარა მოპასუხის მითითება, რომ 1989 წლის 16 აგვისტოს №19.29.610 გადაწყვეტილების შესაბამისად გამგეობა უფლებამოსილი იყო მიეღო ამხანაგობაში ახალი წევრები, ასევე წევრების გარიცხვის შესახებ გადაწყვეტილებები, ვინაიდან გადაწყვეტილების მეხუთე პუნქტიდან აღნიშნული არ გამომდინარეობდა. ამასთან, სასამართლომ განმარტა, რომ იმ დროს მოქმედი ნორმების შესაბამისად, ამხანაგობაში წევრის მიღებისა და გარიცხვის საკითხზე გადაწყვეტილებას იღებდა საერთო კრება, რომელსაც ამტკიცებდა გამგეობა. მოპასუხის განმარტება აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით (წევრის მიღება და გარიცხვა) გამგეობის უფლებამოსილების შესახებ ემყარება მხოლოდ ზეპირ განმარტე-

ბას, რაც ვერ იქნებოდა გაზიარებული.

სააპელაციო სასამართლომ ასევე არ გაიზიარა მოპასუხის არგუმენტი, რომ 2003 წლის 15 ოქტომბრის და 2003 წლის 27 დეკემბრის №21 კრების გადაწყვეტილებები მოწონებული იქნა ამხანაგობის 2004 წლის 22 მარტის კრებაზე, ვინაიდან აღნიშნულ კრებას ესწრებოდა ამხანაგობის 30 წევრი. კრებაზე დამსწრე სხვა პირები არ წამოადგენენ ამხანაგობის წევრებს, ვინაიდან ამხანაგობაში მათი განევრიანების შესახებ გადაწყვეტილება (2003 წლის 15 ოქტომბრის გადაწყვეტილება) ბათილი იყო, ამასთან, აღნიშნულ კრებაზე არ იყო მოწვეული ამხანაგობის 34 წევრი. სააპელაციო სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ წევრების გარიცხვა ვალდებულების შესრულებისათვის დამატებითი ვადის მიცემის გარეშე, არამართლზომიერი საქციელი იყო.

აღნიშნული განჩინება საკასაციო წესით ორივე მხარემ გაასაჩივრა.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 25 ნოემბრის განჩინებით ლ. ს-იას, ვ. დ-ის, ე. ჯ-ის, ს. თ-ელის, ჯ. ბ-ის, ი. დ-ის, კ. შ-ავას, მ. მ-შვილის, ხ. გ-იას, შ. გ-ის, რ. ხ-იას საკასაციო საჩივარი განუხილველად დარჩა.

გ. თ-იამ, ვ. გ-იამ, ჯ. ძ-ძემ, გ. გ-შვილმა თავინათი საკასაციო საჩივრის დასასაბუთებლად შემდეგ ფაქტობრივი-სამართლებრივ წანამძღვრებზე მიუთითეს:

1. მოწინააღმდეგე მხარემ დუმილით მისცა თანხმობა საინიციატივო ჯგუფს ამხანაგობის სახელით გადაწყვეტილებები მიეღო;

2. მოსარჩელებმა სადავოდ გამგეობის მხოლოდ მათთვის მიუღებელი გადაწყვეტილებები გახადეს, ამდენად გამგეობის უფლებამოსილება, ზოგადად, ეჭვქვეშ არ დაუყენებიათ;

3. ამხანაგობის 16 წევრის გარიცხვისა და ახალი წევრების მიღების შესახებ გადაწყვეტილებები მოიწონა ამხანაგობის საერთო კრებამ, რითაც აღნიშნული გარიგება ნამდვილი გახდა;

4. ახალი წევრების მიღების ფორმალური ნაწილი დარღვეული რომც ყოფილიყო, ამ გზით ამხანაგობამ აუთვისებელი მიწების ჩამორთმევის საფრთხე აიცილა. ამდენად, ეს გადაწყვეტილება უკიდურეს აუცილებლობას წარმოადგენდა. მოცემულ შემთხვევაში, აცილებული საფრთხე უფრო მნიშვნელოვანი იყო, ვიდრე მიყენებული ზიანი;

5. ამხანაგობის გარიცხულმა წევრებმა ხელშეკრულების მოსალოდნელი შეწყვეტის შესახებ ჯერ კიდევ 1992 წლის 15 დეკემბრიდან იცოდნენ, როდესაც პირობით დადებული გარიგება

დაარღვიეს;

6. სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიყენა სამოქალაქო კოდექსის 1507-ე მუხლი;

7. საქმეში თანამოპასუხეებად ჩაბმული პირები სათანადო წესით არ ყოფილან დაბარებული. მათთვის განკუთვნილი უწყებები არასწორ მისამართებზე ამოიწერა;

8. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ ამხანაგობაში 64 წევრი იყო გაერთიანებული, მაგრამ არ გაითვალისწინა, რომ ამხანაგობიდან, თავიანთი განცხადების საფუძველზე, სხვადასხვა დროს 5 წევრი გაირიცხა;

9. სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ საერთო კრებაზე მონაწილე არ ყოფილა ამხანაგობის 34 წევრი. ეს გარემოება სინამდვილეს არ შეესაბამება, რადგანაც კრების მონაწილეთა და დღის წესრიგის შესახებ ინფორმაცია გამოქვეყნდა გაზეთ „მთელი კვირის“ 069(4161) ნომერში.

ბ. კოვამ, მ. ე-ავამ და ნ. ქ-ავამ თავინათ საკასაციო საჩივარში მიუთითეს, რომ სასამართლო სხდომაზე დაბარებული არ ყოფილან კანონმდებლობით დადგენილი წესით და არც საბოლოო განჩინება ჩაბარდათ.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 26 ოქტომბრის განჩინებით გ. გ-შვილის საკასაციო საჩივარი განუხილველად დარჩა.

იმავე პალატის 2010 წლის 5 ნოემბრის განჩინებით ჯ. ძ-ძის საკასაციო საჩივარზე საქმის წარმოება შეწყდა, ამ უკანასკნელის მიერ საკასაციო საჩივარზე უარის თქმის გამო.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების სამართლებრივი დასაბუთებულობა, განიხილა საკასაციო საჩივარი და მიიჩნია, რომ საკასაციო საჩივრები არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები მიიჩნია:

1. საქალაქო საბჭოს აღმასკომის 1982 წლის 5 აგვისტოს №393 გადაწყვეტილებით საქართველოს მხატვართა კავშირთან ჩამოყალიბდა №501 საბინაო სამშენებლო კოოპერატივი, რომელსაც 1987 წლის 1 აგვისტოს №1309 განკარგულებით დაუმაგრდა მიწის ნაკვეთი ... III მ/რ-ში;

2. სახალხო დეპუტატთა საქალაქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1989 წლის 18 მაისის №10.27.262 გადაწყვეტილებით ძალადაკარგულად ჩაითვალა საქალაქო საბჭოს აღმასკო-

მის 1982 წლის 5 აგვისტოს №393 და კალინინის რაისაბჭოს აღმასკომის 1986 წლის 21 მაისის №1033 გადაწყვეტილებები საქართველოს სსრ მხატვართა კავშირთან №501 საბინაო-სამშენებლო კოოპერატივის შექმნის შესახებ; 2. საქართველოს სსრ მხატვართა კავშირთან შეიქმნა ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა, რომელსაც დამაგრებელი დარჩა საქალაქო საბჭოს აღმასკომის 1987 წლის 31 აგვისტოს განკარგულებით გამოყოფილი მიწის ნაკვეთი – ... ქუჩის ფერდობებზე მესამე მიკრორაიონში საბინაო მეურნეობის სამმართველოს სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს ორჯონიკიძის რაიონის სპეცავტომეურნეობის და ავტოტექმომსახურეობის სადგურის მიერ დაკავებულ ტერიტორიაზე;

3. თ-ისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1989 წლის 16 აგვისტოს 19.26.610 გადაწყვეტილებით საინიციატივო ჯგუფის წევრებს ნება დართეს საბინაო მეურნეობების სამმართველოს სარემონტო-სამშენებლო სამმართველოს საბურთალოს რაიონის სპეცავტომეურნეობის და ავტოტექმომსახურების სადგურის მიერ დაკავებულ ტერიტორიაზე ინდივიდუალური მენაშენეების ამხანაგობის საცხოვრებელი სახლის აშენებაზე; საინიციატივო ჯგუფის წევრების გ. თ-იას, გ. ხ-ავას, გ. კ-ევის, ჯ. ძ-ძის, ბ. ძ-იას, ვ. გ-იას, ი. ფ-შვილის, ე. ფ-იანის და ბ. კ-ავას შემადგენლობით ჩამოყალიბდა ინდივიდუალური მენაშენეების ამხანაგობა და ეწოდა „ს.-“; ამხანაგობა „ს.-ს“ გამგეობის თავმჯდომარედ დამტკიცდა გ. თ-ია;

4. თ-ისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1990 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილებით ამხანაგობაში განევრიანდა 16 ფიზიკური პირი (1. გ. თ-ია, 2. ს. რ-შვილი, 3. ქ. კ-ძე, 4. მ. ჭ-ძე, 5. ო. კ-შვილი, 6. კ. შ-ავა, 7. ლ. ს-ია, 8. ბ. კ-ავა, 9. გ. მ-შვილი, 10. ვ. ნ-ია, 11. თ. შ-შვილი, 12. ჯ. ძ-ძე, 13. ე. ფ-იანი, 14. გ. ხ-ავა, 15. ვ. ხ-ია, 16. ვ. მ-შვილი);

5. თ-ისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1990 წლის 21 თებერვლის გადაწყვეტილებით ამხანაგობაში განევრიანდა 12 ფიზიკური პირი (1. ა. კ-ძე, 2. რ. ხ-ია, 3. ვ. ფ-შვილი, 4. ი. დ-ძე, 5. ი. ფ-ძე, 6. ბ. ძ-ია, 7. ა. ნ-ული, 8. ლ. კ-შვილი, 9. ვ. გ-ია, 10. შ. გ-ძე, 11. ხ. გ-ია, 12. ც. ბ-შვილი);

6. თ-ისის საბურთალოს სახალხო დეპუტატთა რაიონული საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის 1990 წლის 3 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ამხანაგობაში განევრიანდა 36 ფიზიკური;

7. 2003 წლის 5 მარტს მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ სახელით მის თავმჯდომარეს გ. თ-იას და ინდ. მენარემე „ვ. ხ-ძეს“ შორის გაფორმდა ხელშეკრულება. ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენდა ქ. თ-ისში, ... ქ. №125-ში მრავალსართულიანი შენობის მშენებლობა;

8. ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის (გამგეობის) 2003 წლის 15 ოქტომბრის კრების №20 ოქმის თანახმად, ამხანაგობის წევრებმა გ. თ-იამ, ვ. გ-იამ, ჯ. ძ-ძემ და გ. გ-შვილმა მიიღეს გადაწყვეტილება ამხანაგობის ახალი 60 წევრის მიღების შესახებ;

9. ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საინიციატივო ჯგუფის ოთხი წევრის გ. თ-იას, ვ. გ-იას, ჯ. ძ-ძის და გ. გ-შვილის მიერ 2003 წლის 27 დეკემბრის №21 კრებაზე მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ამხანაგობის წევრობიდან ვ. დ-ძის, ლ. ს-იას, ე. ჯ-ძის, თ. ქ-შვილის, ს. თ-ელის, ჯ. ბ-ძის, ი. დ-ძის, კ. შ-ავას, გ. მ-შვილის, ო. კ-შვილის, ხ. გ-იას, მ. გ-იას, შ. გ-ძის, ლ. ხ-ავას, რ. ხ-იას, ვ. ხ-იას გარიცხვის შესახებ. ამხანაგობის წევრების გარიცხვის საფუძვლად მიეთითა ამხანაგობის დებულების მე-20 მუხლი, კერძოდ, ამხანაგობის წევრების გარიცხვის მიზეზი გახდა შესატანის შეტანის ვალდებულების შეუსრულებლობა;

10. ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ საერთო კრებაზე 2004 წლის 22 მარტს დამტკიცდა საინიციატივო ჯგუფის მიერ წარმოდგენილი ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ დებულება; ამხანაგობამ მოიწონა ს.-ს თავმჯდომარის გ. თ-იას მიერ გაწეული შრომა; ამხანაგობის წევრებმა მოიწონეს სამშენებლო კომპანიის წარმომადგენლის ვ. ხ-ის ინფორმაცია, ასაშენებელი სახლის პროექტი და ხელშეკრულებების შინაარსი; დამტკიცდა ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-ს“ წევრების სია მშენებელთან გაფორმებული ხელშეკრულებების საფუძველზე; საინიციატივო ჯგუფში მე-5 წევრად არჩეული და შეყვანილ იქნა დ. ს-ე; შეიქმნა საკონსულტაციო საბჭო თავმჯდომარისა და 2 წევრისაგან. საკონსულტაციო საბჭოს თავმჯდომარედ არჩეული იქნა ო. ა-ძე და ორი წევრი: ა. ჭ-ია და ი. გ-იაა; ამხანაგობა „ს.-ს“ საერთო კრებაზე დამტკიცდა საინიციატივო ჯგუფის მიერ წარმოდგენილი ოქმები №18, №19, №20, №21, №22.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და

დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია წარმოადგენს მხარის მითითებას პროცესულურ-სამართლებრივ დარღვევებზე, რომლებმაც ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად დადგენა განაპირობეს. კასატორს ამგვარი პრეტენზია არ წარმოუდგენია, შესაბამისად, ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებები საკასაციო პალატი-სათვის სავალდებულოა.

საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებას, რომ მოცემული ურთიერთობის მოსაწესრიგებლად 1997 წლის სამოქალაქო კოდექსის ნორმები უნდა იქნეს გამოყენებული.

აღნიშნული კოდექსის 930-ე მუხლის თანახმად, ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულებით ორი ან რამდენიმე პირი კისრულობს ერთობლივად იმოქმედოს საერთო სამეურნეო ან სხვა მიზნების მისაღწევად ხელშეკრულებით განსაზღვრული საშუალებებით, იურიდიული პირის შეუქმნელად, შესაბამისად, უდავოა, რომ ინდივიდუალურ მენაშენეთა ამხანაგობა „ს.-თან“ დაკავშირებული ურთიერთობა ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) ხელშეკრულებას წარმოადგენს.

იმავე კოდექსის 934-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, თუ ხელშეკრულება სხვა რამეს არ ითვალისწინებს, ხელშეკრულების მონაწილეები ერთობლივად უძღვებიან საქმეებს და წარმოადგენენ ამხანაგობას მესამე პირებთან ურთიერთობაში. ყოველი გარიგების დადებისას საჭიროა ხელშეკრულების ყველა მონაწილის თანხმობა.

საკასაციო პალატა იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს პოზიციას, რომ როგორც ამხანაგობაში ახალი წევრების მიღების, ისე არსებული წევრების გარიცხვის შესახებ გადაწყვეტილება უნდა მიეღოს საერთო კრებას. სააპელაციო სასამართლომ მართებულად არ გაიზიარა მხარის მტკიცება, რომ 1989 წლის 16 აგვისტოს №19.29.610 გადაწყვეტილებით საინიციატივო ჯგუფს (გამგეობას) ამგვარი უფლებამოსილება გააჩნდა, რადგანაც აღნიშნული გადაწყვეტილება მსგავს პირობას არ შეიცავს.

საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის მტკიცებას, რომ გამგეობის გადაწყვეტილება ახალი წევრების მიღებისა და ამხანაგობის 16 წევრის გარიცხვის შესახებ უფლებამოსილმა პირმა (საერთო კრებამ) მოიწონა, რითაც ნების გამოვლენა ნამდვილი გახდა.

საკასაციო პალატა აღნიშნულთან დაკავშირებით ასევე იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს პოზიციას, რომ, ვინაიდან 2004 წლის 22 მარტის საერთო კრებას არ ესწრებოდა ამხანაგო-

ბის ყველა წევრი, აღნიშნული კრების მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებას იურიდიული ძალა არ აქვს.

რაც შეეხება კასატორის მტკიცებას, რომ ახალი წევრების მიღებით აცილებულ იქნა უფრო დიდი საფრთხე (აუთვისებელი მინების ჩამორთმევა), ამდენად, ადგილი ჰქონდა უკიდურეს აუცილებლობას, საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ ზემოაღნიშნული ინსტიტუტი სრულიად სხვა სამართლებრივ ურთიერთობებს ანესრიგებს და მოცემულ დავასთან კავშირი არ აქვს.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ხ. კ-ოვას, მ. ე-ავისა და ნ. ქ-ავას საკასაციო საჩივარი ასევე უსაფუძვლოა.

აღნიშნული კასატორების ძირითად არგუმენტი ისაა, რომ სააპელაციო სასამართლომ ისინი არ მიიწვია საქმის განხილვაზე და არ გაუგზავნა საბოლოო განჩინება. დანარჩენ ნაწილში საკასაციო საჩივარი გ. თ-იასა და ვ. გ-იას საჩივრის ანალოგიურ ნაწილებს შეიცავს.

საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს ხ. კ-ოვას, მ. ე-ავისა და ნ. ქ-ავას მტკიცებას, რომ ისინი საქმის განხილვისას მიწვეულები არ ყოფილან.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 77-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, თუ საქმეში მოსარჩელე, აპელანტი, კასატორი, მოწინააღმდეგე მხარე 10-ზე მეტი პირია და არ არსებობს ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული გარემოებები, სასამართლო უწყება ეგზავნება სარჩელზე (საჩივარზე, შესაგებებელზე) ხელის მომწერ პირველ სამ პირს. უწყების ჩაბარება ერთ-ერთი მათგანისათვის ნიშნავს უწყების ჩაბარებას მის მხარეზე მონაწილე ყველა პირისათვის.

როგორც საქმის მასალებით ირკვევა, სააპელაციო სასამართლომ უწყებები მოპასუხეებად ჩაბმულ ყველა პირს გაუგზავნა, მათ შორის ხ. კ-ოვას, ნ. ქ-ავასა და მ. ე-ავს. აღნიშნული უწყებები ჩაჰბარდა 24 პირს, ხ. კ-ოვას ჩათვლით, ხოლო ნ. ქ-ავასა და მ. ერითავს უწყება ვერ ჩაჰბარდა მისამართის დაუზუსტებლობის გამო.

რაც შეეხება გასაჩივრებულ განჩინებას, სააპელაციო სასამართლომ იგი მოპასუხეების ადვოკატს – ბ. ვ-ს გაუგზავნა. საამართლო საპროცესო კოდექსის 70-ე მუხლის საფუძველზე კი, დასაშვებია განჩინების ასლის გაგზავნა წარმომადგენლისათვის და მხარისათვის ასევე გაგზავნა სავალდებულო არაა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს არ დაურღვევია სასამართლო შეტყობინებისა და დაბარების პროცესუალური წესები, რაც შეეხება კასატორების პრეტენზიას, რომ უწყებები

არასწორ მისამართზე ამოიწერა, საკასაციო პალატა ვერ გაიზარებს, ვინაიდან, როგორც საქმიდან ირკვევა, სააპელაციო სასამართლოს უწყებები მხარის მიერ წარდგენილ მისამართებზე აქვს გაგზავნილი, მისამართის სიზუსტესა და სისწორეზე კი, თავად მხარეა პასუხისმგებელი.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ კანონის მითითებულ დარღვევას არა აქვს ადგილი.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ გასაჩივრებული განჩინება დასაბუთებული, კანონიერია და მისი გაუქმების სამართლებრივი საფუძველი არ არსებობს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 284-ე, 410-ე მუხლებით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. გ. თ-იასა და ვ. გ-იას საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

2. ხ. კ-ოვას, მ. ე-ავისა და ნ. ქ-ავას საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;

3. მოცემულ საქმეზე უცვლელად დარჩეს თ-ისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2010 წლის 7 აპრილის განჩინება;

საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

**საოჯახო სამართალი
მეუღლეთა თანასაკუთრება**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სასჯელით**

№ას-290-276-2013

23 დეკემბერი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
**შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პ. სილაგაძე,
ბ. ალავიძე**

დავის საგანი: მოძრავი ნივთების ყადაღისგან გათავისუფლება

აღწერილობითი ნაწილი:

ი. ც-მა სარჩელი აღძრა მ. ნ-ის, ხ. ა-სა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიმართ მოძრავი ქონების: ავეჯის – ე.წ. „გორკას“, ატლასის ფირმის გაზქურისა და „BAXI“-ის ფირმის გაზის ცენტრალურ გამათბობლის ყადაღისაგან გათავისუფლების მოთხოვნით შემდეგ გარემოებათა გამო:

იგი არის შპს „ლ“-ის ერთადერთი დამფუძნებელი და ეწევა სამეწარმეო საქმიანობას, საიდანაც აქვს საკუთარი შემოსავალი. საკუთარი შემოსავლით შეიძინა აღნიშნული ნივთები, რაც წარმოადგენს მის პირად საკუთრებას. ამასთან, ეს ნივთები მის კუთვნილ სახლში არის განთავსებული. მ. ნ-ე ფაქტიურად ცხოვრობს მის კუთვნილ ბინაში, მაგრამ მონაწილეობა არ მიუღია ნივთების შექმნაში, მას დაფუძნებული აქვს შპს „ზ-ი“ და ეწევა სხვადასხვა საქმიანობას, აქვს ვალები და მისი კრედიტების გამო საცხოვრებელი ბინაც იპოთეკით არის დატვირთული. დაყადაღებული მოძრავი ნივთები შეიძინა პირადად და ისინი არ წარმოადგენს სამინისტროს და ხ. ა-ის მოვალე მ. ნ-ის საკუთრებას.

მოპასუხე მ. ნ-ე დაეთანხმა ყველა ფაქტობრივ გარემოებას და ცნო სარჩელი.

მოპასუხე ხ. ა-ეს სასამართლოში არც შესაგებელი წარუდგენია და არც სხდომაზე არ გამოცხადებულა.

მოპასუხე საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო არ დაეთანხმება არცერთ ფაქტობრივ გა-

რემოებას და მოითხოვა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლით: მოძრავი ნივთები შეძენილია ქორნიების პერიოდში, არის თანასაკუთრება და ყადაღა სწორად ადევს მოვალის ქონებას.

ახალციხის რაიონული სასამართლოს 2012 წლის 18 მაისის გადაწყვეტილებით ყადაღა მოეხსნა მოვალე მ. ნ-ის ქონების აღწერისა და დაყადაღების შესახებ აღსრულების ეროვნული ბიუროს სამცხე-ჯავახეთის სააღსრულებო ბიუროს 2012 წლის 22 თებერვლის აქტის საფუძველზე დაყადაღებულ მოძრავ ქონებას, კერძოდ, ავეჯს – ე.წ. „გორკას“, ატლასის ფირმის გაზქურასა და „BAXI“-ის ფირმის გაზის ცენტრალურ გამათბობელს.

რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 11 იანვრის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა და უცვლელად დარჩა გასაჩივრებულ გადაწყვეტილება შემდეგი დასაბუთებით:

სამცხე-ჯავახეთის სააღსრულებო ბიუროს მიერ 2012 წლის 22 თებერვალს მოვალე მ. ნ-ის საცხოვრებელ ადგილას – ქ. ახალციხეში, ს-ას ქ. №13/4-ში არსებულ მოძრავ ნივთებს ყადაღა დაედო სააღსრულებო წარმოების შესაბამისად, ფიზიკური პირის ბ. ა-ის (კერძო არბიტრაჟის გადაწყვეტილებით, სააღსრულებო ფურცელი №01/08-274) და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს (თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2010 წლის 16 აპრილის გადაწყვეტილებით, სააღსრულებო ფურცელი №3/494-10) სასარგებლოდ დაკისრებული თანხების იძულებითი წესით გადახდის მიზნით.

დადგენილია, რომ ი. ც-ი და მ. ნ-ე 2007 წლის 21 სექტემბრიდან იმყოფებიან რეგისტრირებულ ქორნიებაში. ი. ც-ი ეწევა სამეწარმეო საქმიანობას და წარმოადგენს 2009 წლის 2 თებერვალს დაფუძნებული შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოების „ლ“-ის 100%-იანი წილის მფლობელს. საზოგადოების საიდენტიფიკაციო კოდია №224092434, დირექტორი გ. ი-ე.

საქმის მასალებით დგინდება, რომ ქ. ახალციხე, ს-ას ქ. №14/4-ში – მდებარე საცხოვრებელი სახლი, რომელში არსებულ მოძრავ ნივთებსაც სამცხე-ჯავახეთის სააღსრულებო ბიუროს 2012 წლის 22 თებერვლის მოვალის ქონების აღწერისა და დაყადაღების შესახებ აქტით დაედო ყადაღა, საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოში საკუთრების უფლებით აღრიცხულია ი. ც-ის სახელზე.

საქმეში ასევე წარმოდგენილია ი. ც-ს და სხვადასხვა ფიზიკურ პირს შორის გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულებები, რომლითაც დგინდება, რომ აღნიშნული მოძრავი ნივთები შეიძინა ი. ც-მა, კერძოდ, 2009 წლის 20 ოქტომბერს ი. ც-მა 4500 ლარის გადახდის სანაცვლოდ ა. ც-ან შეიძინა ავეჯი „გორკა“, რომელიც შედგებოდა ორი მაგიდის, რვა სკამის, ორი კარადის და ერთი კედლისაგან. 2009 წლის 15 ოქტომბერს ი. ც-მა ქ. ახალციხეში მცხოვრებ ა. ზ-ან შეიძინა „ატლასის“ ფირმის გაზქურა 450 ლარად. 2010 წლის 15 ნოემბერს ი. ც-მა ა. ც-ან შეიძინა მეორადი გაზის ცენტრალური გამათბობელი 450 ლარად.

სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 151-ე და 158-ე მუხლებზე და აღნიშნა: ივარაუდება, რომ ნივთის მფლობელი არის ნივთის მესაკუთრე, ხოლო საკუთვნიბელი არის მოძრავი ნივთი, რომელიც, თუმცა არ არის მთავარი ნივთის შემადგენელი ნაწილი, მაგრამ განკუთვნილია მთავარი ნივთის სამსახურისთვის, დაკავშირებულია მასთან საერთო სამეურნეო დანიშნულებით, რის გამოც იგი სივრცობრივ კავშირშია მთავარ ნივთთან და დამკვიდრებული შეხედულების მიხედვით, ითვლება საკუთვნიბლად. საკუთვნიბლის თვისებას შეადგენს ის, რომ იგი მთავარ ნივთთან დაკავშირებულია საერთო სამეურნეო დანიშნულებით, რაც გამოიხატება იმაში, რომ საკუთვნიბელი განკუთვნილია მთავარი ნივთის სამსახურისათვის. საკუთვნიბელი სივრცობრივად უკავშირდება მთავარ ნივთს, სანინალმდეგოს დამტკიცებამდე, მთავარი ნივთის მესაკუთრე იმავდროულად საკუთვნიბლის მესაკუთრედ მიიჩნევა. საცხოვრებელ ბინაში არსებული ავეჯი განკუთვნილია მისი სამსახურისათვის და დაკავშირებულია მასთან საერთო სამეურნეო დანიშნულებით.

მოცემულ შემთხვევაში, საქმის მასალებით დადგენილია, რომ ი. ც-ი არის იმ საცხოვრებელი სახლის მესაკუთრე, რომელში არსებულ მოძრავ ნივთებსაც სამცხე-ჯავახეთის სააღსრულებო ბიუროს 2012 წლის 22 თებერვლის მოვალის ქონების აღწერისა და დაყადაღების შესახებ აქტით დაედო ყადაღა და ცხოვრობს აღნიშნულ ბინაში. შესაბამისად, აღმასრულებლის მიერ ყადაღადადებული ნივთები წარმოადგენს ი. ც-ის კუთვნილი უძრავი ქონების – საცხოვრებელი სახლის საკუთვნიბელს.

ი. ც-ის, როგორც უძრავი ნივთის მესაკუთრის და სადავო დაყადაღებული მოძრავი ნივთების მფლობელის, მესაკუთრედ ყოფნის პრეზუმფციის სანინალმდეგო მტკიცებულება საქმეში არ მოიპოვება. ამასთან, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე და 103-ე მუხლების შესაბამისად, მოძრავი ნივთების მო-

სარჩელისადმი კუთვნილების ფაქტის მტკიცება სარწმუნოდ განხორციელა მოსარჩელემ – საქმის მასალებით დადასტურებულია სადავო მოძრავი ნივთების პირადად ი. ც-ის მიერ შექმნის ფაქტი.

სააპელაციო პალატამ ასევე არ გაიზიარა აპელანტის მსჯელობა მასზედ, რომ სადავო მოძრავი ნივთები წარმოადგენს მეუღლეთა თანასაკუთრებას.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ ერთ-ერთი მეუღლის მიერ ქონების შექმნის შემთხვევაში, ამ ქონების მეუღლეთა თანასაკუთრებად მიჩნევისათვის უნდა დგინდებოდეს, მეორე მეუღლის მიერ დამოუკიდებელი შემოსავლის რაიმე საპატიო მიზეზით არ არსებობის ფაქტი. განსახილველ შემთხვევაში, რაიმე მტკიცებულება რაც დაადასტურებდა იმ გარემოებას, რომ იმ პერიოდში, როდესაც ერთ-ერთი მეუღლე – ი. ც-ი ეწეოდა სამეურნეო საქმიანობას და შეიძინა რამოდენიმე მოძრავი ნივთი (მათ შორის ე.წ. „გორკა“, „ატლასის“ ფირმის გაზქურა და „BAXI“-ს ფირმის გაზის ცენტრალური გამათბობელი), მეორე მეუღლეს – მ. ნ-ეს, რომ რაიმე საპატიო მიზეზის გამო არ ჰქონდა დამოუკიდებელი შემოსავალი, საქმეში წარმოდგენილი არ არის. იმ პირობებში, როდესაც მოცემულ დავაზე მოსარჩელემ სასარჩელო მოთხოვნის საფუძვლად მითითებული გარემოებები დაადასტურა შესაბამისი მტკიცებულებებით, საწინააღმდეგოს მტკიცების ტვირთი მოპასუხის – საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მხარეზე იყო, რომელსაც არ გამოუყენებია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 და 102-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით მინიჭებული უფლებები თავისი შესაგებლის დასამტკიცებლად და მხოლოდ სარჩელის უარყოფით შემოიფარგლა.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ ი. ც-ის მიერ 2009-2010 წლებში შექმნილი სადავო მოძრავი ნივთები არ წარმოადგენენ მისი და მოპასუხე მ. ნ-ის თანასაკუთრებას.

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ და მოითხოვა გასაჩივრებული განაჩინების გაუქმება და საქმეზე ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი დასაბუთებით: სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა კანონი, არასწორად დაადგინა, რომ დაყადაღებული ქონება წარმოადგენს მოსარჩელე ი. ც-ის პირად საკუთრებას, ვინაიდან ნივთები წარმოადგენს მეუღლეთა თანასაკუთრებას, შექმნილია ქორწინე-

ბის პერიოდში და არის ერთობლივი მოხმარების საგნები.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს.

გასაჩივრებული განჩინებით სასამართლომ დადგინდა ფაქტობრივ გარემოებებს მისცა არასწორი სამართლებრივი შეფასება, რის შემდეგაც გააკეთა არასწორი დასკვნა:

1) სამცხე-ჯავახეთის სააღსრულებო ბიუროს მიერ 2012 წლის 22 თებერვალს ქ. ახალციხეში, ს-ას ქ. №14/4-ში მდებარე საცხოვრებელ სახლში დაყადაღებული მოძრავი ნივთები – ავეჯი – ე.წ. „გორკა“, „ატლასის“ ფირმის გაზქურა და გაზის ცენტრალურ გამათბობელი წარმოადგენს ი. ც-ის საკუთრებას. აღნიშნულის დასადასტურებლად სასამართლომ მიუთითა, რომ ქ. ახალციხეში, ს-ას ქ. №14/4-ში – მდებარე საცხოვრებელი სახლი, რომელში არსებულ მოძრავ ნივთებსაც სამცხე-ჯავახეთის სააღსრულებო ბიუროს 2012 წლის 22 თებერვლის მოვალის ყონების აღწერისა და დაყადაღების შესახებ აქტით დაედო ყადაღა, საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოში საკუთრების უფლებით აღრიცხულია ი. ც-ის სახელზე. შესაბამისად, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 158-ე მუხლის 1-ლი ნაწილისა და 151-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, ი. ც-ის საკუთრებაში რიცხულ საცხოვრებელ სახლში არსებული მოძრავი ნივთები, რომლებსაც დაედო ყადაღა წარმოადგენს ი. ც-ის კუთვნილი უძრავი ქონების – საცხოვრებელი სახლის საკუთვნილებს (იხ.: საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის 4 ივნისის გადაწყვეტილება №ას-1777-1755-2011). სასამართლომ განმარტა, რომ ი. ც-ის, როგორც უძრავი ნივთის მესაკუთრის და სადავო დაყადაღებული მოძრავი ნივთების მფლობელის, მესაკუთრედ ყოფნის პრეზუმფციის საწინააღმდეგო მტკიცებულება საქმეში არ მოიპოვება. ამასთან, დაყადაღებული ნივთები სხვადასხვა ფიზიკურ პირებთან გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულებების შესაბამისად შეიძინა ი. ც-მა.

2) სადავო დაყადაღებული მოძრავი ნივთები არ წარმოადგენს მეუღლეთა – ი. ც-ის და მ. ნ-ის თანასაკუთრებას. აღნიშნულის დასადასტურებლად სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლზე, რომლის თანახმადაც ერთ-ერთი მეუღლის მიერ ქონების შეძენის შემთხვევა-

ში მეუღლეთა თანასაკუთრების უფლება წარმოიშობა მაშინაც, თუ ერთ-ერთ მათგანს საპატიო მიზეზის გამო არ ჰქონდა დამოუკიდებელი შემოსავალი. სასამართლომ განმარტა, რომ ასეთი ქონების მეუღლეთა თანასაკუთრებად მიჩნევისათვის უნდა დგინდებოდეს, მეორე მეუღლის მიერ დამოუკიდებელი შემოსავლის რაიმე საპატიო მიზეზით არ არსებობის ფაქტი. განსახილველ შემთხვევაში, როდესაც ერთ-ერთი მეუღლე – ი. ც-ი ეწეოდა სამეურნეო საქმიანობას და შეიძინა რამდენიმე მოძრავი ნივთი ის, რომ მეორე მეუღლეს – მ. ნ-ეს საპატიო მიზეზის გამო არ ჰქონდა დამოუკიდებელი შემოსავალი, საქმეში წარმოდგენილი არ არის. აღნიშნულზე მტკიცების ტვირთი, როდესაც მოსარჩელემ დაადასტურა ნივთების მის მიერ შეძენის ფაქტი, დააკისრა მოპასუხე მხარეს – საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს.

საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გადაანაწილა მტკიცების ტვირთი, არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლი და არასწორად მიუთითა მეუღლეთა თანასაკუთრებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე უძრავი ნივთის მესაკუთრის და სადავო დაყადაღებული მოძრავი ნივთების (როგორც უძრავი ნივთის საკუთვნივთის) მფლობელის, მესაკუთრედ ყოფნის პრეზუმფციის შესახებ.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. ხოლო, ამავე კოდექსის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები.

დადგენილია, რომ ი. ც-ი და მ. ნ-ე 2007 წლის 21 სექტემბრიდან იმყოფებიან რეგისტრირებულ ქორწინებაში და მ. ნ-ე ცხოვრობს ქ. ახალციხეში, ს-ას ქ. №14/4-ში მდებარე საცხოვრებელი სახლში, რომელიც საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოში საკუთრების უფლებით აღრიცხულია ი. ც-ის სახელზე. ასევე დადგენილია, რომ დაყადაღებული, ზემოაღნიშნულ საცხოვრებელ სახლში არსებული სადავო ნივთები 2009-2010 წლებში სხვადასხვა დროს შეიძინა ი. ც-მა. ხოლო, ი. ც-ი ეწევა სამეწარმეო საქმიანობას და წარმოადგენს 2009 წლის 2 თებერვალს დაფუძნებული შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება (ს/კ №224092434) „ლ-ის“ 100%-იანი წილის მფლობელს.

მოსარჩელის მოთხოვნის ფაქტობრივი საფუძველი იყო ის გარემოება, რომ სადავო ნივთები შეიძინა პირადად და იგი არ წარმოადგენდა მეუღლეთა თანასაკუთრებას.

მოსარჩელემ აღნიშნული გარემოების დასადასტურებლად მიუთითა, რომ მას გააჩნია შპს „ლ“, ეწევა სამენარმოო საქმიანობას, აქვს შემოსავალი და სადავო ნივთები შეიძინა პირადად, ხოლო მის მეუღლეს მ. ნ-ეს მის შეძენაში მონაწილეობა არ მიუღია. აღნიშნული საქმის მასალებით თანახმად, დადასტურა ასევე მოპასუხე მ. ნ-ემ.

ის გარემოება, რომ ნივთები უშუალოდ შეიძინა ი. ც-მა სადავო არ არის, მაგრამ მოსარჩელის მტკიცების საგანს წარმოადგენს არა ის, რომ მან შეიძინა თავისი სახსრებით ნივთები, არამედ ის, რომ ეს ნივთები არ წარმოადგენენ თანასაკუთრებას. შესაბამისად, სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-103-ე მუხლების და „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ კანონის 32-ე მუხლის თანახმად, მოსარჩელემ უნდა ამტკიცოს, რომ ნივთებზე, რომლებიც შეძენილია ქორწინების პერიოდში მისი სახსრებით, არ წარმოიშობა თანასაკუთრება.

განსახილველ შემთხვევაში ერთ-ერთი მეუღლის (ი. ც-ის) მიერ ქონების შეძენისას, ამ ქონების მეუღლეთა თანასაკუთრებად მიჩნევისათვის უნდა დგინდებოდეს, მეორე მეუღლის (მ. ნ-ის) მიერ დამოუკიდებელი შემოსავლის რაიმე საპატიო მიზეზით არ არსებობის ფაქტი. ამ ფაქტის დადასტურების მტკიცების ტვირთი ეკისრება მხოლოდ იმ მხარეს (მოსარჩელეს), რომლის მოთხოვნის ფაქტობრივ საფუძველსაც წარმოადგენს იგი და რომელმაც უნდა ამტკიცოს არა მარტო ის, რომ ნივთები პირადად შეიძინა, არამედ ისიც, რომ ამ შემთხვევაშიც მასზე არ წარმოიშობა თანასაკუთრება, რადგან სახეზე არ არის სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული არცერთი წინაპირობა და არც მეორე მეუღლეს სხვა საპატიო მიზეზის გამო არ ჰქონია დამოუკიდებელი შემოსავალი.

ის გარემოება, რომ მ. ნ-ეს არასაპატიო მიზეზის გამო არ გააჩნდა დამოუკიდებელი შემოსავალი, აღნიშნულის დასადასტურებლად მოსარჩელეს რაიმე მტკიცებულება არ წარუდგენია. მხოლოდ ის გარემოება, რომ მოსარჩელემ წარადგინა ხელწერილები ნივთების უშუალოდ შეძენაზე და მეუღლემ – მ. ნ-აც დაუდასტურა, რომ მათ შეძენაში თავად მონაწილეობა არ მიუღია, არ არის საკმარისი საფუძველი მეორე მოპასუხე მხარისათვის დამატებით მტკიცების ტვირთის გადაკისრებაზე. რაც შეეხება ერთ-ერთი მოპასუხის, მოსარჩელე ი. ც-ის მეუღლე მ. ნ-ის პოზიციას, იგი როგორც ფაქტობრივად დაინტერესებული პირის პოზიცია, ზემოთ აღნიშნულზე არ არის საკმარისი მტკიცებულება.

საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლის თანახმად, მეუღლეთა მიერ ქორწინების განმავლობაში შეძენილი ქონება წარმოადგენს მათ საერთო ქონებას (თანასაკუთრებას), თუ მათ შორის საქორწინო ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის დადგენილი. ასეთ ქონებაზე მეუღლეთა თანასაკუთრების უფლება წარმოიშობა მაშინაც, თუ ერთ-ერთი მათგანი ეწეოდა საოჯახო საქმიანობას, უვლიდა შვილებს ან სხვა საპატიო მიზეზის გამო არ ჰქონია დამოუკიდებელი შემოსავალი.

საკუთრება თავის თავში სამ კომპონენტს მოიცავს: ფლობას, სარგებლობასა და განკარგვას. ფლობა ნივთის უშუალო პყრობას ნიშნავს, მაგრამ იმ შემთხვევაში, თუკი მესაკუთრედ მივიჩნევთ ნებისმიერ პირს, რომელიც კონკრეტულ მომენტში ფლობს ნივთს, შესაძლოა, სახეზე იყოს ცდომილება და მესაკუთრის ინტერესების შელახვა. თუმცა, მფლობელიც სარგებლობს მთელი რიგი უფლებებით. ფლობასთან ერთად მესაკუთრეს აქვს ნივთით სარგებლობის უფლება, რაც მოიცავს როგორც ნივთით უშუალო სარგებლობას, მისი მეშვეობით შემოსავლის მიღებას და ა.შ. აგრეთვე მესაკუთრის უფლებას, არ ისარგებლოს კუთვნილი ნივთით. ამასთან, არც მხოლოდ მფლობელობისა და სარგებლობის კომბინაციაა სრულად საკუთრების ცნების გამომხატველი. აუცილებელია საკუთრების ცნების მესამე კომპონენტის არსებობა, ესაა განკარგვა, რაც გულისხმობს ნივთის ბედის გადაწყვეტის უფლებას, რაშიც იგულისხმება მისი გაყიდვა, გაჩუქება, განათხოვრება და საერთოდ მისი ბედის განკარგვა. შესაბამისად, საკუთრების უფლების არსებობისათვის სახეზე უნდა იყოს სამივე კომპონენტი. საკუთრების ცნების ამგვარი განსაზღვრა აუცილებელია საიმისოდ, რომ პირმა შეიძინოს საკუთრების უფლება უძრავ ან მოძრავ ნივთზე. უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების მოსაპოვებლად აუცილებელია წერილობითი გარიგების დადება და ამ გარიგების საფუძველზე წარმოშობილი უფლების (შემძენის, როგორც მესაკუთრის) რეგისტრაცია საჯარო რეესტრში. მოძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების მოსაპოვებლად აუცილებელია, მესაკუთრემ ნამდვილი უფლების საფუძველზე გადასცეს შემძენს ნივთი. სწორედ ამ უფლების ნამდვილობის გარკვევის საშუალებაა ზემოაღნიშნული სამი კომპონენტის ერთდროულად სახეზე არსებობის ფაქტი. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მესაკუთრე არის პირი, რომელსაც გააჩნია ნივთის ფლობის, სარგებლობისა და განკარგვის უფლება, ხოლო უძრავი ქონების შემთხვე-

ვაში მესაკუთრედ რეგისტრირებულია საჯარო რეესტრში.

ნივთზე საკუთრების უფლების მოპოვების შემდეგ რაც ამ შემთხვევაში (ნივთის შეძენის ფაქტი) სადავო არ არის, მნიშვნელოვანია, რომ ერთსა და იმავე ნივთს შეიძლება ჰყავდეს როგორც ერთი, ისე რამდენიმე მესაკუთრე. ასეთ მესაკუთრეები არიან თანამესაკუთრეები, ხოლო ქონება არის თანასაკუთრება. თანასაკუთრება ორი სახის არსებობს: საერთო თანაზიარი და საერთო წილადი. საერთო თანაზიარი არის საკუთრება, რომლის თანამესაკუთრეებს შორის განსაზღვრული არ არის თითოეულის კუთვნილი წილი, არამედ ისინი მთლიანად ფლობენ ამ ნივთს, როგორც თანასაკუთრებას. სწორედ ეს განასხვავებს მისგან საერთო წილად საკუთრებას, რომლის შემადგენლობაშიც წინასწარვე არის განსაზღვრული თითოეული თანამესაკუთრის კუთვნილი წილი.

სამოქალაქო კოდექსისა მიხედვით მეუღლეთა ქონებრივი ურთიერთობები სპეციალური ნორმებითაა მოწესრიგებული და ექვემდებარება სამართლებრივ რეგულირებას. მეუღლეთა ქონებრივ ურთიერთობებში მოიაზრება მეუღლეთა კუთვნილი ქონება, ასევე, ქონებრივი სახის ვალდებულებები, თუ ის საერთო ქონების განკარგვის შედეგად წარმოიშვა. მეუღლეთა შორის კანონით დადგენილ ქონებრივ უფლება-მოვალეობათა შინაარსის გარკვევა, მათი ქონებრივი ინტერესების დაცვის საშუალებას წარმოადგენს. ქონებრივია ყველა ის საზოგადოებრივი ურთიერთობა, რომელიც დაკავშირებულია განსაზღვრულ ქონებასთან, მის მფლობელობასთან, სარგებლობასა და განკარგვასთან.

უპირველეს ყოვლისა, აღსანიშნავია ის, რომ მეუღლეთა საკუთრებაში არსებული ქონება შეიძლება სხვადასხვა სამართლებრივი რეჟიმის იყოს. მათი მფლობელობა, სარგებლობა და განკარგვა სხვადასხვა საფუძველზე ხდება. საოჯახო კანონმდებლობით მეუღლეთა საკუთრება იყოფა ორ ნაწილად: ინდივიდუალურ ანუ განცალკევებულ და საერთო თანაზიარ საკუთრებად. ინდივიდუალურია ისეთი ქონება, რომელიც ერთ-ერთ მეუღლეს ეკუთვნის და თვითონვე განკარგავს. აღნიშნული დანაწესი რეგულირდება სამოქალაქო კოდექსის 1161-ე-1162-ე მუხლებით. თანაზიარი საკუთრება მეუღლეებს ეკუთვნით თანაბრად, წილთა განუსაზღვრელად და გამოიყენება საერთო ინტერესებიდან გამომდინარე. მართალია, კანონი კონკრეტულად არ განსაზღვრავს ქონების იმ სახეებს, რომლებიც განცალკევებულ ან თანაზიარ საკუთრებას მიეკუთვნება, მაგრამ იმდენად გამოკვეთილია მათი დაყოფის ზოგადი კრიტერიუმები, რომ სავსებით შესაძლებელია მეუღლეთა საკუთრებაში არსებული

ნებისმიერი ქონების სამართლებრივი მდგომარეობის განსაზღვრა. ასეთი კრიტერიუმებიდან გამომდინარეობს სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლის დებულება იმის შესახებ, რომ მეუღლეებმა შეიძლება საქორწინო ხელშეკრულებით გაითვალისწინონ ქონების ამა თუ იმ სახისათვის მისთვის დამახასიათებელი ტრადიციული სამართლებრივი რეჟიმის შეცვლა. ასეთ შემთხვევაში მეუღლეთა ნებას ენიჭება უპირატესობა და საქორწინო კონტრაქტის არსებობა ედება საფუძვლად მეუღლეთა ერთად ცხოვრების პერიოდში შექმნილი ქონების თანაზიარ საკუთრებად აღიარებას. ხოლო, როდესაც ეს ურთიერთობა საქორწინო კონტრაქტით არ რეგულირდება, თანაზიარ ქონებად ჩაითვლება მეუღლეთა ერთად ცხოვრების პერიოდში შექმნილი ყოველგვარი ქონება (უძრავი და მოძრავი), რომელიც შექმნილია (ან შექმნილია) ორივე მეუღლის ერთობლივი შრომითა და სახსრებით, ასევე ის ქონება, რომელიც შექმნილია ერთერთი მეუღლის მიერ იმ შემთხვევაშიც, თუ ერთ-ერთი მათგანი ეწეოდა საოჯახო საქმიანობას, უვლიდა შვილებს ან სხვა საპატიო მიზეზის გამო არ ჰქონია დამოუკიდებელი შემოსავალი. საპატიო მიზეზი შეიძლება უკავშირდებოდეს მხოლოდ პირის სურვილის საწინააღმდეგოდ, მისი ჯანმრთელობის ან სხვა მიზეზის გამო, დამოუკიდებელი შემოსავლის მიუღებლობას. ამ დროს მნიშვნელობა არა აქვს იმას, ქონება შექმნილია ერთ-ერთი მათგანის თუ ორივე მეუღლის მიერ.

ამდენად, საოჯახო კანონმდებლობით სპეციალურად არის განსაზღვრული მეუღლეთა საერთო ქონების ობიექტის შემადგენლობა. მეუღლეთა ქორწინების განმავლობაში შექმნილ ქონებას (მეუღლეების საერთო ქონებას) მიეკუთვნება: როგორც შრომის საქმიანობით მიღებული ორივე მეუღლის შემოსავალი, რომლებიც შეადგენდნენ ანაზღაურებას, ასევე სამეწარმეო საქმიანობიდან მიღებული შემოსავლები და სხვა სახის შემოსავალი, რომლებსაც არ აქვთ სპეციალური მიზნობრივი დანიშნულება, აგრეთვე ნებისმიერი სხვა ქონება, რომელიც შექმნილია მეუღლეების მიერ ქორწინების განმავლობაში მიუხედავად იმისა, ვის სახელზეა იგი შექმნილი ან რომელი მეუღლის მიერ არის გადახდილი თანხა.

მეუღლეთა თანასაკუთრებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე უძრავი ნივთის მესაკუთრის და მასში არსებული მოძრავი ნივთების (როგორც უძრავი ნივთის საკუთვნივთების) მფლობელის, მესაკუთრედ ყოფნის პრეზუმფციასთან დაკავშირებით საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ აღნიშნული საკითხი არ შეიძლება ცალსახად იქნეს გავრცელებული და შეეხოს მეუღლე-

თა თანასაკუთრებაში არსებულ ნივთებსაც, ვინაიდან მეუღლეთა თანასაკუთრება წესრიგდება სპეციალური ნორმებით.

უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკა (რომელზედაც მითითებული აქვს სააპელაციო პალატას) მიუთითებს უძრავი ნივთების მესაკუთრესა და სხვა პირებს (გარდა მეუღლეებისა) შორის არსებულ სამართლებრივ ურთიერთობებზე, მაგრამ მეუღლეთა თანასაკუთრება, როგორც კანონის სპეციალური ნორმებით დაცული ობიექტი, წარმოადგენს განსაკუთრებულ ინსტიტუტს, რომლითაც დაცული უნდა იქნეს არა მარტო მეუღლეთა ინტერესები, არამედ მეუღლეთა მიმართ წარმოშობილი ვალდებულებებიდან გამომდინარე მესამე პირების ინტერესებიც, რათა მიღებული არ იქნეს არამართლზომიერი და უსამართლო შედეგები და თავიდან იქნეს აცილებული მესამე პირებისათვის საზიანო არაკეთილსინდისიერი ან წინასწარ შეთანხმებული ქმედებები.

საკასაციო პალატას მიაჩნია, რომ მესაკუთრედ ყოფნის პრეზუმფციასზე მეუღლეთა თანასაკუთრებაში არსებულ ნივთებზე შეიძლება ვიმსჯელოთ მაშინ, როდესაც ცალსახად არ დგინდება ნივთების ქორწინების პერიოდში შექმნის ფაქტი და ისინი არ წარმოადგენენ მეუღლეთა საერთო მოხმარების საგნებს.

განსახილველ საქმეში საკასაციო სასამართლო ყურადღებას მიაქცევს იმ გარემოებას, რომ შპს „ლ“, საიდანაც მოსარჩელეს მისივე მითითებით გააჩნია შემოსავალი, რითაც შეიძინა ნივთები და წარმოადგენს მის ერთადერთ დამფუძნებელს, დაფუძნებულია სწორედ მეუღლეთა ერთად ცხოვრების პერიოდში 2009 წლის 2 თებერვალს, ხოლო რაიმე გარემოება, რომ მოსარჩელემ შპს დააფუძნა ინდივიდუალური საკუთარი სახსრებით დადგენილი არ არის. მეორე მხრივ საქმის მასალებით დასტურდება, რომ მ. ნ-ეს, რომელსაც იჯარით ჰქონდა აღებული ეკონომიკის სამინისტროდან ქონება სამენარმეო საქმიანობის განხორციელების მიზნით და ასევე მოსარჩელისვე მითითებით გააჩნდა (გააჩნია) შპს „ზ-ი“, რომლითაც ეწეოდა სხვადასხვა საქმიანობას – ჰქონდა საკუთარი შემოსავლის წყარო. ასევე მნიშვნელოვანია, რომ ი. ც-ის სახელზე რიცხული ბინაც, სადაც ცხოვრობს მისი მეუღლე მ. ნ-ეც და რომელში არსებული ნივთებიც არის დაყადაღებული შექმნილია 2008 წლის 10 დეკემბერს, ასევე ქორწინების პერიოდში, რომელიც დატვირთულია იპოთეკით მ. ნ-ის საქმიანობიდან წარმოშობილი ვალების გადახდის მიზნით. ყოველივე ეს ერთობლიობაში მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ მეუღლეები ეწეოდნენ საერთო მეურნეობას და სარგებლობდნენ სადავო ნივთებით (გამათბობელით, გაზქურით, ავეჯით),

რომლებიც მათი საერთო მოხმარების საგნებს წარმოადგენენ.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები.

ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში, დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელოვანი ფაქტობრივი გარემოებები დადგენილია და არ არსებობს საქმის ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები, საკასაციო სასამართლო თავად იღებს გადაწყვეტილებას.

ზემოაღნიშნული დასაბუთების გათვალისწინებით, საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მიაჩნია, რომ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი საფუძვლიანია, უნდა დაკმაყოფილდეს და მიღებული უნდა იქნეს ახალი გადაწყვეტილება ი. ც-ის სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ.

საკასაციო სასამართლო აქვე აღნიშნავს, რომ სადავო ქონება მეუღლეთა თანასაკუთრებაა, შესაბამისად, ამ ქონების ნახევარი წარმოადგენს ი. ც-ის საკუთრებას, მაგრამ თავად დაყადაღებული ქონების არსიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო შეუძლებლად მიიჩნევს მოძრავი ნივთების S წილზე ყადაღის მოხსნას და ამდენად, სარჩელი მთლიანად არ უნდა დაკმაყოფილდეს, თუმცა ი. ც-ს რჩება მისი კუთვნილი წილის შესაბამისი კომპენსაციის (ქონების ღირებულების) მიღების უფლება.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის თანახმად, სარჩელზე უარის თქმისას სასამართლოს მიერ განეული ხარჯები გადახდება მოსარჩელეს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ. თუ სარჩელი დაკმაყოფილებულია ნაწილობრივ, ხოლო მოპასუხე განთავისუფლებულია სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, სასამართლოს მიერ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით განეული ხარჯები სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადახდება მოსარჩელეს, რომელიც არ არის განთავისუფლებული სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან, სასარჩელო მოთხოვნათა იმ ნაწილის პროპორციულად, რომლის დაკმაყოფილებაზეც მას უარი ეთქვა.

ვინაიდან განსახილველ შემთხვევაში ი. ც-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, მას სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციის სასამართლოში გადასახ-

დელი სახელმწიფო ბაჟის ანაზღაურება უნდა დაეკისროს. როგორც საქმის მასალებით ირკვევა, დავის საგნის ღირებულება 5400 ლარს შეადგენს, რომლის 4% არის 216 ლარი, ხოლო 5% – 270 ლარი. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 39-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო ინსტანციაში გადასახდელი ბაჟის ოდენობა 300 ლარით უნდა განისაზღვროს, შესაბამისად ი. ც-ს ჯამში 516 გადახდა უნდა დაეკისროს.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

1. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 11 იანვრის განჩინება და საქმეზე მიღებული იქნეს ახალი გადაწყვეტილება;
3. ი. ც-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს;
4. ი. ც-ის დაეკისროს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სახელმწიფო ბაჟის გადახდა 516 ლარის ოდენობით;
5. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

**თანასაკუთრებაში არსებული ქონების გაყოფის
ხანდაზმულობის ვადა**

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო**

№ას-531-505-2013

9 დეკემბერი, 2013 წ., ქ. თბილისი

**საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა**

**შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
პ. სილაგაძე**

დავის საგანი: სამკვიდროდან წილის მიკუთვნება (ძირითად სარჩელში), სავალდებულო წილის მიკუთვნება (შეგებებულ სარჩელში), მეუღლეთა თანასაკუთრებიდან წილის მიკუთვნება (მესამე პირის სარჩელში)

აღწერილობითი ნაწილი:

ჯ. ჯ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ნ. ჯ-ის კანონიერი წარმომადგენლის – ი. ჯ-ის მიმართ შპს „ბ-ი“ 25%-იანი წილის მესაკუთრედ ცნობისა და სამკვიდროს მისაღებად დადგენილი ვადის გაშვების საპატიოდ ცნობის, გაგრძელებულად მიჩნევის მოთხოვნით შემდეგ გარემოებათა გამო:

ჯ. ჯ-ის ძმა – მ. ჯ-ე გარდაიცვალა 2005 წლის 5 თებერვალს. მის მიერ 2004 წლის 25 დეკემბერს შედგენილი ანდერძის არსებობის შესახებ ცნობილი გახდა 2012 წელს, რომლის თანახმადაც, მ. ჯ-ემ შპს „ბ-ი“ 25%-იანი წილი უანდერძა ჯ. ჯ-ეს. 2006 წლის 19 დეკემბერს სამკვიდრო მონუმობის საფუძველზე, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგადასახადო დეპარტამენტის 2007 წლის 23 მარტის ბრძანებით შპს „ბ-ას“ რეგისტრირებულ მონაცემებში ცვლილება შევიდა და მ. ჯ-ის კუთვნილი 25%-იანი წილის მესაკუთრედ აღირიცხა შვილი – ნ. ჯ-ე. 2012 წლის 19 აპრილს ნოტარიუს ე. ყ-ის მიერ განხორციელდა სანოტარო მოქმედება – „ანდერძის გამოქვეყნების ოქმის შედგენის შესახებ“, რომლითაც მ. ჯ-ის მიერ 2004 წლის 25 დეკემბერს შედგენილი ანდერძი ოფიციალურად გამოქვეყნდა.

ნ. ჯ-ის კანონიერმა წარმომადგენელმა ი. ჯ-ემ შეგებებული სარჩელი აღძრა სასამართლოში ჯ. ჯ-ის მიმართ სავალდებულო წილის – შპს „ბ-ი“ მამკვიდრებლის საკუთრებაში რიცხული წილის 1/2-ის მოთხოვნით შემდეგ გარემოებათა გამო:

ნ. ჯ-ემ მამის – მ. ჯ-ის გარდაცვალების შემდეგ სამკვიდრო მონაწილის საფუძველზე აღირიცხა მამკვიდრებლის საკუთრებაში რიცხული შპს „ბ-ას“ 25%-იანი წილის მესაკუთრედ. როგორც მოგვიანებით გახდა ცნობილი, 2004 წლის 25 დეკემბრის ანდერძით, რომლის არსებობა ადრე ცნობილი არ ყოფილა, შპს „ბ-ას“ 25%-იანი წილი მ. ჯ-ეს უანდერძებია ძმისთვის – ჯ. ჯ-ის, რომელმაც სარჩელი აღძრა სასამართლოში ზემოაღნიშნული ქონების სრულად მიღების მოთხოვნით. ნ. ჯ-ეს, როგორც მ. ჯ-ის პირველი რიგის მემკვიდრეს, ანდერძის შინაარსის მიუხედავად, მამკვიდრებლის ქონებიდან სავალდებულო წილი ეკუთვნის.

ი. ჯ-ემ – მესამე პირმა დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნით მიმართა სასამართლოს ჯ. ჯ-ის წინააღმდეგ, შპს „ბ-ი“ მ. ჯ-ის კუთვნილი წილის 1/2-ის მესაკუთრედ ცნობის მოთხოვნით შემდეგ გარემოებათა გამო:

ი. ჯ-ე და მ. ჯ-ე 1990 წლის 30 იანვრიდან 2004 წლის 15 სექტემბრამდე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდნენ. 2005 წლის 7 თებერვალს მ. ჯ-ე გარდაიცვალა. მეუღლეთა ერთად ცხოვრების პერიოდში, 2004 წლის 21 აგვისტოს, მეუღლეებმა – ი. და მ. ჯ-მა შეიძინეს შპს „ბ-ას“ 25%-იანი წილი, რაც აღირიცხა მ. ჯ-ის სახელზე. მამის გარდაცვალების შემდეგ, ზემოაღნიშნული ქონება მემკვიდრეობით მიიღო შვილმა – ნ. ჯ-ემ. მოგვიანებით ცნობილი გახდა, რომ 2004 წლის 25 დეკემბრის ანდერძით შპს „ბ-ას“ 25%-იანი წილი მ. ჯ-ეს უანდერძებია ძმისთვის – ჯ. ჯ-ის.

სადავო ქონება – შპს „ბ-ის“ 25%-იანი წილი შეძენილია მეუღლეთა მიერ ქორწინების განმავლობაში და წარმოადგენს მათ თანასაკუთრებას (საერთო ქონებას). მეუღლეთა საერთო ქონების გაყოფა შესაძლებელია, როგორც ქორწინების განმავლობაში, ისე, მისი შეწყვეტის შემდეგ. ი. ჯ-ეს საერთო ქონების გაყოფის საკითხი არ დაუყენებია იმის გამო, რომ სამკვიდრო ქონება მიიღო მისმა მცირეწლოვანმა შვილმა – ნ. ჯ-ემ.

ძირითად სარჩელში მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მოითხოვა მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძველით:

მამკვიდრებლის პირველი რიგის მემკვიდრეებისათვის – ნ. და ი. ჯ-ის ანდერძის თაობაზე ცნობილი არ ყოფილა. სადავო ქონება წარმოადგენს მეუღლეთა თანასაკუთრებას. ამასთან, სამკვიდრო მასიდან ნ. ჯ-ეს ეკუთვნის სავალდებულო წილი.

ჯ. ჯ-ემ შეგებებული სარჩელი არ ცნო და მოითხოვა მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძველით:

ნ. ჯ-ე წარმოადგენს როგორც სავალდებულო წილის მიღე-

ბის უფლების მქონე პირს, ასევე, ანდერძით მემკვიდრესაც. ასეთ შემთხვევაში, მან უნდა მიიღოს ანდერძით გათვალისწინებული ქონება, რადგან სავალდებულო წილის მიღების საკითხი დგება იმ შემთხვევაში, როდესაც მემკვიდრე ანდერძით არ არის გათვალისწინებული ან ანდერძით იმაზე ნაკლები ქონება იქნა გათვალისწინებული, რასაც იგი სავალდებულო წილის სახით მიიღებდა. ვინაიდან, მოცემულ შემთხვევაში არც ერთი ზემოაღნიშნული გარემოება არ არსებობს, ნ. ჯ-ეს სადავო ქონებიდან სავალდებულო წილის მოთხოვნის უფლება არ გააჩნია.

ჯ. ჯ-ემ მესამე პირის სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მოთხოვნა ხანდაზმულია. ი. ჯ-ეს როგორც ქორწინების პერიოდში, ისე განქორწინებიდან სამი წლის განმავლობაში შექმლო თავისი ქონებრივი უფლების რეალიზაცია, რაც არ განუხორციელებია.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 8 ნოემბრის გადაწყვეტილებით ჯ. ჯ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა, ჯ. ჯ-ის ძმის – 2005 წლის 5 თებერვალს გარდაცვლილი მ. ჯ-ის სამკვიდროს მიღების ვადის გაშვება ცნობილ იქნა საპატიო მიზეზით გამწვებულად და ჩაითვალა გაგრძელებულად; ჯ. ჯ-ე ცნობილ იქნა შპს „ბ-ას“ (საიდენტიფიკაციო კოდი: №...) ნ. ჯ-ის საკუთრებაში რიცხული 25%-იანი წილის მესაკუთრედ. ნ. ჯ-ის კანონიერი წარმომადგენლის – ი. ჯ-ის შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა; მესამე პირის ი. ჯ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

აღნიშნული გადაწყვეტილება ნ. ჯ-ემ (კანონიერი წარმომადგენელი ი. ჯ-ე) და ი. ჯ-ემ სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 11 აპრილის გადაწყვეტილებით ნ. ჯ-ის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; ი. ჯ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, ცვლილება შევიდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 8 ნოემბრის გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის 1.2-ე და მე-3 პუნქტებში, ჯ. ჯ-ე ცნობილ იქნა შპს „ბ-ას“ (საიდენტიფიკაციო კოდი: №...) ნ. ჯ-ის საკუთრებაში რიცხული 25%-იანი წილიდან 12,5 %-იანი წილის მესაკუთრედ. ი. ჯ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა, ი. ჯ-ე ცნობილ იქნა შპს „ბ-ას“ (საიდენტიფიკაციო კოდი: №...) ნ. ჯ-ის საკუთრებაში რიცხული 25%-იანი წილიდან 12,5%-იანი წილის მესაკუთრედ. დანარჩენ ნაწილში უცვლელი დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 8 ნოემბრის გადაწყვეტილება შემდეგი დასაბუთებით:

სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მამ-

კვიდრებელი მ. ჯ-ე გარდაიცვალა 2005 წლის 5 თებერვალს. ნ. ჯ-ე არის მ. ჯ-ის შვილი. ჯ. ჯ-ე - მ. ჯ-ის ძმა. მამკვიდრებლის გარდაცვალებისას მის საკუთრებაში ირიცხებოდა შპს „ბ-ი“ 25%-იანი წილი. 2004 წლის 25 დეკემბერს მ. ჯ-ემ სანოტარო წესით შედგენილ ანდერძში გამოავლინა უკანასკნელი ნება და შპს „ბ-ი“ კუთვნილი წილი უანდერძა ძმას – ჯ. ჯ-ეს, ხოლო შვილ ნ. ჯ-ეს – ქ. მოსკოვში, ლ-ის გამზ. № 137-ის I კორპუსში მდებარე ბინა №4 და ქ. გელენჯიკში მდებარე პანსიონატ „პ-ის“ აქციები, დანარჩენი ქონება კი, გადანაწილდა მონდერძის ყოფილ მე-უღლე ი. ჯ-სა და დედა ლ. ჟ-ს შორის. მ. ჯ-ემ ანდერძს პირადად მონაწერა ხელი ორი მოწმის თანდასწრებით. 2006 წლის 19 დეკემბერს ნოტარიუს დ. გ-ის მიერ მ. ჯ-ის სამკვიდრო ქონებაზე – შპს „ბ-ი“ 25%-იან წილზე გაცემულ იქნა სამკვიდრო მონაწილეობა შვილის – ნ. ჯ-ის სასარგებლოდ, რომლის საფუძველზეც იგი დარეგისტრირდა ამ ქონების მესაკუთრედ მენარმეთა რეესტრში, ასევე განხორციელდა შესაბამისი ცვლილებები შპს „ბ-ას“ სახელმწიფო და საგადასახადო რეგისტრაციის მონაცემებში. ი. ჯ-ე და მ. ჯ-ე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდნენ 1990 წლის 1 თებერვლიდან 2004 წლის 14 სექტემბრამდე.

სააპელაციო სასამართლოს უდავოდ და საქმის მასალებით დადასტურებულად მიიჩნია, რომ შპს „ბ-ი“ წილი მ.ჯ-ემ შეიძინა ი. ჯ-ან რეგისტრირებული ქორწინების განმავლობაში – 2003 წლის 21 აგვისტოს. 2012 წლის 28 თებერვალს ჯ. ჯ-ემ განცხადებით მიმართა ნოტარიუს ე. ყ-ს ანდერძის თაობაზე ინფორმაციის მიღებისა და ანდერძის საფუძველზე სამკვიდროს მიღების შესახებ. 2012 წლის 28 მარტს ჯ. ჯ-ეს განემარტა, რომ ანდერძის გამოქვეყნება შესაძლებელია მხოლოდ მამკვიდრებლის გარდაცვალების მონაწილის წარდგენის შემთხვევაში, რის შემდეგაც დაინიშნება ანდერძის გამოქვეყნების დღე, მოწვეული იქნებიან დაინტერესებული პირები და გადაეცემათ ანდერძის დამონმებული ასლი. 2012 წლის 19 აპრილს ნოტარიუს ე. ყ-ის სანოტარო ბიუროში გამოქვეყნდა მ. ჯ-ის 2004 წლის 25 დეკემბრის ანდერძი, ი. და ჯ. ჯ-ის წარმომადგენლთა თანდასწრებით. სააპელაციო სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ 2012 წლის იანვრის ბოლომდე ჯ. ჯ-ის ანდერძის თაობაზე არ იყო ცნობილი. ჯ. ჯ-ემ პირველად სასამართლოს სარჩელით მიმართა 2012 წლის აპრილის დასაწყისში, რა დროსაც სარჩელი არ იქნა მიღებული წარმოებაში. მეორედ მან სარჩელი აღძრა 2012 წლის 7 ივნისს.

სააპელაციო სასამართლოს განმარტებით, საქმის მასალებით არ დასტურდებოდა ფაქტობრივი გარემოება, რომ იმ ქო-

ნების ღირებულება, რომელიც მამკვიდრებლის შვილს, ნ. ჯ-ეს ეანდერძა, ნაკლებია იმ ქონების ღირებულებაზე, რომელსაც იგი მიიღებდა სავალდებულო წილის სახით, ანდერძით მემკვიდრე რომ არ ყოფილიყო.

სააპელაციო სასამართლომ იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ, განსახილველ შემთხვევაში, ნ. ჯ-ის სასარჩელო მოთხოვნას წარმოადგენდა მ. ჯ-ის სამკვიდრო ქონებიდან შპს „ბ-ი“ 25%-იანი წილიდან მისთვის, როგორც პირველი რიგის მემკვიდრისთვის სავალდებულო წილის მიკუთვნება, მიიჩნია, რომ, სამოქალაქო კოდექსის 1379-ე მუხლის დისპოზიციიდან გამომდინარე, სწორედ მოსარჩელის მტკიცების საგანს წარმოადგენდა, რომ მ. ჯ-ის მიერ ნ. ჯ-ის ნაანდერძევი ქონება იმ წილის ნახევარზე ნაკლები იყო, რომელსაც ნ. ჯ-ე კანონით მემკვიდრეობისას მიიღებდა. სააპელაციო სასამართლომ ასევე დადგენილად მიიჩნია, რომ მ. ჯ-ის მიერ 2004 წლის 25 დეკემბერს საანოტარო წესით შედგენილი ანდერძის თანახმად, მ. ჯ-ემ შპს „ბ-ი“ კუთვნილი წილი უანდერძა ძმას – ჯ. ჯ-ეს, ხოლო შვილს ნ. ჯ-ეს უანდერძა ქ. მოსკოვში, ლ-ის გამზ. №137-ის, I კორპუსში მდებარე ბინა №44 და ქ. გელენჯიკში მდებარე პანსიონატ „ჰ-ის“ აქციები. სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქმის მასალებით არ დასტურდებოდა ფაქტობრივი გარემოება მასზედ, რომ იმ ქონების ღირებულება, რომელიც მამკვიდრებლის შვილს – ნ. ჯ-ეს ეანდერძა, ნაკლები იყო იმ ქონების ღირებულებაზე, რომელსაც იგი მიიღებდა სავალდებულო წილის სახით, ანდერძით მემკვიდრე რომ არ ყოფილიყო.

სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 115-ე, 1158-ე, 1159-ე, 1160-ე 1164-ე 1171-ე 130-ე მუხლებით და განმარტა, რომ ვინაიდან მ. ჯ-ე გარდაიცვალა განქორწინებიდან რამდენიმე თვის შემდეგ, ხოლო განქორწინებიდან სამწლიან ვადაში სადავო უძრავი ქონება მემკვიდრეობით საკუთრებაში მიიღო ი. ჯ-ის მცირეწლოვანმა შვილმა, რომლის კანონიერი წარმომადგენელიც თავად ი. ჯ-ა, პალატამ მიიჩნია, რომ მეუღლის მიერ ქონების თანამესაკუთრედ ცნობის თაობაზე სარჩელის აღძვრის ხანდაზმულობის ვადა უნდა ათვლილიყო არა უშუალოდ განქორწინების თარიღიდან, არამედ იმ მომენტიდან, როდესაც ი. ჯ-ის ცნობილი გახდა სადავო უძრავ ქონებაზე ჯ. ჯ-ის პრეტენზიის თაობაზე. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ი. ჯ-ეს სარჩელი თანამესაკუთრედ ცნობის თაობაზე აღძრული ჰქონდა ხანდაზმულობის ვადის გასვლამდე.

სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის

სასამართლოს მსჯელობა და მიიჩნია, რომ ანდერძით მემკვიდრისათვის ანდერძის შესახებ ინფორმაციის არქონა მაშინ, როდესაც იგი არ წარმოადგენდა მამკვიდრებლის პირველი რიგის მემკვიდრეს და მისთვის ცნობილი იყო მამკვიდრებლის პირველი რიგის მემკვიდრეების არსებობის თაობაზე, რომელთაც სამკვიდროს მიღების უპირატესი უფლება გააჩნდათ სხვა რიგის მემკვიდრეებთან შედარებით, წარმოადგენდა სამკვიდროს მიღების ვადის გაშვების საპატიო მიზეზს.

სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ, ვინაიდან შპს „ბი“ 25%-იანი წილი მ. ჯ-ემ შეიძინა ი. ჯ-ან რეგისტრირებული ქორწინების განმავლობაში და საფუძვლიანად იქნა მიჩნეული ი. ჯ-ის სარჩელი, მიიჩნია, რომ 2004 წლის 25 დეკემბრის ანდერძით მ. ჯ-ეს შეეძლო განეკარგა მხოლოდ მისი კუთვნილი, შპს „ბ-ას“ 12,5%-იანი წილი. შესაბამისად, ჯ. ჯ-ეს, როგორც ანდერძისმიერი მემკვიდრეს უნდა მიკუთვნებოდა ანდერძით განკარგული ქონების, შპს „ბ-ას“ 12,5%-იანი წილი.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ჯ. ჯ-ემ და ნ. ჯ-ემ (კანონიერი წარმომადგენელი ი. ჯ-ე) საკასაციო წესით გაასაჩივრეს.

ჯ. ჯ-ე გადაწყვეტილებას ასაჩივრებს მესამე პირის სარჩელის დაკმაყოფილების ნაწილში. კასატორის მითითებით, სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 1171-ე მუხლი, რომელიც მეუღლეთა თანასაკუთრების გაყოფისათვის სამწლიან ხანდაზმულობის ვადას ითვალისწინებს, ვადის ათვლა კი, მეუღლეთა განქორწინების რეგისტრაციის მომენტიდან იწყება. უსაფუძვლოა იმ გარემოებაზე მითითება, რომ ი. ჯ-ის შვილის – ნ. ჯ-ის მიერ 2006 წელს სამკვიდროს მიღების გამო, ხანდაზმულობის ვადის ათვლა იმ დროიდან უნდა დაიწყოს, როდესაც ჯ. ჯ-ემ სარჩელი აღძრა.

ნ. ჯ-ის კანონიერი წარმომადგენელი – ი. ჯ-ე გადაწყვეტილებას შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში ასაჩივრებს და მოითხოვს, ამ ნაწილში მიღებული ახალი გადაწყვეტილებით შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილება. კასატორის მითითებით, საქმეში არ მოიპოვება მტკიცებულება, იმის თაობაზე, რომ პირველი რიგის მემკვიდრე ნ. ჯ-ემ ანდერძით რაიმე ქონება მიიღო. ქ. გ-ში მდებარე პანსიონატ „პ-ის“ წილი, ანდერძის შედგენის დროისათვის მონადერძეს არ ეკუთვნოდა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ განიხილა საკასაციო საჩივარი, შე-

ისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი დასაბუთებულობა და მიიჩნევს, რომ ჯ. ჯ-ის საკასაციო საჩივარი არ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო სასამართლოს განხილვის საგანია შპს „ბ-ას“ 25%-იანი წილიდან, როგორც მეუღლეთა თანასაკუთრებიდან, ი. ჯ-ის S-ის მიკუთვნების მართლზომიერება.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მამკვიდრებელი მ. ჯ-ე გარდაიცვალა 2005 წლის 5 თებერვალს. ნ. ჯ-ე არის მ. ჯ-ის შვილი. ჯ. ჯ-ე – მ. ჯ-ის ძმა. მამკვიდრებლის გარდაცვალებისას მის საკუთრებაში ირიცხებოდა შპს „ბ-ი“ 25%-იანი წილი. 2004 წლის 25 დეკემბერს მ. ჯ-ემ სანოტარო წესით შედგენილ ანდერძში გამოავლინა უკანასკნელი ნება და შპს „ბ-ი“ კუთვნილი წილი უანდერძ ძმას – ჯ. ჯ-ეს, ხოლო შვილ ნ. ჯ-ეს – ქ. მოსკოვში, ლ-ის გამზ. №137-ის I კორპუსში მდებარე ბინა №4 და ქ. გელენჯიკში მდებარე პანსიონატ „ჰ-ის“ აქციები, დანარჩენი ქონება კი, გადანაწილდა მოანდერძის ყოფილ მეუღლე ი. ჯ-სა და დედა ლ. ჟ-ს შორის. მ. ჯ-ემ ანდერძს პირადად მოაწერა ხელი ორი მონმის თანდასწრებით. 2006 წლის 19 დეკემბერს ნოტარიუს დ. გ-ის მიერ მ. ჯ-ის სამკვიდრო ქონებაზე – შპს „ბ-ი“ 25%-იანი წილზე გაიცა სამკვიდრო მონმობა შვილის – ნ. ჯ-ის სასარგებლოდ, რომლის საფუძველზეც იგი დარეგისტრირდა ამ ქონების მესაკუთრედ მენარმეთა რეესტრში, ასევე განხორციელდა შესაბამისი ცვლილებები შპს „ბ-ას“ სახელმწიფო და საგადასახადო რეგისტრაციის მონაცემებში. ი. ჯ-ე და მ. ჯ-ე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდნენ 1990 წლის 1 თებერვლიდან 2004 წლის 14 სექტემბრამდე. შპს „ბ-ი“ წილი მ. ჯ-ემ შეიძინა ი. ჯ-ან რეგისტრირებული ქორწინების განმავლობაში – 2003 წლის 21 აგვისტოს.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულიად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). „დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია“ აღნიშნული ნორმის მიზნებისათვის გულისხმობს მხარის მითითებას იმ საპროცესო სამართლებრივ დარღვევებზე, რის შედეგადაც საქმის ფაქტობრივი გარემოებები არასწორად დადგინდა. განსაკუთრებით ეს ეხება მტკიცებულებათა არასწორად შეფასების საკითხს. განსახილველ შემთხვევაში, კასატორს ამგვარი პრეტენზია არ წარ-

მოუდგენია, შესაბამისად, ზემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოებები საკასაციო სასამართლოსათვის სავალდებულოა.

სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ვინაიდან მ. ჯ-ე გარდაიცვალა განქორწინებიდან რამდენიმე თვის შემდეგ, ხოლო განქორწინებიდან სამწლიან ვადაში სადავო უძრავი ქონება მემკვიდრეობით მიიღო ი. ჯ-ის მცირეწლოვანმა შვილმა, რომლის კანონიერი წარმომადგენელიც თავად ი. ჯ-ა, მეუღლის მიერ ქონების თანამესაკუთრედ ცნობის თაობაზე სარჩელის აღძვრის ხანდაზმულობის ვადა უნდა ათვლილიყო არა უშუალოდ განქორწინების თარიღიდან, არამედ იმ მომენტიდან, როდესაც ი. ჯ-ის ცნობილი გახდა სადავო უძრავ ქონებაზე ჯ. ჯ-ის პრეტენზიის თაობაზე. შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ი. ჯ-ეს სარჩელი თანამესაკუთრედ ცნობის თაობაზე აღძრული ჰქონდა ხანდაზმულობის ვადის გასვლამდე.

სამოქალაქო კოდექსის 1158-ე მუხლის თანახმად, მეუღლეთა მიერ ქორწინების განმავლობაში შექმნილი ქონება წარმოადგენს მათ საერთო ქონებას (თანასაკუთრებას), თუ მათ შორის საქორწინო ხელშეკრულებით სხვა რამ არ არის დადგენილი, ხოლო 1164-ე მუხლის თანახმად კი, მეუღლეთა საერთო ქონება თითოეული მეუღლის მოთხოვნით შეიძლება გაიყოს როგორც ქორწინების განმავლობაში, ისე მისი შეწყვეტის შემდეგ.

იმავე კოდექსის 1171-ე მუხლის თანახმად, განქორწინებულ მეუღლეთა თანასაკუთრების ქონების გაყოფის თაობაზე მოთხოვნებისათვის დადგენილია ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა.

საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანია სამოქალაქო კოდექსის 1171-ე მუხლის განმარტების სისწორე, კერძოდ ის გარემოება, მეუღლის მიერ ქონების თანამესაკუთრედ ცნობის თაობაზე სარჩელის აღძვრის ხანდაზმულობის ვადის ათვლა უნდა მოხდეს უშუალოდ განქორწინების თარიღიდან, თუ იმ მომენტიდან, როდესაც ი. ჯ-ის ცნობილი გახდა სადავო უძრავ ქონებაზე ჯ. ჯ-ის პრეტენზიის შესახებ.

საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სასარჩელო ხანდაზმულობა გულისხმობს დროს, რომლის განმავლობაში პირს შეუძლია მოითხოვოს თავისი დარღვეული უფლების აღდგენა. სარჩელის ხანდაზმულობის საკითხის სწორად შეფასებისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება მოთხოვნის იძულებითი რეალიზაციის ვადის დენის დასაწყისის განსაზღვრას. სამოქალაქო კოდექსის 130-ე მუხლის თანახმად, ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან. მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიად ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შე-

ეტყო უფლების დარღვევის შესახებ, ე.ი, თუ მოთხოვნის წარმოშობისა და, შესაბამისად, ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყების მომენტის დადგენა ობიექტურად შეუძლებელია, ყურადღება უნდა მიექცეს სუბიექტურ მომენტს, ამასთან, იგულისხმება, რომ ხანდაზმულობის წარმოშობის ობიექტური და სუბიექტური მომენტები თანხვედრაშია.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 1171-ე მუხლის საფუძველზე, ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყების ობიექტური მომენტი განქორწინების რეგისტრაციაა, ვინაიდან, განქორწინებული მეუღლეებისათვის იმთავითვე ცნობილი უნდა იყოს მოთხოვნის უფლების არსებობის თაობაზე, მით უფრო იმ პირობებში, როდესაც მხარეებს შორის ქონებრივი დავის არსებობა-არარსებობა ერთ-ერთი კრიტერიუმია, რაც განსაზღვრავს განქორწინების საკითხის გადაწყვეტის წესს.

რაც შეეხება სააპელაციო სასამართლოს მითითებას, რომ ჯ. ჯ-ე განქორწინებიდან რამდენიმე თვეში გარდაიცვალა და სადავო ქონება ი. ჯ-ის შვილმა მიიღო მემკვიდრეობით, ამდენად, ი. ჯ-ეს წილის მოთხოვნის უფლების ინტერესი არ გააჩნდა, საკასაციო სასამართლო არ იზიარებს ამ მოსაზრებას და მიუთითებს, რომ ი. ჯ-ის მოთხოვნის უფლებაზე გავლენას არ ახდენს სამკვიდროს ნ. ჯ-ის მიერ მიღების ფაქტი. ი. ჯ-ე და ნ. ჯ-ე დამოუკიდებელი პირებია, ერთმანეთისაგან დამოუკიდებელი სამართლებრივი ინტერესებით, შესაბამისად, ქონების ნ. ჯ-ის მიკუთვნება ვერ უზრუნველყოფს ი. ჯ-ის კანონიერი ინტერესების დაცვას, მიუხედავად იმისა, რომ ი. ჯ-ე მცირეწლოვანი ნ. ჯ-ის კანონიერი წარმომადგენელია. ამ გარემოების გათვალისწინებით, მართალია, სადავო ქონებას მართავდა ი. ჯ-ე, მაგრამ იგი მოქმედებდა ნ. ჯ-ის და არა საკუთარი ინტერესების შესაბამისად.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის მითითებას, რომ სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 1171-ე მუხლი, რაც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლიდან გამომდინარე, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველია.

იმავე კოდექსის 411-ე მუხლის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძველები.

ვინაიდან მოცემულ შემთხვევაში, დავის გადანყვეტილათვის მნიშვნელოვანი ფაქტობრივი გარემოებები დადგენილია, ხოლო საქმეზე არასწორი გადანყვეტილება მიღებულია მხოლოდ სამოქალაქო კოდექსის 1171-ე მუხლის არასწორი განმარტების გამო, საკასაციო სასამართლო უფლებამოსილია, თავად მიიღოს გადანყვეტილება.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ჯ. ჯ-ის სარჩელი სრულად უნდა დაკმაყოფილდეს და იგი შპს „ხ-ას“ 25%-იანი წილის მესაკუთრედ იქნეს ცნობილი.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადანყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადანყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც, ხოლო იმავე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გადახდილი ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადანყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან.

ვინაიდან ჯ. ჯ-ის სარჩელი სრულად დაკმაყოფილდა, ნ. ჯ-ემ და ი. ჯ-ემ მას სოლიდარულად უნდა აუნაზღაურონ პირველ და საკასაციო სასამართლოში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟი, სულ 545,80 ლარი.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა ნ ყ ვ ი ბ ა:

1. ჯ. ჯ-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 11 აპრილის გადანყვეტილება ი. ჯ-ის სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებისა და მისთვის შპს „ხ-ას“ 25%-იანი წილის 1/2-ის მიკუთვნების, ასევე ჯ. ჯ-ის შპს „ხ-ას“ 12,5%-იანი წილის მიკუთვნების ნაწილში (გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილის მე-2, მე-3, 3.1, 3.2 პუნქტები) და ამ ნაწილში მიღებულ იქნეს ახალი გადანყვეტილება;
3. მესამე პირ ი. ჯ-ის დამოუკიდებელი სასარჩელო მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდეს;
4. ჯ. ჯ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს;
5. ჯ. ჯ-ე ცნობილ იქნეს შპს „ხ-ას“ (საიდენტიფიკაციო კოდი

...) 25%-იანი წილის მესაკუთრედ;

6. ი. ჯ-სა და არასრულწლოვან ნ. ჯ-ეს სოლიდარულად დაეკისროთ ჯ. ჯ-ის სასარგებლოდ პირველ და საკასაციო სასამართლოში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის, სულ 545,80 ლარის, ანაზღაურება;

საკასაციო სასამართლოს გადანყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრა სასამართლოს მიერ

ბანძინება

№ას-1610-1511-2012

4 თებერვალი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა

**შემადგენლობა: ბ. ალავეიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიჭვილი,
პ. ქათამაძე**

დავის საგანი: ალიმენტის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

ს.კ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ნ.კ-ის მიმართ 2009 წლის 12 ნოემბერს დაბადებული არასრულწლოვანი შვილის, ა.კ-ის სასარგებლოდ ყოველთვიურად ალიმენტის – 500 ლარისა და სარჩელის აღძვრამდე – 2009 წლის 12 ნოემბრიდან 2012 წლის 25 ივნისამდე დაგროვილი ალიმენტის ყოველთვიურად 500 ლარის დაკისრების მოთხოვნით შემდეგ გარემოებათა გამო:

2009 წლის 12 ნოემბერს ს.კ-სა და ნ.კ-ეს შეეძინათ შვილი. მიუხედავად მხარეთა შეთანხმებისა, მოპასუხე არ მონაწილეობს მის რჩენა-აღზრდაში. შვილის დაბადების მონმობაში მამის გრაფაში მამა არ არის მითითებული, ხოლო გვარად დედის სურვილით მიეთითა კ-ე. შვილის რჩენა-აღზრდაზე უარის თქმის გამო ს.კ-ემ მამობის დადგენა სასამართლო წესით მოითხოვა, რაც ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2011 წლის 26 დეკემბრის გადანყვეტილებით დაკმაყოფილდა. მოსარჩელის განმარტებით, ნ.კ-ის კმაყოფაზე არ იმყოფებიან მისი რეგისტრირებულ ქორწინებაში დაბადებული შვილები მათი სრულწლოვანების გამო,

ამასთან, მოპასუხე პროფესიით მეზღვაურია, ხშირადაა დასაქმებული უცხოური კომპანიების გემებზე და აქვს სოლიდური ანაზღაურება, თვეში საშუალოდ 4000 აშშ დოლარიდან 6000 აშშ დოლარამდე, აღნიშნული გარემოება სათანადო მტკიცებულებით არ დასტურდება, რადგანაც შპს „ბალტიკ გრუპ ინტერნეი-შენალ ჯორჯიას“ მოსარჩელის მოთხოვნის საპასუხოდ არაფერი გაუკეთებია, ს.კ-ემ მიუთითა ასევე მის რთულ ქონებრივ მდგომარეობაზე, რომ, მიუხედავად დასაქმებისა, მისი მატერიალური სახსრები შვილის ნორმალური რჩენა-აღზრდისათვის არასაკმარისია.

მოპასუხემ სარჩელი ნაწილობრივ, ალიმენტის – 50 ლარის დაკისრების მოთხოვნის ნაწილში ცნო, დანარჩენ ნაწილში კი, მის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა მოითხოვა შემდეგი დასაბუთებით:

მოპასუხის განმარტებით, ის 60 წლის ასაკს მიღწეულია, აწუხებს გულის დაავადება და თავად საჭიროებს მატერიალურ დახმარებას მედიკამენტების შესაძენად, ნ.კ-ეს რაიმე შემოსავალი არ გააჩნია და შესაგებელში მითითებულზე მეტი თანხის გადახდა ფიზიკურად არ შეუძლია. უსაფუძვლოა მოსარჩელის მოთხოვნა 2009 წლიდან სარჩელის აღძვრამდე ალიმენტის დაკისრების თაობაზე, რადგანაც ნ.კ-ის შვილის დაბადების თაობაზე ცნობილი მხოლოდ 2011 წელს, მოსარჩელის წერილობითი მიმართვის შედეგად გახდა ცნობილი. სწორედ ამ დრომდე არ არსებობდა ჩანაწერი მამის თაობაზე ბავშვის დაბადების სააქტო ჩანაწერში. აღნიშნულის გათვალისწინებით, არასწორია სარჩელში მითითებული გარემოება ალიმენტის გადახდაზე თავის არიდების შესახებ, ამდენად, არ არსებობს სამოქალაქო კოდექსის 1234-ე მუხლის გამოყენების წინაპირობები. მოპასუხის განმარტებით, მოსარჩელეს გააჩნია მაღალი ანაზღაურება, მუშაობს სტილისტად, ასევე შეკვეთით კერავს ძვირადღირებულ სამოსს, სამოქალაქო კოდექსის 1212-ე მუხლიდან გამომდინარე, მას თავადაც გააჩნია შვილის რჩენა-აღზრდის ვალდებულება, შესაბამისად, სამოქალაქო კოდექსის 1214-ე მუხლიდან გამომდინარე, სასამართლომ ალიმენტის ოდენობა სამართლიანად უნდა შეაფასოს.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 25 ივლისის გადაწყვეტილებით ს.კ-ის სარჩელი ნ.კ-ის მიმართ ალიმენტის დაკისრების თაობაზე ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ნ.კ-ეს 2009 წლის 12 ნოემბერს დაბადებული არასრულწლოვანი შვილის – ა.კ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა ალიმენტის – 100 ლარის გადახდა ყოველთვიურად 2012 წლის 5 ივლისიდან მის სრულწლოვა-

ნებამდე, ასევე გასული პერიოდის, კერძოდ, 2011 წლის ივლისიდან 2012 წლის ივლისამდე ალიმენტის – 1200 ლარის გადახდა.

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ და მოითხოვა ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის სრულად დაკმაყოფილება.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 25 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით ს.კ-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, გაუქმდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 25 ივლისის გადაწყვეტილება და ს.კ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა, ნ.კ-ეს 2009 წლის 12 ნოემბერს დაბადებული შვილის – ა.კ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა 15 000 (თხუთმეტი ათასი) ლარის, ასევე ყოველთვიურად 500 (ხუთასი) ლარის გადახდა 2012 წლის 5 ივლისიდან ა.კ-ის სრულწლოვანებამდე. სააპელაციო პალატამ მიუთითა შემდეგ გარემოებებზე:

2009 წლის 12 ნოემბერს დაბადებული ა.კ-ე ს.კ-სა და ნ.კ-ის შვილია. ნ.კ-ე არ აღიარებდა, რომ იყო ა.კ-ის მამა, თუმცა ეს დადგინდა ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2011 წლის 26 დეკემბრის გადაწყვეტილებით. ნ.კ-ეს ა.კ-ის აღზრდასა და რჩენაში მონაწილეობა არ მიუღია. ნ.კ-ე მეზღვაურია. 2012 წლის 7 აპრილამდე იგი დასაქმებული იყო საზღვაო კომპანიებში და მისი ყოველთვიური შემოსავალი შეადგენდა 7 500 აშშ დოლარს. გარდა მცირეწლოვანი ა.კ-სა, ნ.კ-ის კმაყოფაზე არ იმყოფება არც ერთი პირი, რომლის რჩენის ვალდებულებაც მას კანონით ევალება. ს.კ-ე ა.კ-ის დაბადებიდან სთხოვდა ნ.კ-ეს სარჩოს ა.კ-ის, თუმცა ნ.კ-ე ამ ვალდებულებას თავს არიდებდა.

პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლით, 105-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და მიუთითა „SHIPPING AND TOURISM CO. TLD-ს“ მიერ გაცემულ ცნობაზე, ასევე ს.კ-ის მიერ საქმეში წარდგენილ ინდივიდუალურ შრომით კონტრაქტზე და დადგენილად მიიჩნია, რომ 2011 წლის 7 სექტემბერს ნ.კ-ემ კონტრაქტი გააფორმა კომპანია „TRUE COLORS SHIPPING INC-თან“ და 2011 წლის 7 სექტემბრიდან 2012 წლის 7 აპრილამდე საქმიანობდა თბომავალ „თრუე ჩოლორ-ზე“. ამ სამუშაოს შესრულებისათვის ნ.კ-ე ყოველთვიურად იღებდა ხელფასს, 7500 აშშ დოლარს. პალატის მოსაზრებით, მხოლოდ 2011 წლის 7 სექტემბერს გაფორმებული კონტრაქტის საფუძველზე ნ.კ-ემ მიიღო 7500X7=52500 აშშ დოლარი. „SHIPPING AND TOURISM CO. TLD-ს“ მიერ გაცემულ ცნობაში მითითებული იყო, რომ 2012 წლის ივლისისათვის ნ.კ-ე ველარ საქმიანობდა „ასა-

კის გამო“. პალატის მოსაზრებით, აღნიშნული ნიშნავდა იმას, რომ მანამდე, სანამ არ არსებობდა მითითებული ხელშეშემული გარემოება, ნ.კ-ე იყო დასაქმებული და იღებდა შემოსავალს. იგივე დგინდებოდა მონმე ლ. ბ-ას ჩვენებით. სასამართლომ მიუთითა აღნიშნულ ჩვენებაზე, რომლის თანახმადაც მონმემ უჩვენა, რომ „ნ.კ-ე ხშირად მიემგზავრებოდა ნაოსნობაში, ხოლო ს.კ-ე მას მეუღლესავით ელოდა“. პალატის მოსაზრებით, ა.კ-ის დაბადებიდან 2012 წლის 7 აპრილამდე ნ.კ-ემ მიიღო ხელფასი დაახლოებით $52500 \times 3 = 157500$ აშშ დოლარი. საწინააღმდეგოს დამადასტურებელი მტკიცებულებები აპელანტის მოწინააღმდეგე მხარეს არ წარუდგენია. პალატამ არ გაიზიარა ნ.კ-ის მოსაზრება, რომ 2004 წლიდან იგი ვერ საქმიანობდა ავადმყოფობის გამო. სასამართლოს მითითებით, უდავოდაა დადგენილი, რომ 2011 წლის სექტემბრიდან ნ.კ-ე დასაქმებული იყო და „SHIPPING AND TOURISM CO. TLD-ს“ მიერ გაცემული ცნობის მიხედვით არ ირკვეოდა, თუ აპელანტის მოწინააღმდეგე მხარეს დასაქმებაში ავადმყოფობა უშლიდა ხელს რაც მიუთითებდა, რომ მიუხედავად 2004 წლის ივლისში გადატანილი ინფარქტისა, ნ.კ-ე საქმიანობდა და იღებდა შემოსავალს.

პალატამ მიუთითა სამოქალაქო კოდექსის 1214-ე მუხლზე, რომლითაც განსაზღვრულია სასამართლოს მიერ ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრის წესი და მიიჩნია, რომ აპელანტის მიერ მოთხოვნილი ალიმენტი აუცილებელი იყო მცირეწლოვანი ბავშვის ნორმალური რჩენისა და აღზრდისათვის და მისი ოდენობა სავსებით შეესაბამებოდა ნ.კ-ის მატერიალურ მდგომარეობას – ნ.კ-ის ყოველთვიური შემოსავალი აღემატებოდა აპელანტის მიერ მოთხოვნილი ალიმენტის ოცდახუთმაგ ოდენობას, ე.ი მისი ერთი თვის ხელფასი საკმარისი იყო ა.კ-ის ორ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში ალიმენტის გადასახდელად. აღნიშნულის გათვალისწინებით, პალატამ მიიჩნია, რომ აპელანტის მოთხოვნა ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრის ნაწილში დასაბუთებული იყო. გაზიარებულ იქნა აპელანტის პოზიცია, რომ იგი მოწინააღმდეგე მხარეს სარჩოს სთხოვდა ბავშვის დაბადების დღიდან. პალატამ აღნიშნული დასკვნა დაამყარა სასამართლო სხდომაზე დაკითხული მოწმეების ჩვენებებსა და შსს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავარი სამმართველოს ბათუმის საქალაქო სამმართველოს პოლიციის მე-2 განყოფილების მიერ მოკვლეულ მასალებს, კერძოდ, რ. ვ-ის გამოკითხვის ოქმის თანახმად, ნ.კ-ის შვილმა ლ. კ-მ ს.კ-ეს უთხრა: „შენ გინდა მამაჩემის ფული და მეტი არაფერი გაინტერესებსო“. სასამართლოს მოსაზრებით, ეს ფაქტი უდავოდ ადასტურებდა, რომ აპელან-

ტი მოწინააღმდეგე მხარისაგან თანხას ითხოვდა. რ. ვ-ის მითითებით, ს.კ-ემ გააჩინა შვილი, რომელსაც მამა არ აღიარებდა, რასაც დედა განიცდიდა, სასამართლოს შეფასებით, ეს ნიშნავს, რომ მხარეთა შორის დავა როგორც ბავშვის მამობის, ასევე მისი რჩენის თაობაზე ა.კ-ის დაბადებიდანვე დაიწყო. პალატამ ასევე მიუთითა მოწმე ლ. ბ-ას განმარტებაზე (ს.კ-ემ ნ.კ-ეს თანხა მოსთხოვა ბავშვის დაბადებამდეც – ორსულობისა და მშობიარობის პერიოდში (ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 25 ივლისის სხდომის ოქმი: 15:20:00-15:20:55)). ამდენად, სამოქალაქო კოდექსის 1234-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, აპელანტის მოთხოვნა მოწინააღმდეგე მხარისათვის ალიმენტის 2009 წლის 12 ნოემბრიდან დაკისრების თაობაზე საფუძვლიანად იქნა მიჩნეული. წარსული დროისათვის აპელანტმა მოითხოვა მოწინააღმდეგე მხარისათვის 15000 ლარის დაკისრება. აღნიშნული თანხა შეესაბამებოდა 30 თვის განმავლობაში მისაღები ალიმენტის ოდენობას. 2009 წლის 12 ნოემბრიდან სარჩელის აღძვრამდე გასული იყო 31 თვე, რაც ს.კ-ის მოთხოვნის დასაბუთებულად მიჩნევის წინაპირობა გახდა. აღნიშნული გარემოებების გათვალისწინებით, პალატამ მიიჩნია, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილება იურიდიულად საკმარისად დასაბუთებული არ იყო და, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 394-ე მუხლის „ე“ ქვეპუნქტის თანახმად, არსებობდა მისი გაუქმების წინაპირობები.

სააპელაციო პალატის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა ნ.კ-ემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების ძალაში დატოვება შემდეგ საფუძვლებით:

სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია კანონი, კერძოდ, არასწორად განმარტა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლი, რომელიც თითოეულ მხარეს ავალდებულებს ფაქტობრივი გარემოების დადასტურების ტვირთს. სასამართლომ ყოველგვარი წერილობითი მტკიცებულების საფუძველზე დადგენილად მიიჩნია კასატორის მიერ შემოსავლის მიღების ფაქტი, მაშინ, როდესაც ნებისმიერი ხელშეკრულების არსებობა, მისი შესრულების დამადასტურებელი უტყუარი მტკიცებულება არ არის. გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით სასამართლომ ნ.კ-ეს მძიმე ფინანსური ვალდებულება დააკისრა, ხოლო მტკიცებულებებთან მიმართებით სასამართლოს მსჯელობა არ გამომდინარეობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის მოთხოვნიდან. სააპელაციო პალატამ ასევე დაარღვია სამოქალაქო კოდექსის 1214-ე მუხლის მოთხოვნა, რაც იმაში გამოიხატა, რომ

არ იქნა გაზიარებული ნ.კ-ის მძიმე ფინანსური და ჯანმრთელობის მდგომარეობა, ის თავად საჭიროებს მზრუნველობას, ფიზიკურად ვეღარ მუშაობს და არ გააჩნია შემოსავალი. სააპელაციო პალატამ გადაწყვეტილება დაამყარა მონმეთა ჩვენებაზე და არ გაიზიარა აპელანტის მონინალმდევე მხარის მითითება, რომ მონმეები სასამართლო სხდომაზე ადასტურებდნენ არა უშუალოდ მათ მიერ ნანახ გარემოებებს, არამედ ს.კ-ის ნაამბობს, აღნიშნული მოქმედი სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის მოთხოვნებიდან არ გამომდინარეობს. რაც შეეხება წარსული დროისათვის დაკისრებული ალიმენტის ოდენობას, აღნიშნული ასევე არასწორად დაადგინა სასამართლომ, საქმეში წარმოდგენილია მტკიცებულება, რომლითაც დასტურდება ს.კ-ის მიერ ალიმენტის მოთხოვნით კასატორისათვის მიმართვის ფაქტი. მიმართვამდე არსებული დროისათვის ს.კ-ის თავად იყო უცნობი ბავშვის მამის ვინაობა, აღნიშნულს ადასტურებს ბავშვის დაბადების მონმობაში მამის ვინაობის მითითებლობა. პალატამ არ გაიზიარა მშობლების რეალური ქონებრივი მდგომარეობა, კერძოდ ის, რომ ბავშვის დედას საკმაოდ მაღალი ანაზღაურება გააჩნია, მუშაობს ერთ-ერთ პრესტიჟულ სალონში სტილისტად და შეკვეთით კერავს ძვირადღირებულ ტანსაცმელს.

სააპელაციო სასამართლომ არასწორად არ გაიზიარა ის გარემოება, რომ 2009 წლის 12 ნოემბრის შემდგომ ნ.კ-ე მხოლოდ ერთხელ იყო მეზღვაურად სამუშაოდ, ინფარქტის გადატანის შემდგომ საჭიროებდა მკურნალობას, თავად კონტრაქტი მოკლევადიანი იყო 4 თვიდან 6 თვემდე, ხოლო სასამართლომ აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ, დადგენილად მიიჩნია, რომ 2012 წლის 7 აპრილამდე მოპასუხე დასაქმებული იყო და 7500 აშშ დოლარის ოდენობით შემოსავალს იღებდა, აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება მოსარჩელეს არ წარმოუდგენია. სასამართლომ არ შეაფასა ის გარემოება, რომ ნ.კ-ეს აწუხებდა გულის დაავადება, რაც გამორიცხავს მის დასაქმებას. საყურადღებოა, რომ მოსარჩელემ თანხის გადახდა მხოლოდ მას შემდეგ მოითხოვა, რაც ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად, ბავშვის დაბადებიდან 2 წლის შემდეგ დაადგინა შვილის მამის ვინაობა, ექსპერტიზის პროცედურის გამო, კასატორმა გადაიტანა გულის ინფარქტი.

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 21 იანვრის განჩინებით ნ.კ-ის საკასაციო საჩივარი, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, ცნობილ იქნა დასაშვე-

ბად და საქმის განხილვა დაინიშნა ზეპირი მოსმენის გარეშე, თანახმად ამავე კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილისა.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საქმის მასალების შესწავლის, საკასაციო საჩივრის საფუძვლიანობის შემონიშნების შედეგად მიიჩნევს, რომ ნ.კ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის მიხედვით, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის მიხედვით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები ვალდებულაა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). აღნიშნული ნორმა იმპერატიულად ადგენს საკასაციო სასამართლოს ვალდებულებას, დასაბუთებული საკასაციო საჩივრის (პრეტენზიის), შემთხვევაში, შეამოწმოს სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შესაბამისობა საქმეში არსებულ მტკიცებულებებთან, ანუ შეამოწმოს, დაცულია თუ არა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე და 249-ე მუხლების მოთხოვნები.

როგორც საკასაციო საჩივრის შინაარსიდან ირკვევა, კასატორი სადავოდ ხდის სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ იმ ფაქტობრივ გარემოებებს, რომლებიც შეეხება გასული პერიოდის ალიმენტის დაკისრებასა და ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრას, კერძოდ, კასატორი მიიჩნევს, რომ სასამართლომ მტკიცებულებათა არასწორი შეფასებით განსაზღვრა მოპასუხის მატერიალური მდგომარეობა, ასევე დაუსაბუთებლად მიიჩნია, რომ მოსარჩელე ალიმენტის გადახდას ითხოვდა ბავშვის დაბადების მომენტიდან.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, მშობლები უფლებამოსილი და ვალდებული არიან, აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი

საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით. ამავე კოდექსის 1202-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, მშობლებს თანაბრად აქვთ ყველა უფლება და მოვალეობა თავიანთი შვილების მიმართ, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი განქორწინებული არიან ან ცალ-ცალკე ცხოვრობენ, ხოლო ამავე კოდექსის 1212-ე მუხლის თანახმად, მშობლები მოვალენი არიან არჩინონ თავიანთი არასრულწლოვანი შვილები, აგრეთვე შრომისუუნარო შვილები, რომლებიც დახმარებას საჭიროებენ.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ საკანონმდებლო რეგულაცია მშობლების სალიმენტო მოვალეობასთან დაკავშირებით ითვალისწინებს როგორც ნებაყოფლობით, ასევე იძულებით მექანიზმებს, კერძოდ, კოდექსის 1214-ე მუხლის შესაბამისად, თუ მშობლები ვერ შეთანხმდნენ ალიმენტის ოდენობაზე, მაშინ დავას გადაწყვეტს სასამართლო. ალიმენტის ოდენობას სასამართლო განსაზღვრავს გონივრული, სამართლიანი შეფასების საფუძველზე შვილის ნორმალური რჩენა-აღზრდისათვის აუცილებელ მოთხოვნათა ფარგლებში. ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლო მხედველობაში იღებს როგორც მშობლების, ისე შვილის რეალურ მატერიალურ მდგომარეობას. ამდენად, კანონმდებელი არასრულწლოვანის რჩენა-აღზრდისათვის აუცილებელი ხარჯების ზღვრულ ოდენობას არ ითვალისწინებს და შესაძლებლობას აძლევს სასამართლოს, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, ალიმენტის მოცულობა დაადგინოს ისეთი გარემოებების ობიექტურად და სამართლიანად შეფასების შედეგად, როგორიცაა მშობლების რეალური ფინანსური შესაძლებლობები, სარჩენი ბავშვის ასაკი, ჯანმრთელობის მდგომარეობა, მისი საჭიროებანი, თითოეული მშობლის კმაყოფაზე მყოფ პირთა რიცხვი და სხვა.

განსახილველ შემთხვევაში დადგენილია და კასატორს დასაბუთებული პრეტენზია არ წარმოუდგენია იმასთან დაკავშირებით, რომ 2009 წლის 12 ნოემბერს დაბადებული ა.კ-ე ს.კ-სა და ნ.კ-ის შვილია. გარდა მცირეწლოვანი ა.კ-სა, ნ.კ-ის კმაყოფაზე არ იმყოფება არც ერთი პირი, რომლის რჩენის ვალდებულებაც მას კანონით ევალება. 2011 წლის 7 სექტემბერს ნ.კ-ემ კონტრაქტი გააფორმა კომპანია „TRUE COLORS SHIPPING INC-თან“ და 2011 წლის 7 სექტემბრიდან 2012 წლის 7 აპრილამდე საქმიანობდა თბომაველ „თრუე ჩოლორ-ზე“. „SHIPPING AND TOURISM CO. TLD-ს“ მიერ გაცემული ცნობის თანახმად, 2012 წლის ივლისისათვის ნ.კ-ე ვეღარ საქმიანობდა ხანდაზმულობის გამო.

საკასაციო პალატა ვერ გაიზიარებს კასატორის პრეტენზიას

იმასთან დაკავშირებით, რომ მოსარჩელეს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით, უნდა წარედგინა სასამართლოსთვის სახელშეკრულებო ვალდებულების ფარგლებში ნ.კ-ის მიერ ყოველთვიური შემოსავლის, 7500 აშშ დოლარის, მიღების ფაქტის დამადასტურებელი წერილობითი მტკიცებულება. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მოპასუხის მიერ „TRUE COLORS SHIPPING INC-თან“ ინდივიდუალური შრომითი კონტრაქტის გაფორმების ფაქტი და მხარეთა შორის შრომის ანაზღაურებაზე შეთანხმება იძლევა იმ პრეზუმფციის დაშვების შესაძლებლობას, რომ ნ.კ-ე კონტრაქტის მოქმედების ვადაში ყოველთვიურად იღებდა ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ შემოსავალს (7500 აშშ დოლარს). საინანაღმდეგოს მტკიცების ტვირთი ეკისრება კასატორს, რაც მან არ განახორციელა. საკასაციო პალატა ასევე ვერ გაიზიარებს კასატორის პრეტენზიას იმასთან დაკავშირებით, რომ სასამართლომ მხედველობაში არ მიიღო ნ.კ-ის ავადმყოფობის ფაქტი. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, სააპელაციო პალატამ მართებულად აღნიშნა ის გარემოება, რომ ნ.კ-ის მიერ 2004 წელს გადატანილი ინფარქტი არ ადასტურებდა მის შრომისუუნარობას, ვინაიდან მოპასუხის ამ პოზიციას აქარნულებდა საქმეში წარმოდგენილი შრომითი კონტრაქტი, რომელიც გაფორმებულია „TRUE COLORS SHIPPING INC-თან“ 2011 წლის 7 სექტემბერს.

საკასაციო პალატა მიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა, სადაც დადგენილია, რომ ა.კ-ის დაბადებიდან 2012 წლის 7 აპრილამდე ნ.კ-ემ მიიღო ხელფასი – დაახლოებით 52500X3=157500 აშშ დოლარი, ასევე ნ.კ-ე 2012 წლის 7 აპრილამდე იყო დასაქმებული საზღვაო კომპანიებში და მისი ყოველთვიური შემოსავალი შეადგენდა 7 500 აშშ დოლარს, არ გამოდინარეობს საქმეში წარმოდგენილ მტკიცებულებათა ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური განხილვა-გამოკვლევიდან.

საკასაციო პალატა კიდევ ერთხელ გაამახვილებს ყურადღებას საქმეში წარმოდგენილ იმ მტკიცებულებებზე, რომლებიც მიუთითებენ მოპასუხის ფინანსურ შესაძლებლობაზე, კერძოდ: „Baltic Group International Ltd-ის“ მიერ სასამართლოსადმი გაგზავნილ მიმართვაში, აღნიშნული კომპანია აცხადებს, რომ ნ.კ-ე 2009 წლის 12 ნოემბრიდან არ ყოფილა დასაქმებული მიუთითებული კომპანიის შუამავლობით და მათ არ გააჩნიათ რაიმე ინფორმაცია მისი შრომითი საქმიანობისა და ანაზღაურების შესახებ; „SHIPPING AND TOURISM CO. TLD-ს“ მიერ 2012 წლის 16 ივლისს გაცემულ წერილში, აღნიშნული კომპანია აცხადებს, რომ ნ. კ-ე 2011 წელს მხოლოდ ერთი კონტრაქტით იყო დასაქ-

მებუღი; საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს 2012 წლის 24 აგვისტოს წერილში აღნიშნულია, რომ საზღვაო ტრანსპორტის სააგენტოს არ გააჩნია ინფორმაცია მეზღვაურთა შრომითი კონტრაქტების და მათი ანაზღაურების თაობაზე.

ამდენად, ზემოთ ჩამოთვლილი არც ერთი მტკიცებულება არ ადასტურებს მოპასუხის მიერ მუდმივი დასაქმებისა და შემოსავლის მუდმივად მიღების ფაქტს. ერთადერთი მტკიცებულება, რაც ადასტურებს ა. კ-ის დაბადების შემდეგ განსაზღვრული ვადით ნ. კ-ის მიერ დასაქმებისა და შემოსავლის მიღების ფაქტს, არის შრომითი კონტრაქტი. მართალია, სასამართლო დამატებით მიუთითებს მონმე ლ. ბ-ას ჩვენებაზე, თუმცა, სასამართლომ მონმის ჩვენება ისე გაიზიარა, რომ არაფერს ამბობს აღნიშნული მტკიცებულების სარწმუნოობასა და დამაჯერებლობაზე.

საკასაციო პალატის მოსაზრებით, ზემოთ დასახელებული მტკიცებულებები, მართალია, აკმაყოფილებენ დასაშვებობის მოთხოვნებს, თუმცა, ცალსახად და ერთმნიშვნელოვნად არ ადასტურებენ კასატორის მატერიალურ მდგომარეობას იმ სახით, როგორც ეს სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია დადგენილად, შესაბამისად, დაუსაბუთებელია სასამართლოს შინაგანი რწმენა და იგი არ გამომდინარეობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით შესრულებული მტკიცებულებათა შეფასებიდან. აღნიშნული მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სასამართლოსათვის არავითარ მტკიცებულებას არა აქვს წინასწარ დადგენილი ძალა, ხოლო, რაც შეეხება ამავე მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრულ მტკიცებულებათა ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, აღნიშნული გულისხმობს მტკიცებულებათა შეფასებას მათი დასაშვებობის, განკუთვნიადობის, სარწმუნოების, იურიდიული ძალის მიხედვით. ასეთ დროს მნიშვნელოვანია ასევე სასამართლომ სწორად განსაზღვროს დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე რომელ ფაქტს ადასტურებს ესა თუ ის მტკიცებულება.

მნიშვნელოვანია კასატორის დასაბუთებული პრეტენზია, რომელიც მონმეთა ჩვენებებით ბავშვის დაბადებიდან სარჩოს მოთხოვნისა და ვალდებული პირის მიერ ვალდებულების ნებაყოფლობით შესრულებაზე თავის არიდების ფაქტებს ეხება. მოსარჩელემ სადავო გარემოების დასადასტურებლად წარადგინა მონმეთა ჩვენებები, ასევე შსს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავარი სამმართველოს ბათუმის საქალაქო სამმართველოს პოლიციის მე-2 განყოფილების მიერ მოკვლეული მა-

სალები. დაკითხულ მონმეთაგან ერთი მოსარჩელის დედაა, ხოლო მეორე მოსარჩელის ნათესავი. საგულისხმოა, რომ მოპასუხემ მიანიშნა სასამართლოს მოსარჩელესთან მათი დამოკიდებულების, ასევე იმის შესახებ, რომ ერთ-ერთი მონმე, ლ. ბა-გადმოსცემდა არა უშუალოდ მის მიერ აღქმულ მოვლენებს, არამედ მოსარჩელის მონაყოლს (იხ. პირველი ინსტანციის სასამართლოს სხდომის ოქმი: 15:22:57, 15:23:06). რაც შეეხება შსს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავარი სამმართველოს ბათუმის საქალაქო სამმართველოს პოლიციის მე-2 განყოფილების მიერ მოკვლეულ მასალებს, სასამართლომ შეაფასა ოქმში გადმოცემული ცალკეული გამონათქვამები და არა მთლიანი შინაარსი სხვა მტკიცებულებებთან ერთად.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მონმეთა ჩვენებების შეფასებისას, სასამართლო ვალდებულია, ისევე, როგორც სხვა სახის მტკიცებულება, მონმის ჩვენება შეაფასოს მისი შინაარსის და იურიდიული დამაჯერებლობის კუთხით, იმ ობიექტური თუ სუბიექტური კრიტერიუმების (მხარეებთან დამოკიდებულება, ფიზიკური მდგომარეობა, ფაქტორები, რომლებიც გავლენას ახდენენ მონმის ჩვენებაზე და სხვა) გათვალისწინებით, რომელიც ამ მტკიცებულებისთვისაა დამახასიათებელი. ამ მიმართებით, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს სრულად და უტყუარად არ გამოუკვლევია მონმეთა ჩვენებები.

ზემოაღნიშნული მსჯელობიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ, როგორც ალიმენტის ოდენობის, ასევე წარსული დროის ალიმენტის განსაზღვრის ნაწილში საქმის ხელახლა განხილველმა სასამართლომ საქმეში წარმოდგენილ მტკიცებულებათა გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ უნდა გამოიტანოს დასკვნები საქმის ფაქტობრივი გარემოებების არსებობა-არარსებობის თაობაზე და სამართლებრივად შეაფასოს ისინი.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც განეულება ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი განწყვეტილების გამოტანისას.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. ნ.კ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 25 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.
3. საკასაციო საჩივარზე სახელმწიფო ბაჟი გადახდილია.
4. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრა სასამართლოს მიერ

**გადაწყვეტილება
საქართველოს სახელმწიფო**

№ას-1299-1226-2012

24 დეკემბერი, 2012 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა: ვ. როინიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბ. ალავიძე,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: ალიმენტის დაკისრება

აღწერილობითი ნაწილი:

მ.ბ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში ზ.ბ-ის მიმართ და მოითხოვა მხარეთა საერთო შვილის სასარგებლოდ დაკისრებული 20-ლარიანი ალიმენტის 280 ლარით გაზრდა და ერთჯერადი დახმარების სახით 2000 ლარის გადახდა შემდეგი საფუძვლებით:

2002 წლის 29 იანვრიდან მხარეები იმყოფებოდნენ ქორწინებაში. 2002 წლის 19 თებერვალს მათ შეეძინათ შვილი – გ. ბ-ე. ლანჩხუთის რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 26 თებერვლის გადაწყვეტილებით ზ.ბ-ეს შვილის სარჩენად დაეკისრა ყო-

ველთვიურად 20 ლარის, ხოლო ერთჯერადად 100 ლარის ანაზღაურება. აღნიშნულ დროს მოპასუხე იყო უმუშევარი, რამაც იმოქმედა ალიმენტის ოდენობაზე. ამჟამად იგი მუშაობს შპს „საქართველოს ფოსტის“ ლანჩხუთის ფილიალში და მისი ხელფასი შეადგენს 200 ლარს. ამასთან, ზ.ბ-ეს ეკუთვნის ქ.ლანჩხუთში, კ-ის ქ. №11-ში მდებარე სახლის ნაწილი.

არასრულწლოვანი ბავშვის ზრდასთან ერთად ლანჩხუთის რაიონული სასამართლოს მიერ დანიშნული ალიმენტი მისი ნორმალური აღზრდისა და მოვლისათვის საკმარისი აღარ არის.

მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და განმარტა, რომ ამჟამად ჰყავს სხვა მეუღლე და ორი მცირეწლოვანი შვილი, შესაბამისად, მეტი ოდენობით ალიმენტის გადახდის შესაძლებლობა არ გააჩნია. უმუშევრობისას მას დაგროვილი ჰქონდა მოსარჩელის სასარგებლოდ გადასახდელი ალიმენტი – 2300 ლარი, რის დასაფარადაც ბანკიდან გამოიტანა სესხი – 2200 ლარი და 200-ლარიანი ხელფასის პირობებში ყოველთვე იხდის 70 ლარს. რაც შეეხება ერთჯერადად გადასახდელ თანხას, მისი დაკისრება ხდება ბავშვის ავადმყოფობისას. მოცემულ შემთხვევაში გ. ბ-ე ჯანმრთელია, მოსარჩელემ შეცდომაში შეიყვანა ექიმი, რის საფუძველზეც სასამართლომ უკანონოდ დააკისრა მოპასუხეს 100 ლარის გადახდა. შესაბამისად, ერთჯერადად 2000 ლარის გადახდის საფუძველი არც ახლა არსებობს.

ოზურგეთის რაიონული სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 1 ივნისის გადაწყვეტილებით მ.ბ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს არასრულწლოვანი შვილის სარჩენად დაეკისრა სულ 40 ლარის გადახდა, რაც მოსარჩელემ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 1 აგვისტოს განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მ.ბ-ე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა ზ.ბ-ან. 2002 წლის 19 თებერვალს, თანაცხოვრების პერიოდში მათ შეეძინათ შვილი – გ. ე.

ლანჩხუთის რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 26 თებერვლის გადაწყვეტილებით მ.ბ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ზ.ბ-ეს შვილის – გ.ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა ალიმენტის გადახდა ყოველთვიურად 20 ლარის ოდენობით ბავშვის სრულწლოვანებამდე.

გ.ბ-ე სწავლობს ლანჩხუთის წმინდა იოანე ნათლისმცემლის

სახელობის სასულიერო გიმნაზიაში, სწავლის ყოველთვიური გადასახადი შეადგენს 15 ლარს.

2010 წლის 12 იანვრიდან ზ.ბ-ე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფება ბ. ი-ან. მათ ჰყავთ ორი შვილი – 2006 წლის 28 მარტს დაბადებული ლ. ბ-ე და 2010 წლის 7 თებერვალს დაბადებული ნ. ბ-ე.

2012 წლის 2 თებერვალს ზ.ბ-სა და სააქციო საზოგადოება „ლიბერთი ბანკს“ შორის დაიდო საკრედიტო ხელშეკრულება, რომლის თანახმად ზ.ბ-ის მიერ კრედიტის დაფარვის მიზნით გადასახდელი თანხა 2016 წლამდე ყოველთვიურად შეადგენს 68 ლარსა და 12 თეთრს.

ზ. ბ-ე მუშაობს შპს „საქართველოს ფოსტის“ აჭარისა და გურიის ფოსტის რეგიონალური სამმართველოს ლანჩხუთის საფოსტო ქვეგანყოფილებაში უმცროსი კურიერის თანამდებობაზე და მისი დარიცხული ხელფასი შეადგენს 250 ლარს.

სააპელაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა სამოქალაქო კოდექსის 1212-ე, 1214-ე მუხლებით, 1221-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და მიიჩნია, რომ ზ. ბ-ის მატერიალური მდგომარეობა შეიცვალა, კერძოდ, ხელფასის სახით მას გაუჩნდა შემოსავლის სტაბილური წყარო. წარმოდგენილი მასალების მიხედვით, ზ. ბ-ის შემოსავალი შეადგენს 250 ლარს. ზ.ბ-ის ხელფასიდან – 250 ლარიდან 68,12 ლარი არის საბანკო კრედიტის დაფარვის მიზნით გათვალისწინებული ხარჯი.

ზ. ბ-ეს ჰყავს ახალი ოჯახი, მათ შორის, ორი მცირეწლოვანი შვილი, რომლებიც, ასევე, იმყოფებიან მის კმაყოფაზე.

სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე ზ. ბ-ემ განმარტა, რომ შვილის რჩენისა და ალიმენტის დაკისრების პასუხისმგებლობას თავს არ არიდებს, მაგრამ, მისი ეკონომიკური მდგომარეობიდან გამომდინარე, გონივრულად თვლის, ოზურგეთის სასამართლოს მიერ დაკისრებული ალიმენტის 20 ლარით გაზრდას, ანუ ეს იმ თანხას შეესაბამება, რისი გადახდაც მისი ამჟამინდელი ეკონომიკური მდგომარეობით არის შესაძლებელი.

მითითებული გარემოებების გათვალისწინებით პალატამ ჩათვალა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა ალიმენტის ოდენობის გაზრდაზე 20 ლარით გონივრული და სასამართლიანია. შესაბამისად, სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნა ზ. ბ-ის 260 ლარის დაკისრების თაობაზე უსაფუძვლოა და არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

სამოქალაქო კოდექსის 1215-ე მუხლის, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე, მე-4 და 103-ე მუხლების თანახმად, პალატამ განმარტა, რომ მ. ბ-ის არც განმარტებიდან და არც მის

მიერ წარმოდგენილი მტკიცებულებებიდან არ დგინდება გ. ბ-ის მძიმე ავადმყოფობა, დასახიჩრება ან სხვა რაიმე ისეთი გარემოება, რომელიც ზავშვის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესებაზე მიუთითებს.

სააპელაციო სასამართლოს განმარტებით, წარმოდგენილი მტკიცებულებების მიხედვით, ზ. ბ-ის ერთჯერადი დახმარების დაკისრების სამოქალაქო კოდექსით გათვალისწინებული საფუძვლები არ არსებობს.

საკასაციო სასამართლოს განჩინება მ. ბ-ემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით:

სასამართლომ არასწორად განსაზღვრა სადავო ალიმენტის ოდენობა, როდესაც მოპასუხის ხარჯებში გაითვალისწინა მის მიერ აღებული სესხი. აღნიშნული სახის ხარჯში შეიძლება, შესულიყო მხოლოდ სესხის სარგებელი და არა მთლიანი თანხა.

სადავო ალიმენტის ოდენობის დადგენისას ასევე არ უნდა მიღებულიყო მხედველობაში ის ფაქტი, რომ ზ.ბ-ეს, შვილების გარდა, კმაყოფაზე ჰყავდა მეუღლე და დედა.

აღსანიშნავია, რომ მოპასუხე წლების განმავლობაში არ იხდოდა სასამართლოს მიერ დადგენილ ალიმენტს, რის გამოც სისხლის სამართლის პასუხისგებაშიც კი იქნა მიცემული. ალიმენტის გადახდა მან მხოლოდ იმის შემდეგ დაიწყო, რაც მისი უძრავი ქონების მიმართ დაიწყო სააღსრულებო წარმოება.

სასამართლომ უგულებელყო „ზავშვის უფლებათა კონვენციის“ 27-ე მუხლის პირველი ნაწილი, სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე მუხლის მე-2 ნაწილი და 1212-ე მუხლი.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის საფუძვლები, შეამოწმა გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთება და მიიჩნია, რომ მ.ბ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება გაუქმდეს ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრის ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება, მ.ბ-ის სარჩელი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, ზ.ბ-ეს მ.ბ-ის სასარგებლოდ არასრულწლოვანი შვილის – გ.ბ-ის სარჩენად დაეკისროს ყოველთვიურად ალიმენტის – 60 ლარის გადახდა, დანარჩენ ნაწილში კი სარჩელს უნდა ეთქვას უარი, ხოლო განჩინება დარჩეს უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

მოცემულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ დაად-

გინა და სადავოდ არ გამხდარა შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებანი:

მ.ბ-ე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფებოდა ზ.ბ-ან. 2002 წლის 19 თებერვალს, თანაცხოვრების პერიოდში მათ შეეძინათ შვილი – გ.ბ-ე.

ლანჩხუთის რაიონული სასამართლოს 2003 წლის 26 თებერვლის გადაწყვეტილებით მ.ბ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ზ.ბ-ეს შვილის – გ.ბ-ის სასარგებლოდ დაეკისრა ალიმენტის გადახდა ყოველთვიურად 20 ლარის ოდენობით ბავშვის სრულწლოვანებამდე.

გ.ბ-ე სწავლობს ლანჩხუთის წმინდა იოანე ნათლისმცემლის სახელობის სასულიერო გიმნაზიაში, სწავლის ყოველთვიური გადასახადი შეადგენს 15 ლარს.

2010 წლის 12 იანვრიდან ზ.ბ-ე რეგისტრირებულ ქორწინებაში იმყოფება ბ. ი-ან. მათ ჰყავთ ორი შვილი – 2006 წლის 28 მარტს დაბადებული ლ. ბ-ე და 2010 წლის 7 თებერვალს დაბადებული ნ. ბ-ე.

2012 წლის 2 თებერვალს ზ.ბ-სა და სააქციო საზოგადოება „ლიბერთი ბანკს“ შორის დაიდო საკრედიტო ხელშეკრულება, რომლის თანახმად ზ.ბ-ის მიერ კრედიტის დაფარვის მიზნით გადასახდელი თანხა 2016 წლამდე ყოველთვიურად შეადგენს 68 ლარსა და 12 თეთრს.

ზ.ბ-ე მუშაობს შპს „საქართველოს ფოსტის“ აჭარისა და გურიის ფოსტის რეგიონალური სამმართველოს ლანჩხუთის საფოსტო ქვეგანყოფილებაში უმცროსი კურიერის თანამდებობაზე და მისი დარიცხული ხელფასი შეადგენს 250 ლარს.

კასატორი მ.ბ-ე ითხოვს მხარეთა საერთო არასრულწლოვანი შვილის სარჩენად სასამართლოს მიერ დადგენილი ყოველთვიურად გადასახდელი ალიმენტის – 20 ლარის 300 ლარამდე გაზრდასა და ერთჯერადად 2000 ლარის ანაზღაურებას.

საკასაციო სასამართლო სავსებით იზიარებს გასაჩივრებულ გაცხადებულ გადაწყვეტილებას დადგენილ ფაქტებს, თუმცა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო პალატამ არასწორად შეაფასა ისინი, როდესაც მოპასუხეს არასრულწლოვანი შვილის სარჩენად განსაზღვრული ალიმენტის ოდენობა მხოლოდ 20 ლარით გაუზარდა, კერძოდ:

სამოქალაქო კოდექსის 1212-ე მუხლი ადგენს, რომ მშობლები მოვალენი არიან, არჩინონ თავიანთი არასრულწლოვანი შვილები. ამავე კოდექსის 1213-ე მუხლის თანახმად, არასრულწლოვანი შვილებისათვის გადასახდელი ალიმენტების ოდენობას განსაზღვრავენ მშობლები ურთიერთშეთანხმებით, თუმცა

ასეთი შეთანხმების მიუღწევლობისას 1214-ე მუხლი დავის გადწყვეტას სასამართლოს მიანდობს. ალიმენტის ოდენობას სასამართლო განსაზღვრავს გონივრული, სამართლიანი შეფასების საფუძველზე შვილის ნორმალური რჩენა-აღზრდისათვის აუცილებელ მოთხოვნათა ფარგლებში. ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლო მხედველობაში იღებს როგორც მშობლების, ისე შვილის რეალურ მატერიალურ მდგომარეობას.

ხსენებული ნორმებიდან გამომდინარე, კანონმდებელი განსაზღვრავს ყოველი მშობლის ვალდებულებას, იზრუნოს თავის შვილზე, რაც გულისხმობს მისი მატერიალურად უზრუნველყოფის მოვალეობასაც. ჩვეულებრივ, შვილისათვის გადასახდელი თანხის ოდენობაზე თანხმდებიან მშობლები, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი სასამართლო შეაფასებს ბავშვის საჭიროებებს მისი ასაკისა და სხვა ინდივიდუალური ფაქტორების გათვალისწინებით, თითოეული მშობლის ოჯახურ და მატერიალურ მდგომარეობას (იმყოფება თუ არა მათ კმაყოფაზე ოჯახის ისეთი წევრი, რომელსაც დამოუკიდებლად თავის რჩენა არ შეუძლია), რის შედეგადაც დაადგენს ალიმენტის ობიექტურ ოდენობას, რომელიც უზრუნველყოფს არასრულწლოვანის რეალურ და აუცილებელ მოთხოვნილებებს.

როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, ზ. ბ-ეს სასამართლომ უკვე დააკისრა არასრულწლოვანი შვილის – გ. ბ-ის სარჩენად ალიმენტის – 20 ლარის გადახდა.

სამოქალაქო კოდექსის 1221-ე მუხლის მიხედვით, მშობელს, რომელიც არასრულწლოვანი შვილის სასარგებლოდ იხდის ალიმენტს, უფლება აქვს აღძრას სარჩელი სასამართლოს მიერ დადგენილი ალიმენტის ოდენობის შემცირების შესახებ. იმ მშობლების მატერიალური და ოჯახური მდგომარეობის შეცვლის შემთხვევაში, რომლებიც ალიმენტს იხდიან მტკიცე თანხის სახით, სასამართლოს უფლება აქვს, დაინტერესებული პირის მოთხოვნით, შეამციროს ან გაადიდოს ალიმენტის ოდენობა.

განსახილველ შემთხვევაში ზ. ბ-ის მატერიალური მდგომარეობა გაუმჯობესდა, მისი ყოველთვიური შემოსავალია 250 ლარი, შესაბამისად, მ. ბ-ის მოთხოვნა ალიმენტის ოდენობის გაზრდის შესახებ ნაწილობრივ საფუძვლიანია.

საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ სადავო ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრისას გასათვალისწინებელია, რომ ზ. ბ-ის კმაყოფაზე იმყოფება ახალ ქორწინებაში შექმნილი ორი არასრულწლოვანი შვილი. რაც შეეხება მის ამჟამინდელ მეუღლე ბ. ი-ს, საქმის მასალებში არ არის წარმოდგენილი მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა, რომ ამ უკანასკნელს დამოუკიდებ-

ლად თავის რჩენა არ შეუძლია და მეუღლისაგან განსაკუთრებულ, კანონით დადგენილ მზრუნველობას საჭიროებს.

ამდენად, ზემოხსენებული გარემოებების შეფასების შედეგად სასამართლო მართლზომიერად თვლის ყოველთვიური ალიმენტის გაზრდას 60 ლარამდე, დანარჩენ ნაწილში კი სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების სამართლებრივი წინაპირობების არსებობა კასატორმა ვერ დაასაბუთა.

სადავო ალიმენტის ოდენობაზე გავლენას ვერ მოახდენს ზ. ბ-ის მიერ ყოველთვიურად კრედიტის დასაფარად დადგენილი გადასახადის გადახდა, რაც მისივე მითითებით, წარმოადგენს წლების განმავლობაში გ. ბ-ის სასარგებლოდ დაკისრებულ საალიმენტო დავალიანებას. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მხარის მიერ ძველი ვალდებულებების შეუსრულებლობა ამჟამად არსებული მოვალეობების შესრულებისაგან თავის არიდების საფუძველი ვერ გახდება.

საკასაციო პალატა სავსებით ეთანხმება გასაჩივრებული განჩინების მსჯელობას ზ. ბ-ის ერთჯერად თანხის დაკისრებაზე უარის თქმასთან დაკავშირებით და მიუთითებს, რომ სამოქალაქო კოდექსის 1215-ე მუხლის თანახმად, მშობელს, რომელიც ალიმენტს უხდის არასრულწლოვან შვილებს, შეიძლება დაეკისროს მონაწილეობა დამატებით ხარჯებში, რომლებიც გამონკვეულია განსაკუთრებული გარემოებებით (ბავშვის მძიმე ავადმყოფობით, დასახიჩრებით და სხვა).

აღნიშნულიდან გამომდინარე, არასრულწლოვანის სარჩენად ალიმენტის გადამხდელი მშობლისათვის დამატებითი ხარჯის სახით ერთჯერადად თანხის გადახდის დაკისრება დასაშვებია მხოლოდ ისეთი განსაკუთრებული გარემოებების დადასტურებისას, როგორცაა ბავშვის მძიმე ავადმყოფობა, დასახიჩრება და სხვა ობიექტური ფაქტორები.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის შესაბამისად, ზემოხსენებული ნორმით გათვალისწინებული გარემოებების არსებობის მტკიცების ტვირთი მოსარჩელე მ. ბ-ეს ეკისრებოდა, რაც მან ვერ განახორციელა. შესაბამისად, ამ ნაწილში მისი მოთხოვნა ვერ დაკმაყოფილდება.

ყოველივე ზემოთქმული ცხადყოფს, რომ მ. ბ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, სააპელაციო სასამართლოს გასაჩივრებული განჩინება ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრის ნაწილში უნდა გაუქმდეს და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება, მ. ბ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს, ზ. ბ-ეს მ. ბ-ის სასარგებლოდ არასრულწლოვანი შვილის – გ. ბ-ის სარჩენად 2012 წლის 20 თებერვლი-

დან, მზია ბაქანიძის მიერ სარჩელის შეტანის დღიდან დაეკისროს ყოველთვიურად ალიმენტის – 60 ლარის გადახდა, დანარჩენ ნაწილში კი სარჩელს უარი უნდა ეთქვას, ხოლო განჩინება დანარჩენ ნაწილში დარჩეს უცვლელად.

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო პალატამ იხელმძღვანელა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე, 411-ე მუხლებით და

ბ ა ღ ა ნ ყ ვ ი ტ ა:

მ. ბ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 1 აგვისტოს განჩინება ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრის ნაწილში და ამ ნაწილში მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება.

მ. ბ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.

2012 წლის 20 თებერვლიდან, მ. ბ-ის მიერ სარჩელის შეტანის დღიდან ზ. ბ-ეს მ. ბ-ის სასარგებლოდ არასრულწლოვანი შვილის – 2002 წლის 19 თებერვალს დაბადებული გ. ბ-ის სარჩენად დაეკისროს ყოველთვიურად ალიმენტის, სულ – 60 ლარის გადახდა.

დანარჩენ ნაწილში განჩინება დარჩეს უცვლელად.

საკასაციო პალატის გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა

ბანრინება

№ას-1062-996-2012

22 იანვარი, 2013 წ., ქ. თბილისი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო
საქმეთა პალატა

შემადგენლობა: თ. თოდრია (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ვ. როინიშვილი,
პ. ქათამაძე

დავის საგანი: არასრულწლოვანი შვილის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა და აღსაზრდელად გადაცემა

აღწერილობითი ნაწილი:

მ. კ-ემ სარჩელი აღძრა სასამართლოში გ. ა-ის წინააღმდეგ და მოითხოვა შვილის, 2005 წლის 3 ოქტომბერს დაბადებული მ. ა-ის, საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა დედის საცხოვრებელი ადგილის მიხედვით და ბავშვის დედისთვის აღსაზრდელად გადაცემა.

მოპასუხე გ. ა-ემ სარჩელი არ ცნო იმ მოტივით, რომ ბავშვის დამოკიდებულება დედის მიმართ უარყოფითია, მასთან ცხოვრება არ სურს, ხოლო თავად შექმნილი აქვს ყველა საჭირო პირობა შვილის აღსაზრდელად.

დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 23 აგვისტოს გადაწყვეტილებით მ. კ-ის სარჩელი დაკმაყოფილდა, 2005 წლის 3 ოქტომბერს დაბადებული მ. ა-ის საცხოვრებელ ადგილად განისაზღვრა დედის – მ. კ-ის საცხოვრებელი ადგილი და მ. ა-ე აღსაზრდელად გადაეცა დედას.

რაიონული სასამართლოს დასახელებული გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა გ. ა-ემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 24 მაისის გადაწყვეტილებით გ. ა-ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდა, დედოფლისწყაროს რაიონული სასამართლოს 2011 წლის 23 აგვისტოს გადაწყვეტილების შეცვლით მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, მ. კ-ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა შემდეგი დასაბუთებით:

პალატამ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე მუხლზე, რომლის შესაბამისად, მშობლები უფლებამო-

სილი და ვალდებული არიან, აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისათვის, აღზარდონ ისინი საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით. მშობლებს უფლება აქვთ, განსაზღვრონ, თუ ვისთან უნდა იცხოვროს შვილმა. მშობლებს ენიჭებათ უფლება და ეკისრებათ ვალდებულება, ჰქონდეთ ურთიერთობა შვილებთან, განსაზღვრონ თავიანთი შვილებთან მესამე პირთა ურთიერთობის უფლება, ხოლო, 1197-ე მუხლის თანახმად, ბავშვს აქვს უფლება, ცხოვრობდეს და იზრდებოდეს ოჯახში. ამავე კოდექსის 1199-ე მუხლის თანახმად, მშობლების უფლებები არ უნდა განხორციელდეს ისე, რომ ამით ზიანი მიადგეს ბავშვის ინტერესებს. ამასთან, სახელმწიფოს დამოკიდებულება მშობლის მიმართ მხოლოდ მათი უფლება-მოვალეობების განსაზღვრით არ შემოიფარგლება, არამედ სახელმწიფო იცავს მშობლის უფლებას, აქტიური მონაწილეობა მიიღოს შვილის აღზრდაში და გადწყვიტონ, ვისთან და სად იცხოვროს შვილმა (სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე მუხლი).

პალატის მოსაზრებით, ზემოაღნიშნული ნორმები სრულად შეესაბამება რა, „ბავშვის უფლებათა შესახებ“ კონვენციით ბავშვთა უფლებების დამცავ ნორმებს, ერთმნიშვნელოვნად ადგენს ბავშვის ინტერესების დაცვის პრიორიტეტს. ამასთან, ეს ინტერესი არ შეიძლება ვინმე იქნეს გაგებული.

პალატამ მიუთითა „ბავშვის უფლებათა შესახებ“ კონვენციის მე-9 მუხლზე, რომლის შესაბამისად, მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ, რომ ბავშვი არ დაშორდეს თავის მშობლებს მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ, იმ შემთხვევათა გამოკლებით, როცა კომპეტენტური ორგანოები, სასამართლო გადაწყვეტილების თანახმად, სათანადო კანონისა და პროცედურის შესაბამისად განსაზღვრავენ, რომ ასეთი დაშორება აუცილებელია და უკეთ ემსახურება ბავშვის ინტერესებს. მშობლებთან დაშორება შეიძლება, აუცილებელი გახდეს ამა თუ იმ კონკრეტულ შემთხვევაში, მაშინ, როდესაც აუცილებელია ერთ-ერთ მშობელთან ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება. ამასთან, ეს გადაწყვეტილება არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს ბავშვების ყველაზე ჭეშმარიტ ინტერესებს, აღიზარდონ და იცხოვრონ მატერიალურად და მორალურად ჯანსაღ გარემოში. ბავშვის აღზრდისათვის გარემოს შესაბამისობა ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში დეტალურად და დამაჯერებლად უნდა შემოწმდეს. ამ მიმართებით გადამწყვეტი მნიშვნელობა არა მხოლოდ მატერიალურ, არამედ მო-

რალურ მხარეს უნდა მიენიჭოს. ამდენად, კანონი არ გამოორიცხავს იმის შესაძლებლობას, რომ ბავშვი დაშორდეს მშობელს და ზოგ შემთხვევაში სხვა ოჯახის წევრთან ან უფლებამოსილ პირთან განისაზღვროს მისი საცხოვრებელი ადგილი, თუმცა ასეთი დაშორება მხოლოდ ბავშვის ინტერესებიდან გამომდინარე აუცილებლობით უნდა იყოს გამოწვეული, ვინაიდან ბავშვისა და მშობლის დაშორება, ამ აუცილებლობის შემთხვევაშიც კი, უარყოფით გავლენას ახდენს მშობლის გარემოცვას მონყვეტილი ბავშვის ფსიქიკაზე. აღნიშნულის მიუხედავად, კანონი ბავშვის მშობელთან დაშორებას ითვალისწინებს, რასაც საფუძვლად უდევს, უპირველეს ყოვლისა, მშობლის უარყოფითი პიროვნული მახასიათებლები და ბავშვზე ნეგატიური ზეგავლენის დასაბუთებული საშიშროება. ამავდროულად, ამგვარი გადაწყვეტილების განსაკუთრებული მნიშვნელობიდან გამომდინარე, მისი აუცილებლობა უფლებამოსილი ორგანოების მიერ დეტალურად უნდა იქნეს შესწავლილი და გამოკვლეული. აღნიშნულს ადასტურებს „ბავშვის უფლებათა შესახებ“ კონვენციის მე-9 მუხლის მითითება ბავშვის მშობელთან დაშორების დასაშვებობაზე, როდესაც „კომპეტენტური ორგანოები, სასამართლო გადაწყვეტილების თანახმად, სათანადო კანონისა და პროცედურის შესაბამისად განსაზღვრავენ, რომ ასეთი დაშორება აუცილებელია და უკეთ ემსახურება ბავშვის ინტერესებს“.

საოჯახო საქმეთა განხილვის თავისებურებებიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XIII თავით დადგენილი წესებით უნდა იქნეს განხილული, რაც სამოქალაქო სამართალწარმოების განსხვავებულ წესს ადგენს. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლით, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე, რაც დავისათვის სამართლებრივად მნიშვნელოვანი ფაქტების მითითებასა და დამტკიცებაში სასამართლოს ჩაურევლობას გულისხმობს. ამ წესიდან გამონაკლისს წარმოადგენს საოჯახო-სამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი დავები, რა დროსაც სასამართლო აქტიურად ერთვება მტკიცების პროცესში და შეუძლია, საქმისათვის მნიშვნელოვანი გარემოება თავისი ინიციატივით დაადგინოს, კერძოდ: საოჯახოსამართლებრივი ურთიერთობიდან წარმოშობილი საქმეების განხილვისას, 354-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით, სასამართლოს შეუძლია, თავისი ინიციატივით განსაზღვროს დასადგენ გარემოებათა წრე და მხარეთა ახსნა-განმარტების შემდეგ თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები, რომლებზედაც მხარეებს არ მიუთითებიათ. კანონის ასეთი დამოკიდებულება

(შეჯიბრებითობის პრინციპის ნაცვლად სასამართლოს მიერ სა-
მოქალაქო საქმის ინკვიზიციური პრინციპით განხილვა) განპი-
რობებულია საოჯახო ურთიერთობათა სპეციფიკითა და განსა-
კუთრებული მნიშვნელობით, რასაც ადასტურებს კონსტიტუცი-
ის 36-ე მუხლით სახელმწიფოს მიერ აღიარებული ვალდებულე-
ბა, ხელი შეუწყოს ოჯახის კეთილდღეობას. საოჯახო ურთიერ-
ობებში ბავშვთან დაკავშირებულ საკითხებს მნიშვნელოვანი
ადგილი უჭირავს და ბავშვის უფლებებთან დაკავშირებული და-
ვის გადანყვეტისას სასამართლომ უტყუარად და სარწმუნოდ უნ-
და დაადგინოს მიღებული გადანყვეტილების ბავშვის ინტერე-
სებისათვის ყველაზე უკეთ შესაბამისობა. ამ მოსაზრებას განამ-
ტკიცებს „ბავშვის უფლებათა შესახებ“ კონვენციის მე-3 მუხ-
ლი, რომლის თანახმად, ბავშვის მიმართ ნებისმიერ ქმედებათა
განხორციელებისას, მიუხედავად იმისა, თუ ვინ არის მათი გან-
მახორციელებელი, უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის ინ-
ტერესების დაცვის უკეთ უზრუნველყოფას.

მიუხედავად იმისა, რომ საქმის მასალებში წარმოდგენილი
იყო სოციალური მომსახურების სააგენტოს კახეთის საკოორ-
დინაციო ცენტრის რეგიონული განყოფილების სოციალური მუ-
შაკის ქ. გ-ის დასკვნა და ამავე სააგენტოს რეგიონული განყო-
ფილების ფსიქოლოგ ქ. კ-ის დასკვნა, თბილისის სააპელაციო
სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატამ 01.03.2012 წლის
განჩინებით საჭიროდ მიიჩნია, რომ დავის სწორად გადანყვე-
ტის მიზნით, ფსიქოლოგის მიერ დამატებით უნდა მომზადებუ-
ლიყო დასკვნა, არასრულწლოვან მ. ა-ესთან რამდენიმე ვიზი-
ტის შემდეგ, რომლის საფუძველზეც, სოციალური მომსახურე-
ბის სააგენტოს დედოფლისწყაროს რაიონული განყოფილების
მიერ ასევე წარდგენილი უნდა ყოფილიყო მოსაზრება, რომლი-
თაც შესწავლილი იქნებოდა საკითხთა წრე, კერძოდ: „არასრულ-
წლოვან მ. ა-ის ჩვეული გარემოდან, მამის ოჯახიდან, მოწყვე-
ტა ხომ არ იქონიებდა ნეგატიურ გავლენას ბავშვის ფსიქიკაზე,
მის ფსიქოემოციურ მდგომარეობაზე და რამდენად აუცილებე-
ლი იყო ბავშვის სრულყოფილი აღზრდისათვის მისი მამის ოჯა-
ხიდან მოწყვეტა და დაშორება იმ ფაქტორის გათვალისწინე-
ბით, რომ არასრულწლოვანი მ. ა-ის მუდმივი საცხოვრებელი ად-
გილი იყო მამის საცხოვრებელი ადგილი. ხომ არ აღმოჩნდებო-
და ბავშვის ჩვეული გარემოდან მოწყვეტა უფრო საზიანო, ვიდ-
რე ჩვეულებრივი ინტერესი, რომ ბავშვი გაზრდილიყო დედას-
თან“. ამასთან, დასკვნის მოსამზადებლად სოციალური მომსა-
ხურების სააგენტოს დედოფლისწყაროს რაიონულ განყოფილე-
ბას, ქ. კ-ის ნაცვლად, დაევალა სხვა ფსიქოლოგის მოწვევა.

06.04.2012 წელს „საქართველოს ბავშვების“ ფსიქოლოგ ლ. კ-ის მუშაობის შედეგად მომზადდა დასკვნა, რომლის თანახმად, „ამ დროისათვის მ.ა-ის ამჟამინდელ საცხოვრებელ გარემოში დაკმაყოფილებულია ბავშვის ძირითადი საჭიროებები, თუმცა მისი ფსიქიკური ჯანმრთელობისათვის აუცილებელია, სწორი სტრატეგიები შემუშავდეს ბავშვთან სტრესის დასაძლევად და დედაშვილის ურთიერთობის აღდგენა-გასაღრმავებლად. სავარაუდოა, რომ დედის საცხოვრებელი გარემოც იქნება მისაღები ბავშვის ძირითადი საჭიროებების დაკმაყოფილების კუთხით, თუმცა არ იკვეთება ადამიანური რესურსი ბავშვის ემოციური მხარდაჭერისათვის, რაც განსაკუთრებით საჭირო გახდება, თუ ბავშვი განიცდის კიდევ ერთ სტრესს მის ცხოვრებაში (ჩვეული გარემოდან განშორებასთან დაკავშირებით).

ზემოაღნიშნული დასკვნის საფუძველზე, 10.03.2010 წელს სოციალური მომსახურების სააგენტოს დედოფლისწყაროს რაიონული განყოფილების მიერ სასამართლოში წარდგენილ იქნა მოსაზრება, სადაც აღინიშნა, რომ ბავშვი უნდა დარჩენილიყო ჩვეულ გარემოში, ამასთან, აუცილებელი იყო, რომ ოჯახის წევრებს ეზრუნათ ბავშვის ფსიქიკურ სიჯანსაღეზე.

საქმეში წარმოდგენილი მ. ა-ის დახასიათებით, რომელიც გაცემულია სკოლის დირექტორისა და დამრიგებლის მიერ, ირკვევა, რომ მ. ა-ე არის აქტიური და წარჩინებული მოსწავლე. ყველა საგანს პასუხისმგებლობით ეკიდება. უზრუნველყოფილია ყველა სახის სასკოლო ნივთებითა და ტანსაცმლით. ყოველდღიურად სკოლაში ცხადდება დროულად, აცვია მოსწავლისათვის შესაფერისად. უყვარს სახელმძღვანელოების მოვლა. ადვილად ამყარებს ურთიერთობას თანატოლებთან. ა-ის ოჯახი ყოველდღიურად ზრუნავს ბავშვის სწავლა-აღზრდაზე. ოჯახის წევრები სისტემატურად ურთიერთობენ სკოლასთან. ზოგადად იგი ხასიათდება დადებითად.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 24.05.2012 წლის სასამართლო სხდომაზე სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს დედოფლისწყაროს რაიონული განყოფილების წარმომადგენელმა თ. ბ-მა მხარი დაუჭირა დასკვნას და მიზანშეწონილად მიიჩნია, მ.ა-ის საცხოვრებელ ადგილად დარჩენილიყო მამის, გ. ა-ის საცხოვრებელი ადგილი.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1200-ე მუხლის თანახმად შვილების აღზრდის ყველა საკითხს მშობლები ურთიერთშეთანხმებით წყვეტენ. მშობელთა შეუთანხმებლობის შემთხვევაში სადავო საკითხს წყვეტს სასამართლო მშობლების მონაწილეობით. ამ შემთხვევაში მშობლის უფლება, იყოს ბავშვის

წარმომადგენელი სასამართლო დავასთან მიმართებით, შეჩერებულია. მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანო ნიშნავს ბავშვის წარმომადგენელს, რომელიც საქმის სასამართლოში განხილვის დროს ბავშვის ინტერესებს წარმოადგენს. ამავე კოდექსის 1201-ე მუხლის თანახმად, თუ, განქორწინების გამო, ან სხვა მიზეზით მშობლები ცალ-ცალკე ცხოვრობენ, მათ შეთანხმებაზე და მოკიდებული, თუ ვის ექნება უფლება, გადანიშნოს ვისთან უნდა ცხოვრობდეს არასრულწლოვანი შვილი. შეუთანხმებლობის შემთხვევაში დავას იმის თაობაზე, თუ ვისთან უნდა ცხოვრობდეს არასრულწლოვანი შვილი, წყვეტს სასამართლო ბავშვის ინტერესების გათვალისწინებით.

მოცემულ შემთხვევაში, დავის სპეციფიკურობიდან და არასრულწლოვნის ინტერესებიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ დეტალურად გამოიკვლია რა საქმის მასალები ბავშვების საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის თაობაზე და მივიდა დასკვნამდე, რომ მ. კ-ის სარჩელი ბავშვის საცხოვრებელ ადგილად დედის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრის შესახებ არ უნდა დაკმაყოფილებულიყო.

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 24 მაისის გადაწყვეტილება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მ.კ-ემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით:

კასატორის აზრით გადაწყვეტილების მიღებისას სააპელაციო სასამართლომ არ შეაფასა ფსიქოლოგის დასკვნაში მითითებული მთელი რიგი რისკის შემცველი ფაქტორები იმ შემთხვევისათვის, თუ არასრულწლოვანი ბავშვი აღსაზრდელად დარჩება მამასთან, შესაბამისად, პალატამ არ გაითვალისწინა ის გარემოება, რომ ბავშვის აღსაზრდელად მამასთან დატოვების შემთხვევაში, დედის, როგორც აღმზრდელის, როლი, უნდა შეასრულოს ბავშვის ბებია და მამიდებმა, თუმცა ისიც უდავოა, რომ აღნიშნული პირები ვერ შეცვლიან დედის მიერ ბავშვზე განეულ მზრუნველობასა და რაც მთავარია ფსიქოლოგიურ მომენტს.

კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლომ არ გაითვალისწინა ის გარემოებაც, რომ ბავშვის მხრიდან ნეგატიური განწყობა დედისადმი, მოწინააღმდეგე მხარის ბავშვზე ფსიქოლოგიური ზემოქმედების შედეგია.

კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ საქმის განხილვისას დაარღვია ბავშვთა უფლებათა დაცვის კონვენცია და რისკის ქვეშ დააყენა კონვენციის მონაწილე სახელმწიფოთა მიერ საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპები იმას-

თან დაკავშირებით, რომ ბავშვის პიროვნების სრული და ჰარმონიული განვითარებისათვის აუცილებლობას წარმოადგენს, იგი იზრდებოდეს ოჯახურ გარემოში, ბედნიერების, სიყვარულისა და ურთიერთგაგების ატმოსფეროში.

კასატორის მოსაზრებით, სასამართლომ არასწორად გამოიყენა „ბავშვის უფლებათა შესახებ“ კონვენციის მე-9 მუხლი, ვინაიდან ბავშვის ინტერესების გათვალისწინებით, შვილი უნდა იზრდებოდეს დედასთან, მისი ფსიქოემოციური დამოკიდებულება დედასთან ურთიერთობაში, პიროვნების ჩამოყალიბების აუცილებელი წინაპირობაა.

კასატორის აზრით, სააპელაციო სასამართლომ ასევე დაარღვია საქართველოს კონსტიტუციის 36-ე მუხლი, ვინაიდან თავისი გადაწყვეტილებით დაარღვია როგორც დედის, ასევე, შვილის უფლებები.

სამოტივაციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მ.კ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად უნდა დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგ გარემოებათა გამო:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ:

ა) საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა;

ბ) არსებობს ამ კოდექსის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული საფუძვლები, გარდა აღნიშნული მუხლის „გ“ და „ე“ ქვეპუნქტებისა.

უპირველეს ყოვლისა, ყურადსაღებია სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი და შეფასებული ფაქტობრივი გარემოებები.

სააპელაციო სასამართლო დაეყრდნო 06.04.2012 წელს „საქართველოს ბავშვების“ ფსიქოლოგ ლ. კ-ის დასკვნას. ამ დასკვნის შეფასებისას სააპელაციო სასამართლო დაეყრდნო ფსიქოლოგის მოსაზრებას, რომლის თანახმად: „ამ დროისათვის მ.ა-ის ამჟამინდელ საცხოვრებელ გარემოში დაკმაყოფილებულია

ბავშვის ძირითადი საჭიროებები, თუმცა მისი ფსიქიკური ჯანმრთელობისათვის აუცილებელია, სწორი სტრატეგიები იქნეს შემუშავებული ბავშვთან სტრესის დაძლევაზე და დედა-შვილის ურთიერთობის აღდგენა-გალრმავებაზე. სავარაუდოა, რომ დედის საცხოვრებელი გარემოც იქნება მისაღები ბავშვის ძირითადი საჭიროებების დაკმაყოფილების კუთხით, თუმცა არ იკვეთება ადამიანური რესურსი ბავშვის ემოციური მხარდაჭერისათვის, რაც განსაკუთრებით საჭირო გახდება, თუ ბავშვი განიცდის კიდევ ერთ სტრესს მის ცხოვრებაში (ჩვეული გარემოდან განშორებასთან დაკავშირებით)“.

ზემოაღნიშნული დასკვნის საფუძველზე, 10.03.2010 წელს სოციალური მომსახურების სააგენტოს დედოფლისწყაროს რაიონული განყოფილების მიერ სასამართლოში წარდგენილ იქნა მოსაზრება, სადაც აღინიშნა, რომ ბავშვი უნდა დარჩენილიყო ჩვეულ გარემოში, ამასთან, აუცილებელი იყო, რომ ოჯახის წევრებს მისი ფსიქიკური ჯანმრთელობისათვის სწორი სტრატეგიები შეემუშავებინათ ბავშვთან სტრესის დაძლევისა და დედა-შვილის ურთიერთობის აღდგენა-გასალრმავებლად.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არ გაამახვილა ყურადღება იმ ფაქტობრივ გარემოებებზე, რომლებიც აუცილებელია სამართლებრივი დასკვნებისათვის. სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების ანალიზი გვაძლევს შესაძლებლობას დავასკვნათ, რომ ძირითადი ყურადღება გადატანილი ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის შეცვლასთან დაკავშირებულ შედეგებზე, რასაც გააჩნია ერთ-ერთი და არა ერთადერთი გადამწყვეტი მნიშვნელობა სადავო ურთიერთობის გადამწყვეტისათვის.

საკმაოდ მნიშვნელოვანია ფსიქოლოგიური შეფასების დასკვნითი ნაწილი, რომლის თანახმად, ბავშვის ფსიქიკური ჯანმრთელობისათვის აუცილებელია, შემუშავდეს სტრესის დასაძლევად სწორი სტრატეგიები და დედა-შვილის ურთიერთობის აღდგენა-გალრმავებისთვის.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ, დასკვნაში მითითებული რისკების გათვალისწინებით, უნდა გამოარკვიოს, თუ რამდენად შესაძლებელია დედა-შვილის ურთიერთობის აღდგენა-გალრმავება იმ პირობებში, როდესაც ბავშვი რჩება მამასთან. ამასთან ერთად, არ არის გამოკვეთილი ბავშვის მამასთან დარჩენის უპირატესობა, გადაწყვეტილებიდან არ ირკვევა ბავშვის დედისათვის გადაცემის მიზანშეუწონლობა.

ამასთან ერთად, უნდა შეჯერდეს ბავშვთან დაკავშირებული რისკები, რომლებიც ერთ შემთხვევაში, ეხება ბავშვის საც-

ხოვრებელი ადგილისა და გარემოს შეცვლას და, მეორე შემთხვევაში, დედასთან დაშორებას. ამასთან ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრისათვის აუცილებელია ისეთი კრიტერიუმების შესწავლა, როგორცაა: ბავშვის მიჯაჭულობა ერთ-ერთ მშობელთან, ბავშვის ასაკი, მშობლების ზნეობრივი და სხვა პირადი თვისებები, ბავშვის ორივე მშობელთან ურთიერთობა, ბავშვის აღზრდა-განვითარებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნის შესაძლებლობა, ცალ-ცალკე მცხოვრები მშობლების ოჯახური მდგომარეობა. ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ უნდა გამოიკვლიოს დედის მიერ ბავშვის მიტოვების მიზეზი, ხომ არ იყო მისი საქციელი გამოწვეული ოჯახში არსებული დაძაბული სიტუაციით. ამ სიტუაციის სიმძიმემ ხომ არ განაპირობა ბავშვთან სრულყოფილი ურთიერთობის აღდგენის შეფერხება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1197-ე მუხლის თანახმად, შვილების მიმართ მშობლებს თანაბარი უფლება-მოვალეობები აქვთ. ბავშვს აქვს უფლება ცხოვრობდეს და იზრდებოდეს ოჯახში. აღნიშნული ნორმით განმტკიცებულია მშობლების თანაბრობის პრინციპი ბავშვის მიმართ. არც ერთ მშობელს არა აქვს უპირატესობა ბავშვის მიმართ უფლება-ვალდებულებების განხორციელებაზე.

ამავე კოდექსის 1201-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, თუ განქორწინების გამო ან სხვა მიზეზით მშობლები ცალ-ცალკე ცხოვრობენ, მათ შეთანხმებაზეა დამოკიდებული, თუ ვის ექნება უფლება, გადაწყვიტოს, ვისთან უნდა ცხოვრობდეს არასრულწლოვანი შვილი. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, შეუთანხმებლობის შემთხვევაში, დავას იმის თაობაზე, თუ ვისთან უნდა ცხოვრობდეს არასრულწლოვანი შვილი, წყვეტს სასამართლო ბავშვის ინტერესების გათვალისწინებით. ამ შემთხვევაში მშობლის უფლება, იყოს ბავშვის წარმომადგენელი სასამართლო დავასთან მიმართებით, შეჩერებულია. მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანო ნიშნავს ბავშვის წარმომადგენელს, რომელიც საქმის სასამართლოში განხილვის დროს ბავშვის ინტერესებს წარმოადგენს.

როგორც ჩანს, ზემოაღნიშნული ნორმები არ მოიცავს ისეთი ფაქტობრივი გარემოებების ნორმატიულ აღწერილობას, რაც მოგვცემდა კანონით ზუსტად განსაზღვრული წინაპირობების კვლევას. ამდენად, ამ შემთხვევაში საკმაოდ დიდი მნიშვნელობა ენიჭება „ბავშვის ინტერესების“ განსაზღვრას, სასამართლო პრაქტიკისა და საერთაშორისო სამართლებრივი პრაქტიკის გათვალისწინებით.

ოჯახური ცხოვრების პატივისცემის უფლების ეფექტური უზრუნველყოფა, რომელიც გარანტირებულია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-8 მუხლით, ითვალისწინებს იმ ზომების განხორციელების უფლებას, რომელიც მიმართულია მშობლისა და ბავშვის გაერთინებისაკენ, მაგრამ ამასთან მიმართებით სახელმწიფოს მიერ გარკვეული ზომების მიღების ვალდებულება არ ატარებს აბსოლუტურ ხასიათს. შესაძლებელია, რომ იმ შემთხვევაშიც, თუ ყველა სამართლებრივი და ფაქტობრივი წინაპირობის გათვალისწინებით დადგება მშობლისა და ბავშვის გაერთიანების აუცილებლობა, წარმოიშვას ბავშვის მშობელთან დაბრუნების პროცესთან დაკავშირებული საკითხები, რისთვისაც აუცილებელია გარკვეული წინაპირობების შესწავლა.

გაერთიანებული ერების „ბავშვთა უფლებათა კონვენციის მე-9 მუხლის 1-ლი ნაწილის თანახმად, მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ, რომ ბავშვი არ დაშორდეს თავის მშობლებს მათი სურვილის საწინააღმდეგოდ, იმ შემთხვევათა გამოკლებით, როცა კომპეტენტური ორგანოები, სასამართლო განწყვეტილების თანახმად, სათანადო კანონისა და პროცედურის შესაბამისად განსაზღვრავენ, რომ ასეთი დამორება აუცილებელია და უკეთ ემსახურება ბავშვის ინტერესებს. ეს შეიძლება აუცილებელი გახდეს ამა თუ იმ კონკრეტულ შემთხვევაში, მაგალითად, როცა მშობლები სასტიკად ექცევიან ბავშვს და არ ზრუნავენ მასზე ან როცა მშობლები ცხოვრობენ ცალ-ცალკე და აუცილებელია ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის თაობაზე გადანაცვლების მიღება.

ამდენად, ზემოაღნიშნული კრიტერიუმების გათვალისწინებით მნიშვნელობა ენიჭება ბავშვის მიჯაჭვულობას ერთ-ერთ მშობელთან. სასამართლომ უნდა გამოიკვლიოს ფსიქო-პედაგოგიური ექსპერტიზის მიხედვით, თუ რომელი მშობლის მიმართ განიცდის უფრო მეტ სიმპათიას ბავშვი და რომელთან დარჩენა უფრო სასარგებლო იქნება მისი ფსიქიკური განვითარებისათვის. რა თქმა უნდა, ბავშვის მშობელთან დამოკიდებულებას არ გააჩნია გადამწყვეტი მნიშვნელობა, მაგრამ აღნიშნული კრიტერიუმი სხვა კრიტერიუმებთან ერთად მოითხოვს შესაბამის კვლევას.

ამ მხრივ, უნდა აღინიშნოს ლ. კ-ის დასკვნა, რომლის თანახმად, ბავშვის დედასთან დაშორება საკმაოდ დიდ სტრესთან არის დაკავშირებული და მამის ოჯახი დედასთან დაახლოებაში ბავშვს ხელს არაფრით უწყობს, კერძოდ, დასკვნაში აღნიშნულია, რომ „მნიშვნელოვანი სირთულე, რაც შეიმჩნევა ბავშვის ფსიქიკაში, არის განრიდება დედისაგან: მ. განზრახ არიდებს თავს დედაზე

საუბარს, არ მოიხსენიებს მას ახლობელთა შორის, და არც იმ ადამიანებში, რომლებიც ენატრება“. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ არ შეაფასა დასკვნაში მოყვანილი ბავშვის ფსიქოლოგიური აღწერა, რომელშიც საკმაოდ მნიშვნელოვანია შემდეგი: „როდესაც საუბარს ბუნებრივად მოაქვს დედის თემა, ის ამბობს, რომ არ უყვარს დედა, რადგანაც არც დედას უყვარს იგი – ამას კი იქედან ასკვნის, რომ დედამ მიატოვა“. ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ საკმაოდ მნიშვნელოვანია ფსიქოლოგის დასკვნა, სადაც იგი უთითებს, რომ, მიუხედავად იმისა, რომ საუბრის განმავლობაში ეს არავის არ უხსენებია, ბავშვი „აღნიშნავს, რომ არსად წასვლას არ აპირებს და სულ „აქ“ დარჩება“. აქვე ფსიქოლოგი უთითებს, რომ „ამ ყოველივეს ბავშვი უხალისოდ ამბობს, და ცდილობს, მალე გადაიტანოს საუბრის თემა სხვა საკითხებზე“. საკასაციო პალატის აზრით, ფსიქოლოგის დასკვნის ამ ნაწილის შეფასებას საკმაოდ დიდი მნიშვნელობა აქვს ბავშვის ჭეშმარიტი ფსიქიკური მდგომარეობის დადგენისათვის, იმისათვის, რომ გამოირიცხოს მესამე პირთა მიერ მის (ბავშვის) ნება-სურვილზე სუბიექტური ზეგავლენის არსებობა. აქედან გამომდინარე, ლ. კ-ის დასკვნაში ყურადსაღებია ის, რომ „ბავშვს არ აქვს გააზრებული და დაძლეული დედის მიერ მისი მიტოვებით გამოწვეული სტრესი. განრიდება არის თავდაცვის ერთ-ერთი მექანიზმი, რომელსაც ფსიქიკა ირჩევს ინდივიდისათვის მეტისმეტად მტკიცებულ საკითხებთან გასამკლავებლად. ასეთი მექანიზმების მუშაობისათვის ხდება დიდი ოდენობით ფსიქიკური ენერჯის ხარჯვა, რამაც, პოტენციურად, შესაძლოა მნიშვნელოვანი ემოციური სირთულეები გამოიწვიოს“.

ზემომოთხატებული გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ფსიქოლოგის მიერ გამოკვლეული ბავშვის ფსიქიკური მდგომარეობა უთითებს ისეთ გარემოებებზე, რომლებსაც გააჩნია იურიდიული მნიშვნელობა, კერძოდ, დედისგან ბავშვის განრიდება არ მიუთითებს ბავშვის კეთილდღეობაზე და, შესაბამისად, არ ემსახურება მის ჭეშმარიტ ინტერესებს. იმ ფაქტორების გათვალისწინებით, რომ ბავშვი რამდენიმე წელი იზრდებოდა დედასთან და მამასთან ერთად, დედასთან განრიდება წარმოადგენს ბავშვის მიერ მიღებულ სტრესს, რამაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი ემოციური სირთულეები გამოიწვიოს. კერძოდ, დასკვნაში, ასევე მითითებულია, რომ „საკითხი არ მიეკუთვნება მხოლოდ წარსულის კატეგორიას და ის აქტუალურია აწმყოშიც, რაც ასევე შფოთვის გამომწვევია ბავშვში“.

მეორე კრიტერიუმში, რაზედაც უნდა გავამახვილოთ ყურად-

ლება, არის ბავშვის ასაკი. აღნიშნული კრიტერიუმი მჭიდროდ უკავშირდება პირველ კრიტერიუმს. სააპელაციო სასამართლო არ აწარმოებს კვლევას ამ მიმართულებით, რასაც საკმაოდ დიდი მნიშვნელობა ენიჭება დავის სწორად გადწყვეტისათვის. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ბავშვის ასაკის გათვალისწინებას სხვა გარემოებებთან ერთად გააჩნია მნიშვნელობა ბავშვის მოთხოვნების განსაზღვრაში, მისი საცხოვრებელი ადგილის (დედასა თუ მამასთან) პრიორიტეტების დადგენაში. მცირეწლოვანი ბავშვისთვის ძირითად პრიორიტეტს წარმოადგენს მშობლის ზრუნვა, სწორ ფასეულობათა სისტემის ჩამოყალიბება, ბავშვის ნორმალური სოციალიზაცია. ამდენად, ბავშვის ასაკის გათვალისწინებით, შესაბამისი სპეციალისტების მეშვეობით სასამართლომ უნდა განსაზღვროს, ბავშვის ინტერესებიდან გამომდინარე, რომელ მშობელთან იქნება პრიორიტეტული ბავშვის დარჩენა. ამასთან ერთად, სასამართლომ ყურადღება უნდა მიაქციოს ბავშვის ერთ-ერთ მშობელთან ყოფნის ხანგრძლივობის საკითხს, რაც უკავშირდება პირველი კრიტერიუმით განსაზღვრულ საკითხებს. ასაკთან ერთად სააპელაციო სასამართლომ უნდა გამოიკვლიოს საკითხი, თუ რამდენად შესაძლებელია ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრისათვის (მამასთან თუ დედასთან), ასევე ბავშვის სქესს.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლოს არ აქვს გამოკვლევული ფსიქოლოგის დასკვნის ის ნაწილი, რომელშიც აღწერილია ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის მნიშვნელობის საკითხი, კერძოდ, ის რისკები, რომლებიც უკავშირდება, ერთ შემთხვევაში, ბავშვის მამის ოჯახში დარჩენას, ხოლო, მეორე შემთხვევაში, იმ რისკებს, რომელიც უკავშირდება, ბავშვის დედის ოჯახში გადასვლას. საკმაოდ მნიშვნელოვანია ამ რისკების შედარება და სპეციალისტის მეშვეობით სწორი პრიორიტეტების დადგენა. ამასთან ერთად, მნიშვნელოვანია ფსიქოლოგის მოსაზრება იმასთან დაკავშირებით, რომ, დედის მხრიდან, არ იკვეთება ადამიანური რესურსი ბავშვის ემოციური მხარდაჭერისათვის. აღნიშნულთან მიმართებით საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ მნიშვნელოვანია ასევე ისეთი კრიტერიუმის განსაზღვრა, რომელიც ეხება მშობლების ზნეობრივ და სხვა პირად თვისებებს. მშობლის პიროვნება მნიშვნელოვანია სასამართლოსათვის იმისათვის, რომ გაიცეს პასუხი კითხვაზე: თუ რამდენად შესწევთ უნარი ყოველ მშობელს ბავშვის აღზრდის. აქედან გამომდინარე, ისმის კითხვა, ფსიქოლოგის დასკვნის მიხედვით, რა იგულისხმება ბავშვის ემოციური

მხარდაჭერისათვის ადამიანური რესურსში, კერძოდ, ფსიქოლოგიურ დასკვნაში მითითებულია, რომ „ბავშვის დედას არ აქვს ბოლომდე გაცნობიერებული ფუნქციური დედის როლი/ვალდებულებები. მისთვის ძნელი იქნება გაუმკლავდეს ბავშვის ემოციურ საჭიროებებს იქიდან გამომდინარე, რომ მას არ აქვს ნაფიქრი იმ სირთულეებზე, რაც შეიძლება წარმოქმნას ბავშვის მასთან გადმოსვლის შემდგომ“. აქვე დასკვნაში მაგალითის სახით განმარტებულია ზემოაღნიშნული, კერძოდ, ემოციური საჭიროების ნაკლებობა ახსნილია იმით, რომ დედა „თვლის, რომ ბავშვს მამასთან ურთიერთობა იქნება შუამავლის მეშვეობით, რათა მოხერხდეს ბავშვის შეხვედრა მამასთან, და ვერ ხედავს ყოფილ მეუღლესთან ცივილიზებული ურთიერთობის დამყარების საჭიროებას“. საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ აღნიშნული მოსაზრება გარკვეულ წინააღმდეგობაში მოდის ამავე დასკვნაში განვითარებულ მოსაზრებათან, რომლის თანახმად, ბავშვის დედასთან ყოფნის შემთხვევაში ბავშვს „მეტი შესაძლებლობა ექნება ორივე მშობელთან ურთიერთობის“. ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ერთმანეთს უნდა შეუდარდეს ფსიქოლოგის დასკვნის ის ნაწილი, რომელიც ეხება ბავშვის მამის ოჯახში დარჩენის რისკებს, ამავე დასკვნაში განსაზღვრულ დედის ოჯახში გადასვლასთან დაკავშირებულ რისკფაქტორებს. საგულისხმოა, რომ ფსიქოლოგი მუთითებს მამის ოჯახში ბავშვის დარჩენის შემთხვევაში დედა-შვილის ჯანსაღი ურთიერთობის აღდგენის პრობლემებზე და აღნიშნავს, რომ: მამის მხარე ამ ეტაპზე არ ფლობს ადეკვატურ ხერხებს და ბოლომდე არც ესმით იმის საჭიროება, რომ დაეხმარონ ბავშვს ძლიერ სტრესთან გამკლავებაში. სტრესი, რომელიც უკავშირდება დედის საკითხს“. ფსიქოლოგის დასკვნის ეს ნაწილი უკვე მიუთითებს იმაზე, რომ ბავშვის მამის ოჯახში დატოვების შემთხვევაში დედა-შვილის ურთიერთობის აღდგენა-დაახლოებას საკმაოდ დიდ პრობლემას უკავშირდება.

ამდენად, საკასაციო პალატა კიდევ ერთხელ დასძენს, რომ სასამართლომ უნდა შეაფასოს ის რისკები, რომლებიც ეხება, ერთ შემთხვევაში ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის შეცვლით მიღებულ სტრესსა და დედასთან დაშორებით გამოწვეულ სტრესს და შესაბამისი სპეციალისტების (შესაძლებელი იმავე ფსიქოლოგის და, ასევე, სსიპ სოციალური მომსახურების სააგენტოს დედოფლისწყაროს რაიონული განყოფილების წარმომადგენლის) მეშვეობით გამოიკვლიოს თუ ბავშვის ინტერესებიდან გამომდინარე რომელი რისკის აცილება უფრო მნიშვნელოვანია ამ ასაკის ბავშვისათვის, შესაბამისად, ამ რისკების შე-

ფასებისას, სააკელაციო სასამართლომ ყურადღება უნდა გაამახვილოს ისეთ აუცილებელი კრიტერიუმებზე, როგორცაა, ბავშვის მიჯაჭვულობა ერთ-ერთ მშობელთან, ბავშვის ასაკი, მშობლების ზნეობრივი და სხვა პირად თვისებები, ბავშვის ორივე მშობელთან ურთიერთობა, ბავშვის აღზრდა, განვითარებისათვის შესაბამისი პირობების შექმნის შესაძლებლობა, ცალ-ცალკე მცხოვრები მშობლების ოჯახური მდგომარეობა, დედის მიერ ბავშვის მიტოვების მიზეზი.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ბავშვი დედას უნდა დაშორდეს მხოლოდ ისეთი გამონაკლისების შემთხვევაში, როდესაც ასეთი კავშირი მიმართულია ბავშვის ჭეშმარიტი ინტერესების სანინაალმდეგოდ.

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ამ შემთხვევაში ბავშვის ასაკს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. სწორედ არსებულ ეტაპზე ეყრება საფუძველი ბავშვის პიროვნულ ჩამოყალიბებას, რადროსაც დედის ავტორიტეტის შელახვა და მასთან არასაკმარისი სიახლოვე დამღუპველი იქნება და უარყოფითად იმოქმედებს ინდივიდის ცხოვრების ფორმირებაზე.

ამასთან ერთად, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული ის გარემოება, რომ ბავშვის მამის ოჯახში დარჩენის შემთხვევაში ბავშვი აღსაზრდელად ფაქტობრივად გადაეცემა ბებიას (მამის დედას) და მამიდებს, რადგან გ. ა-ე, მუშაობს და დღის განმავლობაში ბავშვთან არ არის, გასულია ოჯახიდან სამუშაოდ და შვილს უტოვებს დედამისს და თავის დებს. სასამართლოს არ სურს, დააკნინოს ბებია-პაპის როლი ბავშვის აღზრდაში, მაგრამ აღნიშნული ვერანაირად ვერ შეცვლის დედასთან შვილების ურთიერთობის აუცილებლობას. მით უმეტეს, ანგარიშგასანევია ფსიქოლოგის მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ მამიდების მიერ თავიანთი ოჯახების შექმნის შემთხვევაში ბავშვზე მთელი მზრუნველობა მოუწევს ბებიას, რაც შეფასებულია როგორც რისკფაქტორი, მაგალითად საქმეზე, იოხანსენ ნორვეგიის წინააღმდეგ (Eur. Court H.R. Johansen v. Norway, Judgment of 7 August 1996. Reports. 1996-III.) სასამართლომ აღნიშნა, რომ ბავშვთან გაერთიანების შესახებ საკითხის გადაწყვეტისას, მშობლის ინტერესსა და ბავშვის ინტერესს შორის უნდა იქნეს დაცული ბალანსი. აღნიშნული ბალანსის ძიებისას სასამართლო განსაკუთრებულ ყურადღებას ანიჭებს ბავშვის ინტერესებს, რომლებსაც შეიძლება, ჰქონდეს პრიორიტეტული მნიშვნელობა მშობლის ინტერესებთან მიმართებით.

უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ბავშვის მიერ აღნიშნული სი-

ტუაციის აღქმაც თავისი სუბიექტური ფაქტორების გათვალისწინებით განსხვავდება ყველა იმ პირისაგან, რომელიც ცდილობს, შეაფასოს აღნიშნული მოვლენა. მესამე პირის მიერ შეფასების პროცესის დროს პრევალირებს ისეთი ფაქტორები, რა დროსაც ერთი მხრივ ჩვენს წინაშეა დედა, ხოლო მეორე მხრივ – ბავშვის მამა, მაგრამ გათვალისწინებული უნდა იქნეს ის, რომ, როდესაც სასამართლო აფასებს ბავშვის ქვემარტივ ინტერესებს, ერთ მხარეზე გამოდიან ბავშვის მშობლები, ხოლო მეორეზე კი, დედას ბავშვი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე შესაძლებელია დავასკვნათ შემდეგი: აუცილებელია უზრუნველყოფილ იქნეს ბავშვისა და დედის გაერთიანება, დედას უნდა ჰქონდეს მშობლის უფლებების და ვალდებულებების რეალიზაციის შესაძლებლობა. აქედან გამომდინარე, დედას უფლება აქვს მოითხოვოს ბავშვის დაბრუნება. მაგრამ ამ უფლების რეალიზაციისათვის გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ბავშვის ქვემარტივ ინტერესები. მშობლის და ბავშვის ინტერესებს შორის ბალანსის განსაზღვრის დროს ერთადერთ გადამწყვეტ კრიტერიუმს წარმოადგენს ამ უკანასკნელის ინტერესები. ამ საკითხის გადამწყვეტის ერთ-ერთ აუცილებელ წინაპირობას კი, წარმოადგენს აღნიშნული რეალობის დანახვა იმ რეალობისათვის ანგარიშგანევით, რომელიც არსებობს ბავშვისათვის, რომელსაც ამ საკითხზე გააჩნია საკუთარი მოსაზრების გამოთქმის უფლება, აღნიშნული რეალობისა და ბავშვის ინტერესების გათვალისწინებით საბოლოოდ მისი არსებობის, განვითარების, დაცვის და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში აქტიური მონაწილეობის პრიორიტეტების განსაზღვრა (იხ. ასევე პრაქტიკა ას-211-204-2012 19.07.2012 წ.).

სარეზოლუციო ნაწილი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

და ა დ ბ ი ნ ა:

1. მ.კ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 24 მაისის გადაწყვეტილება და საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდეს იმავე პალატას;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

საკიეპელი

პირადი არაქონებრივი უფლებები	3
თანხმობა გარიგებაში	
ბათილი გარიგება	10
გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა	24
სასარჩელო ხანდაზმულობის შეწყვეტა	55
არაკეთილსინდისიერი მფლობელის მოვალეობანი	63
შემძენის ინტერესების დაცვა	84
საკუთრების შეძენა უფლებებსა და მოთხოვნებზე	102
საკუთრების უფლება პრივატიზებულ ბინაზე	115
საკუთრებელი. მესაკუთრედ ყოფნის პრეზუმფცია	125
უძრავი ნივთით სარგებლობაში ხელშეშლის აღკვეთა	134
ამხანაგობის წევრთა უფლებები ამხანაგობის ქონებაზე	145
ამხანაგობიდან წევრთა მიღება-გარიცხვის შესახებ	151
საოჯახო სამართალი	
მეუღლეთა თანასაკუთრება	163
თანასაკუთრებაში არსებული ქონების გაყოფის	
ხანდაზმულობის ვადა	176
ალიმენტის ოდენობის განსაზღვრა სასამართლოს მიერ	186; 197
ბავშვის საცხოვრებელი ადგილის განსაზღვრა	205